

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRED-PRISTUPNI EKONOMSKI PROGRAM
2005-2007**

Zagreb 14.listopad 2004.

<u>SADRŽAJ</u>	<u>Stranica</u>
1. TEKUĆA EKONOMSKA KRETANJA	2 -
2. MAKROEKONOMSKI PROGRAM	10 -
2.1. Realni Sektor	10 -
2.3. Monetarna i tečajna politika	16 -
2.4. Vanjski sektor	17 -
3. JAVNE FINACIJE	20 -
3.1. Srednjoročni fiskalni program, 2005-2007	20 -
3.2. Upravljanje javnim dugom	26 -
3.3. Financiranje deficita	31 -
3.4. Fiskalni rizici	32 -
4. STRUKTURNE REFORME	36 -
4.1. SEKTOR PODUZETNIŠTVA	36 -
4.1.1. Privatizacija	36 -
4.1.2. Politika tržišnog natjecanja	40 -
4.1.3. Regulacija javnih usluga	42 -
4.1.4. Poslovno okruženje malog i srednjeg poduzetništva	46 -
4.2. FINACIJSKI SEKTOR	49 -
4.2.1. Bankovni sustav	49 -
4.2.2. Tržište kapitala	52 -
4.2.3. Sektor osiguranja	54 -
4.2.4. Regulacija deviznog sustava	55 -
4.2.5. Supervizija nebankarskog sektora	57 -
4.3. RAD I TRŽIŠTE RADA	59 -
4.3.1. Zaposlenost	59 -
4.3.2. Zaštita na radu	61 -
4.3.3. Reforma mirovinskog sustava	62 -
4.3.4. Sustav socijalne sigurnosti	66 -
4.4. REFORMA JAVNE UPRAVE	72 -
4.5. POLJOPRIVREDNI SEKTOR	77 -
4.6. OSTALE REFORME	80 -
4.6.1. Reforma sustava zdravstvene zaštite	80 -
4.6.2. Informacijska i komunikacijska tehnologija	83 -
4.6.3. Politika regionalnog razvoja	86 -
4.6.4. Reforma pravosuđa	89 -
4.6.5. Okoliš	93 -
4.6.6. Odgoj, obrazovanje i znanost	101 -
4.6.7. Turizam	103 -
4.6.8. Javne nabave	106 -
4.6.9. Promet i veze	107 -
4.6.10. Brodogradnja	116 -
4.6.11. Ulaganje u Hrvatsku- «InvestCroatia»	117 -
5. MATRICA MJERA	119 -
6. STATISTIČKI DODATAK	

1. TEKUĆA EKONOMSKA KRETANJA

Gospodarska aktivnost: Realni rast bruto domaćeg proizvoda (BDP) u 2003. godini, prema procjeni tromjesečnog obračuna BDP-a, iznosio je 4,3 posto i smanjen je u odnosu na rast od 5,2 posto zabilježen u prethodnoj godini. Usporavanje gospodarskog rasta započelo je krajem 2002. godine, a prenijelo se i u 2003. godinu. U cijeloj se godini rast temeljio na snažnoj domaćoj potražnji, dok je neto inozemna potražnja negativno utjecala na rast BDP-a. Pri tome se u drugom dijelu godine osjetilo usporavanje rasta potrošnje, osobito osobne potrošnje, što je utjecalo na usporavanje rasta BDP-a.

Tablica 1

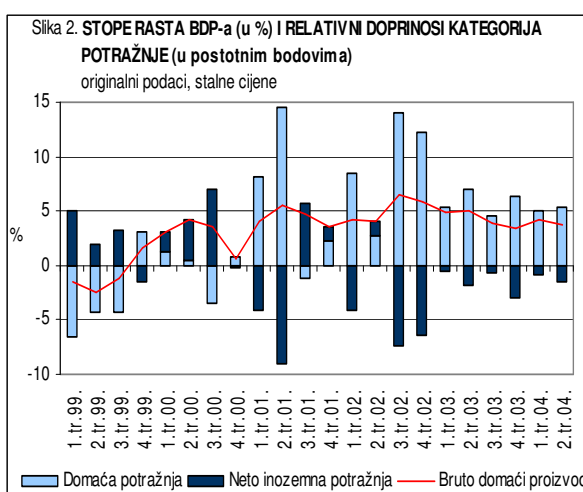
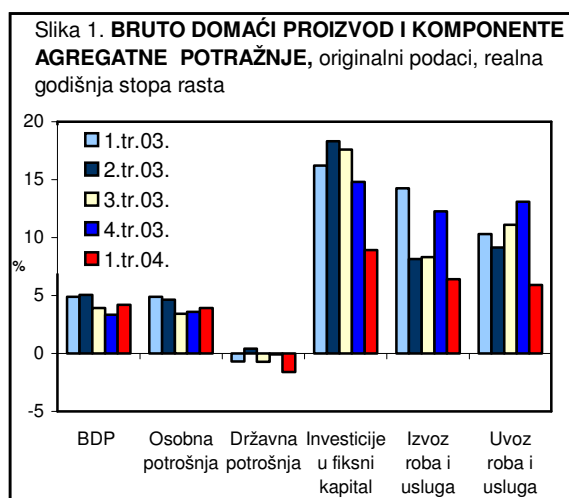
OSNOVNA EKONOMSKA KRETANJA

	2001	2002	2003	2004 ^o
BDP- realni rast (%)	4,4	5,2	4,3	3,9
Inflacija, prosijek	4,9	1,7	1,8	2,2
Inozemni dug (u % BDP-a)	57,0	67,6	74,6	80,7
Tekući račun platne bilance (u % BDP-a)	-3,7	-8,4	-7,3	-5,6
Deficit proračuna opće države (u % BDP-a)	-6,7	-5,0	-6,3	-4,5
Tečaj (HRK/EUR), prosijek	7,5	7,4	7,6	7,5
Stopa nezaposlenosti, ILO (%)	15,9	14,4	14,7	14,9

Izvor: HNB i Ministarstvo Financija, o - ocjena

Početak 2004. godine je bio obilježen ponovnim jačanjem hrvatskog gospodarstva. Prema preliminarnim originalnim podacima DZS-a za prvih šest mjeseci, realni bruto domaći proizvod (BDP) je bio za 4,0% viši nego u istom razdoblju lani. Najznačajniji izvori realnog rasta BDP-a na početku 2004. godine bili su izvoz roba i usluga, bruto investicije (u prvom redu zbog volumena i dinamike investicija u fiksni kapital) te osobna potrošnja.

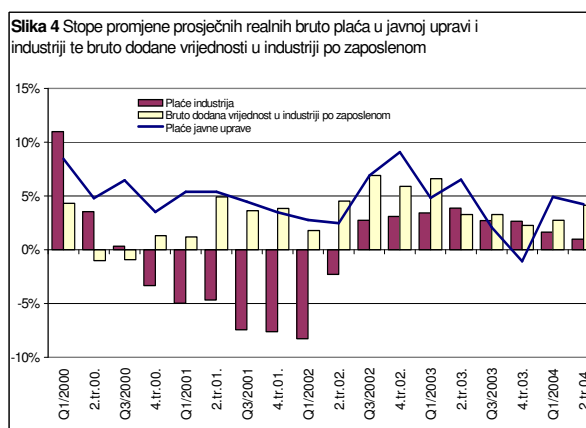
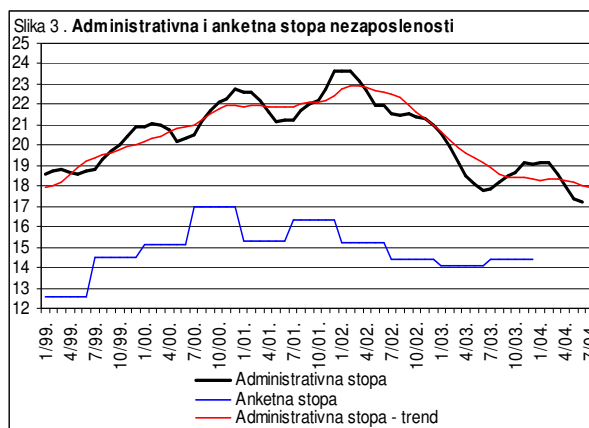
U drugoj se pak polovici godine može očekivati ponovno ubrzavanje gospodarske aktivnosti. Na takva kretanja upućuje ubrzavanje industrijske proizvodnje i građevinskih radova, uz istovremeno jačanje uslužnih djelatnosti krajem drugog i početkom trećeg tromjesečja.

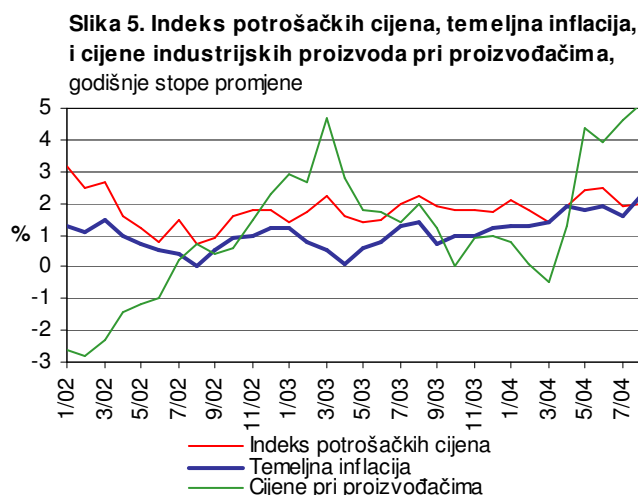
Tržište rada: Tendencija rasta ukupne zaposlenosti, započeta 2001. godine, u 2003. godini je dodatno pojačana. Ukupna je zaposlenost u tome razdoblju prosječno povećana za 2,6 posto. Registrirana nezaposlenost je u 2003., bez obzira na sezonske oscilacije, imala snažni silazni

trend, jednim dijelom zbog povećanja zaposlenosti, a drugim zbog promjena postupka evidencije čime je registriranje postalo složenijim onima koji aktivno ne traže posao. Tijekom prvih osam mjeseci 2004. godine usporio se trend smanjivanja nezaposlenosti, a stopa registrirane nezaposlenosti varirala je oko 18%. Anketna stopa nezaposlenosti, koja se temelji na metodologiji ILO te je međunarodno usporediva, iznosila je oko 14,7% u 2003, a u prvoj polovici 2004. anketna stopa nezaposlenosti je smanjena na 13,8% što je najniža stopa nezaposlenosti u posljednjih pet godina.

Dok dinamika zaposlenosti i nezaposlenosti u 2003. godini upućuju na nastavak uzleta na tržištu rada, prosječna je plaća u toj godini realno stagnerala. Stagnacija plaća u javnoj upravi posebno se vidi iz niskih godišnjih stopa realnog rasta prosječne bruto plaće, a koje su u drugoj polovici 2003. godine pale na 1,7 posto, nakon što su iščezli bazni učinci porasta realne razine prosječne plaće iz sredine 2002. godine. Ubrzani rast plaća, započet potkraj prvoga tromjesečja 2004. godine, nastavljen je i u drugome tromjesečju. Godišnja stopa rasta prosječne isplaćene realne bruto plaće u drugome tromjesečju je iznosila 4,8%, što je za 1 postotni bod više nego u prvome tromjesečju.

Cijene: Svi osnovni pokazatelji kretanja cijena zabilježeni tijekom 2003. godine i prvih osam mjeseci 2004. godine upućuju na nastavak ostvarivanja visokog stupnja cjenovne stabilnosti u hrvatskom gospodarstvu. Prosječna godišnja stopa promjene potrošačkih cijena iznosila je u

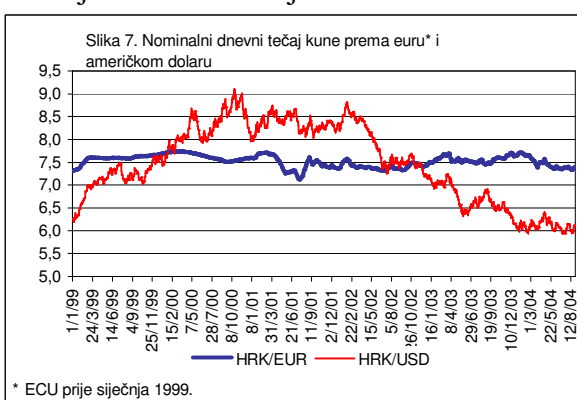
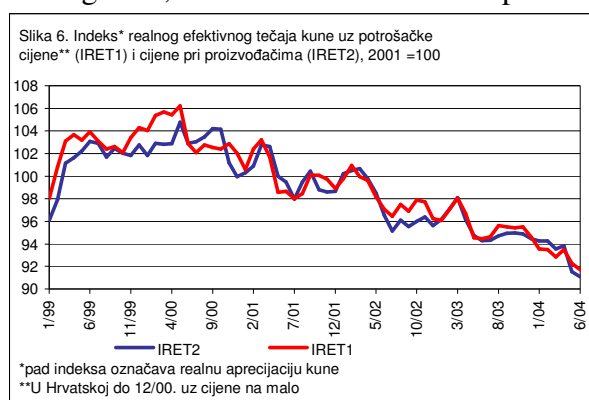

2003. godini 1,8%, a prema zadnjim raspoloživim podacima, za kolovoz 2004. godine, godišnja stopa promjena cijena je iznosila 2,0%. Prosječna godišnja stopa temeljne inflacije iznosila je samo 0,9% u 2003. godini, ali se povećala na 2,2% u kolovozu 2004. godine. Nadalje, prosječna godišnja stopa promjene cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima je u 2003. godini iznosila 1,9%, i 5,1% u kolovozu 2004. godine.

Umjereni rast plaća, snažna konkurencija prisutna u domaćoj trgovini na malo te pojačana konkurencija uvoznih proizvoda uvjetovana postupnom vanjskotrgovinskom liberalizacijom bili su faktori koji su

ograničavali pritiske na rast domaćih maloprodajnih cijena. Na stabilnost cijena u 2003. godini utjecao je i dodatni faktor - blagi rast administrativno reguliranih cijena. Nadalje, ostvarenju niske stope inflacije tijekom 2003. godine pridonijela je i značajna aprecijacija prosječnog dnevnog tečaja kune prema američkom dolaru od ukupno 14,8% koja je ublažavala izraženi porast cijena sirove nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu te utjecala na smanjenje uvoznih cijena onih finalnih proizvoda čije je plaćanje bilo ugovoreno u američkim dolarima. Uz to, imajući u vidu nisku i opadajuću godišnju stopu promjene proizvođačkih cijena u eurozoni koja je sa 1,6% u prosincu 2002. smanjena na samo 1,0% u prosincu 2003. ukupni se uvezeni pritisci na rast domaćih maloprodajnih cijena u 2003. godini mogu ocijeniti blagima.

U 2004. godini neki od ovih čimbenika nisu bili tako povoljni. Zabilježen je rast plaća, povećanja nekih administrativno reguliranih cijena i pojačali su se uvezeni inflatorni pritisci. Bez obzira na to, prosječna stopa inflacije potrošačkih cijena ne bi trebala prekoračiti 2,2% u 2004. godini, što znači da su inflatorni pritisci još uvijek relativno umjereni.

Tečaj: Kretanje tečaja kune prema euru bilo je tijekom 2003. i prvih osam mjeseci 2004. godine stabilno uz prisutnost uobičajenih sezonskih oscilacija. Prosječni dnevni tečaj od 7,56 HRK/EUR zabilježen u 2003. godini nominalno je bio za 2,1% slabiji u usporedbi sa 7,41 HRK/EUR ostvarenih prethodne godine. Dnevni tečaj kune fluktuirao je između minimalnih 7,44 kune za euro i maksimalnih 7,71 kune za euro, odnosno u relativno uskom rasponu od – 1,6% do 1,9% oko prosječnoga dnevnog tečaja ostvarenog u 2003. godini. U prvih osam mjeseci 2004. godine, dnevni tečaj kune fluktuirao je između minimalnih 7,34 HRK/EUR i maksimalnih 7,72 HRK/EUR.

Uz blagu deprecijaciju kune prema euru te značajnu aprecijaciju kune prema američkom dolaru, indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune u kojem euro i dolar imaju najznačajniji udio (66,0%, odnosno 31,0%)¹ je tijekom 2003. godine aprecirao ukupno 2,7% godine (prosincem 2003. u usporedbi s prosincem 2002). Indeks je dodatno aprecirao 2,3% u prvih osam mjeseci 2004. godine. Nešto sporiji rast domaćih cijena na malo, a napose sporiji rast proizvođačkih cijena u usporedbi s inozemcima, utjecao je na to da je tijekom 2003. godine ostvarena stopa aprecijacije indeksa realnoga efektivnog tečaja kune bila niža od stope aprecijacije nominalnoga efektivnog tečaja, te je kod indeksa realnoga efektivnog tečaja kune deflacioniranog cijena na malo ukupna aprecijacija iznosila 2,5% a kod realnoga efektivnog tečaja kune deflacioniranog cijena pri proizvođačima 1,8%. U prvih šest mjeseci 2004. godine, indeks realnog efektivnog tečaja kuna je aprecirao 2,9% deflacioniran cijena na malo i 3,4% deflacioniran cijena pri proizvođačima u usporedbi s godinom dana ranije.

¹ Preostalih 3,0% u košarici valuta otpada na funtu sterlinga, švicarski franak i slovenski tolar.

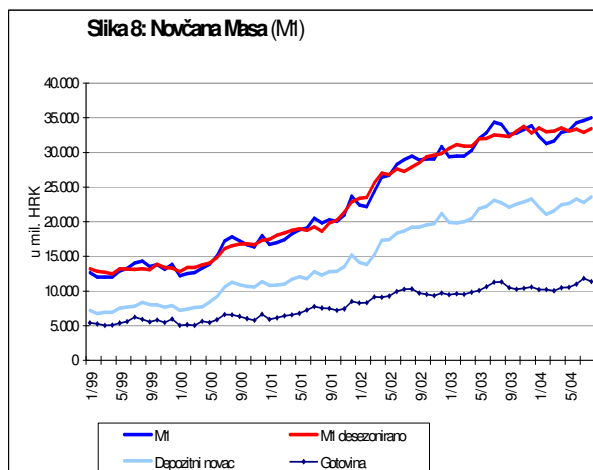
Monetarna politika: Tijekom 2003. i 2004. rast domaće potražnje nije utjecao na kretanje cijena, ali se pokazao u deficitu na tekućem računu platne bilance, posebice računu robe, koji je i dalje visok. Da bi usporila rast plasmana, središnja banka je u siječnju 2003. donijela administrativne mjere za usporavanje rasta kredita, pa je porast plasmana banaka nebankarskom sektoru u 2003. godini bio prepolovljen u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je 22,5 milijardi kuna ili 14,6 posto. Ostvarena kretanja plasmana banaka pokazuju da su mjere HNB-a pridonijele usporavanju rasta plasmana banaka, s obzirom da je u 2001. (25,5 posto) i 2002. godini (30,0 posto) njihov rast bio znatno veći. Međutim, važno je istaknuti da je rast plasmana u 2003. godini i nadalje bio vrlo visok i dostatan za financiranje nastavka snažnoga ekonomskog rasta. Ukupan porast plasiranih financijskih sredstava u gospodarstvu bio je uvećan zbog izravnog zaduživanja poduzeća u inozemstvu i zbog toga što je i u 2003. godini lizing bio naglašena aktivnost. Rast plasmana banaka nebankarskom sektoru se u 2004. godini ustalio pa se sada godišnja stopa rasta kreće oko 13%.

Inozemni dug Republike Hrvatske u cjelini brzo se povećao u 2003. godini, jednim dijelom i zbog velikih fiskalnih deficita financiranih inozemnim zaduživanjem države. Stoga je u 2004. godini, limitiranje rasta inozemnog duga odnosno stabiliziranje udjela inozemnog duga u BDP-u, te konsolidacija fiskalnih rashoda i smanjenje deficita, postalo i jedan od izravnih ciljeva ekonomske politike. Počela se općenito voditi restriktivnija monetarna politika, u srpnju 2004. je uvedena i granična obvezna pričuva na inozemno zaduživanje banaka, a država je napravila rebalans i smanjila deficit za 1,8 postotnih bodova.

Novčana masa (M1) nakon tri godine postojanog i snažnog rasta znatno je usporila kretanje u 2003. godini. Ostvarena godišnja stopa rasta M1 u 2003. godini iznosila je 9,8 posto što je tri puta manje od stope rasta u 2002. godini i posljedica je sporije kreditne aktivnosti poslovnih banaka. U 2004. godine, zadržan je trend usporavanja godišnje stope rasta novčane mase, koja je pala sa 7,2% u ožujku na 4,4% u lipnju, te na 2,9% u kolovozu ove godine. Ako se isključi utjecaj sezone, novčana masa je u proteklih nekoliko mjeseci stagnerala.

Kretanje **ukupnih likvidnih sredstava (M4)** u 2003. godini obilježio je intenzivan rast kunkskih nemonetarnih depozita (štednih i oročenih), koji su porasli za 43,5 posto, što je znatno više nego u 2002. godini kada su se povećali za 25,5 posto. U 2003. godini, ukupna kunska sredstva su iznosila 52,3 mlrd. kuna, odnosno 40,7% ukupnih likvidnih sredstava, dok su devizni depoziti iznosili 76 mlrd. kuna, odnosno 59,3% ukupnih likvidnih sredstava. Rast kunkskih depozita rezultat je makroekonomske stabilnosti i jačanja povjerenja u domaću valutu, ali i prilagodbe banaka mjerama HNB-a, tj. nastojanja da smanje udjel devizne pasive u svojim bilancama. Na kraju kolovoza 2004. godine, kunski štedni i oročeni depoziti iznosili su 22,6 mlrd. kuna, ostvarivši rast od 21,7% u odnosu na isti mjesec prošle godine.

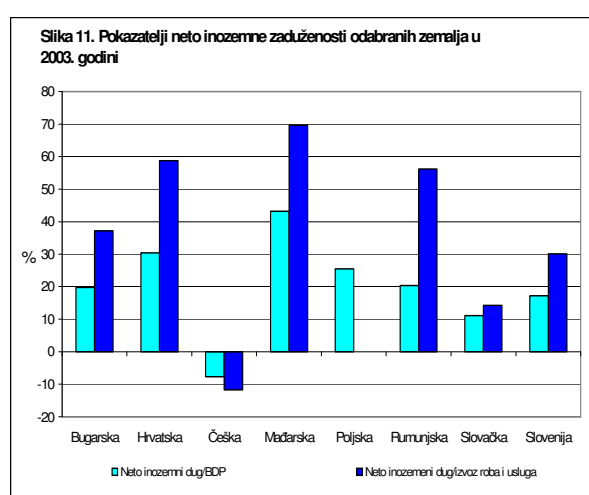
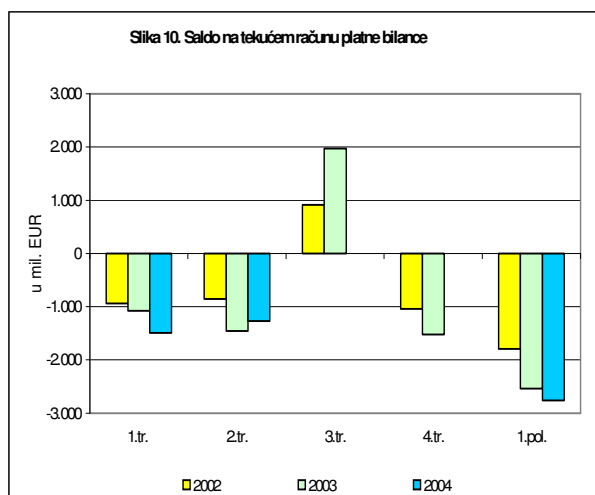
U 2003. godini zabilježen je i ponovni rast deviznih depozita, koji je uslijedio nakon njihove stagnacije u 2002. Premda niska, stopa rasta od 5,5 posto u 2003. podrazumijeva apsolutni rast devizne štednje od 4,0 milijarde kuna što čini oko 2/3 apsolutnog porasta kuskog dijela kvazinovca (kunski nemonetarni depoziti). U 2004. godini devizni su depoziti nakon simboličnog rasta u prvoj polovici godine, znatno povećani tijekom ljetnih mjeseci, te su ukupni devizni depoziti u prvih osam mjeseci porasli 3,1% u odnosu na prosinac prošle godine, dok godišnja stopa rasta u kolovozu iznosi 6,2%. Ako se isključi utjecaj tečaja, rast je još izraženiji pa godišnja stopa rasta u kolovozu iznosi 8,9%.

Međunarodne transakcije: Deficit na tekućem računu platne bilance za 2003. godinu iznosi 1.769 milijuna eura ili 7,2 posto BDP-a. Visok deficit na tekućem računu uglavnom je rezultat negativnoga salda na računu robe, pri čemu valja istaknuti da su ostvarenja hrvatskoga robnoga izvoza u 2003. značajno dinamičnija nego u prethodnoj godini. Višak rashoda nad prihodima ostvaren na tekućem računu u 2003. pod snažnim je utjecajem i porasta neto odljeva zabilježenih na računu dohodaka, koji je, gotovo u cijelosti, posljedica povećanja rashoda reinvestiranjem dobiti od vlasničkih ulaganja. S druge strane, snažan pozitivan doprinos kretanjima na tekućem računu u 2003. godini daje račun usluga, odnosno godišnji rast prihoda od usluga pruženih u turizmu.

U prvoj polovici 2004. deficit tekućeg računa iznosio je 2.248 milijuna eura, što je smanjenje od 0,9% u odnosu na prvu polovicu 2003. godine. Pri tom treba imati u vidu da ove godine neka velika poduzeća u stranom vlasništvu nisu do kraja drugog tromjesečja donijela odluku o raspodjeli profita, te će se isplata njihovih dividendi - ranije očekivana u drugom - ostvariti u trećem tromjesečju. Tekući račun obično ima veliki suficit u trećem tromjesečju zahvaljujući turističkoj sezoni. No, čini se da će prihodi od turizma ove godine biti otprilike isti kao i prošle godine, ali zato robni izvoz raste brže od uvoza. Sveukupno gledajući, deficit tekućeg računa bilance plaćanja vjerojatno se neće značajnije smanjiti u 2004. godini.

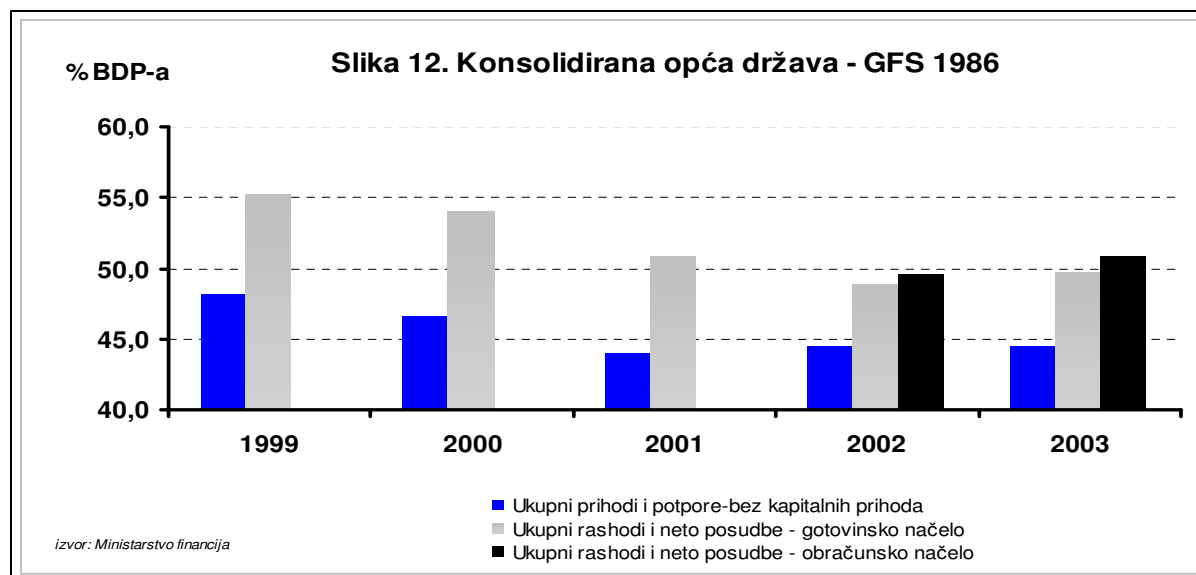
Inozemni je dug nastavio rasti te je krajem 2003. dosegno visokih 18,8 milijardi eura, što odgovara godišnjem porastu od 4 milijarde eura ili 27,3 posto. Stanje inozemnoga duga RH (74,6 posto BDP-a za 2003. godinu) upozoravaju na to da je Hrvatska tijekom 2003. imala brži rast vanjskog duga, pri čemu visok deficit na tekućem računu platne bilance u 2002. i 2003. dodatno opterećuje ekonomsku sliku Hrvatske. Inozemni je dug tijekom prva dva tromjesečja nastavio rasti, pa je krajem srpnja 2004. udio ukupnoga inozemnoga duga u ocijenjenome BDP-u dosegno 77,3%, što odgovara povećanju od 2,7 postotnih bodova u usporedbi s pokazateljem za kraj 2003. godine. Usprkos pogoršanju ukupne vanjske neravnoteže s inozemstvom, Hrvatska u drugome tromjesečju 2004. i dalje bilježi natprosječno dobre pokazatelje o likvidnosti u međunarodnim plaćanjima, pri čemu se na nastavak povoljnih kretanja indeksa pritiska na devizno tržište odrazio daljnji porast međunarodnih pričuva HNB-a.

Fiskalna kretanja: Udio poreznih prihoda konsolidirane opće države na razini od preko 40% BDP-a ukazuje na još uvijek značajnu ulogu države u ekonomiji. Iako je zabilježen pad udjela poreznih prihoda sa 44,1% BDP-a u 1999. godini na 40,2% BDP-a u 2003. godini, možemo konstatirati da se porezni teret kretao iznad prosjeka u odnosu na ostale tranzicijske zemlje u okruženju.

Međutim, obzirom da su ukupni rashodi konsolidirane opće države ponovno ostvareni na razini od preko 50% BDP-a u 2003. godini, jasno je da se eventualno smanjenje poreznog tereta nije moglo ostvariti bez prethodne fiskalne prilagodbe na strani rashoda.

Na slijedećem grafikonu je prikazano kretanje prihoda i rashoda konsolidirane opće države (kao udio u BDP-u) za razdoblje od 1999.-2003. godine, iskazano prema metodologiji GFS 1986.

Nakon ostvarenog fiskalnog deficita u 2002. g. na razini od 5% BDP-a (iskazano prema obračunskom načelu), u 2003. godini je sklopljen Stand by aranžman kojeg je MMF odobrio Republici Hrvatskoj, u cilju daljnjeg nastavka fiskalne konsolidacije. Planirani deficit konsolidirane opće države za 2003. g. (iskazan na obračunskom načelu) od 4,5% BDP-a nije postignut. Iako su prihodi ostvareni neznatno iznad planiranih, ekspanzivnost fiskalne politike

u 2003. godini uzrokovala je signifikantno odstupanje od planiranog deficita. Naime, ostvareni su ukupni proračunski rashodi u iznosu od 98,1 milijardi kuna na obračunskoj osnovi (ili 50,8% BDP-a). Iskazano prema metodologiji GFS 1986, deficit konsolidirane opće države ostvaren je u iznosu od 12,3 milijarde kuna ili 6,3% BDP-a.

U ukupnom iznosu fiskalnog deficita, 2,4 milijarde kuna ili 1,3% BDP-a odnosi se na rashode koji su nastali u 2003.g., ali koji po gotovinskoj osnovi nisu evidentirani u proračunu za 2003. g. Iako će biti podmireni u 2004. g. kao ukupno neplaćene obveze nastale u prethodnoj fiskalnoj godini, sukladno modificiranom obračunskom principu, ulaze u fiskalni deficit za 2003. godinu (vidi Tablicu 2).

Tablica 2: Deficit konsolidirane opće države

GFS 1986		2002		2003	
		mil. HRK	% BDP-a	mil. HRK	% BDP-a
1.	Deficit konsolidirane opće države bez kapitalnih prihoda-prema gotovinskom načelu	-7.873	-4,4	-9.759	-5,0
2.	Ukupno neplaćene obveze	-1.096	-0,6	-2.439	-1,3
3.	Deficit konsolidirane opće države-prema modificiranom obračunskom načelu	-8.969	-5,0	-12.198	-6,3

izvor: Ministarstvo financija

Iz Tablice 2 je evidentno da je planirani fiskalni deficit od 4,5% BDP-a za 2003. g. (kakav je dogovoren u okviru Stand by aranžmana s MMF-om) premašen, promatrano s gotovinskog i/ili obračunskog aspekta. Osnovni generatori ovakvog kretanja deficita prvenstveno se odnose na nekoliko najvažnijih komponenti proračunskih rashoda.

Tako je, primjerice, udio državnih izdataka za plaće dosegno razinu od gotovo 11% BDP-a, dok su izdaci za subvencije i tekuće transfere realizirani na razini od čak 20% BDP-a u 2003. godini. Nadalje, jedno od osnovnih obilježja budžetske potrošnje tijekom proteklih nekoliko godina, odnosi se u prvom redu na kapitalne državne izdatke, koji su bili usmjereni na velike infrastrukturne projekte (izgradnja cesta i autocesta). Tako je u 2003. g. udio tih izdataka u BDP-u iznosio 7%. Visina fiskalnog deficita generirana sa kapitalnim projektima koji su po svom karakteru jednokratni, imati će također jednokratni utjecaj na deficit. Također, udio rashoda za dobra i usluge ostvaren je na razini od preko 9,3 % BDP-a u 2003. godini, iako je postignuto relativno smanjenje tih rashoda u usporedbi s prethodnim razdobljima (npr. 2000. g. udio rashoda za dobra i usluge iznosio je 12,5% BDP-a). U konačnici, i rashodi za plaćanje kamata dosegli su visokih 2% BDP-a u 2003. godini, što je direktna posljedica kumuliranog državnog zaduženja.

Dakle, možemo zaključiti da je u 2003. g. fiskalna politika nedvojbeno pokazala karakter ekspanzivnosti, što je rezultiralo visokim fiskalnim deficitom (koji je povećao potrebe za daljnjim zaduživanjem), a ostvaren je i srednjoročno neodrživi udio državnih rashoda u BDP-u od preko 50%, s naglaskom na visoke izdatke za socijalna davanja i plaće korisnika državnog proračuna.

Međutim, nakon parlamentarnih izbora održanih krajem 2003. godine, nova hrvatska Vlada odlučno je krenula u smjeru sanacije fiskalnog sektora. U kolovozu 2004. godine zaključen je novi Stand by aranžman s MMF-om koji je na taj način podržao politiku fiskalne konsolidacije koju je predložila hrvatska vlast za naredno razdoblje. Stoga planirani deficit konsolidirane opće države za 2004. godinu od **4,5% BDP-a** uistinu predstavlja ambicioznu fiskalnu prilagodbu od čak 1,8% postotnih bodova BDP-a u razdoblju od samo jedne godine.

Pritom je važno naglasiti i izvjesne napore koji su uloženi u smjeru veće transparentnosti javnih financija, ponajprije kroz efikasniji rad Riznice te uvođenje proračunskog izvješćivanja u skladu s propisanim međunarodnim standardima. Početkom 2004. godine, Ministarstvo financija je započelo s implementacijom proračunskog računovodstva prema metodologiji GFS 2001 koju propisuje MMF. Međutim, radi kontinuiteta i usporedbe s prethodnim fiskalnim razdobljem, u ovom dijelu ćemo se osvrnuti na stanje državnog proračuna za prvu polovicu 2004. godine, iskazano prema GFS 1986 metodologiji.

Naime, u prvoj polovici 2004. godine, ukupni prihodi konsolidirane opće države ostvareni su u iznosu od 42,3 milijarde kuna, što predstavlja ostvarenje od 45,2% u odnosu na plan za 2004. g. Ostvarenje prihoda u potpunosti je u skladu s očekivanjima za prvo polugodište, s naglaskom da se u drugom dijelu godine očekuju znatno veći prihodi zbog karakteristične sezonalnosti pritjecanja prihoda te zbog efekta uspješne turističke sezone. Također, u drugoj polovici godine, središnji proračun očekuje gotovo 2,5 milijarde kuna prihoda od dividendi poduzeća s državnim udjelom, što dodatno implicira na zaključak da će se planirani prihodi uistinu realizirati kako je planirano.

Ukupni rashodi konsolidirane opće države u prvih šest mjeseci 2004. g. ostvareni su u iznosu od 49,7 milijardi kuna, što je 48,3% od ukupno planiranih rashoda za 2004. g. Dakle, u prvih šest mjeseci 2004. g. ostvaren je fiskalni deficit od 7,4 milijarde kuna koji je velikim dijelom generiran rashodima izvanproračunskih fondova (u čiji obuhvat ulaze i državne agencije za izgradnju cesta i autocesta), što ukazuje na značajne rashode usmjerene na investicijske projekte u cestogradnji. Međutim, u drugom dijelu 2004. godine očekuju se znatno manji rashodi izvanproračunskih fondova, što je u skladu s investicijskim planovima za 2004. godinu. Uz istovremeno očekivanje značajno većih proračunskih prihoda (kako je prethodno objašnjeno), za očekivati je da će se do kraja 2004. godine ostvariti ciljani deficit konsolidirane opće države u iznosu od 9,25 milijardi kuna ili 4,5% BDP-a. Uostalom, takvo smanjenje proračunskog manjka u skladu je s obvezama koje je Hrvatska preuzela u sklopu Stand by aranžmana s MMF-om, koji snažno podupire politiku fiskalne konsolidacije koju je pripremila nova hrvatska Vlada u svom srednjoročnom programu.

2. MAKROEKONOMSKI PROGRAM

2.1. Realni Sektor

Pretpostavke srednjoročne makroekonomske projekcije

Pojedine komponente srednjoročne makroekonomske projekcije izrađene su korištenjem različitih ekonometrijskih i analitičkih tehnika, a njihovo međusobno usklađivanje je provedeno iterativnom metodom u sklopu metodologije financijskog programiranja. Projekcije polaze od pretpostavke oporavka gospodarstva Europske unije, koja je najznačajniji hrvatski vanjskotrgovinski partner, već u 2005. godini te laganog ubrzavanja rasta BDP-a u tome području prema kraju projekcijskog horizonta. U skladu s navedenom dinamikom gospodarskog rasta u okruženju očekujemo nastavak rasta međunarodne razmjene roba i usluga, iako uz nešto blaži porast uvoza u odnosu na ishod 2003. i ocjene 2004. godine, u značajnoj mjeri i zbog usporavanja fiskalne ekspanzije koja je posebno zbog visokih investicija imalo značajne efekte i na rast uvoza. To će dovesti do smanjivanja vanjskotrgovinskog deficita i laganog popravljivanja deficita na tekućem računu platne bilance, koji bi gotovo u cijelosti trebao biti pokriven inozemnim izravnim investicijama. Doprinos inozemne potražnje domaćem gospodarskom rastu tako bi trebao ostati neutralan tijekom projekcijskog horizonta.

Na temelju ciljeva monetarne i tečajne politike očekujemo stabilan nominalni tečaj kune prema euru tijekom čitavog srednjoročnog razdoblja, što će uz niske stope rasta cijena u okruženju omogućiti i održavanje niske inflacije. Pri tome nešto više stope inflacije, na razini od otprilike 2,5%, očekujemo u narednoj godini zbog liberalizacije administrativno reguliranih cijena, čiji će učinci slabiti prema kraju projekcijskog horizonta.

Gospodarski oporavak u okruženju bi trebao potaknuti porast kamatnih stopa, ali zbog nastavka procesa približavanja europskim integracijama i konvergencije kamatnih stopa očekujemo opadanje kamatnih stopa u Hrvatskoj tijekom projekcijskog horizonta, što bi trebalo poduprijeti privatne investicije i potrošnju.

Tablica 3

Makroekonomski pokazatelji za 2005.-2007.

	2002.	2003.	2004.p	2005.p	2006.p	2007.p
BDP realni rast, %	5,2	4,3	3,9	4,4	4,5	4,6
Inflacija prosjek, %	1,7	1,8	2,2	2,5	2,3	2,2
Trgovina na malo, %	5,5	5,8	4,6	7,9	6,5	4,0
Industrijska proizvodnja, %	5,5	4,2	3,8	4,1	3,7	4,0
Stopa nezaposlenosti, ILO	14,4	14,7	14,9	14,2	13,3	12,1
Tekući račun, % BDP-a	-8,4	-7,2	-5,6	-5,1	-4,4	-3,8
Tečaj HRK/EUR, prosjek	7,4	7,6	7,5	7,5	7,5	7,5
Proračun opće države,% BDPa	-5,0	-6,3	-4,5	-3,7	-3,2	-2,9
Javni dug, % BDP-a	50,4	51,6	52,8	52,3	51,0	51,0

Izvor: DZS, Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija

Projekcije (p): Ministarstvo financija

Načela fiskalne politike za razdoblje od 2005. do 2007. godine predviđaju fiskalnu konsolidaciju s ciljem smanjenja strukturnog deficita na ispod 3% BDP-a. Rast potrošnje za robe i usluge uz održavanje rashoda za plaće u javnom sektoru na stabilnoj razini trebao bi dovesti do umjerenog porasta državne potrošnje. S druge strane, usporavanje javnih

infrastrukturnih investicija uz njihov lagani oporavak prema kraju razdoblja usporit će i rast investicija u fiksni kapital. Padajuće kamatne stope u Hrvatskoj bi trebale potaknuti privatne investicije za koje očekujemo da će djelomično nadoknaditi to usporavanje javnih investicija.

Nastavak politike ograničavanja rasta plaća u javnom sektoru pomoći će održavanju nižeg rasta realnih plaća od rasta gospodarske aktivnosti i nastavku oporavka zaposlenosti. Takva bi dinamika na tržištu rada, uz rast ostalih dohodaka stanovništva (usklađivanje mirovina) trebala omogućiti da prosječan rast osobne potrošnje bude u skladu s rastom BDP-a.

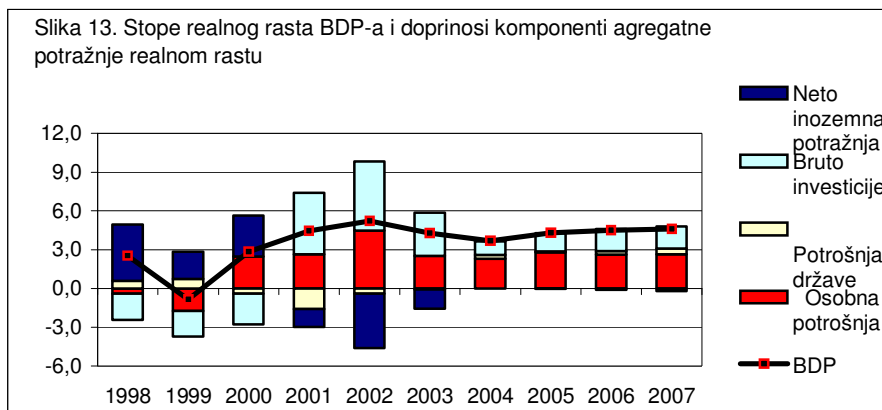
Navedene pretpostavke makroekonomske projekcije trebale bi, nakon laganog usporavanja gospodarskog rasta u 2004. godini pod utjecajem usporavanja infrastrukturnih investicija države, omogućiti njegov nastavak na razini približno jednakoj kao i u 2003. godini, odnosno između 4% i 5% godišnje.

Agregatna potražnja

Na temelju raspoloživih mjesečnih pokazatelja ekonomske aktivnosti u prvih osam mjeseci ove godine te u skladu s projekcijom platne bilance i proračunom konsolidirane opće države za 2004. godinu, očekujemo blago usporavanje realnog rasta BDP-a. Tako bi njegov rast u tekućoj godini bio za 0,4 postotnih bodova niži od prošlogodišnjeg porasta, koji je iznosio 4,3%. U tekućoj godini predviđamo rast implicitnog deflatora od 2,3%, tj. nominalnu vrijednost projiciranog BDP-a za tu godinu od 204,5 milijardi kuna.

Ponovno ubrzavanje realnog rasta BDP-a predviđamo već u narednoj godini, a zadržavanje takvoga trenda očekujemo i u srednjem roku. Prognozirana prosječna stopa rasta BDP-a u razdoblju od 2004. do 2007. godine iznosi 4,3%. Projekcijom predviđamo nešto viši porast implicitnog deflatora BDP-a od 2,6% u 2005. godini zbog odgođenog efekta porasta cijena nafte i uvezene inflacije, a do 2007. godine očekujemo ponovno usporavanje njegovog rasta na 2,3%. Takva bi dinamika implicitnog deflatora BDP-a trebala blisko pratiti kretanje potrošačkih cijena i deflatora najznačajnije komponente agregatne potražnje - osobne potrošnje.

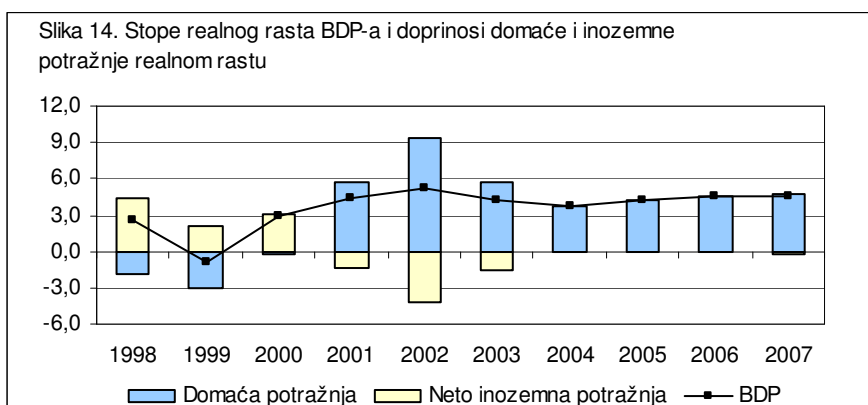
Sporiji očekivani rast BDP-a u 2004. godini u najvećoj je mjeri rezultat prijenosa usporavanja gospodarskog rasta u drugoj polovici 2003. godine uz porast ostalih komponenata domaće potražnje. U srednjem roku očekujemo nastavak javnih investicija na razini kapitalnih ulaganja iz 2003. godine. Pretpostavljamo da u razdoblju obuhvaćenom projekcijom neće biti realnih promjena zaliha na godišnjoj razini pa kretanje ukupnih realnih bruto investicija aproksimiramo investiranjem u fiksni kapital. Uz realni rast investicija u kapital od prosječno 5,4% godišnje, koji se temelji na rastu privatnih investicija, u razdoblju od 2004. do 2007. godine (uz pretpostavku ubrzavanja rasta investicija prema kraju tog razdoblja) očekujemo prosječan doprinos investicija realnom rastu od 1,5 postotnih bodova godišnje pa će tako projicirani rast investicija u fiksni kapital do 2007. godine predstavljati značajan izvor rasta. Doprinos osobne potrošnje rastu BDP-a će, uz realni rast osobne potrošnje viši od 4,0% do 2007. godine, iznositi prosječno 2,6 postotnih bodova godišnje. Takvu dinamiku osobne potrošnje će potaknuti konstantan rast dohodaka, povoljna dinamika na tržištu rada (očekujemo stabilan rast zaposlenosti) i rast optimizma potrošača potaknut razvojem konjunktura. Stoga će glavni generatori ekonomskog rasta u razdoblju na koje se odnosi projekcija biti, kao i u prethodnim godinama, jačanje osobne potrošnje i investicijskih aktivnosti.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija

Paralelno s rastućom potrošnjom i investicijama, u navedenom razdoblju predviđamo slabi, ali pozitivan doprinos državne potrošnje realnom rastu. Projekcija proračuna konsolidirane opće države se temelji na nominalnom rastu državne potrošnje od 3,6% godišnje, pri čemu će potrošnja za dobra i usluge rasti intenzivnije od izdataka za nadnice i plaće, uz sporiji rast deflatora državne potrošnje, koji će od 2004. do 2007. godine prosječno iznositi 2,2% godišnje (što je bitno niže nego u 2003. godini, kada su na rast deflatora značajno utjecale povećane otpremnine u javnoj upravi). Slijedom toga, očekujemo nastavak smanjivanja udjela državne potrošnje i proračunskog deficita u BDP-u Time će državna potrošnja, u razdoblju obuhvaćenom projekcijom, imati slabiji utjecaj na rast BDP-a od ostalih komponenata domaće potražnje (doprinosi državne potrošnje realnom rastu u srednjem roku neće premašivati 0,4 postotnih bodova).

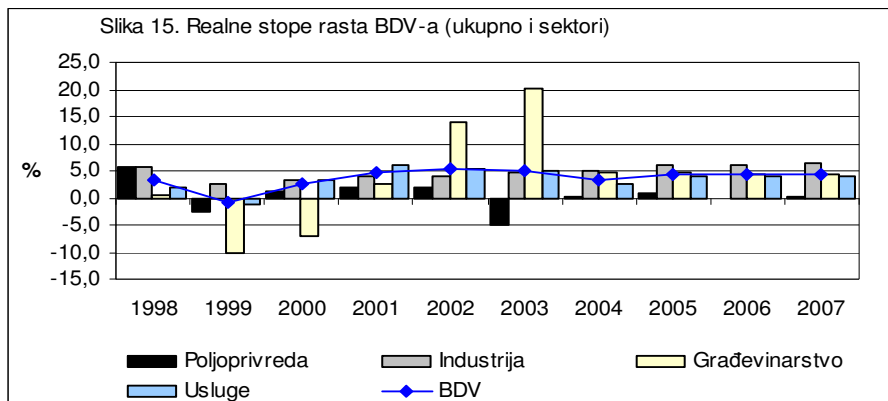
Na temelju navedenih predviđanja, u razdoblju od 2004. do 2007. godine očekujemo prosječan doprinos domaće potražnje rastu BDP-a od 4,3 postotna boda. U tekućoj godini očekujemo lagani pozitivan doprinos neto inozemne potražnje rastu realnog BDP-a, dok bi on u srednjem roku trebao biti neutralan. Uz niske stope rasta izvoznih cijena, kontinuirani rast produktivnosti rada i jačanje inozemne potražnje, u razdoblju obuhvaćenom projekcijom očekujemo realni rast izvoza roba i usluga po prosječnoj stopi od 4,8% godišnje. Istovremeno predviđamo nešto sporiji realni porast uvoza roba i usluga uz lagani rast pokrivenosti uvoza izvozom te ublažavanje deficita tekućeg računa platne bilance.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija

Bruto dodana vrijednost

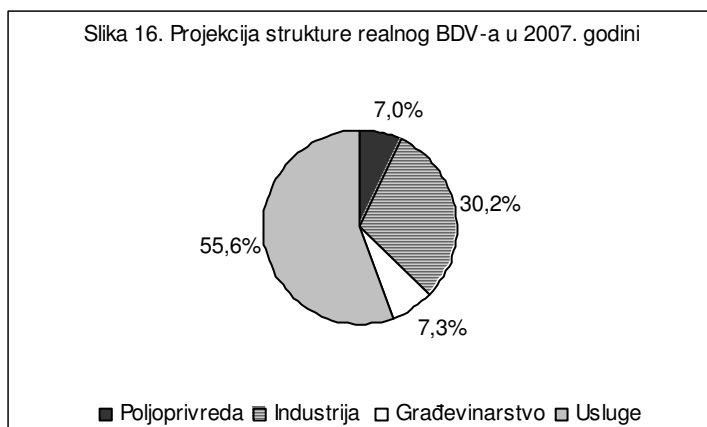
U srednjoročnoj projekciji bruto dodane vrijednosti pretpostavili smo usklađenost između mjerenja BDP-a rashodnom i proizvodnom metodom (odnosno izostanak statističke diskrepancije). Projekcija je također usklađena s fiskalnom projekcijom za razdoblje 2004.-2007. godine prema kojoj se očekuje nešto brži rast poreza na proizvode umanjenog za subvencije od rasta BDP-a, što implicira i nešto sporiji rast BDV-a. Slijedom toga, predviđamo stabilan nominalni rast BDV-a u srednjem roku po prosječnoj stopi od 6,3%, što uz očekivani rast deflatora BDV-a u granicama 1,9-2,6% daje realni rast BDV-a od prosječno 4,0% godišnje, odnosno za 0,3 postotna boda manje od realnog rasta BDP-a.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija

U razdoblju obuhvaćenom projekcijom predviđamo pozitivne efekte domaće i inozemne potražnje na realni rast bruto dodane vrijednosti u sektoru industrije. Kako industrijski proizvodi sudjeluju s više od devet desetina u ukupnoj robnoj razmjeni, očekivani rast robnog izvoza, uz smanjivanje vanjskotrgovinskog deficita, trebao bi dati poticaj rastu industrijske aktivnosti. Očekivani ubrzani realni rast BDV-a u industriji (bez građevinarstva) do 2007. godine od prosječno 5,9% godišnje dovest će do laganog porasta značaja industrije u hrvatskom gospodarstvu uz njezin prosječan doprinosom realnom rastu BDP-a od 1,4 postotnih bodova. Najsnažniji izvor rasta BDV-a u industriji bit će, kao i do sada, prerađivačka industrija, u čijoj strukturi najveći udio zauzimaju prehrambena, metalna i kemijska industrija. Ti se odnosi u srednjem roku neće mijenjati, ali će biti u uskoj vezi s kretanjima u građevinarstvu. To se posebno odnosi na opskrbu energentima i proizvodnju kapitalnih proizvoda.

U tekućoj godini očekujemo blago usporavanje rasta BDV-a zbog usporavanja bruto dodane vrijednosti u građevinarstvu i uslužnom sektoru. U razdoblju od 2005. godine do 2007. godine predviđamo stabilan udio sektora usluga ukupnom BDP-u. Nakon usporavanja rasta BDV-a u uslužnim djelatnostima u tekućoj godini, tijekom razdoblja od 2005. godine do 2007. godine, očekujemo nešto brži njezin rast po prosječnoj stopi od 3,6%. Takva kretanja bit će primarno pod utjecajem, međusobno usko povezanih djelatnosti: trgovine, ugostiteljstva (hoteli i restorani), prijevoza, skladištenja i veza. U navedenom razdoblju predviđamo snažan doprinos uslužnog sektora realnom rastu BDP-a od prosječno 1,6 postotnih bodova godišnje.

Izvor: Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija

U djelatnosti poljoprivrede (uključujući lov, šumarstvo i ribarstvo) očekujemo pozitivne stope rasta, ali ipak znatno sporiju dinamiku nego u drugim djelatnostima gospodarstva. U srednjem roku predviđamo da će udio poljoprivrede u strukturi BDV-a (u stalnim cijenama) biti na razini približno onoj građevinarstva (oko 7,0%). U tekućoj godini očekujemo odražavanje sporijeg rasta građevinskih aktivnosti na rast bruto dodane vrijednosti u djelatnosti građevinarstva, što je uvjetovano usporavanjem kapitalnih investicijskih projekata države u okviru razvoja cestovne infrastrukture. Od 2005. do 2007. godine predviđamo kontinuirani realni rast BDV-a u građevinarstvu viši od 4,0% godišnje. Time se, u navedenom razdoblju, očekuje stalan doprinos građevinarstva realnom rastu BDV-a od 0,3 postotna boda.

2.2 Inflacija

Prosječna godišnja stopa inflacije mjerena promjenom indeksa potrošačkih cijena u Hrvatskoj je u 2003. godini iznosila niskih 1,8%, te je bila za svega 0,1 postotnih bodova viša u usporedbi s prosječnom godišnjom stopom inflacije od 1,7% koliko je bilo zabilježeno u 2002. godini. Time se već desetu godinu za redom u Hrvatskoj ostvarila zavidna razina stabilnosti opće razine cijena, a ona se temelji, prije svega, na politici održavanja stabilnosti nominalnog tečaja kune prema euru, koji predstavlja glavno sidro domaćih inflacijskih očekivanja te pridonosi stabilnosti cijena uvoznih inputa i finalnih proizvoda s područja zemalja euro zone, koje su ujedno i najznačajniji vanjskotrgovinski partneri Hrvatske.

Ostvarenju niskih stopa inflacije zabilježenih u 2002. i 2003. godini pridonijeli su, osim toga, i drugi faktori: smanjenje carina zbog vanjskotrgovinske liberalizacije kao i izražena aprecijacija kune prema američkom dolaru koja je ublažavala porast cijena sirove nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu te utjecala na smanjenje uvoznih cijena onih finalnih proizvoda čije je plaćanje bilo ugovoreno u američkim dolarima. Uz to, imajući u vidu da je i godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena u euro zoni bila niska i opadajuća, ukupni su uvezeni pritisci na rast potrošačkih cijena u 2003. godini bili blagi. Nadalje, jačanje konkurencije u domaćoj trgovini na malo do koje je došlo širenjem domaćih trgovačkih lanaca te otvaranjem brojnih hipermarketa u stranom vlasništvu, te pojačana konkurencija uvoznih proizvoda uvjetovana postupnom vanjskotrgovinskom liberalizacijom bili su faktori koji su, kao i u nekoliko prethodnih godina, ograničavali pritiske na rast potrošačkih cijena u Hrvatskoj. Na stabilnost cijena u 2003. godini utjecao je i dodatni faktor - blagi rast administrativno reguliranih cijena koji je u velikoj mjeri bio posljedica smanjenja godišnje stope promjene cijena naftnih derivata i električne energije, a dijelom se može pripisati i tome što je 2003. bila izborna godina, tako da je ispunjenje zahtjeva za porastom određenih administrativno reguliranih cijena pomaknuto za 2004. godinu. Kretanje godišnje stope

temeljne inflacije koja tijekom 2003. godine nije prelazila 1,3% ukazuje da su pritisci s potražne strane na hrvatskom tržištu bili prigušeni. Na stabilnost domaće potražnje, u značajnoj je mjeri utjecala politika umjerenog porasta plaća u javnom i poslovnom sektoru.

Uz nastavak politike održavanja relativne stabilnosti nominalnog tečaja kune prema euru, u 2004. je godini došlo do laganog ubrzavanja inflacije potrošačkih cijena, u prvom redu, zbog utjecaja šokova na strani ponude (poskupljenja nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu), porasta određenih administrativno reguliranih cijena (plina, vode za kućanstva, cestarina i sl.) te zbog povećanja trošarina na duhanske prerađevine i automobile. Osim direktnog učinka, poskupljenje naftnih derivata imalo je i određeni indirektni utjecaj na kretanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena, što se napose očitovalo u poskupljenju prijevoznih usluga. Ostvarena prosječna godišnja stopa inflacije u Hrvatskoj mjerena kretanjem ukupnog indeksa potrošačkih cijena u prvih je sedam mjeseci 2004. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine iznosila 2,0%, a ocijenjeno je da će se prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena na razini cijele 2004. godine blago povećati na 2,2%, ali će ostati u zoni niske inflacije te neće u značajnoj mjeri odstupati od inflacije u euro zoni.

Projekcija kretanja inflacije u 2005., 2006. i 2007. godini temelji se na nekoliko bitnih pretpostavki. U osnovi projekcije stoji opredjeljenje za nastavak politike održavanja stabilnosti nominalnog tečaja kune prema euru, pri čemu je u projekciju ugrađena pretpostavka da će prosječni nominalni tečaj kune prema euru u spomenutom trogodišnjem razdoblju kretati oko razine od 7,52 HRK/EUR. Nakon izražene aprecijacije prosječnog godišnjeg tečaja kune prema američkom dolaru od 14,8% u 2003. godini i očekivane aprecijacije od 8,5% u 2004. godini, u 2005. se godini, u skladu s predviđenim kretanjima američkog dolara prema euru na svjetskom deviznom tržištu, predviđa blaža aprecijacija prosječnog tečaja kune prema američkom dolaru od 0,5%, nakon čega je u 2006. i 2007. godini predviđena blaga deprecijacija prosječnog godišnjeg tečaja kune prema američkom dolaru od 1,2% u 2006. odnosno 1,8% u 2007. Time se pretpostavlja da će tijekom 2005. godine slabiti utjecaj aprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru na smanjenje cijena uvoznih sirovina i gotovih proizvoda. Nakon snažnog rasta cijena sirove nafte zabilježenog tijekom 2004. godine pretpostavljeno je da će se cijene sirove nafte u 2005. godini stabilizirati (na prilično visokoj razini od 35,9 USD dolara za barel nafte tipa Brent), nakon čega bi cijena sirove nafte u naredne dvije godine trebala padati. Pretpostavlja se da će porast cijena nafte zabilježen u 2004. godini imati učinak na rast ukupne razine potrošačkih cijena u Hrvatskoj u 2005. godini zbog odgođenih učinaka porasta cijena određenih dobara i usluga u čijoj proizvodnji ova sirovina predstavlja značajan input.

Nadalje, projekcija kretanja cijena u Hrvatskoj razdoblju od 2005. do 2007. godine izrađena je uz pretpostavku da će se nastaviti provoditi politika umjerenog porasta plaća u državnom i poslovnom sektoru, imajući u vidu da se država obvezala u postojećem "Stand-By" aranžmanu s MMF-om da se neće povećavati realnu masu plaća. Očekuje se da se stabilnost plaća u javnom sektoru imati stabilizirajuće djelovanje i na zahtjeve za porastom plaća u privatnom sektoru. Dodatni čimbenik koji bi trebao djelovati stabilizirajuće na kretanje plaća u Hrvatskoj je i još uvijek visoka stopa nezaposlenosti. Ukupno gledajući ocjenjuje se da u takvom gospodarskom okruženju ne bi trebalo doći ni do tzv. "second round" učinaka porata cijena nafte na porast domaće inflacije, kroz njegovo ugrađivanje u zahtjeve za adekvatnim porastom plaća.

Uz gore spomenute pretpostavke projicirani prosječni godišnji rast inflacije potrošačkih cijena u 2005. u Hrvatskoj bi godini trebao dosegnuti 2,6%, što je za 0,3 postotna boda više nego

prethodne godine. Na to je dodatno utjecao viši prijenos iz prethodne godine te najavljeno poskupljenje cijena električne energije za kućanstva od 10% (uz udio električne energije u ukupnom indeksu od 4,1%). U suprotnom smjeru na kretanje bi inflacije u 2005. godini trebalo djelovati pojeftinjenje usluga u mobilnoj telefoniji koje se očekuje nakon ulaska trećeg operatera na domaće tržište. U 2006. i 2007. godini prosječna godišnja stopa inflacije u Hrvatskoj trebala bi se spustiti na razinu od 2,3% odnosno 2,2%. Te su stope inflacije nešto više od onih zabilježenih prije naftnog šoka u 2004. godini, kako bi se ostavio prostor za mogući porast određenih administrativno reguliranih cijena, čije je prilagođavanje potrebno prije ulaska u Europsku uniju.

2.3 Monetarna i tečajna politika

Hrvatska narodna banka utvrđuje i provodi monetarnu i deviznu politiku u Republici Hrvatskoj, pri čemu su njena nadležnost za to područje i njena neovisnost definirani u Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci. Osnovni cilj Hrvatske narodne banke jest postizanje i održavanje stabilnosti cijena. Ne dovodeći u pitanje ostvarivanje svoga osnovnog cilja, Hrvatska narodna banka podupire gospodarsku politiku Republike Hrvatske.

Središnja banka vodi politiku tzv. upravljano-plutajućeg tečaja. HNB intervenira na svojim deviznim aukcijama kupujući odnosno prodajući devize od poslovnih banaka u nastojanju da ublaži prekomjerna kolebanja tečaja kune prema euru. Središnja banka nije unaprijed utvrdila i objavila donju i gornju intervencijsku točku, već intervenira kako bi spriječila veće oscilacije tečaja. Tečaj kune prema njemačkoj marki odnosno euru tijekom posljednjih deset godina kretao se u relativno uskom rasponu od plus/minus 6% oko prosječnog tečaja ostvarenog u spomenutom razdoblju. Prisutna je snažna sezonska komponenta tečaja radi velikih priljeva deviza od turizma za vrijeme ljetne sezone.

U provođenju monetarne politike u Hrvatskoj naglasak je na stabilnosti tečaja zbog visoko euriziranog financijskog sustava, zbog još uvijek prisutne indeksacije u eurima kod određenih cijena i zbog utjecaja kojeg kretanje tečaja ima na inflacijska očekivanja. Svi ovi razlozi proizašli su iz iskustva stanovništva i ekonomskih subjekata u Hrvatskoj koje su stekli kod prilagodbe visokoj inflaciji koja je vladala u osamdesetim i ranim devedesetim godinama prošlog stoljeća.

Razina eurizacije, koja je visoka u usporedbi s ostalim zemljama kandidatima i novim članicama EU, čini hrvatski financijski i gospodarski sustav ranjivim kad je u pitanju oscilacija tečaja kune prema euru. Udjel kunskih depozita u ukupnim štednim i oročenim depozitima ne premašuje 20%, a udjel kunskih depozita kod sektora stanovništva je ispod 10%. Kako bi se zaštitile od tečajnog rizika, poslovne banke većinu svojih kredita ili odobravaju u devizama ili u kunama uz valutnu klauzulu tj. odobravaju indeksirane kredite, dok kunski krediti bez valutne klauzule čine tek 1/4 svih kredita banaka (ili tek oko 10% kredita odobrenih stanovništvu). Unatoč nastojanjima banaka da se zaštite, valutni rizik je i dalje indirektno prisutan u bankarskom sektoru, jer je sadržan u kreditnom riziku, budući da su korisnici kredita izloženi tečajnom riziku.

U vođenju monetarne politike dodatnu teškoću predstavlja snažan priljev kapitala (privatizacija, inozemno zaduživanje države, a u posljednje vrijeme intenzivnije zaduživanje banaka i drugih financijskih institucija), jer stvara aprecijacijske pritiske i potiče domaću potrošnju što kontinuirano održava deficit tekućeg računa platne bilance na neželjenoj razini. Snažnom kapitalnom priljevu u posljednjih nekoliko godina pridonijelo je i restrukturiranje

bankarskog sustava i ulazak stranih banaka. Strano vlasništvo poslovnim bankama omogućuje lakše pribavljanje jeftinijeg inozemnog kapitala pogodnog za plasiranje na hrvatskom tržištu, što je dovelo do velikog rasta kredita, posebice sektoru stanovništva, posljednjih nekoliko godina. Pritom pokušaji povećanja domaćih kamatnih stopa potiču dodatni kapitalni priljev i aprecijacijske pritiske, čime je monetarna politika u Hrvatskoj znatno ograničena. Strane banke sa sjedištem u eurozoni vlasnice su više od 85% hrvatskog bankovnog sustava, čime je hrvatski monetarni sustav neizravno dodatno povezan s EMU.

Odabir i korištenje instrumenata monetarne politike u Hrvatskoj uvjetovani su ovim karakteristikama financijskog sustava. Glavni instrument monetarne politike su devizne intervencije, a dominiraju transakcije na strani otkupa deviza. Uz tečaja, HNB u vođenju monetarne politike kao posredni indikator koristi i razinu viška likvidnost bankarskog sustava (excess reserves). Kunska likvidnost kreirana deviznim intervencijama stoga je sterilizirana vrlo visokom stopom obvezne pričuve (19%), a obračunava se na sve izvore sredstava osim na kapital i na rezervacije. Za kratkoročno upravljanje likvidnost HNB koristi i druge tržišne instrumente. Do prošle godine bile su korištene operacije na strani pasive, tj. izdavani su blagajnički zapisi u kunama. U ovoj godini su u tijeku pripreme za prelazak na operacije na strani aktive, gdje bi trebale prevladavati repo operacije, koje će težiti sve većoj sličnosti s operacijama u ECB-a. Vrlo visoka razina imobilizirane aktive banaka kroz obveznu pričuvu i nastavak priljeva kapitala u razdoblju približavanja EU, otežavaju prilagodbu instrumenata monetarne politike onima ECB-a, jer ostaje prisutna potreba za sterilizacijom viškova likvidnosti.

U uvjetima visoke eurizacije bankarskog sustava, važan instrument osiguranja financijske stabilnosti je instrument minimalne devizne likvidnosti: poslovne banke su dužne da najmanje 35% ukupnih deviznih obveza drže u kratkoročnim likvidnim sredstvima.

U Hrvatskoj narodnoj banci ne planiraju se nikakve bitne promjene tečajne politike budući da su se postojeća tečajna politika i njeni instrumenti pokazali djelotvornima u nastojanju središnje banke da ispuni svoj temeljni cilj održavanja stabilnosti opće razine cijena u gotovo deset godišnjem razdoblju. Pritom je postojeći sustav kompatibilan s principima i osnovnim elementima ERM II koji je jedan od koraka prema članstvu u EMU, pa nisu potrebne znatnije prilagodbe kako bi se ostvarili preduvjeti za ulazak u ERM II nakon ulaska u EU. Štoviše, očekuje se da će prihvaćanjem eura u budućnosti nestati visok tečajni rizik u financijskom sustavu, prisutan zbog visoko euriziranog financijskog sustava, pa bi time prevladali argumenti za brži ulazak u EMU. Izrada strategije Hrvatske za pristupanje EMU tek predstoji, a treba biti sveobuhvatna i nužno mora uključivati ispunjenje svih zadanih kriterija. Pri tome će Hrvatska moći koristiti iskustva novih članica Europske unije na njihovom putu priključenja EMU.

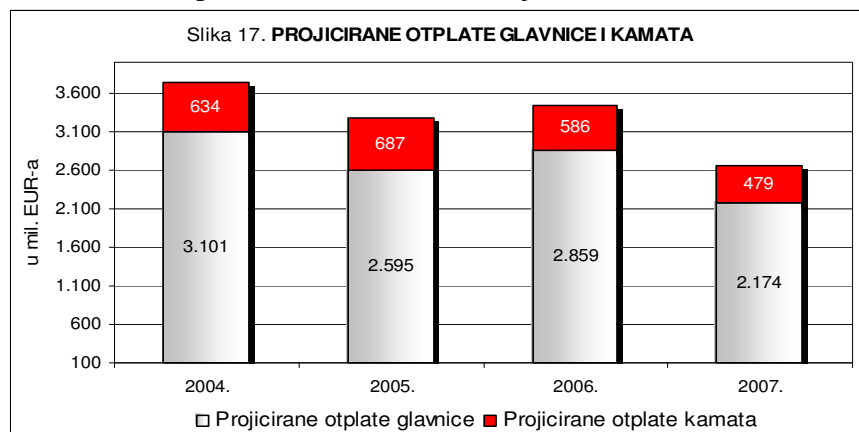
2.4. Vanjski sektor

Srednjoročna projekcija platne bilance RH pokazuje da bi se deficit na tekućem računu s ocijenjene prosječne razine od oko 6 posto bruto domaćeg proizvoda u 2003. i 2004. godini mogao početi postupno snižavati do razine od oko 4 posto, projicirane za 2007. godinu. Na ublažavanje deficita trebalo bi utjecati smanjivanje proračunskoga deficita, nastavak rasta hrvatskoga izvoza roba i usluga, ali i, relativno gledajući, nešto blaži rast robnoga uvoza u usporedbi s trendovima koji su obilježili 2003. i 2004. godinu.

Nastavak integriranja hrvatskog gospodarstva s gospodarstvom EU-a, daljnje restrukturiranje domaćih poduzeća i podizanje proizvodnosti rada, pozitivni učinci očekivanoga porasta inozemnih izravnih ulaganja i projicirano ubrzavanje ekonomske aktivnosti u zemljama Unije trebali bi u razdoblju od 2005. do 2007. rezultirati daljnjom dinamizacijom hrvatskoga robnog izvoza. S duge strane, rast plaća i usklađivanje mirovina, koje će vjerojatno nadmašiti stope rasta opće razine cijena u Hrvatskoj, kao i značajna razlika u cijeni bankarskih proizvoda na domaćem i tržištu EU-a, i nadalje će podržavati osobnu potrošnju i rast robnoga uvoza. Ipak, držimo da je potrošački boom vezan uz kupnju osobnih automobila i drugih cestovnih vozila potaknutih brzim rastom izgradnje infrastrukture, koji je značajnim dijelom utjecao na visoke godišnje stope rasta ukupnoga robnoga uvoza u 2002. i 2003. godini, u prvome polugodištu 2004. godine dosegnuo svoj vrhunac te da bi uvoz automobila, dodatno pritisnut odlukom o povećanju trošarina na osobna vozila, trebao polagano kopnjeti. Srednjoročna je projekcija stoga građena na pretpostavci da će se visok vanjskotrgovinski deficit, izražen kao postotak BDP-a, u tri naredne godine blago poboljšati (s 27,4% ostvarenih u 2003. na 23,2% projiciranih za 2007. godinu).

Unatoč nestabilnosti i zaoštrenoj konkurentskoj borbi na globalnom tržištu turističkog prometa, Hrvatska je u 2003. godini ostvarila značajan rast fizičkih i financijskih pokazatelja od pruženih usluga u turizmu. Zahvaljujući slici o Hrvatskoj kao sigurnome turističkom odredištu iznimnih prirodnih ljepota i najčišćeg mora na Sredozemlju, očekivanome nastavku poboljšanja ukupne turističke ponude i promotivnih aktivnosti, kao i sve boljoj prometnoj povezanosti, u srednjoročnu je projekciju ugrađena pretpostavka da Hrvatska i nadalje može računati s dobrim rezultatima od usluga pruženih u turizmu te pretpostavka o povećanju prihoda od pruženih usluga u zračnome prijevozu.

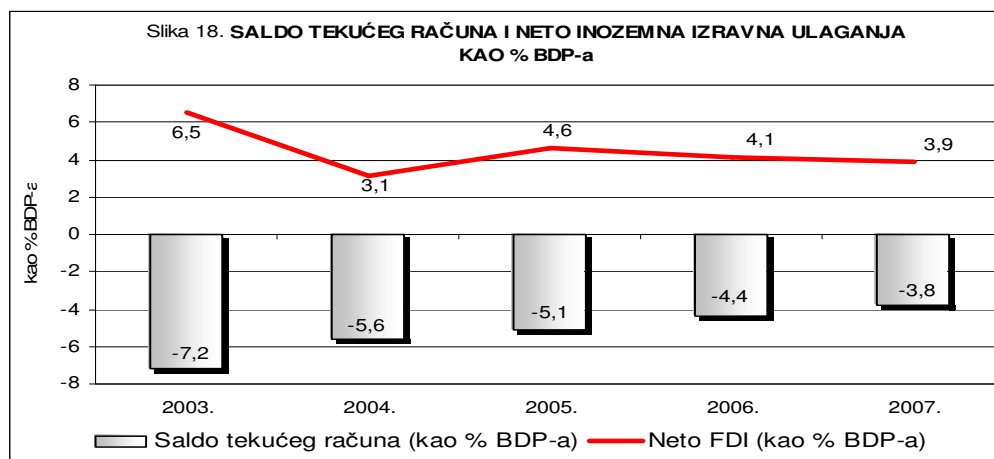
Rashodi na računu dohodaka projicirani su dijelom na temelju podataka o otplatama kamata iz evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke (vidi sliku 17.), a dijelom na temelju projiciranih vrijednosti dividendi i zadržanih zarada koji se odnose na inozemne ulagače.² U ukupnim primicima Hrvatske po osnovi kamata na sve oblike ulaganja u inozemstvu prednjači HNB, pa je projekcija spomenutih prihoda usklađena s projiciranim kretanjima i valutnom strukturom međunarodnih pričuva RH i kretanjima relevantnih inozemnih kamatnih stopa. Blagi godišnji rast neto tekućih transfera, odnosno prihoda od radničkih doznaka iz inozemstva u razdoblju od 2005. do 2007. godine usklađen je s očekivanim stopama rasta BDP-a u zemljama EU-a te dobnom strukturom ciljane populacije.

Izvor: HNB

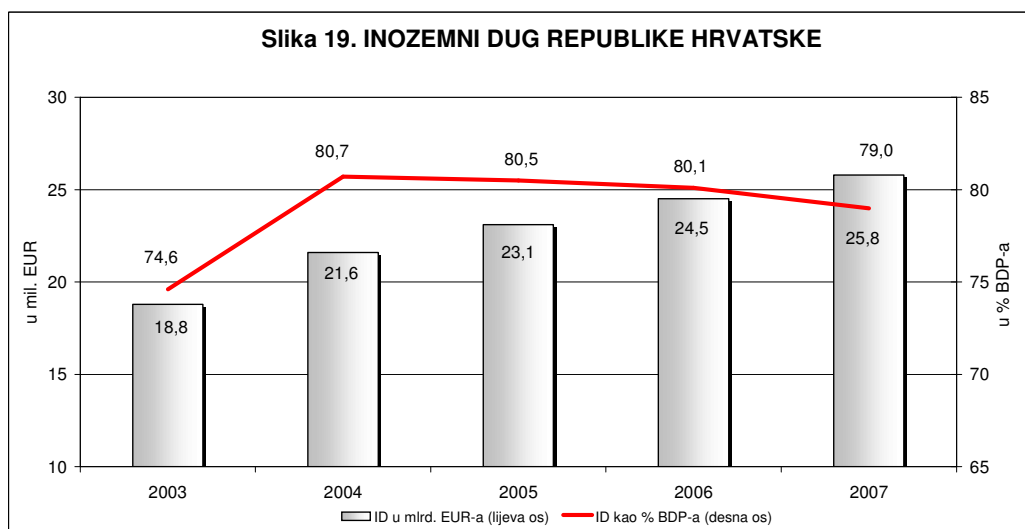
² Valja napomenuti da projekcija računa faktorskih dohodaka u 2004. godini ne uključuju moguću isplatu dividendi poduzeća Hrvatske telekomunikacije (HT) za proteklih nekoliko godina unazad, pri čemu procijenjena vrijednost dividendi koja se odnosi na inozemnoga vlasnika HT-a iznosi 312 milijuna eura.

Odluka Europske komisije o dodjeljivanju statusa službenog kandidata Republici Hrvatskoj i skori početak pregovaranja koje prethodi punopravnome članstvu, kao i potpisivanje novoga stand-by aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom nedvojbeno su odaslali pozitivan signal stranim ulagačima da će Hrvatska nastaviti s reformskim procesima i usklađivanjem pravne infrastrukture, pa se u narednome razdoblju u Hrvatskoj može očekivati i veći priljev od inozemnih izravnih ulaganja. Nastavak privatizacije državnoga portfelja, u skladu s ekonomskim programom Vlade RH, u narednim će godinama dodatno pridonijeti porastu prihoda od inozemnih ulaganja u dionice i vlasničke udjele u hrvatskim poduzećima. Projekcija vanjskoga sektora tako pokazuje da bi deficit na tekućem računu bio u 2005. i 2006. godini pokriven s oko 90% neto priljeva od inozemnih izravnih ulaganja, a u 2007. godini u cijelosti (slika 18.).

Izvor: HNB

Preliminarna projekcija pokazuje da će se inozemni dug nakon 2004. početi stabilizirati te bi krajem 2007. godine mogao iznositi 79% BDP-a (vidi sliku 19.). Projicirano kretanje međunarodnih pričuva ukazuje i nadalje na iznimno dobru međunarodnu likvidnost Hrvatske, odnosno vrijednosti pričuva koje bi pokrivale oko 5,5 mjeseci uvoza roba i usluga pojedine kalendarske godine. Projicirana vrijednost međunarodnih pričuva za kraj 2004. godine također pokazuje da iste pokrivaju 196% vrijednosti ocijenjenih dospijuća glavnice i plaćanja kamata po inozemnome dugu RH u tekućoj godini.

Izvor:HNB

3. JAVNE FINANCIJE

3.1. Srednjoročni fiskalni program, 2005-2007

Ciljevi i prioriteti fiskalne politike u razdoblju do 2007. godine

U srpnju 2004. godine, hrvatska Vlada je usvojila Načela fiskalne politike u kojima su definirani osnovni ciljevi i zadaci za trogodišnje fiskalno razdoblje od 2005 do 2007. godine. Osnovni ciljevi fiskalne politike u srednjoročnom razdoblju do 2007. godine su stabiliziranje makroekonomskih rizika koji bi se mogli pojaviti zbog brzog rasta vanjskog i javnog duga, te jačanje gospodarskog razvoja kroz povećanje makroekonomske stabilnosti putem fiskalne prilagodbe i poboljšanje ulagačke klime.

Fiskalna politika će biti glavni instrument za stabiliziranje rasta vanjskog i javnog duga koji ne smije preći razinu od 60% BDP-a što je zacrtano Maastrichtskim kriterijima. Taj cilj je povezan sa ciljem smanjenja deficita opće države na razinu ispod 3% BDP-a. Evidentno je da je nakon fiskalnog deficita od 6,3% BDP-a ostvarenog u 2003. godini, potrebna snažna fiskalna prilagodba koja je započela ove godine s ciljanim deficitom od 4,5% BDP-a. U konačnici, smanjenje deficita na razinu ispod 3% BDP-a planirano je u 2007. godini za koju očekujemo da će biti pristupna ili predpristupna godina ulaska u EU.

Također, nužno je postići i smanjenje fiskalnog tereta kako bi se potaknula viša razina konkurentnosti ekonomije, međutim osnovni preduvjet za jače porezno rasterećenje predstavlja upravo odlučna fiskalna prilagodba na strani rashoda proračuna. Dakle u idućim godinama država planira smanjiti svoj udio u BDP-u sa 53% u 2003. godini na ispod 50% u 2007. godini.

Glavne makroekonomske pretpostavke za izradu fiskalnih projekcija su nastavak gospodarskog rasta i niska inflacija, kako je prethodno naznačeno u makroekonomskim projekcijama za razdoblje do 2007. godine.

Osim spomenutih fiskalnih ciljeva, potrebno je naglasiti da se u narednom razdoblju planira i smanjenje intervencija države u sektoru poduzeća kroz postavljanje i provedbu proračunskih ograničenja te smanjenje administrativnih i regulatornih prepreka poslovanju kroz uspostavu fiskalno prihvatljive javne uprave u skladu sa standardima EU. Također, sustav odgovornog, kontroliranog i strateškog upravljanja javnim izdacima (posebno u sustavu zdravstva i socijalnih davanja) doprinijet će poboljšanoj fiskalnoj i socijalnoj održivosti. Stoga je u okviru srednjoročnog razdoblja, postavljeno nekoliko glavnih prioriteta u području fiskalne politike:

- **fiskalna transparentnost** – prvi korak u sanaciji sustava javnih financija odnosi se na unaprjeđenje sustava proračunskih transakcija kao i njihovo redovito objavljivanje (publiciranje) od strane Ministarstva financija. Također, započetu implementaciju sustava proračunskog izvješćivanja u skladu s propisanim međunarodnim standardima (GFS 2001), treba u narednom razdoblju proširiti i na izvješćivanje po ostalim standardiziranim, međunarodno prihvaćenim metodologijama (ESA95).
- **kvalitetno upravljanje proračunom** – dosadašnje iskustvo pokazuje niz nedostataka u funkcioniranju sustava Državne riznice, aktiviranog još 2000. godine. U narednom razdoblju nova hrvatska Vlada odlučna je u tome da se sve proračunske aktivnosti evidentiraju kroz jedinstveni sustav Riznice i to na način da se kroz konsolidaciju obuhvate i sve aktivnosti izvanproračunskih fondova i državnih agencija.

- **smanjenje intervencija države** – cilj je smanjiti intervenciju države u sektoru poduzeća kroz postavljanje i provedbu tvrdih proračunskih ograničenja. Rezultat koji se očekuje je smanjenje subvencija sektoru poduzeća s 3,4% BDP-a u 2004. na 2,2% BDP-a u 2007, te smanjenje dugovanja u sektoru javnih poduzeća.
- **efikasnija javna uprava** – fiskalno prihvatljiva javna uprava koja je u skladu sa standardima EU-a koji se odnose na sposobnosti/zasluge, stručnost i političku nepristranost.
- **strukturne reforme javnog sektora** – u ovom kontekstu se ponajprije referiramo na planiranu redukciju veličine države što bi dovelo do racionalizacije državnih izdataka, ponajprije onih za plaće, mirovine i ostala socijalna davanja.
- **bolja realokacija proračunskih sredstava** - u narednom razdoblju cilj fiskalne politike je povećanje sredstava za sektor obrazovanja i znanosti, uz istovremenu racionalizaciju socijalnih izdataka. Također, u narednom razdoblju se očekuje zadržavanje razine izdataka iz 2003. godine za velike infrastrukturne projekte.
- **privatizacija** – jedan od osnovnih ciljeva fiskalne politike u narednom razdoblju odnosi se upravo na restrukturiranje i privatizaciju javnih poduzeća u državnom ili pretežito državnom vlasništvu. Naime, planirani privatizacijski zamah trebao bi osigurati bolju konkurentnu snagu i profitno usmjerenu aktivnost poduzeća na tržištu, privući nove strane investicije i u konačnici, potaknuti brži razvoj privatnog sektora nauštrb smanjenja uloge države u gospodarstvu.
- **porezna politika** – poboljšanje poreznog sustava planira se u funkciji oživljavanja proizvodnje i pravednije raspodjele dohotka.
- **fiskalna decentralizacija** - kako bi se omogućilo što bolje i učinkovitije funkcioniranje lokalne uprave i samouprave, država planira povećati diskrecijsko pravo tih jedinica da utječu na visinu njihovih vlastitih poreza, ali uz istodobno povećanje transparentnosti lokalnih proračuna i utvrđivanja odgovornosti za izvršavanje proračuna. Planira se veći utjecaj gradova s stanovništvom većim od 20.000 i bolja koordinacija malih općina.
- **obnova** – dovršetak procesa obnove i procesa povratka izbjeglih za što je fiskalni trošak oko 0,6% BDP-a.

Racionalnom i restriktivnom fiskalnom politikom koja podrazumijeva niz gore navedenih poduzetih reformi socijalnog osiguranja, reformu državne uprave i obrazovnog sustava, uključivanje pojedinih troškova prilagodbe europskim standardima u zaštiti okoliša, kontrolu trošenja proračunskih sredstava i kontrolu naplate poreza, te ubrzani proces privatizacije državne imovine, veličina rashoda konsolidirane opće države smanjila bi se s oko 52,7% BDP-a u 2003. godini na 49,7% BDP-a u 2007. godini. Pri tome bi se porezno opterećenje gospodarstva, mjereno udjelom poreznih prihoda konsolidirane opće države u BDP-u, smanjilo za oko 1,5% BDP-a.

Ovakva fiskalna politika učvrstit će u sljedećem trogodišnjem razdoblju stabilnost domaće valute, omogućit će oslobađanje resursa privatnog sektora i njihovo usmjeravanje u investicijske aktivnosti i novo zapošljavanje. Daleko najvažniji efekt ovakve fiskalne politike bit će kvalitetna osnova za daljnje porezno rasterećenje u razdoblju iza 2007. godine, te snažna potpora gospodarskom rastu. Na ovaj način Hrvatska bi do kraja 2006. godine konsolidirala svoju fiskalnu politiku na razinu Maastrichtskog kriterija. Tekuća štednja koja bi se generirala restriktivnim mjerama omogućila bi ulaganje u cilju dostizanja europskih standarda na području javnih usluga.

Proračun središnje države za razdoblje 2005-2007

Projekcija prihoda proračuna središnje države za razdoblje do 2007. godine utemeljena je na osnovnim makroekonomskim očekivanjima (kako je navedeno ranije u tekstu). Dakle, u narednom trogodišnjem razdoblju očekivana razina ukupnih prihoda (iskazanih prema metodologiji GFS 2001) kreće se u godišnjem prosječnom iznosu od 39,5% BDP-a.

Porezni prihodi zauzimaju preko 60% ukupnih prihoda te je planiran njihov stabilan udio od 24% BDP-a u razdoblju od 2005.-2007. godine. U strukturi poreznih prihoda, najveći dio se odnosi na indirektno poreze, od kojih je PDV planiran na razini od 15,0% BDP-a u 2005. g. do 15,3% BDP-a u 2007. godini. Međugodišnji rast PDV-a projiciran je na temelju rasta nominalnog BDP-a te uz pomoć elastičnosti tog poreza u odnosu na BDP.

Ukupni prihodi od trošarina za razdoblje do 2007. g. projicirani su na godišnjoj razini od 4,4% BDP-a. Njihov međugodišnji rast u skladu je s predviđenim gospodarskim rastom te pozitivnim očekivanjima u kretanju turizma koji sezonalno uzrokuje veću potrošnju dobara koja podliježu naplati trošarina.

U strukturi direktnih poreza, porez na dohodak planiran je na godišnjoj razini od 1,5% BDP-a, što je u skladu s projiciranim godišnjim rastom bruto plaća od 5% te rastom broja zaposlenih u iznosu od 1,8% godišnje za razdoblje do 2007. godine. Ovakva projekcija uzima za pretpostavku da neće biti novih poreznih olakšica u sustavu poreza na dohodak. Istovremeno, porez na dobit projiciran je na godišnjoj razini od 1,6% BDP-a, te je njegov međugodišnji rast (u prosjeku 10% godišnje) zasnovan na očekivanim kretanjima industrijske proizvodnje, građevinarstva, prometa u trgovini na malo, noćenja turista te aktivnosti banaka u razdoblju od 2005.-2007. godine.

Prihodi po osnovi doprinosa za socijalno osiguranje čine 37% ukupnih prihoda središnjeg proračuna, a projicirani su na razini od 14,5% BDP-a u 2005. godini, odnosno 14,6% BDP-a u 2006. i 2007. godini. Njihov međugodišnji rast utemeljen je na projekcijama rasta bruto plaća te očekivanom porastu broja zaposlenih.

Ostale skupine prihoda središnjeg državnog proračuna imaju manji fiskalni značaj, ali su i njihove projekcije dane na agregiranoj razini u Statističkom prilogu. Pri tome ističemo da su ukupni prihodi po osnovi carina projicirani na način da se njihov udio u BDP-u tijekom razdoblja postupno smanjuje, sa 0,7% BDP-a u 2005. g na 0,5% BDP-a u 2006. i 2007. godini. Njihov udio u ukupnim prihodima također gubi na značaju, što je u skladu s nastavkom procesa liberalizacije trgovinskih odnosa Republike Hrvatske s drugim zemljama. Zbog procesa približavanja Europskoj Uniji, smatra se da će ovakav trend biti nastavljen te je za potrebe izrade projekcija prihoda po osnovi carina do 2007. godine pretpostavljeno 10 postotno smanjenje za svaku od godina u tom razdoblju.

Ukupni iznos rashoda za svaku od razina državne vlasti preračunat je na način da dovodi do kalkulacije deficita iskazanog prema metodologiji GFS 1986, kako bi se mogla učiniti relevantna usporedba u kretanju proračunskog manjka u odnosu na prethodna fiskalna razdoblja. Prema tome, ukupni rashodi središnjeg proračuna projicirani su u rasponu od 41,4% BDP-a u 2005. godini do 41,0% BDP-a u 2007. godini, što reflektira relativno veliku fiskalnu prilagodbu od 1,4 postotna boda u usporedbi s 2004. godinom (vidi Tablicu 4).

U strukturi rashoda središnjeg proračuna, najveći dio se odnosi na rashode za socijalne naknade. Država planira smanjiti iznos izdvajanja za subvencije poduzećima. Planira se usporiti rast tekućih izdataka u dijelu koji nije povezan sa procesom pridruživanja Europskoj uniji. Važno je naznačiti da se u razdoblju do 2007. godine, očekuje relativno visok udio izdataka za plaćanje kamata, na razini od oko 2,0% BDP-a u 2006. i 2007. godini. Racionalizacijom koja se planira u budućoj državnoj potrošnji nastoji se postići smanjenje udjela države u BDP-u te snažna redukcija fiskalnog deficita u cilju dostizanja kriterija iz Maastricht-a.

Deficit središnjeg proračuna planiran je na razini od 2,0% BDP- a u 2005. godini, 1,7% BDP-a u 2006. godini te 1,5% BDP-a u 2007. godini. U Tablici 4 je prikazana tendencija smanjenja proračunskog manjka na razini središnjeg državnog proračuna već i u 2004. godini, u usporedbi s njegovim ostvarenjem u 2003., kada je iznosio 3,6% BDP-a. Smanjenje deficita na razini središnjeg proračuna potpuno je u skladu s općom fiskalnom strategijom da se do 2007. godine ostvari deficit konsolidirane opće države na razini ispod 3% BDP-a.

Proračun izvanproračunskih fondova za razdoblje 2005-2007

U obuhvat izvanproračunskih fondova ulaze fondovi socijalnog osiguranja (Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje) te Javno poduzeće Hrvatske vode, s napomenom da se od 1. siječnja 2003. godine taj obuhvat proširio i na četiri državne agencije (Hrvatske autoceste, Hrvatske ceste, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka te Hrvatski fond za privatizaciju). Također, od 1. siječnja 2004. godine u obuhvat izvanproračunskih fondova uključen je i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Ukupni prihodi izvanproračunskih fondova planirani su na razini 3,5% BDP-a u 2005. godini s tendencijom smanjenja njihovog relativnog udjela u BDP-u na 3,1% u 2007. godini (vidi Tablicu 4). Najveći dio prihoda izvanproračunskih fondova potječe iz prihoda državnih agencija, prvenstveno kroz proračun HAC-a i HC-a koji ostvaruju jedan dio prihoda od ukupno prikupljenih trošarina na naftu i naftne derivate.

Ukupni rashodi izvanproračunskih fondova planirani su na razini 4,8% BDP-a u 2005. godini te je planirano njihovo smanjenje na 4,2% BDP- a u 2007. godini.

Sukladno tome, projicirani **deficit izvanproračunskih fondova** pokazuje tendenciju snažnog smanjivanja sa 1,7% BDP-a u 2004. godini na svega 1,1% BDP- a u 2005. i 2006. godini. U usporedbi s 2003. godinom, to ujedno predstavlja fiskalnu prilagodbu od čak 1,4 postotna boda BDP-a.

Proračun jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje 2005-2007

Ukupni prihodi proračuna lokalnih jedinica planirani su na godišnjoj razini od 4,2% BDP-a za razdoblje od 2005-2007 godine. Preko 60% od ukupno planiranih prihoda za razdoblje do 2007. g. proizlazi iz prihoda od poreza na dohodak i dobit koji su projicirani na način kako je već objašnjeno na razini središnjeg proračuna.

Ukupni rashodi proračuna lokalnih jedinica odražavaju značajnu fiskalnu prilagodbu te su projicirani na razini od 4,7% BDP-a u 2005. godini do 4,5% BDP-a u 2007. godini. Takvo

kretanje rashoda također ide u smjeru restriktivnije državne potrošnje koja je neophodna na svim razinama fiskalne vlasti.

Planirano smanjenje **deficita** na razini lokalne države kreće se od 0,5% BDP-a u 2004. godini do 0,3% BDP-a u 2007. godini. Prema tome, ovakav deficit lokalnog proračuna također ide u smjeru fiskalne prilagodbe na razini obuhvata najšire definicije države.

Proračun konsolidirane opće države za razdoblje 2005-2007

Ukupni prihodi konsolidirane opće države za naredno trogodišnje razdoblje pokazuju tendenciju relativnog smanjenja udjela u BDP-u, sa 47,7% u 2004. g. na oko 47% u 2006. i 2007. godini, iako pokazuju prosječan međugodišnji rast od 6,2% u razdoblju od 2005-2007 godine. Osnovna tendencija proračuna konsolidirane opće države u narednom razdoblju prvenstveno je usmjerena na snažnu fiskalnu prilagodbu koju je potrebno izvršiti u cilju stabiliziranja makroekonomskih rizika, kako bi se zadovoljili kriteriji u pogledu visine fiskalnog deficita, a time i visine javnog i vanjskog duga. Stoga je evidentno da smanjenju fiskalnog tereta ponajprije treba prethoditi restrikcija na strani državnih rashoda, kako bi se osiguralo pokretanje snažnijeg gospodarskog ciklusa koji će rezultirati u povećanju sveukupne konkurentnosti domaćeg gospodarstva.

Stoga, kretanje **ukupnih rashoda** konsolidirane opće države u razdoblju 2005-2007 godine treba promatrati u kontekstu fiskalne konsolidacije u odnosu na 2003. godinu, kada su ukupni rashodi konsolidirane opće države iznosili čak 52,7% BDP-a. U razdoblju do 2007. g. planirano smanjenje veličine javnog sektora, iskazano kao udio državnih rashoda u BDP-u projicirano je na način da se postigne njihov relativni udio od 49,9% BDP-a u 2007. godini. To podrazumijeva postupnu i odlučnu fiskalnu prilagodbu za svako pojedino razdoblje do 2007. g. te ukazuje na potrebu racionalnog upravljanja javnim rashodima na svakoj od pojedinačnih razina fiskalne vlasti (središnji proračun, izvanproračunski fondovi te lokalne jedinice).

Konkretno, u nastavku dajemo pregled osnovnih odrednica koji karakteriziraju dinamiku kretanja ukupnih rashoda na razini konsolidirane opće države za razdoblje do 2007. godine:

- Završetak procesa obnove stambenih objekata i usmjeravanje izdataka u poticanje regionalnog razvoja.
- Intenzitet gradnje u iduće četiri godine 2005-2008 biti će definiran kroz novi srednjoročni plan građenja.
- Smanjivanje strukturnog manjka zdravstvenog sektora kroz primjenu niza mjera racionalnog poslovanja i kontrole troškova.
- Reforma državne uprave i smanjenje necivilnog zaposlenja
- Funkcioniranje državne riznice - upravo zbog dosadašnje prakse neplaćanja i nepridržavanja proračunom odobrenih sredstava, prioritet upravljanja javnim financijama mora biti plaćanje računa države u zakonom propisanim rokovima. Poboljšanje sustava jedinstvenog računa

Tablica 4: Konsolidirana opća država

(mil.HRK)	2003	2004o	2005p	2006p	2007p
Ukupni prihodi konsol. opće države	89.500	97.543	103.378	109.530	116.949
% BDP-a	46,4	47,7	47,3	46,9	47,0
Ukupni rashodi konsol. opće države	101.698	106.793	111.544	117.003	124.194
% BDP-a	52,7	52,2	51,0	50,1	49,9
Ukupni deficit konsol. opće države	-12.198	-9.250	-8.166	-7.473	-7.245
% BDP-a	-6,3	-4,5	-3,7	-3,2	-2,9
Bruto domaći proizvod	193.067	204.449	218.602	233.454	248.837
Prihodi središnjeg proračuna	74.662	82.265	86.357	92.345	98.643
% BDP-a	38,7	40,2	39,5	39,6	39,6
Rashodi središnjeg proračuna	81.647	86.899	90.891	96.392	102.320
% BDP-a	42,3	42,5	41,6	41,3	41,1
Deficit središnjeg proračuna	-6.985	-4.634	-4.534	-4.047	-3.677
% BDP-a	-3,6%	-2,3%	-2,1%	-1,7%	-1,5%
Prihodi izvanproračunskih fondova	6.309	6.565	7.633	7.248	7.698
% BDP-a	3,3	3,2	3,5	3,1	3,1
Rashodi izvanproračunskih fondova	11.136	10.146	10.476	9.862	10.557
% BDP-a	5,8	5,0	4,8	4,2	4,2
Deficit izvanproračunskih fondova	-4.827	-3.581	-2.843	-2.614	-2.859
% BDP-a	-2,5%	-1,8%	-1,3%	-1,1%	-1,1%
Prihodi lokalnog proračuna	8.528	8.712	9.388	9.936	10.608
% BDP-a	4,4	4,3	4,3	4,3	4,3
Rashodi lokalnog proračuna	8.914	9.747	10.178	10.748	11.317
% BDP-a	4,6	4,8	4,7	4,6	4,5
Deficit lokalnog proračuna	-386	-1.035	-790	-812	-709
% BDP-a	-0,2%	-0,5%	-0,4%	-0,3%	-0,3%

Deficit konsolidirane opće države u 2003. godini iznosio je 6,3% BDP-a. Već u 2004. godini Vlada je odlučna u smanjenju proračunskog manjka na razinu od 4,5% BDP-a, kako je uostalom, dogovoreno i u okviru novog Stand by aranžmana kojeg je MMF odobrio Republici Hrvatskoj u kolovozu ove godine.

U razdoblju od 2005-2007 godine, fiskalna konsolidacija će biti postupna na način da u 2005. deficit konsolidirane opće države bude smanjen za dodatnih 0,8 postotnih bodova BDP-a (na 3,7% BDP-a), u 2006. za 0,5 postotnih bodova BDP-a (na 3,2% BDP-a), te bi u 2007. godini na ovaj način bio zadovoljen temeljni kriterij iz Maastricht-a u pogledu visine fiskalnog deficita koji je projiciran na razini od 2,9% BDP-a. U slučaju značajnih promjena opisanih makroekonomskih pretpostavki, moguće su, i u skladu s tim, korekcije visine deficita.

Također, usporavanje rasta javnog duga direktna je posljedica planiranog smanjenja proračunskog deficita, kako bi se u razdoblju do 2007. g. zadovoljio i kriterij u pogledu javnog zaduženja prema kojem se ukupni javni dug treba stabilizirati na razini ispod 60% BDP-a. Važno je napomenuti da sve navedene fiskalne reforme koje hrvatska Vlada namjerava poduzeti u narednom trogodišnjem razdoblju, imaju snažnu potporu od strane međunarodnih financijskih i razvojnih institucija, posebice Međunarodnog Monetarnog Fonda (ponajprije kroz Stand by aranžman) te kroz različite programe potpore od strane Svjetske banke.

3.2 Upravljanje javnim dugom

Institucionalni okvir upravljanja javnim dugom

Zakonodavni okvir. Zakonodavni okvir zaduživanja i upravljanja javnim dugom propisan je Zakonom o proračunu kojim se jasno definiraju ovlasti zaduživanja, uzimanja zajmova i izdavanja vrijednosnih papira, investiranja, kao i poduzimanja drugih aktivnosti i financijskih obveza u ime i za račun države. Zakonom je propisan i osnovni cilj upravljanja javnim dugom usmjeren osiguravanju financijskih potreba države i podmirenja obveza (otplate zajmova) uz najniže troškove (u srednjem ili dugom roku) i razboriti (prudent) stupanj rizika.

Zaduživati se može za svrhe financiranja proračunskog deficita, investicijskih projekata i posebnih programa (prema odobrenju Sabora), refinanciranje državnog duga, podmirenje dospjelih obveza u svezi s državnim jamstvima, te za potporu državnoj platnoj bilanci, dok se refinanciranje može primijeniti za smanjenje postojeće visine troškova otplate državnoga duga, za produženje prosječnog vremena dospijeca (promjena trajanja otplate) i za postizanje uravnoteženog rasporeda plaćanja otplate državnoga duga. Zakonom je utvrđena i gornja granica zaduživanja koja ne smije biti veća od 60 posto bruto domaćeg proizvoda.

Odluku o visini državnoga duga i državnih jamstava donosi Sabor na prijedlog Vlade, dok sama Vlada (na prijedlog Ministarstva financija) donosi glavne odluke o upravljanju dugom, o vrsti zajma i vrsti instrumenta osiguranja otplate zajma. Vlada također donosi i Odluku o davanju državnih jamstava, osim državnih jamstava koje su u nadležnosti Sabora.

Odgovornost upravljanja javnim dugom je na Ministarstvu financija. Prema Zakonu o proračunu Ministarstvo financija je to koje predlaže Vladi najpogodnije oblike zaduživanja (vrstu zajma i instrumenta osiguranja otplate zajma), vodi evidenciju duga, izdanih jamstava i zajmova, dok ministar financija izdaje državne vrijednosne papire i druge odgovarajuće oblike zaduživanja, potpisuje Ugovore o zaduživanju državnog proračuna i izdavanju jamstva, priprema godišnji i polugodišnji izvještaj o stanju državnoga duga.

Organizacijski ustroj. U okviru Ministarstva financija, Sektor za upravljanje javnim dugom nositelj je funkcije upravljanja i evidencije javnog duga, što uključuje i ugovaranje kreditnih zaduženja te operacionalizaciju izdavanja vrijednosnih papira na domaćem i stranom tržištu. Postoje još druge organizacijske jedinice unutar Ministarstva financija koje su uključene u aktivnosti «upravljanja dugom i financijskim tržištima». Tako je Uprava za europske integracije i međunarodne financijske institucije zadužena za razvijanje odnosa Republike Hrvatske s vodećim međunarodnim financijskim institucijama (Svjetske banke, Međunarodne banke za obnovu i razvoj, Europske investicijske banke, Razvojne banke vijeća Europe itd.) i bankama te u tom dijelu priprema pregovore i obavlja poslove u svezi ugovaranja, korištenja i otplate kredita. Nadalje, Sektor za izvršavanje državnoga proračuna odgovoran je za kratkoročna zaduživanja na domaćem tržištu. Unutar Sektora za pripremu državnog proračuna prati se zaduživanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se ne mogu dugoročno zadužiti bez prethodnog mišljenja ministra financija i suglasnosti Vlade.

U procesu je reorganizacija Sektora za upravljanje javnim dugom, temeljena na rezultatima i preporukama proizišlim iz zajedničkog projekta Svjetske banke i MMF, koja uključuje formiranje Sektora za upravljanje javnim dugom sa odvojenim funkcijama «front office-a»,

«back office-a» i «middle office-a» kako bi se osigurala transparentna podjela poslova i odgovornosti i unaprijedili procesi evidencije, izvještavanja i upravljanja javnim dugom.

Kvalitetan institucionalni okvir za evidenciju i upravljanje javnim dugom je osnovna pretpostavka za razvoj i dobro funkcioniranje tržišta javnog duga. Stoga je ključno jasno definirati ciljeve zaduživanja države, raspolagati sveobuhvatnim podacima o državnom zaduživanju te razviti suradnju tijela zaduženog za upravljanje javnim dugom s investitorima i središnjom bankom.

Navedene pretpostavke u Hrvatskoj su samo djelomično zadovoljene. U cilju njihova ispunjavanja Ministarstvo financija će u 2005. godini poduzeti sljedeće aktivnosti:

- kupiti novi sustav za upravljanje javnim dugom koji će se financirati iz sredstva Europske unije temeljem CARDS programa;
- stručno usavršavati i obučiti djelatnike za evidenciju i upravljanje dugom i rizicima (CARDS program uključuje i komponentu tehničke potpore koja će između ostaloga raditi i na capacity building-u).
- poboljšati upravljanje rizicima.

Razvoj tržišta i instrumenta javnog duga. Hrvatskim financijskim sustavom dominiraju banke, dok je tržište kapitala u razvoju.

Neosporna je potreba za daljnjim razvijanjem domaćeg tržišta kapitala na kojem će Ministarstvo financija kroz kvalitetno upravljanje javnim dugom osigurati dodatne mogućnosti financiranja države i gospodarstva, te doprinijeti smanjenju rizika povezanih s prevelikim oslanjanjem na inozemne izvore financiranja.

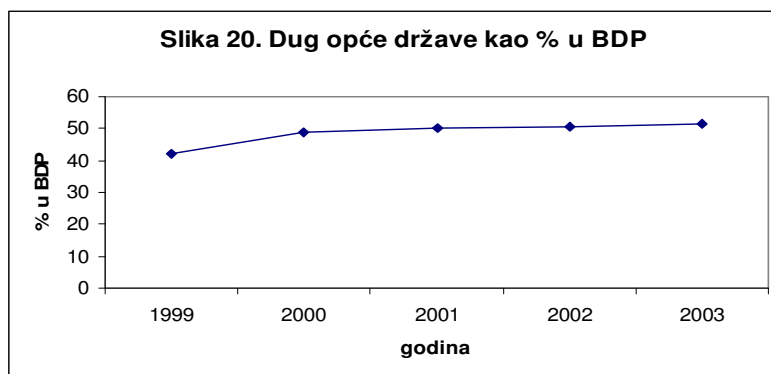
Snažno tržište javnog duga preduvjet je razvoja domaćeg tržišta kapitala. Uspješno započetom mirovinskom reformom tijekom 2002. godine zaživjeli su obvezni mirovinski fondovi kao kategorija značajnih institucionalnih investitora koja u dotadašnjem razvoju domaćeg tržišta kapitala nije bila prisutna. Procjenjujemo da će s vremenom ova kategorija investitora postati dominantni čimbenik u razvoju domaćeg financijskog tržišta, budući je u protekle dvije godine svojim investicijskim potencijalom omogućila da se znatan iznos, proračunom utvrđenog računa financiranja, ostvari zaduživanjem na domaćem tržištu, te se na taj način smanji ovisnost o inozemnim izvorima financiranja.

Izbor instrumenata za financiranje državnog duga Republike Hrvatske je u prethodnim razdobljima bio uvjetovan makroekonomskim pokazateljima, vrsti investitora i njihovim preferencijama te monetarnoj politici koja je bila provedena. Za pokrivanje kratkoročnih obveza države izdavani su trezorski zapisi, dok su za podmirenje srednjoročnih i dugoročnih potreba za financiranjem bile pogodne euro i samuraj obveznice, plasirane na inozemno tržište, a na domaćem tržištu obveznice denominirane u eurima.

Dug opće države – kretanje i projekcije

Javni dug konsolidirane opće države sastoji se od duga središnje države (oko 70%), izvanproračunskih fondova, lokalne države, državnih jamstava i Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR). Važnu ulogu u vođenju fiskalne politike u pogledu uspostave boljeg upravljanja javnim dugom ima i poštivanje kriterija iz Maastricht-a prema kojem visina javnog duga ne smije prelaziti 60% BDP-a.

Sama visina javnog duga u Hrvatskoj, u usporedbi sa drugim tranzicijskim zemljama i sa prosjekom Europske unije kao i Maastrichtskim kriterijima nije zabrinjavajuća. U 2002. godini, javni dug je iznosio 90.330 mil. HRK, tj. 50,4% BDP. U 2003. godini, javni dug je narastao na 99.592 mil. HRK, što predstavlja 51,6 % BDP-a.

Iako je visina javnog duga od 51,6 posto u 2003. godini ispod utvrđenih kriterija iz Maastrichta, praćenjem udjela javnog duga u BDP-u za razdoblje od 1999. do 2003. opaža se trend rasta.

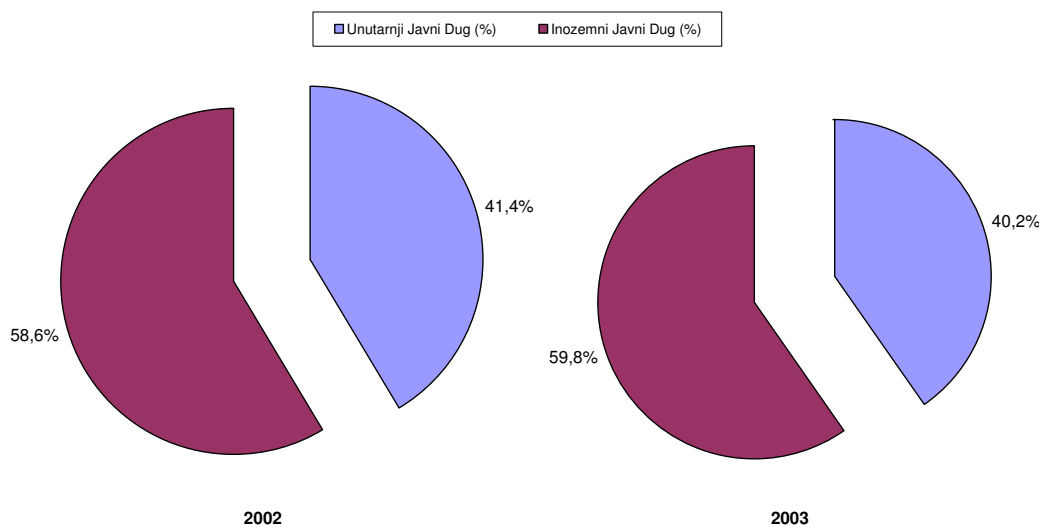
Kao što je iz Tablice 5. vidljivo, u promatranom razdoblju dug opće države porastao je za oko 40 milijardi HRK, a u relativnom odnosu prema BDP-u za 9,3 postotnih poena (s 42,3 na 51,6 posto). Kod lokalnih jedinica, dodatna zakonska ograničenja postavljena krajem 90-tih, kao odgovor na nagli rast zaduženosti u periodu od 1997. do 1999. godine, utjecala su na stabiliziranje stanja obveza po zajmovima u periodu od 2001. do 2003. godine.

Tablica 5. Dug opće države, u mil. HRK

DUG OPĆE DRŽAVE na kraju razdoblja, u milijunima kuna	1999	2000	2001	2002	2003
1. Unutarnji dug opće države	17.634,00	22.461,80	26.128,30	29.891,80	33.060,60
2. Vanjski dug opće države	29.147,10	37.402,10	40.220,90	41.563,70	46.618,30
3. Ukupno (1+2)	46.781,10	59.863,90	66.349,2	71.464,6	79.678,90
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske					
1. Domaća	3.300,00	3.377,00	5.957,80	7.423,80	6.796,50
2. Vanjska	8.568,00	9.330,30	8.259,40	7.681,60	8.217,00
3. Ukupni dug HBOR-a	1.280,70	2.012,30	2.725,90	3.769,10	4.899,70
Ukupno: izdana jamstva Republike Hrvatske (1+2+3)	13.148,70	14.719,60	16.943,10	18.874,50	19.913,20
SVEUKUPNO:	59.929,80	74.583,60	83.292,40	90.330,00	99.592,10
BDP	141.579,10	152.518,80	165.639,50	179.390,10	193.066,80
SVEUKUPAN DUG OPĆE DRŽAVE kao % u BDP	42,3	48,9	50,3	50,4	51,6

Udio vanjskog duga još uvijek predstavlja znatno veći dio sveukupnog javnog duga opće države, u 2002. godini je iznosio 52,9 mil. HRK, tj. 58,6 % cjelokupnog javnog duga, a u 2003, 59,6 mil. HRK, tj. 59,7 % cjelokupnog javnog duga.

Slika 21. Javni Dug, 2002 i 2003

Izvor: Ministarstvo Financija

U okviru srednjoročnog razdoblja Ministarstvo financija će provoditi fiskalnu politiku čiji je osnovni cilj smanjenje pritiska sektora države na rast ukupnog vanjskog duga.

Tablica 6. Vanjski dug države, u mil. HRK

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.*
Vanjski dug, ukupno	76.307,4	90.155,7	94.562,0	110.230,2	144.170,4	161.240,0
Državni vanjski dug**	38.964,8	48.696,0	51.140,2	52.924,6	58.514,6	66.000,0
Privatni vanjski dug	37.342,6	41.459,7	43.421,8	57.305,6	85.655,8	95.240,0
BDP	141.579,1	152.518,8	165.639,5	179.390,1	193.066,8	204.743,0
Udio vanjskog duga u BDP	53,90%	59,11%	57,09%	61,45%	74,67%	78,75%
Udio državnog duga u ukupnom vanjskom dugu, u %	51,06%	54,01%	54,08%	48,01%	40,59%	40,93%
Udio privatnog duga u ukupnom vanjskom dugu, u %	48,94%	45,99%	45,92%	51,99%	59,41%	59,07%

*projekcija

**uključuje izravni vanjski dug RH i vanjski dug ostalih sektora za koji jamči RH

Iako se udio vanjskog duga javnog sektora (države) u ukupnom vanjskom dugu smanjio se sa 54,1 posto u 2001. godini na 40,6 posto u 2003. godini, primjetan je trend rasta udjela duga ostalih sektora u ukupnom vanjskom dugu (tako u 2003. godini dug ostalih sektora čini 59,4 posto vanjskog duga).

Mjere trogodišnje strategije Ministarstva financija u upravljanju državnim dugom u srednjoročnom razdoblju usmjerene se na smanjivanje vanjskog duga države, što će pridonijeti smanjenju ukupnog vanjskog duga.

Riječ je o sljedećim mjerama:

1. smanjivanje deficita opće države;
2. nastavak započetog procesa privatizacije;

3. usporavanje zaduživanja Hrvatske banke za obnovu i razvoj;
4. ograničavanje daljnjeg izdavanja jamstava države;
5. orijentacijom na domaće financijsko tržište.

Kao što je iz Tablice 7. vidljivo, omjer unutarnjeg i vanjskog javnog duga opće države u 2004. godini je 40:60 u korist vanjskog javnog duga. U 2005. očekuje se povećanje udjela unutarnjeg duga u ukupnom javnom dugu opće države (42:58), s tim da bi se udjeli unutarnjeg i vanjskog duga u ukupnom javnom dugu opće države gotovo izjednačili u 2007. godini (48:52). Strategijom upravljanja javnog duga predviđeno je da se udio vanjskog duga opće države smanji sa 32,2 posto BDP u 2004. na 27,3 posto BDP u 2007. godini. Novi dug u srednjoročnom razdoblju Ministarstvo financija planira financirati na domaćem tržištu.

Tablica 7

**Javni dug opće države
(mil. HRK)**

	2004		2005		2006		2007	
	mil. HRK	% BDP	mil. HRK	% BDP	mil. HRK	% BDP	mil. HRK	% BDP
Opća Država	110.151	53,8	114.946	52,5	122.811	52,5	129.948	52,0
Unutarnji Javni Dug	44.151,0	21,6	48.296,0	22,0	55.446,0	23,7	61.796,0	24,7
Vanjski Javni Dug	66.000,0	32,2	66.650,0	30,4	67.365,0	28,8	68.152,0	27,3

Izvor: Ministarstvo Financija

Planirano je smanjenje proračunskog deficita na 2,9 posto BDP-a u 2007. godini čime će se zadovoljiti kriteriji iz Maastricht-a prema kojem proračunski deficit ne smije prelaziti razinu od 3 posto BDP-a. Rashodi za kamate planirani su za srednjoročno razdoblje u rasponu od 2,2 i 2,6 posto BDP-a, a prihodi od privatizacije u 2005. godini na razini od 2 posto BDP-a.

S planiranom povoljnom stopom gospodarskog rasta BDP-a, očekuje se i usporavanje rasta javnog duga, kako je navedeno u tablici 7 (i u statističkom annex-u).

Prema valutnoj strukturi vanjski dug opće države (stanje na dan 31.12. 2003) denominiran je u 9 valuta od kojih su najznačajniji Euro (56%), USD (29%), JPY (13,6%), dok CHF, DKK, GBP, NOK, SEK i KWD čine tek 1,4% vanjskog duga.

U razdoblju od 2005.-2007. doći će do značajnog smanjenja udjela JPY (zbog predstojećih otplata Samuraj obveznica) i USD, a povećavanja udjela Eura u valutnoj strukturi

Sa ciljem postizanja stabilnosti u troškovima otplata javnog duga, u strategiji upravljanja javnim dugom od 2005.-2007. je utvrđeno da se najmanje 70 posto zaduživanja države ostvaruje s fiksnom kamatnom stopom. Namjera je da se sa utvrđenom razinom duga s fiksnom kamatnom stopom eliminiraju rizici promjena kamatnih stopa te smanji rizik porasta troškova otplata kamata iznad planiranih veličina. «Oprezna» strategija zaduživanja uz fiksne kamatne stope provodi se kao mjera potpore osnovnim ciljevima fiskalne politike usmjerenim na postizanje fiskalne discipline te smanjenja deficita proračuna opće države.

Na dan 31.12. 2003. udio duga sa fiksnom kamatnom stopom čini 68 posto ukupnog javnog duga. U narednom trogodišnjem razdoblju udio duga sa fiksnom kamatnom stopa planira se u rasponu od 70-75%.

Obveznice čine polovicu ukupnog portfelja duga opće države. Domaće obveznice uvrštene su u Prvu kotaciju Zagrebačke i Varaždinske burze. Stanje obveza po izdanim tuzemnim obveznicama na 31.12.2003. bilo je 1.477.771.793 EUR, a na 31.12.2004. obveze iznose 2.305.771.793 EUR. Ministarstvo financija upravljanja portfeljem izdanih obveznica na

domaćem tržištu tako da djeluje na produženje ročnosti izdanja te postupno smanjenje kamatnih stopa.

Vagana prosječna kamatna stopa na domaće obveznice u 2003. godini iznosila je 7,23 posto, a u 2004. godini 5,474 posto. Ministarstvo financija produžuje rokove dospijeca izdanih obveznica. Tako je struktura ročnosti u 2004. godini produžena za 308,26 dana u odnosu na 2003., odnosno u 2003. je vagana ročnost iznosila 4,38 godina, a u 2004. 5,23 godine. Isti trend nastojat će se održati i u srednjoročnom razdoblju.

Obveze po izdanim euro obveznicama na 31.12. 2003. iznosile su 2.703.387.564 EUR, a na 31.12. 2004. stanje je 3.050.000.000 EUR. Vagana prosječna kamatna stopa je smanjena sa 6,37 posto u 2003. godini na 6,16 posto u 2004. godini, a vagana ročnost se povećala sa 4,59 godina u 2003. na 4,73 godine u 2004. godini. Osnovni cilj u upravljanu portfeljem euro obveznica je osiguranje ravnomjerne dinamike otplate u dugoročnom razdoblju te smanjenje troškova. Na navedeno utjecat će i poboljšani kreditni rejting navedenih instrumenata koji će se ostvariti pridruživanjem Hrvatske Europskoj uniji.

3.3 Financiranje deficita

U srednjoročnom razdoblju (2005 to 2007) Ministarstvo Financija će se u financiranju deficita posebnu pažnju posvetiti domaćim izvorima za financiranje deficita. Prijelaz na domaće financiranje pomoći će da se smanji izloženost tečajnom riziku, potakne razvoj domaćeg tržišta kapitala, i time može pridonijeti apsorpiranju viška likvidnosti u privatnom sektoru.

U 2005. godini otplate kredita i obveznica za središnji državni proračun iznose 12 milijardi kuna, zatim za otplate izvanproračunskih fondova treba izdvojiti 370 milijuna kuna, što je ukupno za otplate 12,37 milijardi kuna u 2005. godini.

Potrebe za financiranjem u 2005. godini treba povećati za iznose deficita, pa prema tome dobivamo sljedeće iznose. Za središnji državni proračun potrebe za financiranjem su 16,6 milijardi kuna, od čega je najveći dio 8,8 milijardi od izdavanja vrijednosnih papira, zatim 4,4 milijarde od kapitalnih prihoda (privatizacija) i 3,4 milijarde od kredita međunarodnih financijskih institucija i razvojnih banaka. Inozemno financiranje će biti usmjereno isključivo za potrebe inozemnih otplata, dakle izdavanje euroobveznica biti će iskorišteno za otplate koje dospijevaju u prvom kvartalu. Planira se smanjenje obveza prema inozemstvu za 705 milijuna kuna. Projekcija financiranja u razdoblju 2005. do 2007. prikazana je u tablici 7a. Za izvanproračunske fondove je potrebno zaduživanje od 3,2 milijarde kuna od čega najveći dio otpada na HAC i HC. Njihovo zaduživanje će biti od strane međunarodnih financijskih institucija i na domaćem tržištu.

Tablica 7a. Projekcija financiranja deficita

<i>milijuni HRK</i>	2005.	2006.	2007.
Deficit bez kapitalnih prih.	-4.508.879	-4.186.393	-3.470.510
Financiranje	4.508.879	4.186.393	3.470.510
Strano	-705.187	-615.179	-200.988
Posudbe	5.712.259	5.833.229	4.832.954
Otplate	6.417.446	6.448.408	5.033.942
Domaće	970.066	3.581.572	2.451.498
Posudbe	6.602.631	5.101.885	6.980.776
Otplate	5.632.565	1.520.313	4.529.277
Kapitalni prihodi	4.244.000	1.220.000	1.220.000

3.4 Fiskalni rizici

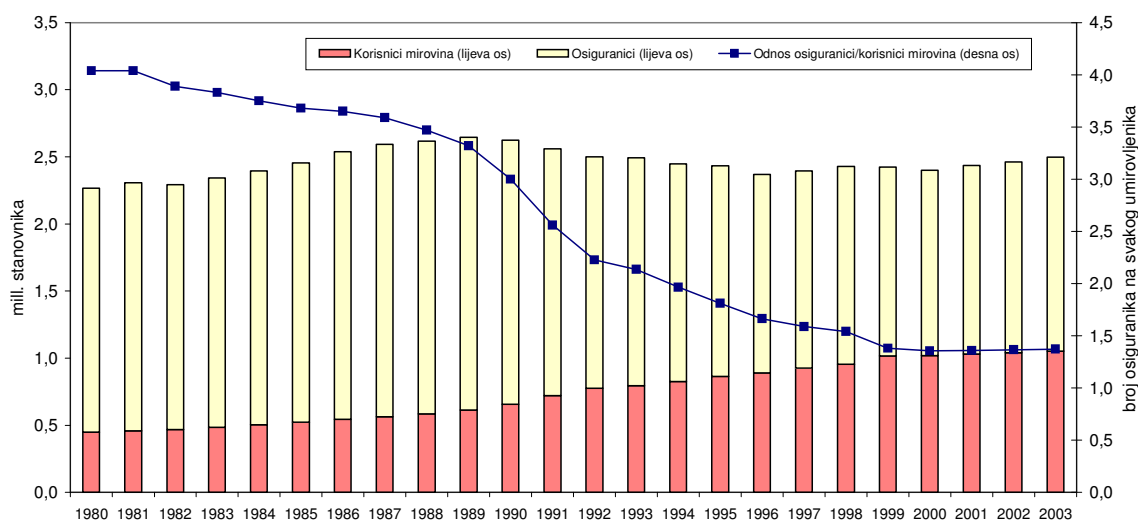
Makroekonomske i socijalno-političke prilike u zemlji, ali i njihov razvoj u zemljama u vanjskom okruženju, determiniraju i potencijalne fiskalne rizike. Najznačajnije opasnosti u srednjoročnom razdoblju koje predstavljaju izvjestan fiskalni rizik odnose se na slijedeće:

1. **Izdaci za socijalna davanja** – obzirom na nepovoljna kretanja u demografskoj strukturi stanovništva u Hrvatskoj, gdje je uočen trend starenja stanovništva tijekom posljednjih šest desetljeća, moguća je opasnost da će u srednjoročnom razdoblju doći do povećanih pritisaka na sustav socijalnog osiguranja.

Na slijedećem grafikonu evidentno je da se tijekom proteklih godina ubrzano smanjuje relativni omjer broja osiguranika i broja korisnika mirovina, tako da je u 2003. g. ostvaren taj odnos na razini 1,4. Ukoliko se ne postigne smanjenje potrošnje na socijalne naknade kroz racionalizaciju ukupnog broja naknada (uz istovremenu realokaciju socijalne potrošnje), bilo zbog socijalnih pritisaka na politiku Vlade ili zbog fiskalne popustljivosti, u takvom slučaju bi se ugrozila strategija održivosti javnih rashoda. Posebnu pozornost zavrjeđuje pitanje tzv. usklađivanja mirovina koje se odnosi na srednji i dugi rok, a predstavlja Zakonsku obvezu Vlade koja je kreirana prema umirovljenicima. Potencijalna opasnost može proizići ako se promijenjena formula usklađivanja mirovina striktno ne bude vezala za fiskalne mogućnosti i stupanj gospodarskog napretka.

Također, u 2003. godini, rashodi za zdravstvene usluge su iznosili preko 6% BDP-a, dok su rashodi za ostale sustave socijalnog osiguranja (uključujući i mirovine) i zaštite iznosili oko 18% BDP-a. Udio socijalnih rashoda od preko 20% BDP-a je apsolutno neodrživ i opasnost daljnje ekspanzije u socijalnoj potrošnji može biti izvjesna prijetnja u nadolazećem razdoblju.

Slika 22. Odnos broja osiguranika i korisnika mirovina

Izvor: Hrvatski Zavod za mirovinsko osiguranje

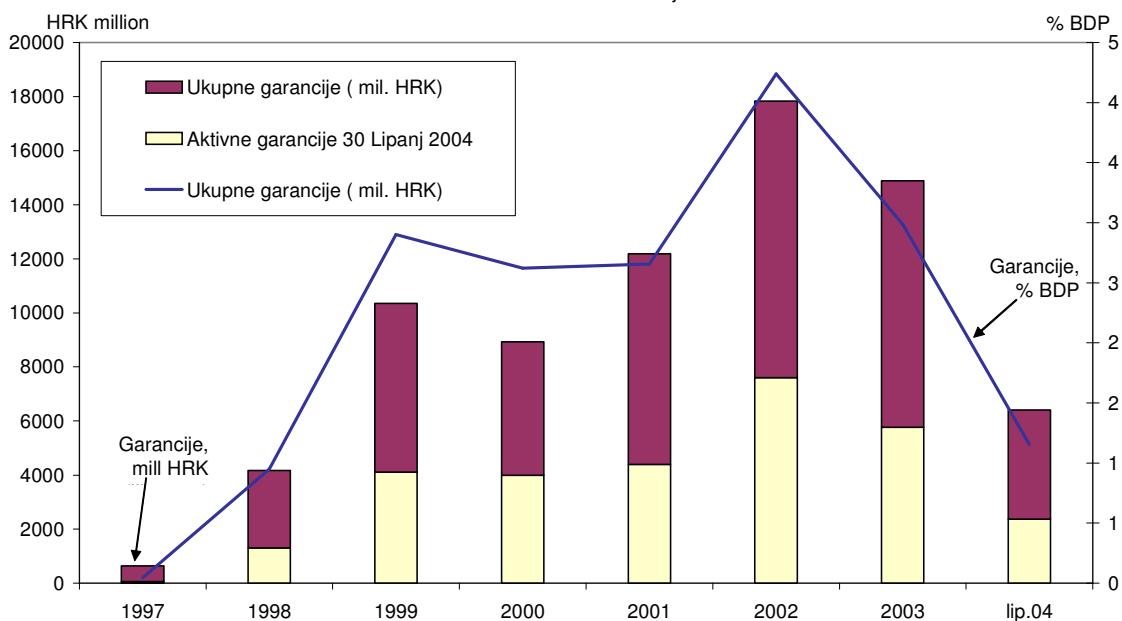
2. **Odstupanja od očekivanih makroekonomskih projekcija** – u prvom redu podrazumijeva rizik nižeg gospodarskog rasta od predviđenog, zatim rizik kamatnih stopa u pogledu zastoja u njihovom snižavanju te značajnije oscilacije u kretanju tečaja kune, posebice u odnosu na valute za koje je vezan hrvatski izvoz.

Niži rast BDP-a od očekivanog smatra se višestrukim fiskalnim rizikom, to stoga što bi uzrokovao smanjenje proračunskih prihoda koji su posljedica slabljenja gospodarske aktivnosti. Drugim riječima, niži rast BDP-a reflektira slabije poslovanje gospodarskih subjekata koji ne ostvaruju očekivani profit, što ujedno predstavlja i nižu osnovicu za oporezivanje, zbog čega državni proračun može imati pomanjkanje na prihodovnoj strani. Ukoliko u takvom slučaju država ne reagira automatski s fiskalnom prilagodbom u smjeru redukcije proračunskih rashoda, može doći do narušavanja osnovnog fiskalnog cilja, a to je proračunski manjak na razini ispod 3% BDP-a do 2007. godine.

3. **Javni dug i državna jamstva**– do kraja 2003. godine, dinamika porasta javnog duga (uključujući i izdana državna jamstva) predstavlja srednjoročno neodrživu tendenciju zaduživanja. Ukupni javni dug s garancijama iznosio je 51,6% BDP-a na kraju 2003. godine. Potencijalni rizik glede javnog duga u Hrvatskoj može se promatrati s aspekta valutne i ročne strukture duga te s aspekta kretanja kamatnih stopa. Naime, u strukturi javnog duga s garancijama dominira inozemni javni dug (s udjelom od 60% u ukupnom zaduženju), dok je još uvijek domaće tržište duga nedovoljno razvijeno. Dakle, ukoliko se promijene uvjeti zaduživanja na financijskom tržištu, primjerice zbog porasta kamatnih stopa, biti će potrebno veću pažnju posvetiti u pogledu servisiranja duga koji dolazi na naplatu, što predstavlja potencijalno veći proračunski izdatak.

Posebnu pozornost u kontekstu fiskalnog rizika zavrjeđuju državne garancije. Na slijedećoj slici je prikazano kretanje izdanih i aktivnih državnih garancija sa stanjem na kraju lipnja 2004. godine.

Slika 23. Državne Garancije

Izvor: Ministarstvo Financija

Potencijalni fiskalni rizik izdanih državnih jamstava proizlazi iz opasnosti da se u srednjoročnom razdoblju nedovoljno reduciraju izdavanja državnih jamstava te da ona koja su već izdana dođu na naplatu, što predstavlja dodatni udar na državne izdatke zbog servisiranja obveza za koje je država jamčila. Plan restrukturiranja i privatizacije javnih poduzeća u uskoj je vezi s ovom problematikom, ukoliko se ne postigne temeljita selekcija u davanju državnih jamstava samo onim poduzećima koja udovoljavaju bonitetnim kriterijima poslovanja.

Intencija fiskalne politike u razdoblju do 2007. godine jest usporiti dinamiku rasta javnog duga, ponajprije kroz fiskalnu prilagodbu tj. smanjenje budžetskog deficita. Međutim, ukoliko se nastave dosadašnji trendovi (visok budžetski deficit i ubrzan rast zaduživanja), odnosno ako izostane napor u pogledu fiskalne prilagodbe, javni dug s garancijama premašio bi 62% BDP-a u 2007. godini, što implicira probijanje zadanih limita iz Maastricht-a. Ovaj efekt je pojačan ukoliko se ne ostvare privatizacijski prihodi u skladu s predviđenom dinamikom, a kojima bi se mogao financirati državni deficit, za čiji iznos bi automatski i zaduženje države bilo manje.

4. Promjene u vanjskom okruženju – Hrvatska je svojom gospodarskom aktivnošću (na robnom i novčanom tržištu) prvenstveno vezana za europske zemlje, stoga bilo kakve radikalnije promjene od očekivanih na području eurozone, mogu imati konotaciju potencijalnog fiskalnog rizika. Eventualno usporavanje gospodarskog rasta u zemljama proširene Europske Unije moglo bi negativno utjecati na njihovu apsorpciju hrvatskog izvoza u sektoru roba i usluga. To se automatski reflektira na razinu ostvarenog BDP-a, a tim putem (kako je prethodno objašnjeno) utječe na smanjenje proračunskih prihoda, otvarajući prostor za potencijalno veći fiskalni deficit.

S druge strane, rastuće kretanje kamatnih stopa na inozemnom financijskom tržištu moglo bi povećati iznos za servisiranje inozemnog javnog duga (ukoliko je ugovorena varijabilna

kamatna stopa). Porast izdataka za plaćanje inozemnih kamata direktno povećava rashode državnog proračuna i na taj način ugrožava planirane limite proračunskog manjka.

U konačnici, sve eventualne političke nestabilnosti u Jugoistočnoj Europi mogu se smatrati izvjesnim fiskalnim rizikom. Takav razvoj događaja destimulira i direktne strane investicije (FDI) u širem okruženju potencijalno nestabilnih zemalja. Utoliko je rast BDP-a niži od očekivanog, što ponovno implicira na veći fiskalni deficit.

4. STRUKTURNE REFORME

4.1. SEKTOR PODUZETNIŠTVA

4.1.1 Privatizacija

Hrvatska je bila među prvim zemljama slijednicama bivše Jugoslavije koja je započela privatizaciju, i to već u travnju 1991 godine usvajanjem Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća (ovaj zakon je kasnije mijenjan i nadopunjavan u više navrat). Cilj tog zakona bio je da poduzeća kojima je vlasnik neodređen, dobiju poznatog vlasnika odnosno da ukidanjem društvenog vlasništva omogući njegovu transformaciju u zakonski transparentne oblike vlasništva koji su karakteristični za sustave razvijenih tržišnih ekonomija.

Pri tome privatizacija je vršena kombinacijom različitih metoda. Kao početni model utvrđena je prioritetna prodaja radnicima, tj. 'insiderima' a ukoliko se primjenom navedenog modela društva nisu u cijelosti privatizirala vršen je transfer neprodanih društvenih poduzeća na državne fondove (privatizacijskom i mirovinskom fondu) koji su stečene udjele najčešće privatizirali prodajom manjinskih udjela na burzi odnosno, za većinske pakete dionica, prodajom putem javnog prikupljanja ponuda.

Radi ubrzanja procesa privatizacije 1998. uspješno je provedena i tzv. «mini kuponsku privatizaciju» češkog tipa koja je određenim kategorijama stanovništva (stradalnicima domovinskog rata) omogućila besplatnu dodjelu dionica.³

Sumirajući rezultate privatizacije od 1991 do 2003 od ukupno 3000 poduzeća koja su ušla u proces vlasničkog restrukturiranja do sada je u cijelosti je privatizirano 2000 kompanija. U ovaj broj nisu uključena poduzeća od 'posebnog državnog interesa' (pošta i telekomunikacije, naftna industrija, hrvatske željeznice, elektroprivreda, radio i televizija) budući da je, kao strateški važnim poduzećima za gospodarstvo Hrvatske, određeno je da će se privatizacija javnog sektora izvršiti temeljem posebnog zakona koji će se donijeti pojedinačno za svako poduzeća.

Tablica 8. Privatizirana poduzeća javnim prikupljanjem ponuda

	Broj društava	Nominalna vrijednost	Postignuta cijena
		kn	Kn
1992 -1999.	470	3.485.059.049,00	3.074.541.579,00
2000.	9	178.333.050,00	53.447.796,00
2001.	17	779.875.120,00	442.002.809,40
2002.	5	139.237.100,00	10.721.736,00
2003.	5	282.147.600,00	208.474.475,00
Ukupno	506	4.864.651.919,00	3.789.188.395,40

Pored prodaje većinskih paketa javnim tenderom manjinski udjeli privatizirani su putem dviju lokalnih burzi: Zagrebačke i Varaždinske. Za razliku od Zagrebačke burze na kojoj se dionice prodaju za gotovinu specifičnost prodaje dionica na Varaždinskoj burzi sastoji se u plaćanju tzv. «pravima» koje je, za vrijeme obnove ratom razorenih područja Ministarstvo obnove izdavalo izvođačima radova, a kasnije i Ministarstvo financija za potrebe izgradnje

³ Tehnički kuponska privatizacija vođena je kroz sustav nadmetanja u kojem su vaučerski bodovi zamjenjeni dionicam kompanija koje su ušle u kuponsku privatizaciju. Cijena dionica bila je određena potražnjom, a kao medijatori u procesu su uključeni i privatizacijski investicijski fondovi.

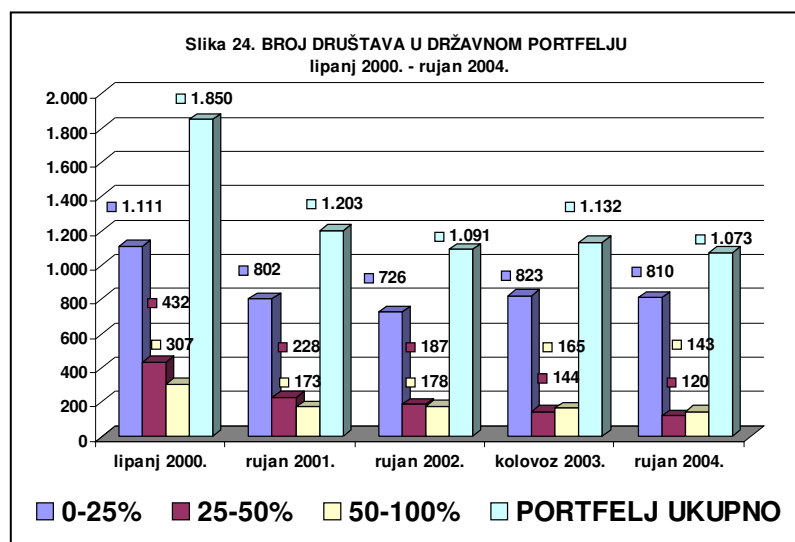
infrastrukturnih objekata. Na ovaj način privatizirani su manjinski udjeli u oko 700 poduzeća.

Tablica 9. Dinamika prodaje na Zagrebačkoj burzi

	Broj društava	Nominalna vrijednost		Postignuta cijena	
		EUR	kn	EUR	kn
1992.	4	1.539.157,80		1.539.157,80	
1993.	25	6.475.794,93		9.665.231,64	
1994.	183	205.399.466,21		208.911.554,1	
1995.	61	29.946.293,39		31.433.293,79	
1996.	54	13.057.378,20		11.871.796,63	
1997.	20	7.276.057,74		7.276.630,38	
1998.	47	464.142,59		474.092,33	
1999.	20		1.566.062,27		1.630.163,44
2000.	33		1.762.052,00		1.782.583,00
2001.	347		689.155.476,59		36.661.843,45
2002.	71		166.940.266,00		11.306.492,00
2003.	10		5.648.922,00		1.829.595,00
Ukupno	875	264.158.29086	865.072.778,86	271.171.756,7	53.210.676,89

Proces privatizacije nalazi se u završnoj fazi pa se kao osnovni strateški cilj postavlja brzi dovršetak privatizacije (do konca 2005) preostalih kompanija iz portfelja Fonda uz nastavak privatizacije javnog sektora. Od javnih poduzeća do sada su u proces privatizacije ušli hrvatski telekom ((51% dionica prodan je Deutsche Telekomu,) te nacionalna naftna kompanija INA čijih 25%+1dionica je prodano mađarskom MOL-u .

Prema trenutnom stanju (rujan 2004) u državnom portfelju nalazi se 1.073 društava s ukupnim temeljnom kapitalom od 20.620.626.400,00 HRK. Zbog naknade bivšim vlasnicima ili neriješenih pravnih odnosa dio portfelja je pod rezervacijom (oko 5 mlrd HRK).

HFP trenutno posjeduje manjinske udjele u oko 930 društava (od toga u 810 kompanija udio fonda manji od 25%) dok u 143 društava nominalne vrijednosti od oko 14 mlrd. HRK Fond je još uvijek većinski vlasnik. Ova društva nalaze se pretežno u turističkom i poljoprivrednom sektoru te sektoru brodogradnje.

Dok je privatizacija manjinskih paketa kao i do sada predviđena prodajom na burzi (dinamikom od oko 80-100 kompanija mjesečno) privatizacija majoritetnih udjela osim uobičajene metode prikupljanja ponuda putem javnog tendera trebala bi se ubrzati i primjenom trećeg modela prema kojem bi svi bitni ekonomski i socijalni parametri natječaja bili unaprijed definirani i prihvaćeni od strane potencijalnih strateških partnera, a izbor najpovoljnijeg ponuđača, kroz proces dražbovanja, odredila bi visina ponuđene cijene.

Pored navedenih modela prišlo se je i razradi modela javno-privatnog partnerstva koji će se po prvi put primijeniti u privatizaciji hotelskog kompleksa Sunčani Hvar.

Obveza namire potraživanja koje fondovi (tzv. privatizacijski investicijski fondovi) osnovani u procesu kuponske privatizacije imaju prema HFP također će, uz već nabrojene metode, ubrzati privatizaciju rezidualnog portfelja. Naime iako su u kuponsku privatizaciju trebale ući najkvalitetnije dionice iz portfelja HFP po završetku procesa utvrđeno je da je dio društava čije su dionice izlicitirane otišli u stečaj pa je temeljem ugovora između PIF-ova i HFP bilo predviđeno izvršiti zamjenu za kvalitetne dionice. Kako Fond do sada nije ispunio u cijelosti svoji ugovornu obvezu, to PIF-ovi danas potražuju od Fonda ukupno oko 850 mln. HRK

Iako se s jedne strane aktivnosti na ubravanju privatizacije znatno intenziviraju postoje i niz ograničavajućih faktora koji bi mogli utjecati na usporavanje zacrtane dinamike privatizacije budući da djeluju na porast sadašnje veličine portfelja Fonda. Ovo se prije svega odnosi na porast po osnovi naknadno identificiranje imovine koja u postupku procjene poduzeća nije bila uključena u vrijednost društava, a prema zakonu, kroz porast temeljnog kapitala, prenosi se na HFP.

Budući da je većina ugovora o prodaji dionica sklapan na obročnu otplatu proces raskida ugovora s dioničarima koji ne izvršavaju svoje obveze djeluje u istom pravcu.

Problemi privatizacije poljoprivrednih kombinata

Brzi dovršetak privatizacije u velikoj mjeri ovisit će o uspješnoj privatizaciji poljoprivrednih kombinata kao i svih ostalih društava vezanih uz poljoprivredni sektor.

Republika Hrvatska danas ima manjinski udjel (manji od 25% vrijednosti temeljnog kapitala) u 39 društava iz poljoprivrednog sektora, dok raspoloživ vlasnički udjel od 25%-50% vrijednosti temeljnog kapitala ima u 6 društava, a 12 društava još uvijek je u većinskom državnom vlasništvu (veći od 51% vrijednosti temeljnog kapitala).

Dok je privatizacija manjinskih udjela putem burze neupitna neefikasna organizacijska struktura uz preveliki broj zaposlenih, visoku razinu zaduženosti i velike gubitke u najvećim društvima (agrokombinati) čine problem privatizacije izuzetno složen. Pored toga što je u pravilu postignut politički konsenzus da se kao model privatizacije agrokombinata primjeni direktna prodaja potencijalnim strateškim partnerima, pritisci, posebno sindikata i lokalnih političkih lobija, usmjereni su na pokušaj uvođenja ESOPA kao osnovne privatizacijske metode koja bi trebala osigurati zadržavanje postojećeg broja zaposlenih.

Budući da je neophodno povećati efikasnosti poljoprivrednog sektora u predpristupnom razdoblju EU brza privatizacije agrokombinata (kao cilj uključena je i u PAL programom Svjetske banke) zahtijevat će u pojedinim slučajevima njihovo organizacijsko restrukturiranje kao i financijsku konsolidaciju kojima će se ne samo postojeća razina zaduženosti svesti na prihvatljivu razinu već će se i formirati manje proizvodne cjeline pogodne za samostalnu privatizaciju.

Strategija privatizacije preostalog turističkog portfelja

Republika Hrvatska danas ima manjinski udjel (manji od 25% vrijednosti temeljnog kapitala) u 90-tak društava iz sektora turizma, dok raspoloživ vlasnički udjel veći od 25% vrijednosti temeljnog kapitala ima u 29 hotelsko-turističkih društava (od kojih je nekolicina trenutno u postupku privatizacije).

Naslijeđeni problemi, kao posljedica ratnih i poratnih zbivanja i zbrinjavanja prognanika i izbjeglica, i dalje opterećuju tekuće poslovanje hotelsko-turističkih društava, što se u određenim slučajevima izravno odražava na brzinu i uopće mogućnost njihove privatizacije.

Razvojni problem predstavlja i neriješeno pitanje tzv. «turističkog zemljišta» koje nije procijenjeno u društvenom kapitalu u postupku pretvorbe odnosno privatizacije hotelsko-turističkih društava. U cilju kvalitetnije privatizacije i ubrzanja tog procesa planira se:

- kvalitetna priprema za privatizaciju
- prodaja manjinskih udjela ubrzanom dinamikom putem javnih dražbi na burzi
- usvajanje i provedba Operativnog plana privatizacije preostalog portfelja s razrađenom dinamikom i modelom privatizacije za svako pojedino trgovačko društvo.

Navedeni cilj namjerava se postići: intenzivnijom komunikacijom s potencijalnim investitorima, odgovarajućom reorganizacijom Hrvatskog fonda za privatizaciju, pored postojećih modela (javne dražbe na burzi i javni natječaj) uvođenjem i novih modela privatizacije (javno-privatno partnerstvo, burzovne dražbe s elementima javnih natječaja), te u određenim opravdanim slučajevima donošenjem i provedbom Vladinih mjera financijske konsolidacije i restrukturiranja hotelsko-turističkih društava u funkciji pripreme za privatizaciju. Potonjim mjerama cilj je razinu zaduženosti Društava svesti na prihvatljivu granicu za privatizaciju, odnosno stvoriti realne pretpostavke koje bi potencijalnim kupcima omogućile gospodarski opravdane uvjete za investiranje.

Vlada Republike Hrvatske, donošenjem posebnog propisa već je odredila uvjete i mjere za uređenje zaštićenog obalnog područja mora u svrhu njegove zaštite, održivog i gospodarski učinkovitog korištenja. Vlada Republike Hrvatske također namjerava u skorom narednom periodu uputiti u proceduru donošenja i odgovarajući prijedlog zakonskog rješenja spomenutog pitanja zemljišta koje nije procijenjeno u društvenom kapitalu u postupku pretvorbe odnosno privatizacije hotelsko-turističkih društava.

Brodogradilišta

Republika Hrvatska danas raspolaže manjinskim vlasničkim udjelom (manje od 25 posto vrijednosti temeljnog kapitala) u dva društva iz sektora brodogradnje, sa udjelom od 25 - 50 posto nema niti jedno društvo dok većinski udio od preko 51 posto vrijednosti temeljnog kapitala, ima u pet brodogradilišta.

Kada je riječ o brodogradilištima s većinskim vlasničkim udjelima u državnom vlasništvu u kojima je djelomično provedena financijska konsolidacija (Zakon o sanaciji određenih poduzeća - NN 56/95), njihova privatizacija iziskuje opsežnu pripremu, odnosno plan privatizacije sa definiranjem subjekata koji će biti privatizirani.

Stoga, sva brodogradilišta dužna su, kao pripremu za buduću privatizaciju, prvenstveno provesti izdvajanje sporednih djelatnosti sukladno modelu privatizacije Hrvatskog fonda za privatizaciju i okončati proces restrukturiranja osnovne brodograđevne djelatnosti koji obuhvaća racionalizaciju poslovanja, tehnološko osuvremenjivanje te suradnju u razvoju prateće industrije do stupnja da ona može kvalitetno nastupati u tržišnim uvjetima poslovanja. Taj proces mogao bi biti završen do 2006.godine, čime bi se stekli nužni uvjeti za konačnu privatizaciju brodogradilišta.

4.1.2 Politika tržišnog natjecanja

Politiku tržišnog natjecanja u užem smislu (bez državnih potpora) na području Republike Hrvatske od 1997. godine aktivno provodi Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija). U 2003. godini donesen je novi Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (dalje: ZZTN) koji je sadržajno u potpunosti usklađen sa odredbama komparativnog prava EZ. Također, iste 2003. godine donesen je i Zakon o državnim potporama (dalje: ZDP) kojim se u nadležnost Agencije, uz već uobičajenu nadležnost zaštite tržišnog natjecanja, stavlja i odobravanje, nadzor provedbe i povrat općih i pojedinačnih državnih potpora.

Politika tržišnog natjecanja u užem smislu (antitrust)

Zadaća prava i politike tržišnog natjecanja je spriječiti mjere i postupanja na tržištu koje određene poduzetnike mogu dovesti u položaj koji je neopravdano povoljniji u odnosu na druge poduzetnike, a čime se ugrožava sloboda tržišnog natjecanja među poduzetnicima. Postupanje poduzetnika sukladno propisima o tržišnom natjecanju rezultira jačanjem poduzetničke aktivnosti, njihove efikasnosti i konkurentnosti, kako na hrvatskom, tako i inozemnim tržištima. Stoga je harmonizacija zakonodavstva s područja tržišnog natjecanja s EU *acquis-em* u procesu približavanja RH EU od iznimne važnosti prvenstveno radi pravovremene pripreme hrvatskih poduzetnika na uvjete poslovanja koji vrijede na jedinstvenom europskom tržištu.

Tijekom 2003. i 2004. godine RH donijela je većinu propisa kojima je domaće zakonodavstvo usklađeno s europskim. Tako je u srpnju 2003. godine donesen novi ZZTN, a u 2004. i niz podzakonskih akata neophodnih za njegovu primjenu (propisi o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika, utvrđivanju mjerodavnog tržišta, uredbe o skupnim izuzećima, itd.). Do kraja 2004. godine i prvom tromjesečju 2005. godine Vlada će donijeti i preostale propise (o skupnom izuzeću sporazuma o transferu tehnologije, o licenci i o know-how, te sporazuma o osiguranju).

Također, kako je sekundarno zakonodavstvo EU podložno vrlo čestim promjenama, RH će kontinuirano usklađivati svoje propise s odgovarajućim promjenama u zakonodavstvu EU. Međutim, da bi provedba prava tržišnog natjecanja bila učinkovita potrebno je istovremeno razvijati i tzv. "kulturu tržišnog natjecanja", tj. provoditi aktivnu politiku promicanja tržišnog natjecanja, odnosno podizanja razine svijesti i znanja te informiranosti poduzetnika, potrošača, vladinih i ostalih državnih tijela, pravosuđa te šire javnosti o važnosti i ulozi politike i prava tržišnog natjecanja za daljnji razvitak tržišnog gospodarstva u našoj zemlji te njegove uloge u podizanju konkurentnosti. U tom smislu će se se edukativnim i ostalim aktivnostima kontinuirano djelovati na širenju kulture tržišnog natjecanja u RH (seminari, konferencije, izdavanje prigodnih brošura)

Spomenute zadaće prilagodbe i provedbe zakonodavstva s područja tržišnog natjecanja dane su u nadležnost Agenciji, kao instituciji *sui generis* nadležnoj za provedbu ZZTN. Međutim, treba naglasiti da je Agencija, kao tijelo opće nadležnosti, nadležna za sva pitanja u svezi sa zaštitom tržišnoga natjecanja, ako ona temeljem posebnih propisa nisu u nadležnosti nekoga drugog tijela. Posebni propisi uređuju tržišno natjecanje, primjerice, u bankarskom sektoru, energetskom sektoru, telekomunikacijskom sektoru, poštanskom sektoru. No, ti propisi ne uređuju sveobuhvatno tržišno natjecanje u tim djelatnostima, nego samo nekim svojim odredbama, posebno ili dodatno, rješavaju određena pitanja tržišnoga natjecanja. Iz tog razloga je ZZTN ujedno izvor prava tržišnoga natjecanja i za sektore na koje se ti propisi odnose. Stoga je suradnja Agencije s posebnim regulatornim tijelima neophodna za zaštitu tržišnog natjecanja u tim sektorima. Agencija je u 2003. godini sklopila Sporazum o suradnji s Hrvatskom narodnom bankom, kao posebnim regulatorom u bankarskom sektoru a u 2004.

takav sporazum sklopljen je i sa Vijećem za regulaciju energetske djelatnosti kao posebnim regulatorom u sektoru za energiju.

U 2005. i 2006. godini će se intenzivirati suradnja između Agencije i ostalih regulatornih tijela, osobito za područje telekomunikacija, elektroničkih medija i pošte, jer je to nužan preduvjet za uspostavu sustava učinkovitog tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj. Posebna pozornost će se posvetiti suradnji Agencije s tijelima i udrugama nadležnim za zaštitu potrošača.

U narednom razdoblju bit će nužno preispitati, a potom i izvršiti dublje promjene u zakonodavstvu s ciljem jačanja učinkovite primjene propisa s područja tržišnog natjecanja, a što se odnosi na sustav izricanja kazni za učinjene prekršaje i njegove djelotvornosti, povećanje efikasnosti sudske zaštite, ubrzanje rada sudova itd.

Republika Hrvatska je već razvila i nastojat će i dalje razvijati međunarodnu suradnju sa inozemnim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja. U tom smislu RH će posebno biti aktivna u okviru novoosnovanog projekta suradnje koji je nastao na zajedničku inicijativu OECD-a, Europske komisije i Pakta o stabilnosti, sa svrhom promicanja suradnje tijela nadležnih za tržišno natjecanje u jugoistočnoj Europi, te unaprjeđenja njihova rada putem stručne pomoći iz OECD-a i Europske unije (SEECAN projekt). Rečenim projektom obuhvaćene su zemlje jugoistočne Europe, odnosno Hrvatska, Bugarska, Rumunjska, Bosna i Hercegovina, Srbija i Crna Gora, Albanija i Makedonija.

Za izvršenje zadaća s područja tržišnog natjecanja neophodno je stalno jačanje administrativnih kapaciteta Agencije, kao i neprekidna edukacija zaposlenika Agencije. Stoga je cilj do kraja 2007. godine povećati broj zaposlenika Agencije od trenutno zaposlenih 34 na broj od 64 zaposlena.

Sredstva za financiranje rada Agencija osiguravaju se iz državnog proračuna. Od 2003. Agencija je korisnica pomoći iz CARDS programa, koji je potpora sudjelovanju zemalja primateljica u Procesu stabilizacije i pridruživanja, odnosno potpora u implementaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Pritom, sredstva iz CARDS projekata kojih je korisnica Agencija usmjerena su na unaprijed utvrđene namjene i odnose se na nabavu literature, IT opreme i edukaciju zaposlenika Agencije.

Politika državnih potpora

Republika Hrvatska je u travnju 2003. zakonom uredila materiju odobravanja davanja, nadzora provedbe i povrata državnih potpora. Na temelju tog zakona u srpnju 2003. donesena je i Uredba o državnim potporama. Tim propisima uspostavljen je sustav državnih potpora u RH, koji je sukladan obvezama koje je RH preuzela SSP-om. ZDP je u travnju 2004. mijenjan i dopunjavan ali uglavnom zbog preciznijeg utvrđivanja nadležnosti Agencije kao tijela zaduženog za provedbu sustava državnih potpora u RH.

Temeljem obveza iz Nacionalnog programa RH za pridruživanje sa EU u 2004., sredinom 2004. godine donijeta su dva programa, i to Program dinamike usklađivanja programa državnih potpora s kriterijima iz SSP i Program prilagodbe sustava državnih potpora sa sustavom državnih potpora u Europskoj zajednici. Već je započet proces ocjenjivanja i odobravanja programa i drugih akata kojima se dodjeljuju opće državne potpore, a konačno usuglašavanje navedenih programa državnih potpora sa zakonodavstvom iz područja državnih potpora će se, prema Programu okončati do kraja 2005. Radi utvrđivanja popisa važećih programa i drugih akata kojima su odobrene ili dane opće državne potpore početkom 2004. je

od svih poznatih davatelja državnih potpora zatraženo da načine popis, iskažu osnovu, namjenu, iznose i instrumente dodijeljenih potpora iz svog djelokruga unatrag tri godine. Temeljem toga Agencija je izradila i privremeni popis općih državnih potpora po davateljima državnih potpora, a u izradi je utvrđivanje konačnog popisa postojećih programa državnih potpora po davateljima. Takav popis bit će u cijelosti završen u 2005. godini.

Po prvi put u 2004. godini Agencija je Hrvatskom saboru podnijela *Izvješće o državnim potporama* u kojem su, polazeći od metodologije EU, prikazani podaci o državnim potporama u 2002. i 2003. godini. Sukladno Izvješću, struktura i iznos državnih potpora odražavaju značajne promjene kroz koje je prošla Republika Hrvatska u posljednjih desetak godina, a to se u prvom redu odnosi na obnovu od ratnih razaranja, ulaganja u poljoprivredu i turizam, restrukturiranje dijelova gospodarstva, te izgradnju autocesta. Dani iznosi državnih potpora u 2002. i 2003. godini također su u neposrednoj korelaciji s okvirom mogućnosti fiskalne politike. Prema podacima iz Izvješća vidljivo je da je najveći dio potpora alociran u sektorskim potporama, a vrlo mali iznosi odnose se na državne potpore koje su dane u skladu s horizontalnim ciljevima. Ovakav odnos se u najskorijoj budućnosti mora promijeniti, a udio državnih potpora u bruto društvenom proizvodu treba se smanjiti.

U 2005. godini će biti predložene izmjene ZDP te Uredbe o državnim potporama, kojima bi se navedeno područje u cijelosti uskladilo sa pravnom stečevinom EZ, uključivo i s novim zakonodavnim okvirom EZ-a. Također, u 2005. i 2006. godini planira se i donošenje posebnih provedbenih propisa kojima bi se razradila pravila prijave, odobravanja, praćenja i evidencije državnih potpora; izrada vodiča za horizontalne potpore i pojedine sektorske potpore te utvrđivanje načina prijave pritužbi zainteresiranih stranaka.

Za ostvarivanje planiranih ciljeva, odnosno provođenje predviđenih mjera planira se ojačati administrativne kapacitete Agencije putem zapošljavanja pravnih i ekonomskih stručnjaka, te kontinuirano vršiti edukaciju i treninge zaposlenika Agencije i, osobito, edukaciju zaposlenika davatelja državnih potpora (tijela državne uprave i lokalne odnosno regionalne samouprave), što je neophodno da bi se unaprijedila provedba sustava državnih potpora u praksi. Istovremeno, posebnu pomoć za to trebala bi omogućiti nabava IT opreme i izrada baze podataka o državnim potporama. Rečenu opremu planira se u 2005. nabaviti iz predviđenih sredstava CARDS programa.

4.1.3. Regulacija javnih usluga

Komunalne Usluge

Komunalno gospodarstvo u Republici Hrvatskoj u prvom redu uređeno je Zakonom o komunalnom gospodarstvu ("Narodne Novine" broj 26/03 – pročišćeni tekst, 82/04 i 110/04) i ostalim podzakonskim aktima.

Zakonom je nabrojano 11 djelatnosti i to:

1. Opskrba pitkom vodom
2. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda
3. Prijevoz putnika u javnom prometu
4. Održavanje čistoće
5. Odlaganje komunalnog otpada
6. Održavanje javnih površina
7. Održavanje nerazvrstanih cesta
8. Tržnice na malo
9. Održavanje groblja, krematorija i prijevoz pokojnika

10. Obavljanje dimnjačarskih poslova

11. Javna rasvjeta

Za gore navedene djelatnosti su u prvom redu obavezne jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi) da ih organiziraju na način da se iste djelatnosti obavljaju a) trajno i kvalitetno, b) tako da komunalni objekti i uređaji budu u stanju funkcionalne sposobnosti, c) tako da se obavljaju na načelima održivog razvoja, i d) uz osiguranje javnosti rada

Ukoliko jedinica lokalne samouprave ne bi osigurala trajno i kvalitetno obavljanje jedne ili više komunalnih djelatnosti, županije na čijem se području nalazi jedinica lokalne samouprave organizirat će obavljanje iste djelatnosti na teret jedinice lokalne samouprave (supsidijarna odgovornost).

Isto tako Zakonom je propisana mogućnost da jedinica lokalne samouprave može odlukom odrediti i druge djelatnosti od lokalnog značenja (osim onih nabrojanih u Zakonu) koje se pod uvjetima određenim Zakonom smatraju komunalnim djelatnostima.

Nadalje Zakonom je propisano da komunalne djelatnosti mogu obavljati:

1. Trgovačko društvo koje osniva jedinica lokalne samouprave
2. Javna ustanova koju osniva jedinica lokalne samouprave
3. Vlastiti pogon koju osniva jedinica lokalne samouprave
4. Pravna ili fizička osoba temeljem ugovora o koncesiji
5. Pravna ili fizička osoba temeljem ugovora o povjeravanju komunalnih poslova

Jedinice lokalne samouprave, u trgovačkom društvu koje su osnovale za obavljanje komunalnih djelatnosti, drže većinski dio dionica, odnosno udjela (50% + 1 dionica) a vlastiti pogon nema pravnu osobnost.

U tijeku je osnivanje Radne grupe koja će izraditi prijedlog novog Zakona o komunalnom gospodarstvu koji bi se mogao donijeti u 2005. godini.

Tablica 10. Cijene određenih usluga (u kunama)

	Pitka voda	Odvodnja	Plin	Tol. Ener.	Čistoća	Prijevoz putnika
MINIMUM	3,06	0,35	1,64	2,47	0,18	143,00
MAXIMUM	14,47	5,17	2,97	10,80	1,00	263,00
PROSIJEK	6,02	2,07	1,98	5,72	0,39	191,83

* cijene određuje Jedinica Lokalne Samouprave (JLS)

Energetika

Temeljni ciljevi energetske politike Republike Hrvatske navedeni su u *Strategiji razvitka energetskega sektora* koju je u ožujku 2002. godine prihvatio Hrvatski sabor za razdoblje od 10 godina: povećanje energetske efikasnosti od proizvodnje, transformacije, prijenosa i transporta, do distribucije i potrošnje energije, što uključuje poticanje plinifikacije i mogućnosti korištenja plina te proizvodnju energije izvan javnih mreža, sigurna dobava i opskrba, uključivanje u međunarodno tržište energije, osiguranje više pravaca priključaka na međunarodne mreže i dobava iz više pravaca za sve umrežene sustave, razvitak prijenosnih i transportnih mreža, razvoj distribucijskih mreža, uvažavanje sigurnosnih ograničenja i državnih interesa, diversifikacija energenata i izvora koja uključuje izbor i dobavu energenata koji će osigurati sigurnu opskrbu potrošača te prostorni raspored izvora koji će osigurati stabilnost opskrbe svakog područja, korištenje obnovljivih izvora energije koje će biti u skladu s resursima, razvitkom tehnologije i ukupnom gospodarskom politikom, realne i tržišno formirane cijene energije i razvitak energetskog tržišta i poduzetništva te

privatizacijski procesi u skladu s interesima hrvatske države, koji trebaju potaknuti energetske efikasnost i dobro gospodarenje energijom, te omogućiti uključivanje Republike Hrvatske u europsko energetske tržište, zaštita okoliša, što u energetske sektoru podrazumijeva primarno djelovanje kroz energetske efikasnost, obnovljive izvore, izbor energenata i primjenu najsuvremenijih tehnologija zaštite, kvalitetno zakonodavstvo i nadzor, utjecaj javnosti i obrazovanja, te promociju pozitivnih primjera.

Sukladno odredbama energetske zakona, 1. srpnja 2002. godine za elektroenergetski sustav odgovorna je, Hrvatska elektroprivreda, d.d., koja je preoblikovana je u sustav povezanih društava temeljnih elektroprivrednih i pratećih djelatnosti.

Naftno i plinsko gospodarstvo najvećim se dijelom odvija u INA-Industriji nafte d.d., koja je vertikalno integrirano trgovačko društvo. Godine 1993. INA je postala dioničko društvo INA Industrija nafte d.d. u potpunom vlasništvu Republike Hrvatske. U kontekstu konsolidacije naftne industrije u svijetu i liberalizacije tržišta energentima u Europskoj Uniji, Vlada Republike Hrvatske odlučila je provesti proces privatizacije INE. U ožujku 2002. godine stupio je na snagu poseban zakon o privatizaciji INE prema kojem se 25% udjela plus 1 dionica prodaje strateškom partneru. Zakon o privatizaciji INE predviđa daljnju prodaju 15% od ukupnog broja dionica INE putem javne ponude na hrvatskim burzama.

Važan čimbenik u energetske sektoru Republike Hrvatske je i trgovačko društvo PLINACRO d.o.o. u 100% vlasništvu Republike Hrvatske, čija osnovna djelatnost je transport prirodnog plina na području Republike Hrvatske. Transport plina obavlja se preko 1.741 km magistralnih i regionalnih plinovoda, 139 mjerno-redukcijskih stanica i 221 mjerne linije. Cijena transporta utvrđuje se Tarifnim sustavom a njegovu primjenu nadzire Vijeće za regulaciju energetske djelatnosti.

Jadranski naftovod, d.d.(JANAF d.d.) upravlja naftovodnim sustavom, koji je projektiran i građen u razdoblju od 1974. do 1979. godine kao suvremen, efikasan i ekonomičan sustav transporta nafte za domaće i inozemne korisnike u istočnoj i srednjoj Europi. Projektirani kapacitet cjevovoda JANAF-a je 34 milijuna tona, a instalirani 20 milijuna tona godišnje.

Na sjednici Hrvatskog sabora održanoj u srpnju 2001. godine, usvojen je, paket energetske zakona. Riječ je o pet zakona kojima se reformira energetske sektor u skladu sa zakonodavstvom Europske unije i to su već ranije spomenuti Zakon o energiji, Zakon o tržištu električne energije, Zakon o tržištu plina, Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata, te Zakon o regulaciji energetske djelatnosti. Navedenim zakonima uvode se tržišni odnosi i omogućuje postupna liberalizacija energetske tržišta. Njima se također definira transparentan odnos energetske subjekata i kupaca. Novom regulativom, koju upotpunjuje i pod-zakonski akti nužni za provedbu reformskih zakona, stvoren je zakonodavni okvir za restrukturiranje hrvatske energetske sektora: Hrvatske elektroprivrede (HEP-a) i Industrije nafte (INA-e).

Daljnji razvoj sektora

Sukladno razvoju energetske tržišta u EU i donošenja nekoliko novih direktiva u području energetike a sukladno s preporukama EU o stanju u energetici u RH i potpisanim Međunarodnim memorandumima o razumijevanju: Memorandum o dogovoru o Regionalnom energetske tržištu u jugoistočnoj Europi i njegovom uključivanju u interno energetske tržište Europske Zajednice Atenski memorandum 2003. i Memorandum o dogovoru o Regionalnom elektroenergetske tržištu u jugoistočnoj Europi i njegovom uključivanju u

interno tržište električne energije Europske Zajednice «Memorandum iz Atene – 2002.». potrebna je daljnja prilagodba postojećeg zakonodavstva u Republici Hrvatskoj.

U svezi s pravno-institucionalnom reformom energetskega sektora koja obuhvaća i područje obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitost kroz izmjene omogućit će se izmjenama i dopunama energetskega zakonodavstva. To predstavlja ispunjavanje cilja da se u Republici Hrvatskoj u 2010. godini proizvede 900 GWh električne energije iz obnovljivih izvora energije, ne računajući energiju iz velikih hidroelektrana. Očekuje se da će proizvodnja od 900 GWh u 2010. godini predstavljati minimalno 4,5% u strukturi ukupne potrošnje električne energije. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije snosit će svi kupci električne energije, ovisno o visini njihove ukupne potrošnje, a projekcije povećanja računa za električnu energiju kao specifičnog dodatka procjenjuje se od 0,0041 kn/kWh (2005. godina) do 0,02 kn/kWh (2010. godine).

Prioritet na području energetske učinkovitosti je usklađivanje energetskega zakonodavstva i pratećih provedbenih propisa s pravnom stečevinom EU, odnosno direktivama kojima se uređuje to područje. Paralelno s tim propisima izrađuju se tehnički propisi, te usvajaju pripadajuće EN norme. Navedene aktivnosti biti će pripremljene kroz prijedlog izmjena zakonodavstva unutar energetskega paketa zakona. Zakona o energiji će se predložiti definiranje skladištenja plina i obaveze prema kupcima energetskega subjekata i pojačati kaznene odredbe. Kroz novi Zakon o tržištu električne energije će se predložiti izmjene koje će omogućiti funkcioniranje elektroenergetskega tržišta sukladno EU direktivama i omogućiti promjene koje su potrebne u organizacijskom smislu da bi se mogle što bolje i kvalitetnije obaviti organizacijske promjene koje su potrebne u elektroenergetskom sektoru. Novom Zakonom o tržištu plina će se predložiti potpunije definiranje djelatnosti distribucije prirodnog plina kako bi se omogućilo stvarno otvaranje tržišta u području prirodnog plina. s novim Zakonom o tržištu nafte i naftnih derivata želja je postojeću uredbu o rezervama u komponirati u Zakon kako bi postojale i kaznene odredbe u slučaju nepridržavanja odnosno poboljšati mehanizam njihove primjene. Novim zakonom o regulaciji energetskega djelatnosti bi se pristupilo rješavanju potrebnih promjena sukladno pravnoj praksi EU i primjedbama koje su navedene u analizi stanja kojeg je napravila EU. Također će se tijekom slijedećih godina pristupiti k jačanju mogućnosti svih institucija (popis ili drukčije da se formulira rečenica) koje su od važnosti za energetske područje .

Nuklearna sigurnost

Područje nuklearne sigurnosti odnosi se na osiguranje preduvjeta za sigurno mirnodopsko korištenje nuklearne tehnologije, a prije svega na kontrolu nuklearnog materijala i posebne opreme u cilju neširenja nuklearnog oružja, zatim na praćenje stanja sigurnosti nuklearnih postrojenja u okruženju RH te na pripravnost za slučaj nuklearne nesreće. Uređeno je Zakonom o nuklearnoj sigurnosti i Zakonom o odgovornosti za nuklearnu štetu te nizom međunarodnih ugovora.

RH nema nuklearnih postrojenja na svom području niti usvojenih planova za njihovu izgradnju, ali je Hrvatska elektroprivreda suvlasnik NE Krško u Sloveniji. Regulatornu ulogu provodi Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.

Zakon o nuklearnoj sigurnosti predviđa da najkasnije do 1. siječnja 2005. godine započne radom Državni zavod za nuklearnu sigurnost kao nezavisno tijelo državne uprave nadležno za

poslove nuklearne sigurnosti – nezavisno regulatorno tijelo. Isti zakon obvezuje Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva za obavljanje priprema za početak rada Državnog zavoda. Podzakonske akte, predviđene Zakonom o nuklearnoj sigurnosti, treba donijeti ravnatelj Državnog zavoda u roku 12 mjeseci od početka rada, dakle tijekom 2005. godine.

U području kontrole nuklearnog materijala potrebno je unapređivati sposobnost otkrivanja nedozvoljenog prometa nuklearnim materijalom i posebnom opremom.

Za praćenje stanja sigurnosti nuklearnih postrojenja u okruženju RH potrebno je intenzivno osposobljavanje stručnjaka i razvijanje neposredne suradnje temeljem Konvencije o nuklearnoj sigurnosti.

U području pripravnosti za slučaj nuklearne nesreće potrebno je tehničko opremanje po kriterijima EURDEP/ECURIE /RODOS sustava EU te uvježbavanje svih sudionika na nacionalnoj razini.

4.1.4. Poslovno okruženje malog i srednjeg poduzetništva

U Programu poticaja malog i srednjeg poduzetništva 2004 - 2008, usvojenom na sjednici Vlade RH u svibnju 2004. godine, malo i srednje poduzetništvo smatra se pokretačkom snagom hrvatskog gospodarstva i okvir je za realizaciju poduzetničkih inicijativa koje čine osnovu gospodarstva. Poticajne mjere osmišljene su prema temeljnoj odrednici gospodarske politike – stvaranje konkurentnog gospodarskog sustava koji će biti sposoban uklopiti se u globalno tržišno natjecanje uz postizanje maksimalno ostvarivog i stabilnog rasta životnog standarda za sve građane.

Malo gospodarstvo u RH definirano je odgovarajućim zakonima i odvija se kroz:

a) mala i srednja trgovačka društva, b) zadruge, c) obrte i d) slobodna zanimanja.

Program poticaja malog i srednjeg poduzetništva 2004 - 2008 u strukturi obuhvaća više oblika poticajnih mjera (sufinanciranje, subvencije, donacije, pomoći, nagrade, potpore, državna jamstva) koje se provode kroz projekte prema specifičnostima SME. Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva prihvaćena je definicija malog gospodarstva koja je usklađena s preporukama i definicijom Europske unije.

Tablica 11. Broj gospodarskih subjekata u malom i srednjem poduzetništvu

GOSPODARSKI SUBJEKTI	2002.	2003.	Indeks	Udio 2003
Obrti	97.832	101.848	104,10	60,59
Zadruge	801	917	114,48	0,50
Mala i srednja trgovačka društva	62.841	67.295	107,09	38,92
UKUPNO	161.474	170.060	105,32	100

Izvor: DZS, FINA i Obrtni registar RH

Tablica 12. Broj zaposlenih u malom i srednjem poduzetništvu

GOSPODARSKI SUBJEKTI	2002.	2003.	Indeks	Udio 2003
Obrti	135.000	138.582	102,65	24,52
Zadruga	4.058	4.750	117,05	0,84
Mala i srednja trgovačka duštva	403.569	421.815	104,52	74,64
UKUPNO	542.627	565.147	104,15	100

Izvor: DZS, HZMO i FINA

Sukladno ocjeni postojećeg stanja navode se preduvjeti za razvoj SME sektora i to:

- Porezna reforma s ciljem rasterećenja gospodarstva i povećanja konkurentnosti
- Promjene zakona s ciljem postizanja pravne sigurnosti
- Pristup povoljnijim izvorima financiranja
- Širenje izgradnje poduzetničke infrastrukture s ciljem stvaranja preduvjeta za brži razvoj malog gospodarstva i ravnomjerniji razvoj Hrvatske
- Mjere i aktivnosti na razini područne i lokalne samouprave s ciljem aktiviranja lokalnih izvora financijskih potencijala za izgradnju poduzetničke infrastrukture
- Decentralizacija državne uprave
- Brže rješavanje prijenosa vlasništva i služnosti zemljišta i objekata u vlasništvu države s ciljem stavljanja u funkciju u poduzetništvu
- Uvođenje instituta "privremena dozvola" s ciljem pojednostavljenja i ubrzanja pokretanja proizvodnje (do 6 mjeseci) dok se ishode konačne suglasnosti
- Prilagodba provođenja javne nabave i malom gospodarstvu s ciljem ravnopravnog pristupa natječaju
- Stvaranje stimulirajućeg okruženja s ciljem prihvaćanja poduzetništva kao načina života i polazišta i pokretača pozitivnih aktivnosti u svim segmentima društva
- Osposobljavanje javne uprave s ciljem povećanja razine osposobljenosti i odgovornosti – profesionalnost
- One-stop shop

Republika Hrvatska prihvatila je dokument « EU Povelja o malom gospodarstvu» (EU Charter for Small Enterprises) čijih deset načela Vlade zemalja članica Europske Unije, zemalja kandidata i zemalja koje su potpisale Sporazum o pristupu i stabilizaciji, trebaju ugrađivati u svoje mjere gospodarske politike za razvoj područja malog gospodarstva. Osnovna načela Povelje su: Edukacija i školovanje u području poduzetništva; Jeftinije i brže osnivanje poduzeća; Kvalitetnije zakonodavstvo i regulacija; Dostupnost vještina; Pобољшanje elektronskog pristupa; Bolje iskorištenje prednosti jedinstvenog europskog tržišta; Oporezivanje i financijska pitanja; Jačanje tehnološkog kapaciteta malih poduzeća; Jačanje uspješnih modela elektronskog poslovanja i vrhunska podrška malim poduzećima i Jače i učinkovitije zastupanje interesa malih poduzeća na razini Unije i na nacionalnoj razini. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva kao glavni nositelj ima obvezu ispuniti Upitnik iz kojeg je vidljiv napredak po pojedinim načelima iz Povelje.

Aktivnosti predviđene u sljedećih 12 mjeseci:

Po 1. načelu - **Edukacija i školovanje u području poduzetništva**

- 20 novih konzultanata za poduzetništvo certificiranih do kraja 2004 god., u 2005. god još njih 30 više

- obrt - unaprijediti postojeće edukacijske programe u srednjim školama za 57 obrta; konačno definirati edukacijski program za majstorske ispite; prilagoditi edukacijske programe provedbom dvojnog koncepta (integracija prakse i učenja)
- 3920 novih poduzetnika-početnika educiranih za započinjanje poslovanja kroz «Program za početnike»; 4000 polaznika raznih seminara u okviru «Programa rasta» za postojeće poduzetnike
- 600 poduzetnika educiranih za apliciranje za poduzetničke kredite kroz HBOR-ove seminare
- 2 nova informativna centra HBOR-a

Po 2. načelu - **Jeftinije i brže osnivanje poduzeća**

- poboljšati uvjete registracije obrta kako bi se postupak još više pojednostavio i ubrzao

Po 5. načelu - **Poboljšanje elektronskog pristupa**

- razviti inter-operabilni okvir za javnu administraciju kroz usvajanje zakonodavstva koje će omogućiti razmjenu podataka između državnih administrativnih tijela

Po 7. načelu - **Oporezivanje i financijska pitanja**

- povećati broj izdanih garancija za mala i srednja poduzeća na 1500 i povećati ukupan iznos garancija na 106.000 EUR

Po 9. načelu - **Jačanje uspješnih modela elektronskog poslovanja i vrhunska podrška malim poduzećima**

- kreirati povoljno okruženje za osnivanje novih poduzeća i otvaranje novih radnih mjesta kroz stimulaciju privatno-javnog partnerstva, prezentaciju najbolje svjetske prakse, te ubrzavanje korištenja novih tehnologija u Vladinim institucijama

4.2. FINANCIJSKI SEKTOR

Hrvatski financijski sustav je bankocentričan. Banke tradicionalno imaju najveću ulogu u financiranju gospodarstva, a tržište kapitala relativno je nerazvijeno. Na kraju 2003. godine, tržišna kapitalizacija dionica na hrvatskom tržištu kapitala iznosila je 31%, a obveznica 7% vrijednosti bruto društvenog proizvoda, dok je aktiva bankarskog sektora iznosila oko 106% bruto društvenog proizvoda. U posljednjih nekoliko godina nebankovne financijske institucije bilježe visoke stope rasta, no njihova je ukupna aktiva na kraju 2003. godine iznosila samo 13% vrijednosti bruto društvenog proizvoda.

4.2.1. Bankovni sustav

Banke su najvažniji segment hrvatskog financijskog sustava, a njihova ukupna aktiva čini preko 80% aktive cijelog financijskog sustava. Na kraju lipnja 2004. godine, u Hrvatskoj je poslovalo 40 banaka, a njihova ukupna aktiva je na kraju lipnja 2004. godine iznosila je 212.100 mil. kuna, odnosno 110% vrijednosti bruto društvenog proizvoda u 2003. godini.

U okviru ostalih bankarskih institucija, na kraju lipnja 2004. godine u Hrvatskoj su poslovale četiri stambene štedionice koje u ukupnoj aktivni financijskog sustava sudjeluju s oko 1,4%. Osnivanje stambenih štedionica u Hrvatskoj omogućeno je Zakonom o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje, koji je stupio na snagu početkom 1998. godine. Četiri stambene štedionice, koje danas posluju na hrvatskom financijskom tržištu posluju u vlasništvu su najvećih poslovnih banaka. Prema iznosu prikupljene štednje stambene štedionice zauzimaju sve važnije mjesto. Ukupna konsolidirana aktiva stambenih štedionica na bruto načelu na kraju 2003. godine iznosila je 3,5 mlrd. kuna (1,9% bruto društvenog proizvoda), što je za gotovo 50% više nego na kraju 2002. godine.

Tablica 13: Imovina financijskih institucija i udjeli u ukupnoj imovini na kraju prosinca 2003. godine (u milijunima kuna i u postotcima)

	broj	iznos	%
Banke, konsolidirana imovina na bruto načelu	40	195.278	83,3
Osiguravajuća društva	25	12.689	5,4
Leasing poduzeća*	35	12.606	5,4
Obvezni mirovinski fondovi, neto imovina	4	4.677	2,0
Stambene štedionice, konsolidirana imovina na bruto načelu	4	3.469	1,5
Otvoreni investicijski fondovi, neto imovina	32	3.259	1,4
Štedno kreditne zadruge	109	1.387	0,6
Zatvoreni investicijski fondovi, neto imovina	4	1.027	0,4
Dobrovoljni mirovinski fondovi, neto imovina	4	30	0,0
Ukupno		234.420	100,0

* Od oko 60 aktivnih leasing poduzeća podaci se prikupljaju od 35 najznačajnijih, koji čine preko 90% tržišta leasinga

Izvor: HNB, MF, CROSEC, DINADOS, HAGENA

Od ukupno 40 banaka, 18 ih je u većinskom stranom vlasništvu, a njihov udio u imovini svih banaka 30. lipnja 2004. godine iznosio je 91%. Udio stranih banaka u ukupnoj imovini bankovnog sektora bio je relativno nizak do kraja 1999. godine, nakon čega je privatizacijom najvećih hrvatskih banaka došlo do naglog i značajnog porasta udjela stranog vlasništva. Privatizacija bankovnog sektora u Hrvatskoj bila je do kraja 2000. najvećim dijelom završena.

godine. Još jedna banka privatizirana je početkom 2002. godine. Udio preostale dvije državne banke u ukupnoj imovini bankovnog sustava na kraju lipnja 2004. godine iznosio je 3,4%.

Istovremeno s procesom privatizacije odvijalo se restrukturiranje i konsolidacija bankovnog sektora. Pripajanjem banaka i pokretanjem postupka likvidacije ili stečaja broj banaka smanjen je sa 53 na kraju 1999. godine na 40 banaka na kraju lipnja 2004. godine. Bankovnim sustavom dominira šest bankarskih grupacija koje su u većinskom stranom vlasništvu i koje u ukupnoj aktivni bankarskog sustava sudjeluju s preko 80%. Stvaranje bankarskih grupacija i okrupnjavanje srednje velikih banaka dovelo je do pojačane konkurencije i porasta efikasnosti banaka, što je rezultiralo daljnjim smanjenjem kamatnih stopa i snažnim rastom plasmana. Kada domaći izvori sredstava više nisu bili dostatni, banke su se okrenule inozemnim izvorima financiranja. Povećano inozemno zaduživanje banaka pridonijelo je porastu inozemnog duga, a povećanje plasmana banaka poticalo je uvoz i pogoršanje stanja na tekućem računu platne bilance, zbog čega je Hrvatska narodna banka početkom 2003. godine pooštrila monetarnu politiku uvođenjem mjera koje su sankcionirale prekomjerni kreditni rast i inozemno zaduživanje banaka. Oštrija monetarna politika rezultirala je usporavanjem rasta plasmana banaka u 2003. i u prvoj polovici 2004. godine.

Banke u Hrvatskoj dobro su kapitalizirane i likvidne. Adekvatnost kapitala bankarskog sustava redovito je iznad propisanog zakonskog minimuma od 10%, a na kraju prvih šest mjeseci 2004. godine iznosila je 14,9%. U posljednjih nekoliko godina banke ostvaruju visoke stope profitabilnosti. Prinos na prosječni kapital u 2003. godini iznosio je 14,5%, a u prvih šest mjeseci 2004. godine 17,9%. Usprkos brzom rastu banaka, kvaliteta njihovog portfelja ne pokazuje znakove pogoršanja. Udio loših plasmana i potencijalnih obveza banaka na kraju lipnja 2004. iznosio je 5,1% ukupnih plasmana.

Nadzor bankarskog sektora u nadležnosti je Hrvatske narodne banke, a reguliran je Zakonom o bankama koji je stupio na snagu u srpnju 2002. godine i u svim je bitnim elementima usklađen s regulativom Europske Unije. Tijekom 2003. godine donesen je i niz podzakonskih odluka⁴ kojima se dodatno regulira poslovanje banaka. Ključne promjene uvedene tim zakonom i odlukama koje se na njemu temelje odnose se na pokrivenost tržišnih rizika pri izračunu adekvatnosti kapitala, na uključivanje opcija u izračun u devizne pozicije banke, na zakonski imunitet zaposlenika nadzornih institucija, na konsolidirani nadzor banaka te na suradnju sa stranim nadzornim institucijama. Također, reorganizacijom službe nadzora banaka unutar Hrvatske narodne banke izravna kontrola posebno je usmjerena na izloženost rizicima, a detaljno se kontrolira i valutna izloženost bankovnih dužnika.

Hrvatska narodna banka redovito prati kretanja i trendove bitne za stabilnost domaćeg financijskog sustava, a početkom 2004. godine ta je aktivnost institucionalizirana, i u Hrvatskoj narodnoj banci je osnovana zasebna organizacijska jedinica - Direkcija za financijsku stabilnost. Ta Direkcija između provodi i analizu pokazatelja ranog upozorenja na poteškoće u poslovanju kod pojedinih banaka, zatim analizu osjetljivosti bankovnog sustava kao cjeline na makroekonomske poremećaje, i naposljetku makrobonitetnu analizu, koja kao konačni cilj utvrđuje ocjenu stabilnosti cjelokupnog domaćeg financijskog sustava. U tom kontekstu, dosadašnje analize pokazuju da je hrvatski bankarski sustav relativno dobro

⁴ Odluka o adekvatnosti kapitala, Odluka o ograničenju izloženosti banaka valutnom riziku, Odluka o klasifikaciji plasmana i potencijalnih obveza banaka, Odluka o konsolidiranim financijskim izvješćima grupe banaka, Odluka o reviziji financijskih izvješća i poslovnih funkcija banaka, Odluka o zaštiti tržišnog natjecanja unutar bankarskog sektora i Odluka o primjeni odredaba zakona i drugih propisa iz nadležnosti Hrvatske narodne banke na banke u likvidaciji.

kapitaliziran, visoko likvidan i otporan na umjerene makroekonomske šokove. Banke su gotovo neosjetljive na izravni valutni rizik koji je sustavno prisutan u svim visoko dolariziranim gospodarstvima kao što je hrvatsko: izloženost banaka izravnom valutnom riziku ograničena je propisima HNB-a na dvadeset posto jamstvenog kapitala banke. Neizravni valutni rizik (od deprecijacije kune), koji proizlazi iz činjenice da većina dužnika izvore prihoda ima isključivo u domaćoj valuti, za sada nije moguće točno procijeniti. Kreditni je rizik također znatno smanjen u posljednjih nekoliko godina kroz konsolidaciju bankovnog sustava. Stabilni makroekonomski uvjeti i umjerena razina zaduženosti svih institucionalnih sektora prema mjerilima EU trebali bi osigurati nastavak ovih pozitivnih kretanja.

U 2004. godini donesen je novi zakon o kamatama koji je usklađen s Direktivom Europskog Vijeća br. 93/13/EC i Odluka Hrvatske narodne banke o načinu primjene odredbi Zakona o bankama na podružnicu strane banke. Planom daljnjeg usklađenja hrvatskog zakonodavstva s regulativom Europske unije u području bankarstva za 2004. godinu predviđa se donošenje novog zakona o osiguranju štednih uloga (u skladu s Direktivom Europskog Parlamenta i Vijeća br. 94/19/EC).

U Hrvatskoj djeluje i specijalizirana državna razvojna banka, koja je osnovana 1992. godine Zakonom o Hrvatskoj kreditnoj banci za obnovu, a 1995. godine promijenila je naziv u Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR). Hrvatsku banku za obnovu i razvitak osnovala je Republika Hrvatska, koja je i njezin stopostotni vlasnik. U monetarnoj statistici Hrvatska banka za obnovu i razvitak klasificirana je kao republički fond. HBOR obavlja svoju kreditnu aktivnost temeljem posebno donesenih programa kreditiranja, i to kako preko poslovnih banaka, tako i izravnim kreditiranjem. U pravilu odobrava dugoročne namjenske kredite.

Reforma platnog prometa u Hrvatskoj, s glavnim ciljem da se transakcije platnog prometa i transakcijski računi poslovnih subjekata prenesu iz Zavoda za platni promet u poslovne banke, završena je tijekom 2002. godine. Prvi i temeljni korak u reformi platnog sustava bilo je uspostavljanje Hrvatskog sustava za velika plaćanja, koji predstavlja suvremeni sustav za izvršenje međubankovnih plaćanja u realnom vremenu i na bruto načelu, a u vlasništvu je Hrvatske narodne banke. Infrastruktura novog sustava platnog prometa zaokružena je uspostavljanjem Nacionalnog klirinškog sustava za izvršenje malih plaćanja, a Jedinostveni registar računa poslovnih subjekata formiran je kod Hrvatske narodne banke. Zakon o platnom prometu kojim je obavljanje platnog prometa preneseno na banke donesen je 2001. godine, a počeo se primjenjivati u travnju 2002. godine. Početkom 2002. godine donesen je i Zakon o Financijskoj agenciji, prema kojem ta institucija u vlasništvu države nasljeđuje prava, obveze i imovinu bivšeg Zavoda za platni promet, nastavljajući u tržišnom okruženju oblikovati svoju poslovnu politiku. Uloga Financijske agencije preusmjerena je na vođenje Jedinostvenog registra računa poslovnih subjekata, pružanje informatičke podrške, prikupljanje i obradu podataka o poslovnim subjektima i financijskim tokovima, kao i pružanje usluga poslovnim bankama na tržišnoj osnovi. Reguliranje i nadziranje platnog prometa provodi Hrvatska narodna banka.

Odbor za sustave plaćanja i namire MMF-ovog Programa procjene financijskog sektora procijenio je Hrvatski sustav velikih plaćanja i Nacionalni klirinški sustav modernim i učinkovitim sustavima ustrojenim u skladu s najboljim međunarodnim praksama. Istaknuto je i nekoliko nedostataka, a primarni je nedostatak isporuka po plaćanju (DVP) u realnom vremenu za trgovanje vrijednosnim papirima države i središnje banke na sekundarnom tržištu, koji će ubrzo biti otklonjen.

S namjerom daljnjeg unapređenja sustava platnog prometa u zemlji i uspostavljanja međuinstitucionalne suradnje na području platnog prometa, Hrvatska narodna banka osnovala je 2003. godine Nacionalni odbor za platni promet. Članove Odbora čine predstavnici Hrvatske narodne banke, Ministarstva financija, Hrvatske udruge banaka i Hrvatske gospodarske komore.

4.2.2. Tržište kapitala

Tržište novca i tržište kapitala u Hrvatskoj relativno su slabo razvijeni. Hrvatsko novčano tržište postoji u dva oblika: kao institucionalizirano tržište i kao neformalno izravno međubankovno tržište. Tržište novca i kratkoročnih vrijednosnica d.d. Zagreb (TNZ) osnovano je 1990. godine kao uređeno mjesto javnog trgovanja sudionika u skladu sa Zakonom o tržištu novca i tržištu kapitala, a danas postoji kao samostalno dioničko društvo u vlasništvu 24 dioničara (22 banke i 2 osiguravajuća društva). Osnovna djelatnost Tržišta novca Zagreb je organizirano trgovanje instrumentima novčanog tržišta: novcem (kunama i devizama), kratkoročnim vrijednosnicama, dugoročnim vrijednosnicama u posljednjoj godini dospijeca, te ostalim instrumentima novčanog tržišta. Sudionici Tržišta novca Zagreb mogu biti banke i ostale financijske institucije (osiguravajuća društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima, brokerska društva u dijelu trgovanja kratkoročnim vrijednosnicama i ostali). Do sada je na Tržištu registrirano preko 150 aktivnih sudionika.

Ukupan promet ostvaren preko Tržišta novca Zagreb u 2003. godini iznosio je 28 mlrd. kuna, dok je ukupan promet ostvaren na izravnom međubankarskom tržištu iznosio 77 mlrd. kuna. Obavljanje djelatnosti Tržišta novca regulirano je Zakonom o tržištu novca i tržištu kapitala i Pravilnicima o trgovanju, a nadzor nad radom Tržišta novca Zagreb i neformalnog međubankovnog tržišta u ovlasti je Hrvatske narodne banke.

U Hrvatskoj djeluju dvije burze, Zagrebačka i Varaždinska burza. Zagrebačka burza središnja je hrvatska burza osnovana 1991. godine, dok je Varaždinska burza 1993. godine prvotno osnovana kao OTC tržište (Varaždinsko tržište vrijednosnica), da bi se u 2002. godini pretvorilo u burzu vrijednosnica. Izdavanje i trgovanje vrijednosnim papirima na hrvatskim burzama pod nadzorom je Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske, koja je osnovana 1996. godine radi uređenja, nadzora i razvoja hrvatskog tržišta kapitala, a za svoj rad odgovara Hrvatskom Saboru. U djelokrug Komisije za vrijednosne papire pripadaju izrada prijedloga zakona vezanih za tržište kapitala, odluke i rješenja o izdavanju dozvola brokerskim kućama i drugim ovlaštenim posrednicima pri trgovini vrijednosnim papirima, nadzor poslovanja burzi i tržišnih sudionika i nadzor nad poslovanjem Središnje depozitarne agencije. Novi Zakon o tržištu vrijednosnih papira i Zakon o preuzimanju dioničkih društava iz 2002. godine povećali su nadzorne i provedbene ovlasti Komisije za vrijednosne papire. Ostale promjene uvedene ovim zakonima bile su obveza za javna dionička društva s više od 100 dioničara i temeljnim kapitalom većim od 30 mil. kuna (4 mil. EUR) na uvrštenje svih svojih dionica na burzu; obavljanje poslova s vrijednosnim papirima kod banaka; naglašavanje obveze izvještavanja; obveza da najava ponude o preuzimanju mora biti odobrena od strane Komisije; veće ovlasti Komisije u nadzoru svih sudionika preuzimanja te obveza da se Komisiji omogući potpuni uvid u sve podatke i dokumente koji imaju veze s preuzimanjem.

Slijedeća institucija važna za funkcioniranje tržišta kapitala je Središnja depozitarna agencija (SDA), koja predstavlja središnji depozitorij vrijednosnih papira Republike Hrvatske i obavlja

prijeboj i namiru transakcija vrijednosnim papirima. Agencija je osnovana 1997. godine kao dioničko društvo temeljem Zakona o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima (2002. godine zamijenio ga je Zakon o tržištu vrijednosnih papira) i temeljem Zakona o trgovačkim društvima. Većinski dioničar Agencije je Republika Hrvatska (62,2%), a ostali dioničari su razni sudionici tržišta kapitala. Sa svrhom daljnjeg razvoja usluga tržišta kapitala, u 2004. godini radit će se na usuglašavanju pravnog sustava Republike Hrvatske s regulativom Europske unije, a u kontekstu SDA to će biti posebno u dijelu koji se odnosi na skraćivanje roka namire s T+4 na T+3.

Na Zagrebačkoj i Varaždinskoj burzi je na kraju lipnja 2004. godine bilo uvršteno ukupno 568 dionica tržišne kapitalizacije 61,3 mlrd. kuna odnosno 31% vrijednosti bruto društvenog proizvoda. Broj dionica uvrštenih na burze značajno je porastao tijekom 2003. godine nakon što je stupila na snagu odredba Zakona o tržištu vrijednosnih papira iz 2002. godine koja je obvezivala sva javna dionička društva s određenim kapitalom i brojem zaposlenih da se uvrste na burzu. No, od tih dionica aktivno je samo oko 200 dionica. Trgovanje dionicama u posljednje dvije godine pokazuje blagi trend rasta, a ukupan promet dionicama na obje burze u prvom polugodištu 2004. godine iznosio je 1,5 mlrd. kuna. Na Zagrebačkoj burzi na kraju lipnja kotiralo je 15 obveznica tržišne kapitalizacije 17,8 mlrd. kuna (8,7% bruto društvenog proizvoda). Najveći dio tržišne kapitalizacije odnosi se na osam državnih obveznica (13 mlrd. kuna). Tržište korporativnih obveznica vrlo je plitko, no krajem 2003. i u prvoj polovici 2004. godine znatno je poraslo zahvaljujući novim izdanjima nekoliko korporativnih obveznica ponajboljih hrvatskih poduzeća. Jedna od prepreka razvoju tržišta korporativnih obveznica donedavno je bilo i to što nije bilo dugoročne kunske krivulje prinosa, odnosno referentne dugoročne kamatne stope. Naime, do 2003. godine sva izdanja obveznica na domaćem tržištu bila su denominirana u eurima. Sredinom 2003. godine Republika Hrvatska izdala je prvu kunsku obveznicu s rokom dospijeca od 5 godina, nakon koje je ubrzo uslijedilo i jedno izdanje korporativnih kunkskih obveznica. Pojava velikih institucionalnih investitora, mirovinskih i investicijskih fondova, pogodovala je razvoju tržišta obveznica (osobito državnih obveznica, u koje su obvezni mirovinski fondovi obvezni ulagati najmanje 50% ukupnih sredstava). Tako promet obveznicama od 2002. godine kontinuirano raste i višestruko premašuje promet dionicama. U prvih šest mjeseci ove godine iznosio je 7,5 mlrd. kuna a ostvaren je uglavnom u trgovanju državnim obveznicama.

Pojava mirovinskih fondova kao velikih institucionalnih investitora pozitivno je utjecala na razvoj hrvatskog tržišta kapitala. Na kraju lipnja 2004. godine, u Hrvatskoj su poslovala četiri obvezna i četiri otvorena dobrovoljna mirovinska fonda, svi u vlasništvu značajnih financijskih institucija, prije svega banaka i osiguravajućih društava. Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na kraju lipnja 2004. iznosila je 5.916,7 mil. kuna, odnosno 3,1% vrijednosti bruto društvenog proizvoda iz 2003. godine. Oko 60% imovine obveznih mirovinskih fondova uloženo je u državne obveznice. Neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova na kraju lipnja 2004. godine iznosila je 46,9 mil. kuna, odnosno 0,02% vrijednosti bruto društvenog proizvoda iz 2003. godine, a tek se očekuje veće zanimanje građana za ovakvu vrstu štednje. U prvoj polovici 2004. godine počeo je poslovati i prvi zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond. Očekuje se da će ova vrsta mirovinskih fondova, koje mogu osnovati tvrtke, sindikati i strukovna udruženja, u budućnosti imati značajniji udjel u ukupnoj štednji građana. Nadzor nad poslovanjem mirovinskih društava, mirovinskih fondova, mirovinskih osiguravajućih društava i Središnjeg registra osiguranika (Regos) obavlja Agencija za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja (HAGENA), koja za svoj rad odgovara Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom državnom saboru.

Razvoj fondovske industrije u Hrvatskoj započeo je 1997. godine osnivanjem sedam privatizacijskih investicijskih fondova u sklopu projekta kuponske privatizacije. Privatizacijski investicijski fondovi su umjesto novčanih sredstava od ulagača javno prikupljali privatizacijske kupone od sudionika kuponske privatizacije i na dražbama Fonda za privatizaciju mijenjali ih za privatizacijske dionice. Cilj privatizacijskih fondova bio je da najkasnije pet godina od osnivanja strukturu svoje imovine usklade s odredbama Zakona o investicijskim fondovima i nastave djelovati kao zatvoreni investicijski fondovi. I prije isteka zakonskog roka, sva društva za upravljanje podnijela su zahtjev za nastavak djelovanja kao zatvoreni investicijski fondovi sukladno Zakonu o investicijskim fondovima, a nekoliko ih se nakon toga pripajanjem pretvorilo u holding društva.

Zakonski okvir za fondovsku industriju čine Zakon o investicijskim fondovima iz 1995. godine i odluke koje se na njemu temelje. U narednom razdoblju Komisija za vrijednosne papire RH u suradnji s Ministarstvom financija će predložiti novi zakon o investicijskim fondovima koji se predviđa izraditi do kraja 2005., a u razdoblju do 2007. godine donijet će i izmjene postojećih zakona iz njezine nadležnosti u skladu s izmjenama Direktiva EU (posebice Zakon o tržištu vrijednosnih papira u dijelu izrade prospekta, kao i Zakon o preuzimanju dioničkih društava) i na taj način doprinijeti zakonodavnoj inicijativi usklađenja s EU.

U Republici Hrvatskoj na kraju 2003. godine djelovalo je 15 društava za upravljanje investicijskim fondovima, koja su upravljala sa 37 otvorenih i 4 zatvorena investicijska fonda. S obzirom na način ulaganja otvorenih fondova, najviše je mješovitih i novčanih fondova (po jedanaest), dok je obvezničkih fondova bilo devet a dioničkih šest. Ukupna imovina svih otvorenih investicijskih fondova na kraju 2003. godine iznosila je 2.950,8 mil. kuna. U odnosu na kraj 2002. godine, imovina otvorenih investicijskih fondova porasla je za 27%. Četiri zatvorena investicijska fonda na kraju 2003. godine upravljala su ukupnom imovinom od 977,2 mil. kuna. Neto imovina svih investicijskih fondova na kraju 2003. godine iznosila je 3.955,7 mil. kuna, odnosno 2,1% bruto društvenog proizvoda iz 2003. godine.

4.2.3. Sektor osiguranja

Na kraju 2003. godine u Hrvatskoj su poslovala ukupno 24 društva za osiguranje i 1 društvo za reosiguranje, s ukupnom aktivom od 12.790 mil. kuna. Najveći broj društava bavi se poslovima i životnog i neživotnog osiguranja (13 društava), 7 društava bavi se isključivo neživotnim a 4 društva isključivo životnim osiguranjem. Od ukupno 25 društava za osiguranje i reosiguranje, 13 ih je u većinskom domaćem a 12 u većinskom stranom vlasništvu. U odnosu na ostvarenu premiju životnih i neživotnih osiguranja, 74% ukupne premije ostvarila su društva s većinskim domaćim kapitalom (83% premije svih neživotnih i 43% premije svih životnih osiguranja).

Najveće osiguravajuće društvo u većinskom državnom vlasništvu, Croatia osiguranje, samostalno pokriva preko 40% ostvarene bruto premije u 2003. godini (51% premije svih neživotnih i 15% premije svih životnih osiguranja). U 2003. godini ostvarena je ukupna zaračunata bruto premija u iznosu od 6.067 mil. kuna (odnosno 3,2% vrijednosti bruto društvenog proizvoda), od čega se 1.350 mil. kuna odnosi na premiju životnih osiguranja. U odnosu na 2002. godinu, zaračunata bruto premija porasla je za 8,8%, od čega je premija životnih osiguranja porasla za 17,1%, a premija neživotnih osiguranja za 6,6%.

Tržište osiguranja u Hrvatskoj nadzire Direkcija za nadzor društava za osiguranje, koja za svoj rad odgovara Vladi Republike Hrvatske. Poslovanje osiguravajućih društava regulirano je Zakonom o osiguranju iz 1994. godine koji je od svog donošenja višekratno nadograđivan, kao i podzakonskim aktima koje su donijeli Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo financija i Direkcija za nadzor društava za osiguranje. U 2005. godini (u drugom tromjesečju) predviđeno je donošenje novog Zakona o osiguranju koji će biti usklađen s direktivama Europskog Parlamenta i Europskog Vijeća.

4.2.4. Regulacija deviznog sustava

Republika Hrvatska je 29.05.1995. godine potpisala članak VIII., stavke 2, 3 i 4 Statuta Međunarodnog monetarnog fonda, kojim je uvedena konvertibilnost domaće valute po tekućem računu. Tečaj kune u odnosu na ostale valute određuje se na domaćem deviznom tržištu. Kupoprodaje deviza se ni na koji način ne oporezuju ili subvencioniraju. Namira između rezidenata i nerezidenata može se obavljati u devizama ili u domaćoj valuti.

Devizne transakcije regulirane su Zakonom o deviznom poslovanju, koji je stupio na snagu 18. lipnja 2003. godine. Ministarstvo financija Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka donose podzakonske propise temeljem Zakona. Devizne transakcije moraju se obavljati putem banaka ovlaštenih za te poslove.

Rezidenti mogu otvarati račune isključivo u domaćim bankama. Međutim, Hrvatska narodna banka može odobriti otvaranje i držanje računa i u inozemstvu za nekoliko slučajeva navedenih u podzakonskom aktu koji regulira otvaranje računa u inozemstvu.

Pravne osobe sa sjedištem u inozemstvu, fizičke osobe koje samostalnim radom obavljaju gospodarsku djelatnost u inozemstvu, druge strane organizacije te podružnice rezidentnih trgovačkih društava koje posluju u inozemstvu, mogu uplatiti na svoj račun u gotovini u stranoj valuti do 25.000 eura mjesečno te podići sa svog računa stranu gotovinu do 5.000 eura mjesečno. Vezano za kunske depozite, dopušteno im je podizanje odnosno polaganja gotovine u kunama do iznosa od 30.000 kuna mjesečno. Polaganje i podizanje većih iznosa gotovine u kunama i stranoj valuti moguće je samo uz odobrenja Hrvatske narodne banke. Nerezidenti fizičke osobe te predstavništva stranih pravnih osoba mogu polagati i podizati sa svojih računa domaću i stranu gotovinu bez ograničenja.

Rezidenti i nerezidenti su obvezni prilikom prelaska državne granice prijaviti ovlaštenom cariniku svaki prijenos gotovine i čekova u stranoj valuti i kunama preko vrijednosti propisane zakonom kojim se uređuje sprječavanje pranja novca (trenutno 40.000 kuna).

Fizičke osobe (rezidenti i nerezidenti) mogu u putničkom prometu s inozemstvom iznositi iz Republike Hrvatske odnosno unositi u Republiku Hrvatsku gotovinu u kunama do iznosa od 15.000 kuna. Za iznose iznad 15.000 kuna, Hrvatska narodna banka izdaje odobrenje.

Domaće fizičke osobe mogu iznijeti iz Republike Hrvatske u putničkom prometu stranu gotovinu i čekove u vrijednosti do 3.000 eura a više samo uz prethodno odobrenje Hrvatske narodne banke. Unošenje strane gotovine slobodno je za rezidente i nerezidente.

Temeljem Zakona o deviznom poslovanju, rezidentima je dozvoljeno doznačiti sredstva u inozemstvo radi stjecanja vlasništva nad **nekretninama** pod uvjetom da su u Republici Hrvatskoj podmirili zakonom propisane obveze.

Uz odobrenje Ministra vanjskih poslova i uz prethodno mišljenje Ministra pravosuđa, strane fizičke osobe mogu, ako zakonom drugačije nije određeno i uz uvjet reciprociteta, stjecati nekretnine na teritoriju Republike Hrvatske.

Rezidenti se mogu slobodno **kreditno zaduživati u inozemstvu**. Pravne osobe rezidenti mogu odobravati kratkoročne financijske kredite samo pravnim osobama nerezidentima u kojima su ostvarili izravno ulaganje. Rezidenti fizičke osobe mogu slobodno odobravati dugoročne financijske kredite nerezidentima a kratkoročne financijske kredite samo članovima svoje obitelji u inozemstvu. U statističke svrhe, financijski krediti i dugoročni komercijalni krediti moraju se prijaviti Hrvatskoj narodnoj banci.

Izravna strana ulaganja nerezidenata u Republiku Hrvatsku su slobodna. Izravna ulaganja rezidenata u inozemstvo su također slobodna. Izravna ulaganja moraju biti evidentirana kod Hrvatske narodne banke za potrebe statistike platne bilance Republike Hrvatske.

Tablica 14. Razvoj inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatsku, u milijunima kuna

Inozemna izravna ulaganja	
1993.	120,3
1994.	117,0
1995.	114,2
1996.	510,8
1997.	532,9
1998.	932,4
1999.	1.467,2
2000.	1.088,7
2001.	1.561,3
2002.	1.124,0
2003.	1.713,0

Izvor: Hrvatska narodna banka

Ulaganje rezidenata u vrijednosne papire na tržištu kapitala i tržištu novca u inozemstvu je djelomično liberalizirano za fizičke i pravne osobe. Rezidentima je dozvoljeno kupovati vrijednosne papire u inozemstvu koje izdaju države članice OECD-a, međunarodne financijske institucije i izdavatelji koji zadovoljavaju određene uvjete propisane podzakonskim aktom.

Sukladno novom Zakonu o deviznom poslovanju, ulaganje nerezidenata u vrijednosne papire u Republici Hrvatskoj nije zabranjeno, ali su propisana određena ograničenja. Nerezidentima je zabranjeno kupovanje blagajničkih i trezorskih zapisa Hrvatske narodne banke, a druge kratkoročne vrijednosne papire mogu kupiti ili prodati samo u skladu s podzakonskim aktima Hrvatske narodne banke. Kod izdavanja, uvrštenja i prodaje stranih vrijednosnih papira u Republici Hrvatskoj, nerezidenti moraju zadovoljiti minimalne uvjete propisane od strane Ministarstva financija.

Republika Hrvatska je potpisala bilateralne sporazume o poticanju i zaštiti ulaganja sa 53 zemlje. Od toga, 42 sporazuma su objavljena u "*Narodnim novinama*". Većina sporazuma je trenutno na snazi i rezidenti tih zemalja ne podliježu restrikcijama propisanim Zakonom o deviznom poslovanju i pripadajućim podzakonskim aktima vezano uz ulaganje u vrijednosne papire u Republici Hrvatskoj. Na taj način praktično je potpuno liberalizirano ulaganje nerezidenata u domaće vrijednosne papire. Ratifikacija ostalih sporazuma je u tijeku. Od zemalja članica Europske Unije, sporazumi nisu potpisani samo s pet zemalja (Irska, Luksemburg, Cipar, Estonija i Letonija).

Daljnja liberalizacija kapitalnog računa je u razmatranju, ali konkretni planovi još ne postoje.

4.2.5. Supervizija nebankarskog sektora

Supervizija nebankarskog financijskog sektora u Republici Hrvatskoj, u skladu sa posebnim zakonima koji reguliraju ovo područje, u nadležnosti je Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske (u nastavku teksta: Komisija), Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja (u nastavku teksta: HAGENA), te Direkcije za nadzor društava za osiguranje (u nastavku teksta: Direkcija).

Komisija je osnovana temeljem Zakona o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima, a u obavljanju svojih javnih ovlasti sukladno odredbama važećeg Zakona o tržištu vrijednosnih papira, obavlja nadzor poslovanja:

- burzi (Zagrebačka burza d.d. i Varaždinska burza d.d.),
- uređenih javnih tržišta (pretvaranjem Varaždinskog tržišta vrijednosnicama u Varaždinsku burzu d.d. u Republici Hrvatskoj trenutno nema uređenih javnih tržišta),
- ovlaštenih društava (odnosno brokerskih društava i banka koje su za obavljanje poslova s vrijednosnim papirima dobili dozvolu Komisije),
- izdavatelja vrijednosnih papira,
- investicijskih i privatizacijskih investicijskih fondova,
- društva za upravljanje investicijskim i privatizacijskim investicijskim fondovima,
- brokera,
- investicijskih savjetnika,
- institucionalnih ulagatelja (označava domaće ili strane investicijski fondove, mirovinske fondove, banke, osiguravajuća društva te pravne osobe kojima status institucionalnog ulagatelja u skladu s odredbom članka 102. stavka 3. Zakona o tržištu vrijednosnih papira odobri Komisija),
- Središnje depozitarne agencije.

HAGENA je samostalna agencija osnovana 2001. zbog potrebe provedbe mirovinske reforme u Republici Hrvatskoj, kada je i započela radom, a u okviru svojih ovlasti obavlja nadzor poslovanja:

- društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondom i obvezne mirovinske fondove,
- društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima i dobrovoljne mirovinske fondove,
- banka skrbnika mirovinskih fondova (u obavljanju skrbničkih poslova za mirovinske fondove),
- mirovinskih osiguravajućih društava.

Direkcija je osnovana temeljem Zakona o osiguranju (Narodne novine br. 46/97-pročišćeni tekst, 116/99 i 11/02), a u okviru svojih ovlasti obavlja nadzor poslovanja:

- društava za osiguranje,
- posrednika u osiguranju,
- zastupnika u osiguranju – zastupnike u pravilu nadzire društvo za osiguranje, ali i Direkcija kada to ocijeni potrebnim.

S obzirom na razvoj financijskih konglomerata postoji jasno izražena potreba da nadzorne institucije međusobno razmjenjuju informacije, a to je i zakonski regulirano u sadašnjem institucionalnom okviru. Naime, članak 57. stavak 6. Zakona o bankama (Narodne novine br.

84/02) nalaže suradnju institucija za nadzor financijskih institucija. U članku 57. stavku 1. Zakona o bankama posebice se navodi da nadzorne institucije moraju međusobno dostavljati informacije po zahtjevu svake od njih. U stavku 2. navodi se da nadzorne institucije moraju obavještavati jedna drugu o pronađenim nepravilnostima, dok se u stavku 3. navodi da o sadržaju i obliku međusobne suradnje nadzornih institucija odlučuju ministar financija i guverner Hrvatske narodne banke na temelju prethodno dobivenih mišljenja svih nadzornih institucija.

Međusobna suradnja nadzornih institucija regulirana je i člankom 13. Zakona o tržištu vrijednosnih papira (Narodne novine br. 84/02) gdje je u stavku 1. propisano da Komisija za vrijednosne papire Republike Hrvatske i tijela odgovorna za nadzor financijskih institucija moraju na zahtjev pojedinačnog nadzornog tijela dostaviti tom tijelu sve podatke i informacije o nadziranoj osobi potrebne u postupku provođenja nadzora te u postupku s povezanom osobom, a u stavku 2. određeno je da se nadzorna tijela iz stavka 1. moraju međusobno obavještavati o nepravilnostima koje utvrde tijekom obavljanja nadzora, ako su ti nalazi bitni za rad drugoga nadzornog tijela.

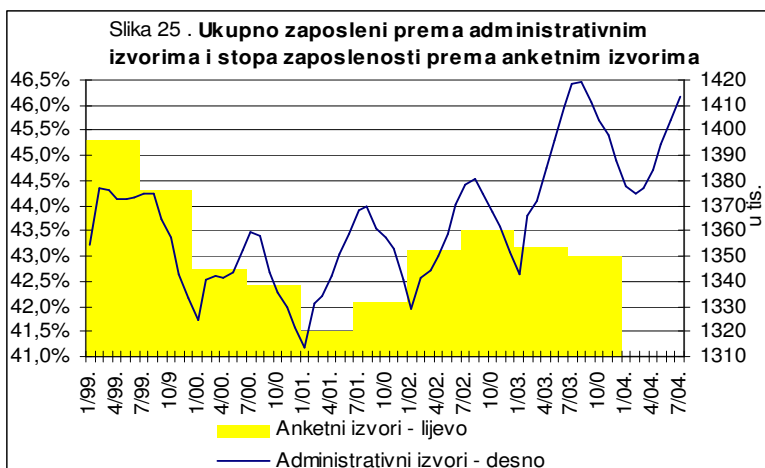
S tim u svezi Hrvatski sabor je 2003. godine prihvatio Program obavljanja nadzora financijskih institucija i financijskog tržišta na konsolidiranoj osnovi. Sukladno navedenom Programu Vlada Republike Hrvatske osnovala je Odbor za koordinaciju nadzora financijskih institucija i financijskog tržišta (u nastavku teksta: Odbor) koji je sastavljan od predstavnika nadzornih institucija - Hrvatske narodne banke, Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske, Direkcije za nadzor društava za osiguranje, Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Agencije za nadzor mirovinskih fondova i Ministarstva financija.

U slijedećem razdoblju, odnosno u 2005. planira se izrada zakonodavstva kao podloge za postupak objedinjavanja nadzornih institucija nebankarskog financijskog sektora te je u okviru PHARE programa za razdoblje 2005. - 2007. predložen projekt – Efikasnija supervizija financijskog sektora kojim se predviđa tehnička pomoć pri izradi podloge za uspostavu jedinstvenog nadzornog tijela nebankarskog financijskog sektora, ali i financijska pomoć u investicijskom dijelu projekta. Navedeni projekt planiran je u iznosu od 2.000.000,00 EUR, s tim da bi Republika Hrvatska participirala do 25 % iznosa investicijskog dijela projekta.

4.3. RAD I TRŽIŠTE RADA

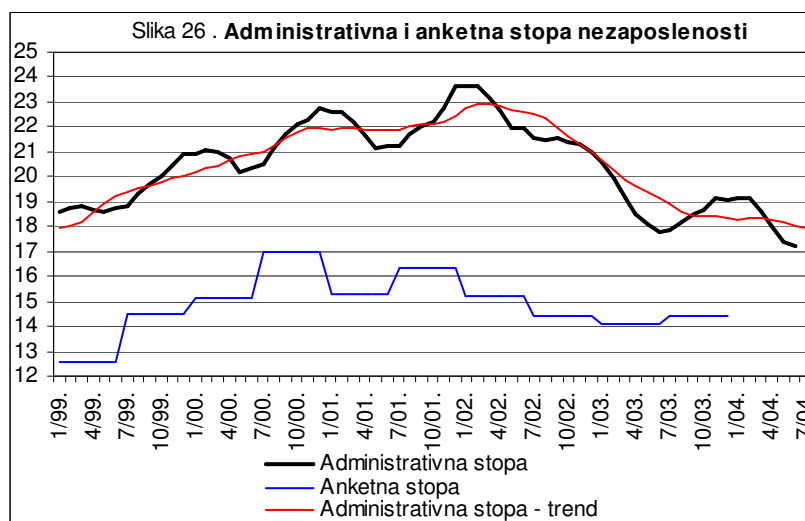
4.3.1. Zaposlenost

Trend smanjivanja zaposlenosti, koji je u Hrvatskoj potrajao duže od desetljeća, bio je preokrenut u 2001. godini kada se zaposlenost počela povećavati potaknuta jačanjem gospodarske aktivnosti i politikom ograničavanja rasta plaća u javnom sektoru. Povećanje broja zaposlenih je, prema administrativnim

izvorima, nastavljeno sve do 2004. godine, iako anketni izvori ukazuju na njezinu stagnaciju u 2003. godini, nakon intenzivnog rasta koji se odigrao u prethodnoj godini. Anketna stopa nezaposlenosti počela je opadati usporedno s početkom rasta zaposlenosti, dok se registrirana nezaposlenost (sezonski prilagođena) nastavila povećavati još godinu dana nakon što je zabilježen rast zaposlenosti. Porast registrirane nezaposlenosti ipak je usporen tijekom 2002. godine, a njezin se trend od ožujka 2003. godine počeo i smanjivati. Taj je pad, u početku slabiji, a kasnije i snažniji, dominantno bio uzrokovan smanjivanjem priljeva u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Uz oporavak zaposlenosti koji se u Hrvatskoj odvijao tijekom proteklih nekoliko godina, ohrabruje i povoljna struktura zaposlenosti. Strukturu zaposlenosti, u kojoj su još i prije tranzicije dominirale uslužne djelatnosti, proces restrukturiranja još je više približio strukturi sličnoj onoj u razvijenim zemljama. Tako je udio osoba zaposlenih u industriji u 2003. godini, prema anketi o radnoj snazi, iznosio 21%, dok je udio zaposlenih u poljoprivredi bio nešto niži od 17%. Udio zaposlenih u graditeljstvu je iznosio oko 8%, dok se ostatak zaposlenosti odnosio na uslužne djelatnosti. Nepovoljna okolnost procesa restrukturiranja ogleda se u činjenici da se većina prilagodbe odvijala kroz smanjivanje zaposlenosti, dok je rast zaposlenosti u pojedinim djelatnostima još do nedavno bio ograničen.

Unatoč navedenim poboljšanjima stanja na tržištu rada, preostaju značajni problemi u njegovom funkcioniranju. Kao prvo, mlade se osobe još uvijek suočavaju sa značajnim preprekama pri ulasku na tržište rada, kao što je vidljivo iz niske stope participacije i visoke stope nezaposlenosti mladih osoba. Također, dugotrajna nezaposlenost još uvijek sačinjava više od polovice

ukupne nezaposlenosti, što može otežati budući rast zaposlenosti i umanjiti šanse za zapošljavanje tim osobama koje se suočavaju s negativnom percepcijom poslodavaca i zastarijevanjem vještina. Napredak u privatizaciji ostvaren tijekom posljednjih nekoliko godina te povećan broj radnih mjesta otvoren u malim privatnim poduzećima smanjili su udio zaposlenih u državnom sektoru s više od 40% ukupne zaposlenosti u 2001. godini na manje od 35% u 2003. No još je uvijek nedostatan nastanak novih poslova, posebno u sektoru malih i srednjih poduzeća, koja zapošljavaju manje radnika od takvih poduzeća u zemljama članicama Europske unije i drugim tranzicijskim zemljama, što otežava probleme niske zaposlenosti i visoke nezaposlenosti. Nadalje, nedovoljno su razvijeni netipični oblici zaposlenja, poput rada u nepunom radnom vremenu ili privremenog rada, što ograničava prilagodljivost tržišta rada. Konačno, radnici i poslodavci nedovoljno investiraju u poboljšanje znanja i vještina kako bi se ponuda rada bolje uskladila s potrebama tržišta rada.

Početkom 2002. godine započeta je reforma zakonodavstva tržišta rada s ciljem podupiranja oporavka na tržištu rada, ublažavanja preostalih slabosti i povećanja njegove fleksibilnosti te poticanja restrukturiranja poduzeća, domaćih i inozemnih investicija uz kreiranje novih radnih mjesta. Reforma je također omogućila usklađivanje radnog zakonodavstva s direktivama Europske unije. Kao prvi korak u reformi, u ožujku 2002. godine su usvojene izmjene Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (NN 32/02) s ciljem razdvajanja socijalnih prava od prava koja proističu iz statusa nezaposlenosti i aktiviranja nezaposlenih osoba. Hrvatski zavod za zapošljavanje je nove poslovne procedure, izvedene iz izmjena Zakona, uveo u rujnu te iste godine. Njima su postroženi kriteriji za evidentiranje pri Zavodu s obzirom na obvezu prihvaćanja ponuđenog posla, spremnosti na rad i napora u aktivnom traženju posla koji se sada traže od evidentiranih osoba. Reformom je omogućeno i osnivanje privatnih agencija za privremeno zapošljavanje.

Usporedno s reformom posredovanja u zapošljavanju tekla je i široka rasprava o reformi Zakona o radu, koja je nakon dvogodišnjih pregovora zaključena donošenjem izmjena u srpnju 2003. godine (NN 114/03), dok se nove odredbe koje se odnose na kraće otkazne rokove i niže otpremnine primjenjuju od siječnja 2004. godine. U raspravi je zakonska zaštita zaposlenja ocijenjena kao jedna od najstrožih u Europi, a najvažniji uzročnik takvog stanja bio je složeni sustav otpuštanja i ograničavanje privremenog zapošljavanja te definicija kolektivnog otkaza. U skladu s temeljnim ciljevima donošenja izmjena Zakona, njima su smanjene restrikcije za otpuštanje radnika, u slučaju pojedinačnih otkaza, kao i za kolektivne otkaze te otkaze privremenih ugovora o radu. Izmjene Zakona stavile su i neke nove zahtjeve pred poslodavce. Tako je izmjenama uvedena univerzalna zastupljenost radnika u nadzornim odborima poduzeća s više od 200 zaposlenih (ranije samo u poduzećima sa značajnim javnim udjelom), propisan je doprinos solidarnosti koji bi trebali plaćati i zaposlenici koji nisu članovi sindikata, ukoliko većina radnika u poduzeću tako odluči, te je ograničen povlaštenu položaj malih poslodavaca pri otpuštanju radnika (iako je njihova definicija proširena tako da obuhvaća poduzeća s najviše 20 zaposlenih, ranije samo do 10).

S obzirom na značajno smanjenje ograničenja koja novi Zakon propisuje poslodavcima, ipak su prevladale izmjene kojima je smanjena razina zakonske zaštite zaposlenja, čime je novi Zakon usklađen s europskim standardima⁵.

⁵ Vrijednost EPL indeksa (Employment Protection Legislation indeks), koji je razvio OECD, a računa se kao vagani prosjek 22 pokazatelja kojima se kvantificiraju različite procedure, troškovi i ograničenja u slučaju otpuštanja radnika, je u Hrvatskoj nakon izmjena Zakona o radu smanjena s 3,6 na 2,8 (viša vrijednost indeksa označava strože zakonske odredbe), što je gotovo na razini prosjeka EU15, koji iznosi 2,6.

Uz proces izmjene i usklađivanja propisa, u 2002. godini započeo je i novi ciklus mjera aktivne politike na tržištu rada. Razina izdataka na te mjere u Hrvatskoj usporediva je s izdacima u drugim naprednim tranzicijskim zemljama. Međutim, mjere koje se provode u Hrvatskoj su donekle specifične. Kao prvo, mjere se odnose uglavnom na subvencioniranje zapošljavanja, na što uz posredovanje pri zapošljavanju otpada glavnina javnih sredstava namijenjenih za tu svrhu, dok su izdaci za druge tipove mjera aktivne politike zanemarivi. Nadalje, mjere nisu ciljane na posebnu skupinu nezaposlenih, već se može zaključiti da su opće naravi jer otprilike 95% svih registriranih nezaposlenih čini moguće sudionike u nekome od programa. Još uvijek nije moguće dati zaključak o učincima tih mjera te je ubuduće potrebno provoditi redovitu procjenu i ispitivanje njihovih učinaka kako bi se raspoloživa sredstva mogla preusmjeriti ili po potrebi povećati.

Tijekom 2003. i 2004. godine pripreman je Nacionalni akcijski plan zapošljavanja koji je usklađen s deset revidiranih smjernica Europske strategije zapošljavanja. Nacionalni akcijski plan zapošljavanja, koji dijagnosticira stanje na tržištu rada, razmatra dosadašnje politike na tržištu rada te predviđa niz mjera za njihovo poboljšanje, sačinjen je na temelju širokih konzultacija s predstavnicima državnih tijela i različitih nevladinih udruga, uključujući i predstavnike udruge poslodavaca, gospodarske i obrtničke komore te sindikalnih središnjica. Kako Plan u trenutku izrade ove strategije još uvijek nije bio usvojen, nije moguće detaljnije obrazlagati mjere koje su njime predviđene.

4.3.2 Zaštita na radu

Područje zaštite na radu je u prethodnom razdoblju bilo zanemareno iako postoji veliku broj propisa koji reguliraju ovu materiju. Temeljni propis je svakako Zakon o zaštiti na radu, koji je u potpunosti usklađen s odredbama Direktive EU 89/391/EEC, a izrađena je analiza usklađenosti hrvatskih propisa s odredbama Direktiva EU kao i analiza učinaka onih Direktiva čija će implementacija zahtijevati znatna ulaganja (strojevi, zasloni, azbest.). U većini poduzeća u kojima su prisutne opasnosti za život i štetnosti po zdravlje su izrađene procjene opasnosti. Znatna broj propisa u visokom stupnju je usklađen s odredbama pojedinih Direktiva ali još predstoji znatan posao na usklađivanju hrvatskog zakonodavstva s odredbama Direktiva EU, na kojem radi poseban odjel unutar Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva.

Međutim stanje zaštite na radu u poduzećima je nezadovoljavajuće prije svega zbog stare opreme te loše radne i tehnološke discipline, što su najčešće uzroci ozljeda na radu. Poslodavci su nezainteresirani za poboljšanje stanja zaštite na radu ali u velikoj mjeri ista konstatacija vrijedi i za sindikate, čiji je rad u proteklom razdoblju bio usmjeren uglavnom na plaće.

U postojećim sustavima zdravstvenog i mirovinskog osiguranja preventiva na području zaštite na radu je potpuno zanemarena. Dok je Zakonom o zdravstvenom osiguranju dana mogućnost stimuliranja onih poslodavaca kod kojih je stanje zaštite na radu poboljšano, u sustavu mirovinskog osiguranja takva mogućnost niti ne postoji. Postojeći sustav osiguranja stvara troškove poslodavcu osiguravajući da samo manjim dijelom od rizika u svezi s ozljedama i profesionalnim bolestima, a da istovremeno ne utječe na poboljšanje uvjeta rad i radnicima ne osigurava primjerenu naknadu u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Na području zaštite na radu potrebno je nastaviti rad na daljnjem usklađivanju zakonodavstva s Direktivama EU te osigurati njihovu provedbu u praksi što će zahtijevati i znatna materijalna ulaganja pa će se obaviti postepeno. Bolje stanje na području zaštite na radu ne

može se ni očekivati bez uspostave posebnog sustava osiguranja od ozljeda na radu i profesionalnih bolesti.

Obzirom da će nastavak rada na usklađivanju našeg zakonodavstva na području zaštite na radu s odredbama Direktiva EU iziskivati i znatna materijalna sredstva, koje gospodarstvo za sada nije u stanju podnijeti, to će i postupak usklađivanja morati biti dugotrajniji i pratit će ukupno gospodarsko osnaženje i financijske mogućnosti. Kako se unutar postojećih sustava zdravstvenog i mirovinskog osiguranja ne poduzimaju nikakve preventivne mjere sa svrhom smanjenja broja ozljeda i profesionalnih bolesti, kratkoročno je unutar ministarstva potrebno jačati infrastrukturu, koja će biti u stanju pružati stručnu pomoć socijalnim partnerima na području zaštite na radu. Dugoročni je cilj u svakom slučaju uspostava posebnog sustava osiguranja od ozljeda na radu i profesionalnih bolesti u kojem će zavisno o opasnostima u pojedinim djelatnostima biti utvrđene različite stope doprinosa.

Ujedno će se smanjenjem stopa doprinosa materijalno motivirati one poslodavce koji ulažu u poboljšanje stanja zaštite na radu.

4.3.3. Reforma mirovinskog sustava

Sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj funkcionira kao mješoviti mirovinski sustav, sa sljedećim dijelovima:

- prvi, obvezno javno mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti (PAYGO),
- drugi, obvezno privatno mirovinsko osiguranje zasnovano na kapitalizaciji,
- treći, dobrovoljno privatno mirovinsko osiguranje zasnovano na kapitalizaciji.

Mirovinskim osiguranjem obuhvaćeno je radno-aktivno stanovništvo i članovi obitelji, a na temelju osiguranja i doprinosa koje plaćaju zaposleni, pripadnici samostalnih djelatnosti i ostale skupine stanovništva obuhvaćenog obveznim osiguranjem. U sklopu obveznog mirovinskog osiguranja osiguravaju se rizici za slučaj starosti, invalidnosti i smrti, dok je dobrovoljno mirovinsko osiguranje za sada ograničeno na osiguravanje rizika starosti i smrti.

Reforma. Reforma mirovinskog sustava provodi se od 1999. godine, kada je promijenjen javni obvezni mirovinski sustav (PAYGO) naslijeđen od bivšeg državnog uređenja. Tom prilikom su pooštreni uvjeti starosne dobi za starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu i uvedeno veće smanjenje mirovine zbog ranijeg odlaska u mirovinu (3,6% po godini), izmijenjena davanja na temelju invalidnosti (nova definicija invalidnosti i davanja za slučaj nepotpune invalidnosti, a doplatak za pomoć i njegu samo u sustavu socijalne skrbi) i uvedena nova formula za izračun mirovine (na temelju bodova i prosječne plaće iz čitavog radnog vijeka osiguranika).

Povećavanje dobnih granica završit će do 2008. godine. Od tada će se starosna mirovina ostvarivati s navršениh 65 godina (muškarci) odnosno 60 godina (žene), a prijevremena starosna mirovina sa 60 godina (muškarci) odnosno 55 godina (žene). U međuvremenu je i smanjivanje mirovine zbog ranijeg odlaska u mirovinu povećano na 4,08% po jednoj godini (ukupno do 20,4%), a od 2010. godine će se izračun mirovine zasnivati na plaći osiguranika ostvarenoj tijekom čitavog radnog vijeka (u 2004. godini se izračun zasniva na 25 godišnjih plaća).

U sklopu mirovinske reforme, od 2002. godine uspostavljeno je i provodi se privatno obvezno i dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje. Obveznim

kapitaliziranim osiguranjem obuhvaćeni su osiguranici koji su na dan početka primjene tog osiguranja bili stariji od 40 godina, odnosno osiguranici između 40 i 50 godina starosti po svom izboru, a davanja iz toga osiguranja (starosna i prijevremena starosna mirovna) mogu se ostvariti po ispunjavanju uvjeta za ta davanja u PAYGO mirovinskom osiguranju. Što se tiče mirovina iz obveznog kapitaliziranog mirovinskog osiguranja, cijeni se da će se te mirovine početi ostvarivati od 2012. godine.

Dobrovoljno mirovinsko osiguranje otvoreno je svim stanovnicima Hrvatske i slobodno u pogledu uređivanja uvjeta za ostvarivanje davanja iz toga osiguranja. U ovom obliku mirovinskog osiguranja moguće je osiguravanje pojedinaca po vlastitoj volji i izboru, te uspostavljanje kolektivnog osiguranja pojedinih skupina (zaposleni kod istog poslodavca ili grupe poslodavaca, pripadnici samostalnih djelatnosti i dr.).

Zakonodavni okvir. Javno obvezno mirovinsko osiguranje (PAYGO) u Hrvatskoj uređeno je Zakonom o mirovinskom osiguranju, a kapitalizirano mirovinsko osiguranje uređeno je Zakonom o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje. Osim ovih zakonskih propisa, zakonodavstvo o mirovinskom osiguranju sadržava znatan broj zakona koji uređuju prava iz mirovinskog osiguranja pojedinih kategorija osiguranika (branitelji, pripadnici vojske, policije, dužnosnici, zastupnici, bivši politički zatvorenici), a isto tako i određeni broj zakona koji uređuju pojedina prava (lista tjelesnih oštećenja, profesionalnih bolesti). Za mirovinski sustav važan je i Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja, koji uređuje sustav doprinosa za sva osiguranja.

Institucionalni okviri. Obvezno javno mirovinsko osiguranje (PAYGO) provodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, koji evidentira osiguranike, odlučuje o pravima pojedinaca i isplaćuje davanja iz toga osiguranja (mirovine). Nadzor na provedbom obveznog javnog mirovinskog osiguranja (PAYGO) obavlja Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva. Obvezno i dobrovoljno kapitalizirano mirovinsko osiguranje provodi se preko obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova, kojima upravljaju posebno za to osnovana trgovačka društva. Isplatu mirovina iz ovoga dijela mirovinskog sustava obavljat će mirovinska osiguravajuća društva. Za sada, u Hrvatskoj je osnovano i posluje 4 obvezna mirovinska fonda, 4 dobrovoljna mirovinska fonda i jedno mirovinsko osiguravajuće društvo.

Sve doprinose za obvezno mirovinsko osiguranje prikuplja Porezna uprava Ministarstva financija, koja prikuplja i doprinose za zdravstveno osiguranje i prava za slučaj nezaposlenosti. Doprinosi u dobrovoljnom mirovinskom osiguranju pojedinci uplaćuju izravno svojim mirovinskim fondovima. Osnovane su dvije nove institucije - Središnji registar osiguranika (REGOS) koji obavlja stručno-tehničke poslove vezane uz vođenje evidencija potrebnih za djelotvorno funkcioniranje sustava obvezne kapitalizirane štednje i Agencija za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja (HAGENA), koja vrši nadzor nad provedbom kapitaliziranog mirovinskog osiguranja.

Makroekonomski i financijski aspekti mirovinskog osiguranja. Financijska stabilnost mirovinskog sustava preduvjet je njegove mogućnosti da građanima osigura socijalnu sigurnost i zaštitu od rizika starosti, invalidnosti i smrti. Na kretanja u mirovinskom sustavu srednjoročno najviše utječu gospodarska kretanja i zaposlenost, a dugoročno sve će više utjecati nepovoljna demografska kretanja odnosno starenje stanovništva. Svaki dio/stup mirovinskog sustava ima svoje prednosti i nedostatke. Hrvatska je radi disperzije i smanjivanja ukupnih rizika te omogućavanja dugoročno većih i sigurnijih mirovina, razvoja

tržišta kapitala, poticanja štednje i gospodarskog rasta uvela mješoviti sustav u kojem se mirovine financiraju na dva načina - na tekućoj osnovi i iz kapitalizirane mirovinske štednje.

Nakon što se, osobito prethodnog desetljeća, kontinuirano pogoršavao omjer broja osiguranika i umirovljenika, početkom ovog desetljeća taj se omjer stabilizirao i počeo blago poboljšavati. U lipnju 2004. bilo je 1.057.405 mil umirovljenika i 1.477.476 mil osiguranika (omjer ovisnosti 1 : 1,4). Udio prosječne mirovine u prosječnoj plaći iznosi oko 42%.

Udio mirovinskih izdataka u BDP-u bio je najveći 2001. godine kada je iznosio 14,1%. U 2003. godini izdaci PAYGO mirovinskog osiguranja iznosili su 24,7 mlrd HRK, a njihov udio u BDP-u smanjio se na 13,04%. Oko 56% prihoda čine doprinosi, koji iznose 20% plaće/osnovice za plaćanje doprinosa, odnosno za osiguranike 2. stupa 15% za 1. stup i 5% za 2. stup. Oko 44% mirovinskih izdataka financira se iz državnog proračuna - za mirovine ostvarene pod povoljnijim uvjetima, namirenje manjka doprinosa u 1. stupu uzrokovanog uvođenjem 2. stupa (tranzicijski trošak) i za druge zakonom propisane izdatke.

Tranzicijski trošak u 2003. godini iznosio je 2,5 mlrd HRK, odnosno oko 1,3% BDP-a. Zbog povećanja broja osiguranika 2. stupa i povećanja prosječnih plaća u RH, procjenjuje se da će se tranzicijski trošak povećavati po godišnjoj stopi od oko 6%, te bi u 2004. godini iznosio oko 1,4% BDP-a, u 2005. i 2006. oko 1,5% BDP-a.

Kapitalizirana mirovinska štednja u 2. stupu iznosi oko 7,5 mlrd HRK. Slijedećih petnaestak godina će se povećavati broj osiguranika 2. stupa (kada će skoro svi osiguranici biti osigurani u oba stupa), a tek za nekoliko godina će se početi isplaćivati prve mirovine iz tog osiguranja, pa će se stoga postupno povećavati imovina obveznih mirovinskih fondova.

Provedba Odluke Ustavnog suda («povrat duga umirovljenicima»). Doneseno je nekoliko zakona u cilju izvršenja Odluke Ustavnog suda od 12. svibnja 1998. koja se odnosi na razdoblje 1993.-1998. kada su mirovine djelomično pratile rast plaća. Dodatak od 100 HRK i 6%, koji se korisnicima isplaćivao uz mirovinu od listopada 1998., Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN 30/04) od travnja 2004. uključen je u mirovinu i redovito će se usklađivati. Nadalje, od 1. siječnja 2001. prema Zakonu o povećanju mirovina radi otklanjanja razlika među mirovinama ostvarenih u različitim razdobljima (NN 127/00), mirovine ostvarene do 1998., ovisno o godini ostvarivanja prava, povećane su od 0,5 do 20%. Godišnji izdaci primjene ovih zakona iznose oko 3,6 mlrd HRK. U srpnju 2004. donesen je Zakon o provođenju Odluke Ustavnog suda od 12. svibnja 1998., čija je svrha obeštećenje umirovljenika. Obeštećenje bi se izvršilo osnivanjem posebnog investicijskog fonda, što će se urediti posebnim zakonom i provesti u skladu s gospodarskim mogućnostima države.

Usklađenost sa zakonodavstvom Europske unije. Povodom pripreme mirovinske reforme, zakonodavstvo o javnom obveznom mirovinskom osiguranju prilagođeno je srodnim zakonodavstvima toga osiguranja u Europi (Njemačka, Austrija), a izmjenama, koje su tada izvršene, ovo je zakonodavstvo usklađeno s Direktivom 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978, koja se odnosi na primjenu načela jednakosti postupanja između muškaraca i žena u socijalnoj sigurnosti.

S obzirom da je započeta mirovinska reforma ocijenjena od strane Europske komisije, kao i od strane Svjetske banke kao zadovoljavajuća i uspješna, svakako će jedan od ciljeva biti nastavak reforme, sa svrhom poboljšanja fiskalne i socijalne održivosti mirovinskog sustava.

Nastavak reforme obuhvatit će određene mjere u sustavu generacijske solidarnosti, kao što je jačanje socijalne sigurnosti radnika koji rade u nekonvencionalnim oblicima rada poticanjem što većeg uključivanja istih u sustav, kao i kontinuirani rad na pojednostavljenju sustava prijave na mirovinsko osiguranje, kako bi obuhvat radnika bio što veći. Zatim preispitivanje primjene instituta staža osiguranja s povećanim trajanjem i iznalaženje mogućnosti za postizanje istog cilja - zaštite osiguranika koji su zbog rada na radnim mjestima na kojima postoje štetni utjecaji na zdravstveno stanje i radnu sposobnost izloženi povećanim rizicima, a da se teret te zaštite ne prebacuje na sve osiguranike koji se nalaze u sustavu generacijske solidarnosti. Nastavak reforme dugoročno će ići u pravcu podizanja dobne granice, te eventualno izjednačavanja dobne granice za ostvarivanje prava na mirovinu za žene i muškarce, s obzirom na produženje životnog vijeka.

Što se tiče posljednjih izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju koje predviđaju uključivanje dodatka od 100 kuna i 6% u mirovinu, te indeksiranje mirovina prema rastu plaća, a čime je donekle narušena održivost sustava, potrebno je hitno izmijeniti način usklađivanja mirovina vraćanjem na staru «švicarsku formulu» ili iznalaženjem nove formule koja će omogućiti ponovnu uspostavu fiskalne održivosti sustava.

Što se pak tiče sustava kapitalizirane štednje, prioritet će biti jačanje dobrovoljne mirovinske štednje odnosno svih oblika individualnih osiguranja, što podrazumijeva kontinuirani rad na popularizaciji dobrovoljnih mirovinskih fondova i poticanju za sada još slabog interesa za takvu vrstu osiguranja. Izmjenom zakonodavstva u cilju pojednostavljenja pristupa u dobrovoljna osiguranja sustav treba učiniti interesantnim većem broju osiguranika, a također iznaći mogućnosti za poticanje poslodavaca na osnivanje zatvorenih mirovinskih fondova, te omogućiti tim fondovima da ulažu veći dio sredstava od sada dopuštenog u inozemstvo ili povećati ponudu instrumenata ulaganja u Hrvatskoj. Stvaranju održivih mehanizama dobrovoljnog mirovinskog osiguranja nužan je preduvjet razvoj tržišta kapitala, te jačanje sposobnosti agencija koje upravljaju sustavom.

U naredne tri godine predstoji usklađivanje zakonodavstva o tome osiguranju s Direktivom 86/378/EEZ od 24. srpnja 1986. (s naknadnom izmjenom) koja se odnosi na ostvarivanje načela jednakosti postupanja između muškaraca i žena u strukovnim sustavima socijalnog osiguranja, Direktivom 98/49/EZ od 29. lipnja 1998. koja se odnosi na očuvanje prava na mirovinu radnika i samostalnih djelatnika koji se kreću unutar Zajednice i s Direktivom 2003/41/EZ od 3. lipnja 2003. koja se odnosi na djelatnosti i nadzor ustanova strukovne mirovine.

Doplatak za djecu (obiteljski dodaci)

U hrvatskom sustavu socijalne sigurnosti, doplatak za djecu jest davanje koje se priznaje za odgoj i podizanje djece, a uređeno je Zakonom o doplatku za djecu (NN 94/01) i drugim provedbenim propisima. Mogućnošću ostvarivanja prava na doplatak za djecu obuhvaćeno je čitavo stanovništvo, a ostvarivanje prava na doplatak za djecu zavisi od prihoda obitelji. U lipnju 2004. evidentirano je 241.961 korisnika doplatka za djecu koji primaju doplatak za 461 351 djece. Izdaci za doplatak za djecu u 2003. iznosili su 1.600.449.779 HRK. Za razliku od mirovinskog osiguranja, doplatak za djecu financira se isključivo iz državnog proračuna. U Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji (NN 37/04) predviđeno je usklađivanje Zakona o doplatku za djecu s Uredbom 1408/71/EEZ od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na radnike, samostalne djelatnike i članove

njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice. Navedenim programom predviđene su izmjene Zakona o doplatku za djecu u 2004. godini, koji je u izradi u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

4.3.4. Sustav socijalne sigurnosti

U sustavu socijalne sigurnosti u Hrvatskoj, koji čine mirovinski i zdravstveni sustav, socijalna zaštita nezaposlenih, te obiteljska politika, socijalna skrb predstavlja posljednju socijalno-zaštitnu mrežu sa svrhom zbrinjavanja i uključivanja u društvo socijalno najugroženijih građana, odnosno socijalno osjetljivih skupina.

U sklopu sustava socijalne skrbi siromašni, ali i druge socijalno osjetljive skupine ostvaruju različite vrste pomoći. Visina pomoći utvrđuje se u određenom postotku od osnovice koju prema odredbi Zakona o socijalnoj skrbi određuje Vlada Republike Hrvatske. Trenutačnu osnovicu odredila je Vlada odlukom u ožujku 2001. godine u iznosu od 400,00 kn. Određivanje visine osnovice nije vezano uz praćenje troškova života, prosječnu plaću, najnižu mirovinu ili neku drugu adekvatnu veličinu koja bi uvjetovala kontinuiranu promjenu visine osnovice.

Kako do 1998. godine Hrvatska nije imala reprezentativnih istraživanja siromaštva «Studija o ekonomskoj ranjivosti i socijalnom blagostanju» koju je izradio zajednički tim državnog zavoda za statistiku i Svjetske banke u velikoj je mjeri pridonijela sagledavanju stanja u pogledu opsega siromaštva u nas.

Stopa siromaštva u Hrvatskoj 1998. godine iznosila je oko 10% (tablica 15). Ako polazimo od podatka da u Hrvatskoj sada živi oko 4.350.000 stanovnika, onda je siromašnih stanovnika oko 435 tisuća. Mjereno prema međunarodnoj liniji, Hrvatska ima nisku stopu siromaštva, posebice u usporedbi s drugim tranzicijskim zemljama (slika 27).

Tablica 15. Stope siromaštva u Hrvatskoj prema različitim linijama (1998.)

Linija siromaštva	Apsolutne linije		Relativne linije	
	Međunarodna linija 4,3 US\$ dnevno (prema paritetu kupovne moći)	Nacionalna linija 15.474 Kn godišnje (po "odraslom ekvivalentu")	50% Prosjeka	50% medijana
Stopa siromaštva*	4,0%	8,4%	11,3%	7,6%
Stopa siromaštva procijenjena za cijelu Hrvatsku**	4,8%	10,0%	13,5%	9,1%

Izvor: World Bank, 2000.

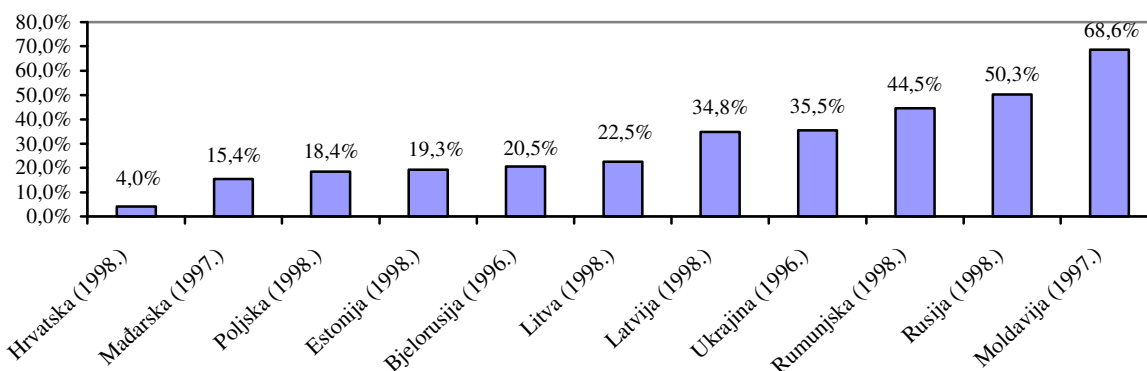
Napomena: Kod svih procjena razine siromaštva korištena je OECD-ova ekvivalentna ljestvica (prvi odrasli član = 1, ostali odrasli = 0,7, djeca = 0,5), osim kod međunarodne linije, gdje je korištena *per capita* ljestvica.

* Stope siromaštva dobivene na uzorku koji nije uključivao ranije okupirana područja istočne Slavonije i Dalmatinske zagore. ** Stope siromaštva iz istraživanja uvećane za 1/5 (u skladu s procjenama da bi uključivanje ranije okupiranih područja podiglo stopu siromaštva za najviše jednu petinu).

Prema istraživanju iz 2003. godine, koje je proveo Državni zavod za statistiku, dobiveni su relativni pokazatelji siromaštva u Hrvatskoj. Ovi su pokazatelji izračunati prema metodologiji Europskog statističkog ureda, a temelje se na rezultatima Ankete o potrošnji kućanstava za 2001. i 2002., te Ankete o radnoj snazi za 2001., 2002. i 2003. godinu.

Relativni pokazatelji siromaštva u Hrvatskoj ne odstupaju značajno od pokazatelja o siromaštvu u zemljama članicama i zemljama kandidatima za članstvo u EU i, promatrano u tim razmjerima, govore o relativno niskoj razini siromaštva (18%). To, naime, znači da je oko 800.000 građana, nakon raspodjele socijalnih transfera, uključujući i mirovine, ispod linije siromaštva koja iznosi 1.604,00 kune mjesečno za samačko kućanstvo. Istraživanje pokazuje da socijalni transferi u nas značajnije utječu na suzbijanje siromaštva no što je to slučaj u drugim zemljama. Bez utjecaja socijalnih transfera i mirovina Hrvatska bi imala 40% građana koji ulaze u rizik siromaštva. Daljnjim razvojem socijalnih statistika Hrvatskoj će se osigurati podaci potrebni za integraciju i harmonizaciju istraživanja sa zemljama EU.

Slika 27. Stope siromaštva u odabranim tranzicijskim zemljama i Hrvatskoj (na osnovi kućanske potrošnje, prema međunarodnoj liniji – 4,30 US\$ dnevno po osobi)

Izvor: Luttmer, 2000.

Značajnu ulogu u suzbijanju siromaštva, kao i ublažavanju njegovih posljedica, ima sustav socijalne skrbi. U sklopu ovog sustava siromašni, ali i druge socijalno osjetljive skupine, npr. djeca, osobe s invaliditetom, stare i nemoćne osobe, žrtve nasilja, ovisnici o drogama i drugim opojnim sredstvima, žrtve trgovanja ljudima, etničke manjine i dr., ostvaruju različite vrste pomoći za što sredstva osigurava država. U 2003. godini 4,7% stanovništva ostvarilo je neki oblik materijalne pomoći, od toga 2,7% stanovništva prima pomoć za uzdržavanje.

U sklopu Reforme sustava socijalne skrbi koja je u tijeku, dosad je već započeta decentralizacija sustava (izmjene i dopune Zakona o socijalnoj skrbi u odnosu na domove za starije i nemoćne osobe, te centre za socijalnu skrb u dijelu koji se odnosi na materijalne troškove), poboljšana je suradnja s nevladinim organizacijama na području humanitarnog djelovanja (Zakon o humanitarnoj pomoći), podignuta je razina socijalnih davanja, donijet je Program borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti, dobiveni su relativni pokazatelji siromaštva (istraživanje je proveo Državni zavod za statistiku), definirani su rokovi i opseg provođenja procesa deinstitucionalizacije (Nacrt studije o deinstitucionalizaciji sustava posebnih skrbi u Republici Hrvatskoj), započeta je informatizacija sustava, te je poduzeto niz drugih aktivnosti u svrhu poboljšanja kvalitete života djece, mladih, obitelji i osoba s invaliditetom. Nadalje spomenuta reforma uključuje promjenu ukupnog modela sustava socijalne skrbi, što se posebice odnosi na decentralizaciju sustava, opseg i kombinaciju novčanih potpora i usluga socijalne skrbi, intenzivniju suradnju s civilnim sektorom, deinstitucionalizaciju i dr., zasigurno će utjecati na razinu kvalitete pružanja usluga korisnicima.

Ublažavanje i reduciranje siromaštva trenutačno je jedan je glavnih zadataka Hrvatske kao socijalne države, te je cilj integralne strategije u navedenim zadaćama provedba mjera na područjima kao što su zapošljavanje i zaštita od nezaposlenosti, obrazovanje, zdravstvena

zaštita, obiteljska politika, stanovanje, socijalne skrbi i pomoći. U 2003. godini Vlada Republike Hrvatske donijela je «Strategiju razvitka Republike Hrvatske: Hrvatska u 21. stoljeću-Strategija razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi», kojom se postavlja ukupni razvojni okvir za unapređenje ovih sustava.

U sklopu projekta «Reforma sustava socijalne skrbi», u suradnji sa Svjetskom bankom, u lipnju 2003. godine izrađeno je konačno izvješće o prijedlozima i preporukama provođenja reforme sustava socijalne skrbi. Prijedlozi obuhvaćaju područje fiskalne decentralizacije, bolju usmjerenost socijalnih davanja i kvalitetnije socijalne servise, diseminaciju podataka o pravima iz sustava socijalne skrbi, deinstitutionalizaciju, administrativno jačanje i jačanje suradnje s nevladinim organizacijama, te poboljšanje metodologije za praćenje siromaštva. Intencija je reforme sustava socijalne skrbi dalje usklađivanje sustava u organizacijskim i stručno-profesionalnim rješenjima s kriterijima važećim u zemljama Europske unije. Pritom se naglasak stavlja na podizanje obrazovne razine zaposlenika u sustavu socijalne skrbi, uvođenje postdiplomskih studija, te permanentnu edukaciju.

Tako bi se u sklopu dugoročnih ciljeva reforme govorilo o dvije kategorije mjera:

Poboljšanje transparentnosti, informacijske i znanstvene utemeljenosti sustava,

- podizanje obrazovne razine radnika u socijalnoj skrbi, uvođenje postdiplomskih studija i permanentne edukacije,
- poboljšanje informiranosti o socijalnim pravima i socijalnim programima; ratifikacija Europske socijalne povelje.

Modernizacija i demokratizacija sustava podrazumijeva sljedeće mjere:

- uspostava novih kriterija za ostvarivanje prava u sustavu socijalne pomoći i socijalne skrbi,
- decentralizacija sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi,
- deetatizacija i deinstitutionalizacija sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi.

Jedan od prioritetnih ciljeva reforme sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi je intenzivnija suradnja s civilnim sektorom te će se socijalna skrb u budućnosti puno više oslanjati upravo na tu suradnju.

U skladu s prijedlozima i preporukama iz dokumenta «Reforma sustava socijalne skrbi», koji bi trebao u ovoj godini trebao biti upućen Vladi Republike Hrvatske, pripremili bi se i izradili nacrti novih propisa iz ovog područja, pri čemu bi se sustav socijalne skrbi i nadalje usklađivao s kriterijima i standardima važećim u zemljama Europske unije.

Za provođenje reforme bit će potrebna promjena infrastrukture sustava, što posebice uključuje dobro pripremljenu organizacijsku i financijsku podlogu. To prvenstveno znači osiguranje potrebnih resursa i daljnju informatizaciju sustava, te provođenje pilot-projekata, pri čemu izdvajamo pilot projekt restrukturiranja centara za socijalnu skrb, pilot projekt lokalnog socijalnog planiranja i pilot projekt uvođenja «sustava vaučera».

U tom smislu, a zbog potrebe unapređenja postojećeg sustava evidencije i dokumentacije proteklih su godina poduzete mjere u vezi s tehnološkim unapređenjem sustava. S obzirom na opravdane stručne i statističke zahtjeve nužno je izvršiti reorganizaciju koja bi trebala biti utemeljena na novom normativnom aktu (Pravilnik o evidenciji), a u tehnološkom smislu podržana odgovarajućim jedinstvenim informatičkim rješenjima za cijelu državu, uz primjerenu informatičku opremljenost, te nužnu osposobljenost stručnih kadrova u

ustanovama socijalne skrbi. U tom smislu 2004. i 2005. godini planira se dovršenje izrade Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije i dokumentacije u centrima za socijalnu skrb, definiranje organizacijskih okvira za provedbu informatizacije evidencije korisnika i usluga socijalne skrbi, uvađanje tehnološke osnovice za povezivanje svih nadležnih sudionika koji imaju zadaću evidentiranje korisnika, izrada informatičkog rješenja, instaliranje lokalne računalne mreže u centre za socijalnu skrb i domove socijalne skrbi. Polazeći od navedenih zadataka i uz pretpostavku njihove realizacije u navedenim rokovima, bit će moguće uspostaviti središnju bazu podataka na razini Ministarstva koja će osigurati statističke podatke pojedinačno o svim korisnicima - nositeljima pomoći i članovima obitelji, kao i ostale osobne specifične podatke, počevši od siječnja 2006. godine.

Općenito govoreći, cilj reforme je uspostava novog, racionalnijeg i djelotvornijeg sustava socijalne skrbi usmjerenog prema socijalno najugroženijim građanima, odnosno socijalno osjetljivim skupinama. U tom je dokumentu opisan dosadašnji razvoj sustava socijalne skrbi, pri čemu valja istaknuti da su utvrđene slabosti sadašnjeg sustava poslužile kao polazišne osnove za definiranje pravaca reforme.

Zaštita djece i obitelji

U svrhu zaštite, afirmacije i uključivanja socijalno osjetljivih skupina u društvo, posebice u život lokalne zajednice, izrađen je niz programa koji obuhvaćaju područje zaštite djece, mladih, obitelji, osoba s invaliditetom, ovisnika o drogama i drugim opojnim sredstvima, žrtava trgovanja ljudima, etničkih manjina i dr. Riječ je o sljedećim dokumentima: Nacionalni program djelovanja za djecu, Prioritetne aktivnosti za dobrobit djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2003. do 2005. godine kao nadopuna postojećem programu za djecu, Nacionalni program djelovanja za mlade, Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga, Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima, Nacionalna obiteljska politika, Nacionalna strategija jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine, Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova, Nacionalni program za Rome i dr.

Obiteljskim se zakonom uređuje brak i pravni odnosi u braku, odnosi roditelja i djece, posvojenje, skrbništvo, učinci izvanbračne zajednice žene i muškarca, te postupci nadležnih tijela u vezi s obiteljskim odnosima i skrbništvom.

Novim se zakonom iz srpnja 2003. godine otišlo i korak dalje, pa je, pored već priznatih prava djeteta, poboljšana zaštita u primjeni postojećih instituta. To se posebice vidi u institutu skrbništva kojim se djetetu, kao poseban zastupnik, imenuje skrbnik u slučajevima u kojima su mu interesi ugroženi, odnosno u suprotnosti s interesima roditelja. Primjerice, pored mogućnosti imenovanja skrbnika u postupku osporavanja majčinstva i očinstva, novim je zakonom uređen i postupak oduzimanja roditeljske skrbi već od podnošenja prijedloga sudu. Također je važno istaknuti da se kod posvojenja ustanovljuje samo jedan oblik posvojenja, i to neraskidivog, čime se u potpunosti učvršćuje položaj djeteta u posvojiteljskoj obitelji. Nadalje, predviđen je prijenos nekih ovlaštenja s centara za socijalnu skrb na sudove radi djelotvornije zaštite djeteta, u skladu s određenjima Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Mjere za provedbu anti-diskriminacijskih odredaba: prava manjina, izbjeglica, Roma- stanje i planovi, usklađivanje s pravnom stečevinom EU

U članku 14. Ustava Republike Hrvatske jamči se jednakost: «Svaki čovjek i građanin u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom i drugom uvjerenju, nacionalnom i socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama . Svi su pred zakonom jednaki.»

Člankom 15. Ustava jamči se ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina. Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina razrađuju se prava i slobode koje pripadaju nacionalnim manjinama te zabranjuje bilo kakva diskriminacija temeljena na pripadnosti nacionalne manjine. Pripadnicima nacionalnih manjina jamči se jednakost pred zakonom i jednaka pravna zaštita.

Republika Hrvatska, sukladno Ustavnom zakonu osigurava ostvarivanje posebnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina, naročito: služenje svojim jezikom i pismom, privatno i javno te u službenoj uporabi, odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu kojim se služe, uporabu svojih znamenja i simbola, kulturnu autonomiju, pravo na očitovanje svoje vjere te na osnivanje vjerskih zajednica, pristup sredstvima javnog priopćavanja i obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja na jeziku i pismu kojim se služe, samoorganiziranje i udruživanje radi ostvarivanja zajedničkih interesa, zastupljenost u predstavničkim tijelima na državnoj i lokalnoj razini, te u upravnim i pravosudnim tijelima, sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, zaštitu od svake djelatnosti koja ugrožava ili može ugroziti njihov opstanak, ostvarivanje prava i sloboda.

Vlada Republike Hrvatske neposredno provodi politiku u području prava nacionalnih manjina uz ostala ministarstva i putem Ureda za nacionalne manjine. Program rada Ureda za nacionalne manjine usmjeren je na afirmaciju prava pripadnika nacionalnih manjina te na suzbijanje svih oblika diskriminacije. Značajno je napomenuti da većinu etničkih prava pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju putem redovitih institucija Republike Hrvatske kao i većinski hrvatski narod čime se osigurava zaštita od asimilacije i getoizacije i omogućava razvoj kulturnog i etničkog identiteta u cilju njihove integracije u hrvatsko društvo.

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina stupanjem na snagu unaprijedio je prava i položaj pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, na državnoj razini uvodi Savjet za nacionalne manjine radi sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu te izbor vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na razini županije, grada, općine. Ured za nacionalne manjine nastavlja aktivnosti na provedbi Ustavnog zakona u dijelu koji se odnosi na vijeća i predstavnike nacionalnih manjina i planira održati 20 seminara koji se organiziraju s ciljem da se područnoj i lokalnoj samoupravi pruže informacije o načinu rada i osiguranju uvjeta za rad vijeća kao i njihovoj međusobnoj suradnji. Uz ove organizirat će se i seminari o provedbi međunarodnih dokumenata važnih za unaprjeđenje prava nacionalnih manjina, a koje je Republika Hrvatska ratificirala. Od 20. do 21. rujna 2004. godine u Cavtatu je održan seminar o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina na kojem je razmatrano izvješće koje je Vlada Republike Hrvatske u ožujku 2004. godine podnijela Vijeću Europe.

Vlada Republike Hrvatske je s ciljem ostvarivanja Ustavom i pravnim sustavom Republike Hrvatske zajamčenih prava te uklanjanja svih oblika diskriminacije 2003. godine donijela Nacionalni program za Rome. Vlada RH je osnovala Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome na čijem čelu je potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske gospođa Jadranka Kosor. Nacionalnim programom za Rome se želi nizom kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih mjera na sustavan način pomoći Romima u poboljšanju uvjeta življenja te se nastoji osigurati ravnopravnost pripadnika romske nacionalne manjine s ostalim građanima Republike Hrvatske. Sukladno Nacionalnom programu za Rome Ured provodi mjeru osposobljavanje predstavnika Roma za sudjelovanje u procesu odlučivanja, ostvarivanja prava, upoznavanjem s pravima prema Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Konvenciji o pravima djeteta i drugim međunarodnim standardima te većoj uključenosti u društveni život.

Sukladno mjerama iz Nacionalnog programa za Rome provest će se istraživanje «Romi u Hrvatskoj: asimilacija ili integracija»; organizirat će se seminari o poboljšanju statusa Roma putem medija u okviru kojeg će se Romi upoznati o negativnim učincima stereotipa i predrasuda, organizirat će se okrugli stol o načinu promocije pozitivnih aspekata i izjednačenog izvješćivanja o Romima, s predstavnicima medija i predstavnicima Roma.

Za provedbu mjera iz Nacionalnog programa za Rome u okviru Ureda za nacionalne manjine potrebno je osigurati sredstva kako slijedi: u 2005. godini 2.630.000 kuna, u 2006. godini 3.500.000 kuna i u 2007. godini 4.500.000 kuna. Sredstva je potrebno osigurati i u okviru ostalih nadležnih ministarstava koja su zadužena za provedbu Nacionalnog programa za Rome.

Republika Hrvatska pristupila je izradi akcijskog plana Desetljeća za Rome od 2005. do 2015. godine koji obuhvaća područje obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva i stanovanja. Akcijski plan za Rome obveza je Republike Hrvatske kao i Nacionalni program za Rome. Vlada Republike Hrvatske utvrdit će tekst Akcijskog plana Desetljeća za Rome do kraja ove godine.

U okviru mjera koje će se provesti tijekom Desetljeća osigurat će se bolji uvjeti života Roma: uređenje naselja (voda, struja, kanalizacija, pristupne ceste), besplatno predškolsko obrazovanje, bolji pristup čitavom sustavu obrazovanja, poboljšanje zdravstvene zaštite, posebice žena i djece i veće mogućnosti zapošljavanja.

4.4. REFORMA JAVNE UPRAVE

Nacionalnim programom Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji – 2004. godina, jačanje administrativne sposobnosti za provedbu reformi određeno je kao jedan od pet prioriteta za 2004. godinu.

Jedan od strateških ciljeva Vlade Republike Hrvatske za srednjoročno razdoblje je reforma javne uprave. Cilj Vladine politike, na području reforme javne uprave je razvoj djelotvornog sustava javne uprave koja će biti orijentirana prema građanima, decentralizirana, transparentna i sposobna zadovoljiti upravne norme EU. To će uključivati i razvoj suvremenog elektroničkog poslovanja (e-government).

Cjelokupna strategija za javnu upravu radi provedbe njezine reforme još nije izrađena, ali su poduzete mjere u cilju njezinog donošenja. Vlada Republike Hrvatske je u ožujku 2004. godine osnovala Povjerenstvo za prilagodbu državne uprave europskim standardima. Povjerenstvo ima zadatak izraditi Program prilagodbe državne uprave europskim standardima, kojim treba odrediti osnove za stvaranje učinkovitog sustava državne uprave, što podrazumijeva organizacijski okvir, metode rada i ljudske potencijale.

Na području reforme državne uprave Vlada je poduzela čitav niz aktivnosti koje imaju za cilj podizanje efikasnosti državne uprave. Od donošenja novog Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija (u 2003. godini), kojim je broj ministarstava smanjen sa 19 na 14, te Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Vladi Republike Hrvatske (iz 2003. godine) i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija (iz 2004. godine) kojima su ustrojeni središnji državni uredi, proces konsolidiranja središnjih tijela državne uprave proveden je veoma brzo. U siječnju 2004. godine izmijenjena je Uredba o načelima za unutarnje ustrojstvo tijela državne uprave kojom su ukinute dotadašnje odredbe o uvjetovanosti ustrojavanja unutarnjih ustrojstvenih jedinica određenim brojem službenika, čime je znatno doprinijeto mogućnosti efikasnijeg uređenja unutarnjeg ustrojstva i bolje organizacije obavljanja poslova u tijelima državne uprave, te su donesene uredbe o unutarnjem ustrojstvu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave.

Osnovan je Središnji državni ured za upravu koji po svom unutarnjem ustrojstvu i djelokrugu poduzima tzv. „horizontalne“ mjere tj. mjere koje se odnose na cjelokupni sustav državne uprave, odnosno lokalne i područne (regionalne) samouprave te pripadajuće službeničke odnose. Provedbom ovih mjera Središnji državni ured za upravu stvara preduvjete za podizanje administrativne sposobnosti svih tijela državne uprave i službi lokalne i područne samouprave.

U sadašnjoj strukturi državne uprave, postoje središnja tijela državne uprave i prvostupanjska tijela državne uprave. Središnja tijela državne uprave su ministarstva, središnji državni uredi i državne upravne organizacije. Navedenim zakonskim izmjenama ustrojeno je:

- **14 ministarstava** (Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo financija, Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi,

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo kulture, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo europskih integracija),

- **4 središnja državna ureda** (Središnji državni ured za upravu, Središnji državni ured za e-Hrvatsku, Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom, Središnji državni ured za razvojnu strategiju) i
- **8 državnih upravnih organizacija** (Državna geodetska uprava, Državni hidrometeorološki zavod, Državni zavod za intelektualno vlasništvo, Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, Državni zavod za statistiku, Državni inspektorat, Državni zavod za zaštitu od zračenja, Državna uprava za zaštitu i spašavanje).

Prvostupanjska tijela državne uprave su **uređi državne uprave**, koji su ustrojani za obavljanje poslova državne uprave na području jedinice područne (regionalne) samouprave, odnosno županije. Ukupno je ustrojano 20 ureda državne uprave u županijama (u svakoj županiji ustrojan je jedan ured državne uprave).

U odnosu na prvostupanjska tijela državne uprave (urede državne uprave u županijama), u tijeku su pripreme za donošenje nove Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama radi jačanja administrativnih kapaciteta u službama koje obavljaju gospodarske poslove, posebice poslove vezane uz odlučivanje u predmetima kojima se građanima omogućuje pokretanje gospodarskih aktivnosti (otvaranje obrta, lokacijske i građevinske dozvole, uporabne dozvole i dr.) U tom smislu, provedena je opširna analiza obavljanja poslova u uredima državne uprave u županijama radi racionalne preraspodjele postojećih kadrovskih potencijala.

U tijeku je provođenje i detaljne analize obavljanja poslova državne uprave na razini središnjih i prvostupanjkih tijela državne uprave u cilju decentralizacije poslova na lokalne i područne jedinice, kao i preraspodjele poslova između središnjih tijela državne uprave i ureda državne uprave u županijama kao prvostupanjkih tijela državne uprave. Analiza se provodi u suradnji sa svim tijelima državne uprave, radi utvrđivanja poslova koji će se decentralizirati na lokalne jedinice kao i poslova koji će se preraspodijeliti među navedenim administrativnim razinama državne uprave.

Daljnje aktivnosti na području reforme državne uprave u cilju modernizacije državne uprave i približavanja europskim standardima nastavljene su u okviru projekta CARDS 2001 – podrška tekućoj reformi državne uprave koja sadrži tri komponente:

- modernizacija zakonodavstva kojim se uređuju službenički odnosi,
- jačanje organizacijske sposobnosti Središnjeg državnog ureda za upravu i drugih tijela državne uprave za provođenje reformskih mjera,
- razvoj i uspostavljanje sustava edukacije državnih službenika

Izrađen je prijedlog novog Zakona o državnoj službi koji će biti upućen Hrvatskom saboru na donošenje u četvrtom tromjesečju 2004. godine.

Glavni ciljevi novog Zakona o državnoj službi su:

- osiguravanje veće stručnosti uprave kroz jasnu podjelu između političkih i upravnih položaja;

- osiguravanje objedinjenog sustava planiranja zapošljavanja u državnoj upravi s ciljem postizanja planiranog i ekonomičnog korištenja proračunskih sredstava;
- poboljšane, transparentnije metode i praksa upravljanja državnim službenicima, uključujući zapošljavanje, odabir, razvoj karijere, napredovanje i plaću.

Na području razvoja sustava edukacije državnih službenika, u Središnjem državnom uredu za upravu osnovan je Centar za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika. Izrađena je Strategija stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i u postupku je donošenja. Centar još ne djeluje u potpunosti. Nije tehnički opremljen niti u potpunosti kadrovski popunjen. Natječaj za tehničku opremu raspisala je Europska komisija u lipnju 2004. godine i bio je objavljen u Službenom glasilu Europske komisije i na Web stranici Europske komisije. Na natječaj se nitko nije javio i biti će ponovljen.

Vladini daljnji ciljevi i mjere u pogledu reforme državne uprave dijelom su definirani u dokumentu kojeg je Vlada Republike Hrvatske usvojila u srpnju 2004. godine: „Potrebe RH za stranom pomoći u procesu pristupanja EU od 2004. do 2006. godine“. Dokument sadrži analizu stanja u sektorima i prioritete Hrvatske u području inozemne pomoći. Na području javne uprave, tim su dokumentom kao prioriteti, koji će ujedno u okviru reforme javne uprave doprinijeti jačanju upravnih sposobnosti, određene slijedeće mjere:

- priprema cjelokupne strategije za javnu upravu radi pripreme njezine reforme;
- priprema i prihvaćanje novog Zakona o državnoj službi kako bi se unaprijedilo upravljanje ljudskim potencijalima u javnoj upravi te povećala transparentnost sustava;
- jačanje ljudskih potencijala u tijelima javne uprave, uključujući i jačanje kadrovske popunjenosti i tehničke opremljenosti Središnjeg državnog ureda za upravu;
- jačanje Centra za stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika;
- priprema, organizacija i provedba obuke državnih službenika u području primjene informatičke tehnologije i opreme;
- uspostava i djelovanje javnih službi za informiranje u skladu s načelom slobode pristupa informacijama;
- utvrđivanje modela i rješenja međupovezivanja informacijskih sustava tijela državne uprave jedinstvenom telekomunikacijskom mrežom u funkciji jačanja uloge elektroničke uprave u razvoju gospodarstva;
- jačanje sustava koordinacije i donošenja odluka, s naglaskom na postupak analize učinaka zakona i ostalih propisa.

Ciljevi i mjere Vlade Republike Hrvatske na području reforme javne uprave sadržani su i u Operativnom planu provedbe programa e-Hrvatska 2007. kojeg je Vlada Republike Hrvatske usvojila u lipnju 2004. godine. Ovaj dokument veže se na odrednice programa e-Europe i obveze Republike Hrvatske preuzete u okviru eSSE inicijative pod okriljem Pakta o stabilnosti. Tim se planom u odnosu na reformu javne uprave predviđaju slijedeće mjere:

- informatizacija ureda državne uprave u županijama;
- izrada plana za informatičko obrazovanje službenika i namještenika u državnoj upravi;

- uspostava sustava za razmjenu iskustava i koordinaciju aktivnosti informatičara zaposlenih u državnoj upravi;
- donošenje nove Uredbe o uredskom poslovanju (prilagodene elektronskom funkcioniranju uprave)
- projekt pripreme, oblikovanja i objavljivanja u elektroničkom obliku službenih obrazaca tijela državne uprave, koje građani i poslovni subjekti mogu podnositi javnom telekomunikacijskom mrežom;
- struktura, obrazac, pravila djelovanja središnjeg informatički podržanog, očevidnika službenika.

U okviru CARDS projekata, planira se daljnje provođenje reforme državne uprave sa projektnim ciljevima, a njihovo se provođenje predviđa u periodu do kraja 2006. godine:

- nastavak razvoja zakonodavstva službeničkih odnosa, posebice sekundarnog zakonodavstvo, te potpora u provedbi tijelima državne uprave;
- jačanje učinkovitosti, odgovornosti i transparentnosti u javnoj upravi razvojem institucionalnog okvira javne službe i upravnih postupaka sukladno standardima EU;
- jačanje kapaciteta horizontalnog obrazovanja javne službe u državnoj upravi.
- jačanje cjelokupnog institucionalnog i zakonodavnog okvira vezanog uz decentralizaciju državne uprave,
- podrška tijelima središnje državne vlasti u praćenju i koordiniranju procesa decentralizacije,
- jačanje kapaciteta među državnim službenicima na nižim lokalnim razinama, posebno u županijama.

U okviru Programskog zajma za prilagodbu (PAL) Svjetske banke, planira se poduzimanje daljnjih mjera na području reforme javne uprave u cilju jačanja upravljanja s naglaskom na mjere za smanjenje veličine javne uprave i promicanje njene djelotvornosti:

- provođenje funkcionalnih revizija u cilju racionalizacije organizacijskih struktura, donošenje novih pravila o unutarnjem ustroju i u skladu s time prilagođavanje zapošljavanja kadrova (s dinamikom provođenja od 2004. godine /pilot projekti/ do 2006.) /u tijeku je postupak za odabir stručnog tima/
- provođenje ocjene sustava plaća i naknada radi provođenja revizije sustava u cilju veće dosljednosti u nagrađivanju u državnoj upravi, uvođenju transparentnosti u sustav plaća i nagrađivanja i uvođenju više elemenata koji se temelje na zaslugama i radu (predviđa se u 2004 godini) /u tijeku je postupak za odabir stručnog tima/; te donošenje novog Zakona o plaćama u državnoj službi (predviđeno u 2005. godini, a početak provođenja zakona predviđa se u 2006. godini)
- donošenje izmjene i dopune Poslovnika Vlade RH prema kojima procjena fiskalnog, socijalnog i ekološkog učinka predloženih politika i zakona postaje obvezna, a prihvaća i standardnu metodologiju za procjenu fiskalnog učinka, za trenutačnu provedbu (donošenje izmjena Poslovnika predviđa se u 2004. godini, a provođenje procjene fiskalnog učinka svih predloženih politika i zakona kao i pokusno uvođenje metodologije za procjenu socijalnog i ekološkog učinka predviđa se u 2005. godini, dok se kompletno provođenje svih navedenih metodologija predviđa u 2006. godini)

- reintegriranje položaja tajnika ministarstva i pomoćnika ministra u državnu službu (predviđa se u 2005. godini)
- donošenje podzakonskih propisa o sustavu i klasifikaciji radnih mjesta (predviđa se u 2005. godini)
- uspostavljanje jedinica za upravljanje ljudskim resursima u ministarstvima i upravnim jedinicama koje zapošljavaju više od 50 zaposlenika (predviđa se u 2005. godini)
- donošenje Plana smanjenja broja javnih i državnih službenika (predviđa se u 2005. godini, a provođenje Plana predviđa se u 2006. godini)
- donošenje novog zakonodavstva o uvjetima zapošljavanja u javnoj službi koje uključuje odredbe o kolektivnom pregovaranju.

Aktivnosti i mjere predviđene na području reforme javne uprave sadržane u navedenim dokumentima Vlade Republike Hrvatske „Potrebe RH za stranom pomoći u procesu pristupanja EU od 2004. do 2006. godine“ i Operativnim planom provedbe programa e-Hrvatska 2007. za 2004., kao i institucionalne mjere za daljnju reformu državne uprave detaljno će biti utvrđene i dinamizirane u Strategiji reforme javne uprave i operativnim planovima za njezinu provedbu.

4.5. POLJOPRIVREDNI SEKTOR

S obzirom na nepovoljnu strukturu poljoprivrednih gospodarstava u RH (usitnjena obiteljska poljoprivredna gospodarstva i veliki neučinkoviti poljoprivredni kombinati u vlasništvu države) cilj je poljoprivredne politike ubrzati strukturne promjene povećanjem iznosa potpore za provedbu odgovarajućih mjera strukturne politike – zemljišna politika, ruralni razvitak, okrupnjavanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, diverzifikacija djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima, povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, razvitak proizvođačkih organizacija i sl.

Za praćenje stanja, reformi i trendova Zajedničke poljoprivredne politike te za postupnu prilagodbu mehanizmima strukturne, tržišno-cjenovne i trgovinske politike EU jačati će se institucionalni i administrativni kapaciteti te razvijati institucionalni okvir za provedbu mjera poljoprivredne politike sukladno zahtjevima EU.

Za unaprjeđenje konkurentnosti poljoprivrednog sektora važan preduvjet predstavlja i razvoj tehničke i tržišne infrastrukture. Stoga su u prijedlogu Državnog proračuna za razdoblje 2005.-2007. godine predviđena sredstva za investicije koje se odnose na razvoj sustava navodnjavanja i odvodnjavanja te unaprjeđenje tržišne infrastrukture posebno u dijelu koji se odnosi na skladištenje i distribuciju osnovnih poljoprivrednih proizvoda.

Posebna pažnja će se usmjeriti na usklađivanje legislative u području sigurnosti i kakvoće hrane kao i jačanje administrativnih kapaciteta Agencije za hranu i pratećih službi. Na taj će se način doprinijeti i jačanju hrvatskog prehrambenog sektora koji će ispunjavanjem EU standarda biti u mogućnosti plasirati proizvode na europsko tržište hrane.

Jedna od ključnih mjera u razdoblju od 2004. do 2007. godine je ubrzanje rješavanja preostalih pitanja vlasništva nad poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države i stvaranje uvjeta za funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem. U tom će se razdoblju mjere poljoprivredne politike usmjeriti na razvoj tržišta poljoprivrednog zemljišta, unaprjeđenje sustava raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države, okrupnjavanje usitnjenog poljoprivrednog zemljišta te na unaprjeđenje zaštite poljoprivrednog zemljišta. Da bi se navedeno ostvarilo u 2005. godini pristupit će se izmjenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Od presudnog značaja za provedbu mjera poljoprivredne zemljišne politike je usklađivanje zemljišno-knjižne i katastarske evidencije sa stvarnim stanjem poljoprivrednog zemljišta na terenu. Aktivnost u narednom razdoblju bit će usmjerene na jačanje kapaciteta državne administracije za provedbu sustava raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države te su u tom smislu započete aktivnosti na uspostavi informacijskog sustava za raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države. Nadalje, u okviru bilateralne suradnje sa Švedskom iniciran je Projekt "Okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta" kojim će se definirati će se modeli okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta koji su primjenjivi u različitim dijelovima Republike Hrvatske.

U proteklom razdoblju provedena je privatizacija i najvećeg dijela agro-industrije. Privatizacija nekoliko preostalih tvrtki je u tijeku, a proces bi se trebao okončati do kraja 2005. godine.

Cilj je poljoprivredne politike prerastanje Ravnateljstva za tržišnu i strukturnu potporu u poljoprivredi u samostalnu Agenciju za plaćanje kao institucionalnog okvira za provedbu

mjera Zajedničke poljoprivredne politike te administriranje predpristupnih strukturnih fondova sukladno zahtjevima EU. U 2005. godini postaviti će se okviri buduće Agencije za plaćanje te obaviti pripremne radnje za njenu akreditaciju.

Paralelno s poslovima oko ustrojavanja Agencije teku pripreme na uspostavi Integriranog administrativnog i kontrolnog sustava (IACS), kao nadogradnja na postojeći Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Aktivnosti u narednom razdoblju biti će usmjerene na unaprjeđenje postupaka administrativne kontrole te inspekcije, kao i uspostavi Geografskog informacijskog sustava (GIS) za kontrolu plaćanja potpore u poljoprivredi.

Koncem 2003. godine u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva osnovna je Uprava za održivi razvitak seoskog prostora. Slijedi donošenje Strategije ruralnog razvitka za RH za koju je početkom 2004. godine FAO izradio prijedloge institucionalnog ustroja i prioritetnih mjera. Koncem 2004. godine pokrenute su aktivnosti za uspostavu institucionalnog i administrativnog sustava za provedbu SAPARD programa – uspostava SAPARD agencije i izrada Plana ruralnog razvitka.

U 2005. godini pokrenut će se aktivnosti za uspostavu sustava poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (FADN - Farm Accountancy Data Network), sukladno zahtjevima Europske unije. To je instrument za vrednovanje utjecaja poljoprivredne politike na dohodak poljoprivrednih gospodarstava. Na temelju utvrđenog uzorka poljoprivrednih gospodarstava u RH (uzimajući u obzir regionalni aspekt, aspekt veličine gospodarstva i vrste proizvodnje), svake godine će se prikupljati računovodstveni podaci iz kojih će se izračunavati strukturni i ekonomski pokazatelji te utjecaj poljoprivredne politike na poslovanje poljoprivrednih gospodarstava.

Sukladno odredbama Zakona o vinu tijekom 2003 . godine započele su prve aktivnosti na izradi vinogradarskog katastra i za početak ovog opsežnog posla odabrane su tri županije. Za potrebe početnih snimanja u tri županije u Državnom proračunu za 2003. godine izdvojena su sredstva u iznosu od 2 milijuna. kuna. S napretkom za sada započetih poslova u tri županije, te sukladno dinamici osiguranja novčanih sredstava u Državnom proračunu, u narednim godinama pokretati će se ustrojavanje Vinogradarskog katastra i za ostale županije. Procjena je da će za cjelokupno ustrojavanje vinogradarskog katastra trebati još 3 godine, odnosno da bi krajem 2007. godine projekt vinogradarskog katastra u RH bio završen.

U cilju prilagodbe veterinarskog zakonodavstva RH istom zakonodavstvu EU reorganizirati će se veterinarska služba i inspekcija. Daljnje aktivnosti biti će usmjerene na unaprjeđenje sustava kontrole zdravlja životinja, unaprjeđenje sustava veterinarskog-javnog zdravstva, izgradnju i preseljenje laboratorija Hrvatskog veterinarskog instituta te akreditaciju istog uključujući i njegove regionalne podružnice, osnivanje i organizaciju unutar regionalnih podružnica Hrvatskog veterinarskog instituta (Križevci, Vinkovci, Split i Rijeka) specijaliziranih Centara za otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje grupa bolesti po prioritetu njihove učestalosti u regiji (bolesti divljih životinja, zoonoze, naročito opasne egzotične zarazne bolesti, ekonomski najvažnije bolesti životinja), nastavak procesa identifikacije i registracije životinja i proizvoda životinjskog podrijetla, racionalizaciju i izgradnju veterinarskih graničnih prijelaza te njihovu akreditaciju od strane Komisije EU, unaprjeđenje provedbe propisa o dobrobiti životinja, unaprjeđenje informatizacije u veterinarstvu kao i osiguranje trajne edukacije veterinaru u sustavu državne veterinarske službe.

Po pitanju veterinarskog javnog zdravstva prioritetima se smatraju postava državnih veterinarskih inspektora u odobrene objekte za proizvodnju životinja i proizvoda životinjskog podrijetla kao i promjena sustava naplate za obavljanje obveznih veterinarsko-zdravstvenih pregleda i kontrola. Po pitanju sustava nadzora zdravlja životinja prioritetima se smatraju promjena politike kontrole klasične svinjske kuge prestankom obvezne vakcinacije, certificiranje stada slobodnih od tuberkuloze, enzootske leukoze goveda, bruceloze i drugih bolesti, uspostava registra svih farmi za uzgoj životinja kao i uspostava elektronske baze podataka o pojavnosti bolesti životinja i unaprjeđenje protokola o prikupljanju i standardizaciji podataka te izvješćivanju o kretanju bolesti i stanju zdravlja životinja.

U fitosanitarnom području nastaviti će se sa započetim aktivnostima reorganizacije postojeće službe zaštite bilja i izgradnji nacionalne službe zaštite bilja (National plant protection service) koja objedinjuje upravu, inspekciju i dijagnostiku. S tim u vezi pristupiti će se reorganizaciji postojeće upravne jedinice u MPŠVG na način da se ojačaju segment za obavljanje poslova sredstava za zaštitu bilja i rezidua koji će ujedno biti odgovoran za buduću komunikaciju s EK za pitanja poljoprivrednih pesticida i rezidua, te drugi segment koji će biti zadužen za pitanja biljnog zdravstva (plant health) i komunikaciju s EK vezanu za zdravstveno stanje biljnih pošiljaka na jedinstvenom tržištu EU. Preustrojiti će se rad sadašnjeg Zavoda za zaštitu bilja koji će imati ulogu izvršne agencije. U svim segmentima fitosanitarnog područja intenzivno će se raditi na jačanju administrativnih struktura.

U cilju povećanja učinkovitosti rada poljoprivredne inspekcije pristupiti će se reorganizaciji i jačanju kapaciteta inspeksijskih struktura sa svrhom većeg stupnja zaštite zakonitosti i usklađenja s EU standardima. Nadalje, provesti će se edukacija stručnog kadra pratećih službi za provođenje određenih analiza koje je potrebno provoditi radi usklađivanja sa zahtjevima EU (Zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu u RH, Hrvatski zavod za vinogradarstvo i vinarstvo, Zavod za tlo, Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo i Zavod za voćarstvo) te će se njihovi laboratoriji opremiti adekvatnom opremom.

Svjetska banka daje reformsku potporu u okviru PAL programa koji se bavi pripremom Strategije za poboljšanje poslovnih rezultata u poljoprivrednom sektoru te privatizacija poljoprivrednih kombinata.

4.6. OSTALE REFORME

4.6.1 Reforma sustava zdravstvene zaštite

Reforma sustava zdravstvene zaštite i unaprjeđenje zdravlja stanovništva

S ciljem poboljšanja organizacije zdravstvenog sustava, a samim tim i zdravstvene zaštite stanovništva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi osnovalo je radnu skupinu za izradu Strategije razvoja hrvatskog zdravstva do 2015. godine. Unutar navedene radne skupine osnovano je deset radnih podskupina koje izrađuju strategiju razvoja najvažnijih organizacijskih cjelina u sustavu podijeljenih u izvedbene potprograme.

U razdoblju od 1994. godine provodi se privatizacija ordinacija primarne zdravstvene zaštite s ciljem uvođenja tržišnih odnosa i poboljšanja dostupnosti ukupne kvalitete usluga. Temeljni princip privatizacije ordinacija primarne zdravstvene zaštite bio je zakup od strane liječnika. Liječnik zakupac samostalno sklapa ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. Do sada je privatizirano 70% ordinacija primarne zdravstvene zaštite. S ciljem poboljšanja primarne zdravstvene zaštite i prilagodbe trenutnim uvjetima u sustavu zdravstva planiraju se poduzeti slijedeće mjere:

- Dovršiti privatizaciju zakupom u što kraćem roku, uvesti mogućnost otkupa ordinacija uz obvezu zadržavanja djelatnosti, osigurati kreditne linije za obnovu ordinacija, ubrzati proces informatizacije
- Omogućiti obveznu specijalizaciju i zamjenskog liječnika za vrijeme edukacije nositelja ordinacije, osigurati veću stručnu angažiranost liječnika uvođenjem plaćanja pojedinih usluga koje se sada smatraju specijalističkom razinom, uvesti trajnu edukaciju liječnika i ostalog medicinskog osoblja, stimulirati preventivne preglede i zdravstveno prosvjećivanje
- Omogućiti više od jednog doma zdravstva po županiji, povećati broj timova u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, uvesti «found holding» za obiteljsku medicinu
- Uvesti obvezne besplatne preventivne preglede u stomatologiji i uvesti plaćanje po uslugama u stomatologiji

Polikliničko konzilijarna zdravstvena zaštita često i nepotrebno zamjenjuje primarnu zdravstvenu zaštitu, što je rezultiralo velikim brojem pregleda i dugim listama čekanja. Nakon završenog snimanja stanja s listama čekanja uslijedit će program skraćivanja lista čekanja između ostalog i uključivanjem privatnih ordinacija temeljem javnih natječaja.

Reorganizacija bolničke zdravstvene zaštite započela je 1990. godine određivanjem vlasništva i načina upravljanja, ali je nastavljena sporim tempom tako da danas u organizacijskom smislu zaostaje za stručnošću i kvalitetom rada medicinskih radnika. Prema pokazateljima rada, bolnička zdravstvena zaštita je karakterizirana dugotrajnim boravkom bolesnika i niskom zastupljenošću dnevne bolnice. Higijenski standard nije na zadovoljavajućoj razini, prisutan je nedostatak investicija i jedinstvene strategije razvoja hrvatskih bolnica. Nadalje, nije izvršena akreditacija bolnica za pojedine medicinske postupke, te nedostaju protokoli za medicinske postupke. Nadzor nad radom bolnica je sporadičan i nedovoljno učinkovit, odnosno nema sustavnog pristupa u nadzor rada bolničkih zdravstvenih ustanova. S ciljem poboljšanja bolničke zdravstvene zaštite provode se slijedeće aktivnosti:

- Kategorizacija i akreditacija bolnica, te povećanje udjela dnevne bolnice u ukupnom radu. Na taj način će se povećati učinkovitost, protok i kvaliteta obrade bolesnika.

- Uvođenje sustavnog pristupa u nadzor nad radom u bolničkim zdravstvenim ustanovama suradnjom Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i stručnih komora
- Izrada i usklađivanje strategije obnove bolnica, izgradnje novih bolnica, obnova stare opreme, poboljšanje higijenskog standarda, te unaprjeđenje nabave potrošnog medicinskog materijala i lijekova

Definiranje i kvantifikacija potrebnih resursa u zdravstvu

Pravo na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja u 2003. godini ostvarilo je ukupno 4.296.955 osiguranih osoba, od čega je manje od 1/3 aktivno zaposlenik.

Sustav zdravstva u širem smislu financira se iz tri izvora: iz proračuna Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, proračuna Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, te dijela proračuna jedinica područne samouprave odnosno županija (decentralizirana sredstva namijenjena investicijama u zdravstvu).

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje provodi osnovno i dopunsko zdravstveno osiguranje. Za potrebe podmirenja troškova iz osnovnog zdravstvenog osiguranja u 2003. godine bilo je osigurano 96,47% proračuna HZZO-a, dok je za potrebe podmirenja troškova iz dopunskog zdravstvenog osiguranja u istoj godini bilo osigurano 3,53%.

Rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranja mogu se podijeliti u dvije skupine: rashodi za zdravstvenu zaštitu koji su u 2003. godini predstavljali 82,84% svih rashoda, te rashodi za naknade i ostali rashodi, koji su u 2003. godini predstavljali 17,16% svih rashoda HZZO-a.

U segmentu rashoda za zdravstvenu zaštitu, najveći udio se odnosi na rashode za bolničku zdravstvenu zaštitu (35,13%) i rashode za lijekove na recept (21,34%). Prema kvartalnom obračunu za prva tri mjeseca 2004. godine evidentiran je rast potrošnje u sustavu zdravstva, i to: na ime lijekova, potrošnog medicinskog materijala, kapitalnih ulaganja i bruto plaće i naknade, dok su u isto vrijeme obveze bolničkih zdravstvenih ustanova u prvom tromjesečju 2004. godine u usporedbi sa istim razdobljem 2003. godine porasle za gotovo 40%.

S ciljem stabilizacije sustava zdravstva i zdravstvenog osiguranja, te poboljšanja fiskalne discipline u sustavu zdravstva i zdravstvenog osiguranja, s očekivanim rezultatom smanjenja udjela ukupne potrošnje na zdravstvo u BDP-u i podmirenja dugovanja u zdravstvenom sektoru uz očuvanje visoke razine kvalitete zdravstvene zaštite, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi izradilo je prijedlog kratkoročnih i dugoročnih mjera, od kojih su najznačajnije:

- Smanjenje izdataka za lijekove ubrzanjem postupka registracije lijekova, povećanjem udjela generičkih lijekova na listi lijekova, provedbe ugovora s limitima potrošnje, ograničenjima na recepte, te uvođenje participacije na troškove lijekova
- Smanjenje bolničkih izdataka uvođenjem novih elemenata ugovaranja specijalističko konzilijarne i bolničke zdravstvene zaštite, utvrđivanjem odgovornosti uprave bolnice za rezultate poslovanja, segmentacijom bolničkog proračuna prema organizacijskim jedinicama, te uvođenjem mjesečnih analiza poslovanja prema organizacijskim jedinicama bolnice
- Izmjena Zakona o zdravstvenom osiguranju s izmjenom osnovnog paketa zdravstvenih usluga HZZO-a i restrukturiranjem dopunskog zdravstvenog osiguranja

- Nadalje, predviđa se unaprjeđenje sustava plaćanja koji se temelji na rezultatima rada prema ugovoru sklopljenom između HZZO-a i zdravstvene ustanove, odnosno zdravstvenog radnika privatnika, unaprjeđenje sustava nabave lijekova i potrošnog medicinskog materijala, smanjenje troškova angažiranjem vanjskih suradnika i ugovaranjem usluga i sl.

U usporedbi sa zemljama Europske unije, Republika Hrvatska ima jednu od najnižih stopa broja doktora medicina na 100.000 stanovnika. Taj podatak je zabrinjavajući, budući se broj nezaposlenih doktora medicine u Republici Hrvatskoj u lipnju 2004. godine smanjio na svega 250 (u prosincu 2002. godine bio je 700), od čega je više od 80% nezaposlenih prijavljeno u tri velika urbana centra. U isto vrijeme u primarnoj zdravstvenoj zaštiti nedostajalo je 170 doktora medicine (uglavnom u ruralnim područjima), te je odobreno više od 400 specijalizacija za doktore medicine za 2004. godinu. Slijedom navedenog Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi preuzelo je aktivnu ulogu u upravljanju ljudskim resursima u sustavu zdravstva, posebno u segmentu doktora medicine koji su nosioci procesa liječenja, s ciljem osiguranja adekvatnog broja doktora medicine u svim područjima Republike Hrvatske i osiguranja jednake dostupnosti zdravstvene zaštite svim građanima bez obzira na mjesto stanovanja.

Jedan od načina upravljanja resursima u sustavu zdravstva, ali i povećanja učinkovitosti i brzine rada, te kontrole rada u sustavu je informatizacija. U Republici Hrvatskoj se provodi Program informatizacije sustava zdravstva kroz više segmenata. Prva dva segmenta koja su u tijeku su informatizacija primarne zdravstvene zaštite i informatizacija bolničkih ustanova. Informatizacija primarne zdravstvene zaštite je prošla fazu pilota, te je u tijeku isporuka središnjeg informacijskog sustava i opremanje ordinacija informatičkom opremom. Planira se do kraja 2005. godine završiti informatizaciju primarne zdravstvene zaštite i uvođenje elektronskog poslovanja između liječnika primarne zdravstvene zaštite i osiguravatelja. Projekt informatizacije na razini bolničkih ustanova je u fazi analize aplikativnih rješenja, te se planira nakon informatizacije primarne zdravstvene zaštite nastaviti s informatizacijom bolničkih ustanova. Oba sustava će biti povezana preko središnjeg informacijskog sustava, a pristup podacima središnjeg informacijskog sustava će osim osiguravatelja i pružatelja zdravstvenih usluga imati i Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, te ostali zainteresirani subjekti u okviru svojih ovlasti.

Proces usklađivanja javno-zdravstvene regulative s EU, stanje i planovi.

Područje zdravstva za koji Europska unija pokazuje veći interes reguliranja na razini Unije je područje javnog zdravstva (konkretno: zarazne bolesti, uporaba duhana, i dr.), a ista su regulirana posebnim zakonima.

- Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti uspostavljen je sustav nadzora nad zaraznim bolestima, čija zakonska osnova je iskorjenjivanje zaraznih bolesti. Republika Hrvatska poštujući preporuke i smjernice Europske unije radi na donošenju novog zakona kojim bi se uvele definicije bolesti koje su u skladu s propisima Europske unije. Valja istaći da je prijedlogom zakona proširen popis zaraznih bolesti na 81-dnu zarazu bolest, odnosno stanja nosilaštva protutijela, te da je Republika Hrvatska u zarazu bolesti uvrstila i SARS. Donošenje novog zakona predviđa se do 30. lipnja 2005. godine.
- Hrvatska je u lipnju 2004. godine potpisala konvenciju o kontroli duhanskih proizvoda. Maksimalno dopuštene vrijednosti nikotina, katrana i ugljičnog monoksida u duhanskim proizvodima usklađeni su sa Direktivama EU i to Pravilnikom o

uvjetima u pogledu zdravstvene ispravnosti duhana, duhanskih prerađevina i pribora za pušenje.

Prema odredbama tog pravnog akta, cigarete ne smiju sadržavati više od 10 mg katrana, 10 mg ugljičnog monoksida po cigareti.

- Vezano uz područje kakvoće krvi pripremljen je prijedlog nacрта Zakona o opskrbi krvi koji je u potpunosti usklađen sa zahtjevima Direktiva EU koje se odnose na transfuzijsku djelatnost (Direktiva 2002/98/EC ; Direktiva 2001/83/EC).
- Zakon o uzimanju dijelova tijela ljudskog porijekla u svrhu presađivanja koji je u postupku donošenja (do kraja 2004 godine) predviđa niz podzakonskih akata kojima će se, između ostalog, pobliže urediti područje kakvoće i sigurnosti tkiva i stanica. U 2005.-2007. godine planira se izrada podzakonskih akata kojima će se, u skladu sa zahtjevima Direktive EU *on quality and safety of human tissues and cells* regulirati područje pribavljanja, čuvanja, obrade, pohrane i dodjele tkiva i stanica ljudskog porijekla, utvrditi standardi za osiguranje njihove sigurnosti i kvalitete, te definirati sustav ovlaštenja (akreditacije) i nadzora banki tkiva i stanica.

Investicije u zdravstvo

Za investiranje u sustavu zdravstvene zaštite, Republika Hrvatska iz državnog proračuna osigurava sredstva za investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje zdravstvenih ustanova – prostora, medicinske i nemedicinske opreme i prijevoznih sredstava te informatizaciju zdravstvene djelatnosti, sukladno planu i programu mjera zdravstvene zaštite u osnovnoj mreži zdravstvene djelatnosti za zdravstvene ustanove čiji je osnivač.

Republika Hrvatska osnivač je i vlasnik zdravstvenih ustanova na tercijalnoj razini zdravstvenih djelatnosti a to su klinika, klinička bolnica, klinički bolnički centar i državni zdravstveni zavodi. Republika Hrvatska osigurava sredstva za investicijsko ulaganje u bolnice i investicijsko ulaganje u sve zdravstvene ustanove čiji su osnivači županije odnosno gradovi, a nalazi se na područjima od posebne državne skrbi.

U zdravstvene ustanove kojoj su osnivači jedinice područne (regionalne) samouprave a to su domovi zdravlja, ustanove za hitnu medicinsku pomoć, ustanove za zdravstvenu njegu koje nisu privatizirane, ljekarničke ustanove koje nisu privatizirane, bolnice, lječilišta i opće i specijalne bolnice, investira se kroz proračun jedinica područne (regionalne) samouprave, a sukladno planu i programu mjera zdravstvene zaštite i osnovnoj mreži zdravstvene djelatnosti.

Odluku o mjerama za osiguranje elemenata standarda za investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje te informatizaciju zdravstvene djelatnosti jednom godišnje donosi Vlada Republike Hrvatske.

4.6.2. Informacijska i komunikacijska tehnologija

Strategija razvoja i ulaganje u infrastrukturu elektroničkih komunikacija

Vlada Republike Hrvatske 2002. godine usvojila je strategiju «Informacijska i komunikacijska tehnologija – Hrvatska u 21. stoljeću» (NN 109/2002). U Strategiji je opisana uloga informacijske i komunikacijske tehnologije u sveopćem razvitku te je utvrđena usmjerenost Republike Hrvatske na razvitak informacijskog društva.

Rezultati provedbe Strategije do 2003. godine prikazani su u Nacionalnom izvješću o provedbi strategije Informacijska i komunikacijska tehnologija Hrvatska u 21. stoljeću za

2002. i 2003. godinu. Provedba Strategije u 2004. godini određena je Planom provedbe Strategije informacijska i komunikacijska tehnologija, za 2004. godinu.

Program «e-Hrvatska 2007», jedan je od prioriteta Programa Vlade Republike Hrvatske u mandatnom razdoblju 2003 – 2007. Usmjeren je poticanju razvoja znanosti, tehnologije i informacijske tehnologije te stimuliranju poduzetništva zasnovanog na znanju. Cilj mu je transformirati RH u društvo znanja na bazi učinkovite primjene informacijske tehnologije. Prioriteti Programa su:

- (a) informatizacija i restrukturiranje državne uprave da postane transparentan, brz i učinkovit servis građana;
- (b) uspostavljanje umreženog sustava koji će svakom građaninu omogućiti da putem Interneta koristi usluge u javnoj upravi, zdravstvu, školstvu i pravosuđu;
- (c) informatizacija obrazovnih i znanstveno-istraživačkih ustanova uz podizanje razine opće računalne pismenosti;
- (d) poticanje učinkovite primjene informacijske i komunikacijske tehnologije za povećanje produktivnosti i konkurentnosti hrvatskog gospodarstva;

Temeljem Programa Vlada je usvojila provedbeni dokument «Operativni plan provedbe Programa e-Hrvatska za 2004. godinu». Glavne odrednice ovog plana su uspostavljanje sustavnog praćenja i mjerenja rezultata implementacije provedbenih dokumenata, primjena europskih i međunarodnih normi iz područja informacijske tehnologije, uspostavljanje zajedničke računalno komunikacijske infrastrukture državne uprave te okvira interoperabilnosti informacijskih sustava i računalno-komunikacijske opreme u državnoj upravi, uspostavljanje zajedničkih kriterija i preporuka za sigurnost podataka i računalno-komunikacijske mreže te uspostavljanje tehnološke osnove za učinkovito osiguranje zaštite osobnih podataka, poticanje razvoja usluga informacijskog društva uz primjenu infrastrukture elektroničkog potpisa posebno u području pružanja javnih usluga građanima i poduzećima.

Definiranje potreba za uspostavljanjem elektroničkih komunikacija u cilju potpune usklađenosti s EU

Pravni okvir za razvoj informacijskog društva određen je Zakonom o telekomunikacijama (NN 122/03), tehničkim zakonodavstvom, pravima intelektualnog vlasništva, pravom na zaštitu osobnih podataka, pravom na pristup informacijama i pravnom regulativom elektroničkog trgovanja.

Uređenje međunarodnih odnosa u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija vezano je uz implementaciju Konvencije o kibernetičkom kriminalu Vijeća Europe koju je Republika Hrvatska potpisala 23. studenoga 2001. godine. Republika Hrvatska potpisnica je i Agende eSEE o suradnji u području razvoja informacijskog društva u jugoistočnoj Europi u okviru Pakta o stabilnosti.

U cilju smanjivanja zaostajanja za EU i stvaranja uvjeta za efikasno funkcioniranje privatnog i javnog sektora, Republika Hrvatska se opredijelila za sljedeće prioritete u području razvoja informacijske i komunikacijske infrastrukture:

- (a) usvajanje sekundarnog zakonodavstva nužnog za nastavak liberalizacije telekomunikacijskog tržišta te osiguranje učinkovite regulatorne kontrole;
- (b) modernizaciju telekomunikacijske mreže, kao infrastrukturnog preduvjeta za dostupnost naprednih usluga informacijskog društva;

- (c) osiguranje otvorenog i univerzalnog pristupa javnoj telekomunikacijskoj mreži;
- (d) omogućavanje pristupa Internetu uz širokopojasni prijenos podataka po pristupačnim cijenama za sve;
- (e) poticanje korištenja usluga informacijskog društva (posebice podzastupljenih društvenih grupa, npr. mladih i starijih osoba, osoba s posebnim potrebama te žena).

Poticaji i izdvajanja za informatizaciju u području pružanja javnih usluga (škole, znanstvene ustanove, E-Government i ostalo) – stanje i planovi

Moderna informacijska i komunikacijska infrastruktura uz učinkovitu primjenu informacijske tehnologije omogućava razvoj novih, na znanju temeljnih usluga (e-obrazovanje, e-zdravstvo, e-poslovanje, e-bankarstvo, rad na daljinu itd.). U RH, razina razvoja ovih usluga, njihova efikasnost i kvaliteta i dalje zaostaju za EU. Stoga Vlada RH radi na formuliranju dinamične politike i fleksibilnih mehanizama za stimulaciju razvoja informacijsko-komunikacijskih, poslovnih i financijskih usluga.

Republika Hrvatska sustavno ulaže u informatizaciju obrazovnog sustava i znanstvenih ustanova. U području obrazovanja pokazatelji razvoja informacijskog društva (broj računala po učeniku, dostupnost i brzina pristupa Internetu) ispod su razine EU te je nužno daljnje ulaganje u opremanje škola računalnom opremom te omogućavanje pristupa na Internet uz širokopojasni prijenos podataka. Prioritetne aktivnosti u tom području uključuju obrazovanje nastavnog osoblja za primjenu informacijske i komunikacijske tehnologije u nastavnom procesu i stvaranje kvalitetnih obrazovnih sadržaja na hrvatskom jeziku u elektroničkom obliku. Visokoškolske i znanstvene ustanove sve su spojene na Hrvatsku akademsku i istraživačku mrežu (CARNet) te su u toku projekti koji bi do kraja 2005. omogućili besplatan pristup u CARNet uz autentikaciju i autorizaciju svim studentima smještenim u studentskim domovima. U 2004. godini započeta je i implementacijska faza projekta Gigabitni CARNet kojim se brzina prijenosa podataka na okosnici CARNet-a podiže na 1 GBps. U Hrvatskoj je uspostavljena i točka pristupa GEANT-a.

U području zdravstva pokrenuti su projekti informatizacije primarne i bolničke zdravstvene zaštite. Projekt informatizacije primarne zdravstvene zaštite u implementacijskoj je fazi, dok je projekt integriranog bolničkog informacijskog sustava na reviziji temeljem iskustava pilot implementacija te se očekuje nastavak u 2005. godini. U pripremi je i projekt uvođenja smart-kartice u Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje.

U području uspostave informacijskih servisa državne uprave pokrenut je cijeli niz projekata koji uključuju između ostalog e-pravosuđe, informacijski sustav prostornih podataka (katastar i zemljišne knjige), te projekte informatizacije carinskog i poreznog sustava.

Prioritetni zadaci u sljedećem razdoblju su:

- (a) uspostavljanje sigurne zajedničke računalno-komunikacijske mreže državne uprave;
- (b) uspostavljanje Agencije za potporu informacijskih sustava kao institucionalne infrastrukture za integraciju informacijskih sustava državne uprave i uspostavu centralnog portala informacija o radu javne uprave i javnih usluga na Internetu;
- (c) poticanje primjene infrastrukture elektroničkog potpisa u javnoj upravi i gospodarstvu;
- (d) promocija e-poslovanja na svim razinama;

- (e) uspostavljanje mehanizama za sustavno mjerenje i praćenje indikatora razvoja informacijskog društva u skladu s metodama praćenja provedbe Akcijskog plana Europe 2005 i normama EUROSTAT-a;
- (f) stimuliranje inovacija i uspostavljanja poduzeća koja će razvijati nove tehnologije i usluge temeljne na znanju;
- (g) razvoj tehnoloških parkova i inkubatora; uz podršku poduzećima koja se bave razvojem i podrškom e-poslovanju, uslugama informacijskog društva i novim tehnologijama.

Planirana proračunska izdvajanja za ulaganje u informacijsku i komunikacijsku tehnologiju u 2004. godini dana su u Tablici 16.

Tablica 16 Projekcija ulaganja sredstava iz Državnog proračuna u informacijsku i komunikacijsku tehnologiju za 2004. godinu (* procjena uz pretpostavku da ulaganja u računalnu opremu predstavljaju 40% ukupnih ulaganja na proračunskom računu 4221)

Državni proračun 2004.		83.410.142.292,00
3231	Usluge telefona, pošte i prijevoza	354.158.074,00
3238	Računalne usluge	199.685.531,00
4221	Uredska oprema i namještaj*	88.529.745,20
4123	Licence	17.284.146,00
4262	Ulaganja u računalne programe	73.885.279,00
Ukupno IT aktivnosti		733.542.775,20
Udio IT u DP		0,88%

4.6.3 Politika regionalnog razvoja

U poglavlju VIII SSP-a regije i regionalni razvoj su prepoznate kao jedne od značajnijih područja u kojem tek treba pojačati suradnju. U članku 105 SSP-a istaknuto je da će suradnja Hrvatske i EU u regionalnom razvoju biti ojačana s ciljem poticanja ekonomskog razvoja i smanjivanja regionalnih nejednakosti.

Za ispunjavanje uvjeta za punopravno članstvo Hrvatska tek treba definirati jasan strateški i institucionalni okvir regionalne politike koji će osigurati uravnotežen razvoj regija/županija Hrvatske.

Hrvatska još uvijek nema utvrđenu strategiju regionalnog razvoja iako su u strateškim dokumentima nadležnih ministarstva i Vlade utvrđeni okvirni ciljevi regionalnog razvoja. Za Hrvatsku su prioritetne regije razvoja: ratom pogođena područja, pogranična područja, otoci, brdsko planinska područja, te gospodarski nerazvijena područja. Ipak, Vlada još uvijek nije utvrdila jasne kratkoročne i dugoročne ciljeve regionalnog razvoja te glavne prioritete u regionalnom razvoju.

Institucionalni okvir koji bi predstavljao potporu regionalnoj politici je nerazvijen. Nedostaju koordinacijska tijela na razini središnje, regionalne pa čak i lokalnih jedinica koja bi trebala omogućiti usklađivanje politika, instrumenata te upravljanje regionalnim razvojem.

Teritorijalna statistička podjela regija Hrvatske usklađena s NUTS standardima EU je u procesu izrade. Postojećih 20 hrvatskih regija (i Grad Zagreb) usklađuju se prema statističkoj definiciji regija utvrđenoj u NUTS standardima kategorizacije regija. Usporedo s

utvrđivanjem teritorijalnog ustrojstva po NUTS kategorizaciji u tijeku je izračun bruto domaćeg proizvoda (BDP) po regijama Hrvatske.

Regionalne nejednakosti. Postoje utvrđena prioritetna područja (regije) kojima je država osigurala porezne poticaje, izravne potpore, subvencionirane zajmove itd. To su područja posebne državne skrbi, otoci, brdsko planinska područja te pogranična nerazvijena područja. Na razini središnje države još uvijek nije utvrđen stupanj ekonomske nerazvijenosti tih područja kao i veličina i struktura razvojnih potreba što onemogućava provedbu odgovarajućih politika i provedbenih instrumenta.

Zakonodavstvo. Postojeći zakonodavni okvir ne sadrži zakone ili podzakonske akte koji se izričito odnose na regionalni razvoj. Istina, postoje broji zakoni i podzakonski akti koji nisu međusobno usklađeni a u kojima se definira teritorijalni ustroj, financiranje, raspodjela ovlasti itd. Međutim, postojeći zakonodavni okvir ne omogućava utvrđivanje i vođenje usklađene politike regionalnog razvoja.

Financiranje. Sredinom 2001. godine u Hrvatskoj je započeo proces fiskalne decentralizacije. Država je prenijela ovlasti za financiranje osnovnog i srednjeg školstva, zdravstva te socijalne skrbi i osigurala financijska sredstva za njihovo financiranje. Dodatno, država osigurava sredstva za nerazvijene lokalne jedinice kroz izravne potpore iz državnog proračuna. Nažalost, tri godine od početka provedbe nepoznat je stvarni fiskalni i ekonomski učinak Vladinih mjera. Nije napravljena analiza i procjena regionalnih nejednakosti te učinaka financijskih poticaja države lokalnim jedinicama.

Fond za regionalni razvoj. Od 1. siječnja 2002. godine osnovan je Fond za regionalni razvoj s ciljem aktivne potpore regionalnom razvoju kroz projekte koji se financiraju iz državnog proračuna. Fond je osnovan za poticanje ujednačenog regionalnog razvoja područja posebne državne skrbi, otoka, brdsko planinskih područja posebice onih područja koja ostvaruju niži BDP od 65% prosječnog BDP-a u Hrvatskoj. Fond još uvijek aktivno ne sudjeluje u financiranju regionalnih programa i projekta koji se financiraju iz fondova EU. Unatoč sudjelovanju u financiranju kapitalnih i razvojnih projekta na razini regija i lokalnih jedinica još uvijek nije u potpunosti jasno definirana uloga fonda.

U cilju vođenja usklađene politike regionalnog razvoja Hrvatska mora poduzeti niz mjera kojima bi se prilagodio institucionalni okvir za vođenje aktivne regionalne politike.

Definiranje strategije regionalnog razvoja. U Vladinu dokumentu Načela razvoja Republike Hrvatske koji je sastavni dio Razvojne strategije «Hrvatska u 21 stoljeću» navodi se da regionalni razvoj treba uzeti u obzir regionalne razlike u RH. Programom Vlade u razdoblju od 2004. do 2007. definirani su glavni ciljevi regionalnog razvoja: ujednačen razvoj svih regija, održivo korištenje sredstava te socijalna kohezija. Razvojnou strategijom je utvrđeno da se regionalna politika mora postupno decentralizirati kako bi regije preuzele odgovornost za provedbu regionalnih politika. Strategija pruža opće smjernice za definiranje regionalne politike. Međutim tek treba izraditi strategiju regionalnog razvoja u kojem će se utvrditi prioritete, definirati institucionalni okvir, kao i provedbeni mehanizam.

Uprava za regionalni razvoj unutar Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR) izrađuje Nacionalnu strategiju regionalnog razvoja i pripadajući Akcijski plan (u okviru projekta tehničke pomoći CARDS 2002 «Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj») . Ministarstvo će u suradnji sa svim relevantnim partnerima (ostala tijela državne uprave,

regionalna i lokalna samouprava, ekonomsko-socijalni partneri i nevladine organizacije) pripremiti prijedlog Nacionalne strategije regionalnog razvoja do listopada 2005.. Dodatno, MMTPR treba pripremiti prijedlog zakona o regionalnom razvoju, na čemu se radi paralelno uz izradu spomenute Strategije. Prijedlog Zakona također treba biti pripremljen do listopada 2005.

Procjena učinka fiskalne decentralizacije. Usvajanjem novog Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi 2001. godine Hrvatska je utvrdila okvir za strukturnu politiku usklađenu s EU standardima. Stvarna decentralizacija u smislu prijenosa ovlasti i izvora sredstava na lokalne jedinice započela je sredinom 2001. godine. Središnja država je decentralizirala funkcije osnovnog i srednjeg školstva, zdravstva, socijalne skrbi na lokalne jedinice (županije, općine i gradove). Za potrebe ujednačenog razvoja lokalnih jedinica osigurana su sredstva u državnom proračunu koja se dodjeljuju u vidu potpora, no tek okvirno su utvrđeni kriteriji dodjele. Prioritet u regionalnom financiranju dat je područjima posebne državne skrbi (PPDS), nerazvijenim lokalnim jedinicama na području otoka i brdsko planinskih područja. Dodatno su osigurana sredstva dijeljenjem poreza između države i lokalnih jedinica. Problem je što se mehanizam fiskalnog izravnjanja ne temelji na dobroj procjeni fiskalnih nejednakosti te utvrđenoj fiskalnoj poziciji lokalnih jedinica koja bi uzimala u obzir kvalitetne izračune fiskalnih i ekonomskih nejednakosti. Stoga MF treba u suradnji sa znanstvenim institucijama obaviti analizu učinaka fiskalne decentralizacije na regionalni razvoj. Posebice se moraju odrediti nerazvijena područja Hrvatske koja treba snažnije podupirati i razvijati. Provedbu projekta analize učinaka fiskalne decentralizacije treba uskladiti s institucijama koje obavljaju procjene BDP-a i novu predloženu statističku definiciju područja prema kategorizaciji NUTS 2.

Priprema i usvojenje Zakon o regionalnom razvoju. U tom zakonu treba utvrditi uvjete za potporu regionalnom razvoju s glavnim ciljem smanjenja regionalnih razlika. Taj zakon će predstavljati zakonodavni okvir s utvrđenim ulogama i odgovornostima institucija za financiranje te provedbu ciljeva regionalne politike. U tom zakonu treba definirati regionalni ustroj odnosno utvrditi područja kojima će država pružati veći ekonomski poticaj i osigurati ujednačen razvoj.

Prilagodba institucionalne strukture. Glavne institucije koje se bave problemima regionalne politike su Vlada, ministarstava (Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo financija, Ministarstvo pravosuđa uprave i lokalne samouprave, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog planiranja te ostala ministarstva) te Fond za regionalni razvoj.. Ministarstava, sukladno svom djelokrugu, imaju izravnu odgovornost za razvoj regionalnih politika, izrade, procjene te provedbe programa razvoja na razini županije/regija i lokalnih jedinica. Te aktivnosti obavljaju u suradnji sa županijama/regijama odnosno županijskim odjelima zaduženim za definiranje i usklađivanje politika razvoja na svom području te izrade programa i planova regionalnog razvoja. Posredstvom proračuna županija i lokalnih jedinica obavlja se financiranje, provedba razvojnih programa te izrada planova_razvoja. Dodatno postoji 30 institucija, poduzetničkih centara (koje pružaju potporu malim i srednjim poduzećima, agencije za lokalni gospodarski razvoj itd.) koje su uspostavile partnerstvo i sufinanciranje s vladinim institucijama. Međutim, slaba je usklađenost aktivnosti tih institucija kao i koordinacija provedbe programa i projekta između ministarstava, regija i lokalnih jedinica.

Nedostaju administrativna tijela koja bi koordinirala politike na razini središnje države, županije i lokalnih jedinica te omogućila dijeljenje informacija koje su neophodne za nacionalni i regionalni razvoj, te je potrebno osnovati:

- Vladin ured za regionalni razvoj za dnevno upravljanje regionalnim razvojem te koordinirati izradu Nacionalne regionalne razvojne politike, definirati glavne smjernice za pripremu regionalnih planova, te sudjelovati u provedbi planova regionalnog razvoja.
- Nacionalnu agenciju za regionalni razvoj kao glavno provedbeno tijelo Vlade čiji b glavni zadatak bio usklađivanje izrade programa i promocije regionalne politike s ciljem uravnoteženja regionalnog razvoja.
- regionalne razvojne agencije na razini regija/županije koje će sudjelovati u provedbi razvojnih ekonomskih strategija te u suradnji sa središnjom nacionalnom agencijom pripremiti i koordinirati izradu i provedbu programa razvoja županija.

Potrebno je poboljšati međuministarsku koordinaciju te ojačati partnerske strukture i uključiti sve relevantne partnere u proces planiranja (središnja vlast, regionalna i lokalna samouprava, ekonomsko-socijalni partneri, civilno društvo). Vezano uz isto u okviru projekta izrade Nacionalne strategije regionalnog razvoja, koji je u tijeku u MMTPR-u, osnovana je međuministarska koordinacija skupina koju čine visoki predstavnici 13 tijela državne uprave. Predviđeno je da za vrijeme trajanja CARDS 2002 projekta ona ima ulogu njegovog Upravljačkog odbora i donosioca ključnih odluka vezanih uz izradu Nacionalne strategije regionalnog razvoja i pripadajućeg Akcijskog plana te pravnog okvir za regionalnu politiku. Nadalje, predviđeno je da se tijekom provedbe projekta radi na jačanju kapaciteta skupine i njenom osposobljavanju kako bi se ona održala i nakon završetka projekta te pripremila da u skorijoj budućnosti preuzme ulogu vezanu uz programiranje i upravljanje strukturnim fondovima.

Prilagodba teritorijalnog ustroja. U skladu sa statističkom klasifikacijom usklađenom s NUTS standardima Državni zavod za statistiku (DZS) je napravio prijedlog plana teritorijalnog statističkog ustrojstva. Osnovane su radne grupe koje uključuju predstavnike nadležnih ministarstava. Predloženo je da se postojećih 20 regija i Grad Zagreb klasificira u 5 zemljopisnih statističkih područja s prosječnim brojem stanovnika po NUTS 2 (minimalno 800.000 stanovnika). DZS usporedno radi na izračunu BDP po regijama/županijama. Do 2005. godine DZS će završiti posao izračuna BDP za 2002. i 2003. po postojećim županijama ali i usklađen s NUTS 2 kategorizacijom. Nakon obavljenog izračuna i utvrđene statističke podjele teritorija po NUTS 2 državna tijela zajedno s komisijom EU će procijeniti uravnoteženost regionalnog razvoja te utvrditi intenzitet (veličinu) pomoći.

4.6.4 Reforma pravosuđa

Ostvarivanje načela vladavine prava i pravne sigurnosti građana, kao i funkcioniranje tržišnog gospodarstva, ne može se postići bez učinkovitog i neovisnog djelovanje hrvatskog pravosuđa. Učinkovito pravosuđe je od strateške važnosti i za ostvarenje interesa i ciljeva Republike Hrvatske u procesu pridruživanja Europskoj uniji, a postizanje njegove učinkovitosti i nepristranosti u skladu s europskim standardima glavni je cilj koji treba postići reformom pravosudnog sustava.

Vlada Republike Hrvatske u 2003. godini donijela je strategiju Reforme pravosuđa. U sklopu reforme pravosuđa, Ministarstvo pravosuđa kao prioritetne ciljeve odredilo je sređivanje vlasničkih odnosa, reformiranje stečajnog postupka i pojednostavljenje i ubrzanje postupka ovrhe, dogradnja kaznenog zakonodavstva, rasterećenje preopterećenih sudova i brže rješavanje velikog broja neriješenih predmeta, edukaciju pravosudnih dužnosnika i službenika, kao i informatizaciju i kapitalna ulaganja.

Reforma zemljišnoknjižnog sustava: Nesređeno stanje u zemljišnim knjigama jedan je od najvećih problema koji otežava pravni promet i poslovanje pravnih i fizičkih osoba u Hrvatskoj. Zastarjeli i spori sustav ručnog vođenja zemljišnih knjiga je neučinkovit, te se zbog toga na uknjižbu vlasništva čeka i po nekoliko godina. Sređivanje zemljišnih knjiga u Hrvatskoj započelo je 1997. godine, a od 2002. godine ovaj Projekt dobio je potporu zajmom Svjetske banke. Krajnji cilj novog sustava registriranja nekretnina je elektronsko vođenje katastarskih i zemljišnoknjižnih podataka, te njihovo povezivanje u jedinstvenu Bazu zemljišnih knjiga za cijelo područje Republike Hrvatske.

U 2004. godini Ministarstvo pravosuđa i Državna Geodetska uprava zaključili su Sporazum o ustroju i djelovanju Baze zemljišnih podataka RH. Izrađen je Pravilnik o bazi zemljišnoknjižnih podataka RH, kojim se detaljnije određuje ustrojstvo i djelovanje baze zemljišnoknjižnih podataka, te su u tijeku slijedeće mjere i aktivnosti:

- praćenje primjene izmjena i dopuna Zakona o zemljišnim knjigama,
- uvedeni su licencirani zemljišnoknjižni referenti,
- uvedeni su standardizirani obrasci u zemljišnim knjigama.
- Ministarstvo pravosuđa i županijski sudovi provode nadzor rada u zemljišnoknjižnim odjelima
- u toku je informatizacija zemljišnoknjižnih odjela
- provodi se obrazovanje zemljišnoknjižnih sudaca i zemljišnoknjižnih referenata.

Poduzetim mjerama i aktivnostima u 2004. godini broj neriješenih zemljišnoknjižnih predmeta u sudovima koji su najviše preopterećeni biti će smanjen i to u Općinskom sudu u Zagrebu biti će smanjen za 15000 predmeta, u Općinskom sudu u Splitu za 7000 predmeta, u Općinskom sudu u Rijeci smanjenje će biti za 2800 predmeta i u Općinskom sudu u Slavonskom Brodu za 1300 predmeta. Zaostali neriješeni predmeti ažurirati će se tijekom 2005. do kraja 2007. godine, a do kada će se završiti i projekt sređivanja zemljišnih knjiga.

U 2005.-2006. godine provest će se prijepis zemljišnoknjižnih podataka u digitalni oblik u svim sudovima. U 2005. godini završit će se započeti postupci u 2004. godini za obnovu i osnivanje zemljišnih knjiga u područjima gdje je izvršena nova izmjena. Do kraja 2007. godine informatizirati će se sve zemljišne knjige i ručno vođene zemljišne knjige biti će zatvorene. Prema odluci Vlade Republike Hrvatske provest će se sređivanje zemljišnih knjiga za područje doline Neretve, otoka, priobalja i poljoprivrednih zemljišta. U 2005. godini provest će se projekt uknjižbe stanova u zemljišne knjige odnosno prenošenje podataka iz knjige položenih ugovora u Glavnu knjigu i to za tri pilot suda, a do kraja 2007. godine završit će se i uknjižba stanova u zemljišne knjige.

Stečajni postupak: S obzirom na velik broj stečajnih postupaka trgovački sudovi nisu u mogućnosti brzo i učinkovito rješavati ove postupke. Stečajni zakon trebao bi se reformirati tako da vjerovnici dobiju stvarnu kontrolu nad stečajnim postupkom, da se uvedu profesionalni i kvalificirani stečajni upravitelji koji bi djelovali pod nadzorom vjerovnika, te da se eliminiira mogućnost dužnika da se koriste sredstvima za odugovlačenje postupka i da se podrži moderan postupak prisilnog izvršenja neosiguranih potraživanja. Ministarstvo pravosuđa pristupilo je izradi izmjena i dopuna Stečajnog zakona, koje bi trebale biti donesene u 2004. godini. Provesti će se stručna obuka sudaca, stečajnih upravitelja i sudskih službenika.

Ovršni postupak: Općinski i trgovački sudovi opterećeni su velikim brojem ovršnih predmeta. Stoga se pristupilo izmjenama Ovršnog zakona, a čije se donošenje već nalazi u zakonodavnoj

proceduri. Ovim izmjenama otklonit će se mnoge poteškoće u provedbi ovršnog postupka, te će se ustrojiti registar pokretnina.

Reforma kaznenog zakonodavstva: Hrvatski sabor u srpnju 2004. godine donio je izmjene i dopune Kaznenog zakona. Ove izmjene i dopune Kaznenog zakona obuhvatile su one promjene kojima se materijalno kazneno pravo usklađuje s međunarodnim obvezama koje je RH preuzela slijedom harmonizacije sa međunarodnim konvencijama. Preuređene su postojeće inkriminacije kaznenih djela, te su propisana nova kaznena djela vezana za zaštitu okoliša, iskorištavanje mineralnih sirovina i računalni kriminalitet.

U daljnjoj fazi promjene Kaznenog zakona odnosit će se na pitanje općeg i linearnog pooštrenja represije, uvođenje kazne doživotnog zatvora, produljenje rokova zastare, prisilne naplate novčane kazne i dr. Vlada RH uputila je u zakonodavnu proceduru Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta. Prijedlog ovog Zakona sadrži izmjene i dopune koje se odnose na osiguranje i jačanje normativnih pretpostavki koje će osigurati vodeću ulogu USKOK-a u suzbijanju organiziranog kriminala i korupcije.

Mjere za modernizaciju i učinkovitiji rad hrvatskih sudova: U 2004. godini započeo je Twinning projekt iz programa tehničke pomoći EU CARDS 2002 pod nazivom «Modernizacija pravosuđa – podrška učinkovitijem i modernijem radu hrvatskih sudova». Ovaj projekt se temelji na zajedničkom radu finskih i hrvatskih eksperata i sudaca. Cilj projekta je poboljšati djelotvornost rada hrvatskih sudova i to uvođenjem učinkovitijeg sustava sudske uprave i uvođenjem integriranog sustava upravljanja sudskim spisima.

Modernizacija rada Visokog prekršajnog suda RH i izabranih prekršajnih sudova, kao i podrška učinkovitijem i modernijem radu Upravnog suda RH obuhvaćena je CARDS-om 2004, za koje su odobreni prijedlozi projekata.

Izmjenama Zakona o sudovima koje su donesene u ožujku 2004. godine povećana je odgovornost za postupanje sudaca tijekom obavljanja sudačke dužnosti. Ovim izmjenama Zakona o sudovima, a u cilju rasterećenja preopterećenih sudova, omogućeno je da predsjednik Vrhovnog suda RH odredi da umjesto suda koji zbog velikog broja predmeta nije u mogućnosti u razumnom roku raspraviti te predmete i donijeti odluku, odredi drugi ustupajući sud stvarne nadležnosti.

Proširene su i ovlasti sudskih savjetnika na način da su sudski savjetnici ovlašteni samostalno provoditi određene sudske postupke, ocjenjivati dokaze i utvrđivati činjenice. Time je omogućeno da se pojedini sudski postupci i sudske radnje ubrzaju i rasterete suci u procesu sudovanja.

Temeljna opredjeljenja i ciljevi za postizanje učinkovitog pravosuđa su:

- smanjiti broj neriješenih predmeta i povećati ažurnost sudova,
- poboljšanje organizacije rada sudova i informatizacija,
- podizanje razine odgovornosti nositelja pravosudnih dužnosti, te službenika i namještenika.

Mjere za postizanje zadanih ciljeva

- provoditi preraspodjelu predmeta s preopterećenih sudova na druge stvarno nadležne sudove temeljem rješenja predsjednika Vrhovnog suda RH (čl. 10. Zakona o sudovima).

- povećati broj sudskih savjetnika, pri čemu prioritet trebaju imati najopterećeniji sudovi, kako bi suci bili oslobođeni poslova koji ne zahtijevaju sudačka znanja i vještine,
- nadzor rada općinskih sudova od strane Ministarstva pravosuđa i županijskih sudova, naročito onih sudova gdje je velik broj neriješenih predmeta i gdje je velik broj pritužbi građana na rad suda.

Ove mjere provodit će se kontinuirano i one su već započele u 2004. godini.

Do kraja 2004. godine Ministarstvo pravosuđa izradit će novi način praćenja statističkih podataka o radu sudova, a gdje će se posebno iskazivati praćenje pojedinačnog rada suca i sudskih savjetnika. U toku 2005. godini izradit će se nova Okvirna mjerila za rad sudaca.

Organizacija sudske uprave: U cilju bolje organiziranosti rada sudova date su veće ovlasti predsjednicima sudova kako bi mogli poduzimati mjere za bolji i učinkovitiji rad suda. U toku 2005. godine provest će se racionalizacija postojećih sudova s obzirom na stvarnu i mjesnu nadležnost sudova, te napraviti analiza rada malih sudova.

U okviru PAL programa, predviđa se potpora jačanju pravosuđa s ciljem ravnomjerno raspoređenim opterećenjem predmetima među sudovima, smanjenja broja zaostataka sudskih predmeta i odugovlačenja sudskih postupaka te povećane odgovornosti sudaca) – izmjenom Zakona o zemljišnim knjigama, zemljišno-knjižni postupak bi se trebao prebaciti sa sudaca na sudske službenike.

U cilju postizanja veće razine odgovornosti pravosudnih dužnosnika, Ministarstvo pravosuđa provodi nadzor nad radom sudova. S tim u svezi u okviru Ministarstva pravosuđa imenovat će se sudski inspektori. Izmjenama Zakona o Državnom sudbenom vijeću posebno će se razraditi odredbe koje reguliraju stegovnu odgovornost sudaca. Ove izmjene biti će donesene u 2005. godini.

Usavršavanje sudskih dužnosnika i službenika: Ministarstvo pravosuđa osnovalo je Pravosudnu akademiju s ciljem da je svi suci redovito i obvezno pohađaju, kao preduvjet napredovanja u sudačkoj karijeri. U 2004. i 2005. godini Pravosudna akademija izraditi će programe obrazovanja, kao i posebne programe za specijalizaciju sudaca odnosno državnih odvjetnika. Podrška stručnom usavršavanju sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika započela je početkom 2004. godine Programom CARDS 2001. Završetak ovog Programa je kraj 2005. godine. CARDS-om 2003 predviđena je obuka i obrazovanje državnih odvjetnika i primjena ovog projekta predviđa se do početka 2005. godine.

Informatizacija: Cilj informatizacije je izgraditi jedinstveni informatički sustav pravosuđa i to kroz uspostavu jedinstvenog načina praćenja sudskih registara, jedinstvenu mrežu, kao i jedinstvenu organizaciju, kako bi se postiglo brže rješavanje predmeta i bolja kontrola predmeta, dostupnost informacija o predmetima i o sudskoj praksi, kao i efikasniji i brži rad pisarnica, upisnika i referada.

U tijeku je Projekt uspostave integriranog sustava upravljanja sudskim predmetima (ICMS) koji se financira uz pomoć Svjetske banke i programa Europske unije – CARDS 2002, te će nakon izrade tehničkih specifikacija uslijediti izrada softverskih programa i nabavka opreme. Završetak ovog Projekta planira se 2006. godine. Uvođenje automatiziranog sustava upravljanja sudskim predmetima, Svjetska banka će također podržati kroz PAL program.

4.6.5. Okoliš

Polazeći od *Mišljenja Europske komisije o zahtjevu Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji – AVIS*, uz opsežan rad na zakonodavnom usklađivanju s pravnom stečevinom EU, u narednom razdoblju osigurat će se i institucionalno jačanje upravnog sektora nadležnog za zaštitu okoliša na svim razinama te uspostaviti kontinuirano povećana ulaganja, poglavito na području postupanja s otpadom, pročišćavanja otpadnih voda i vodoopskrbe.

U politici i programu Vlade Republike Hrvatske dat će se veće značenje sektoru okoliša i istovremeno razvoju gospodarski važnih sektora čije se aktivnosti, uz znatna ulaganja, moraju prilagoditi visokim EU standardima u zaštiti okoliša te jačanju integriranja politike zaštite okoliša sa sektorskim politikama u ranoj fazi njihova donošenja. Značajan pomak ostvarit će se izradom Strategije održivog razvitka te provedbom strateške procjene utjecaja na okoliš za programe, planove i strategije što će se propisati novim Zakonom o zaštiti okoliša (2006.) i odgovarajućim provedbenim propisima. Na tom se području očekuje značajan doprinos Savjeta za zaštitu okoliša kojeg je Vlada Republike Hrvatske osnovala u travnju 2004. godine. Potporu zakonodavnom usklađivanju te horizontalnoj koordinaciji i jačanju suradnje među ministarstvima, područnim i lokalnim jedinicama samouprave te s privatnim sektorom pružaju i projekti CARDS.

Prema okvirnim procjenama Svjetske banke, Hrvatska će morati investirati mnogo više u zaštitu okoliša nego što to sada čini kako bi zadovoljila standarde EU⁶. Procjena troškova prilagodbe pravnoj stečevini EU u području zaštite okoliša s financijskim planovima izradit će se, prije svega, uz potporu projekata CARDS. Financiranje projekata zaštite okoliša osiguravat će se iz cijena komunalnih usluga i namjenskih naknada, sredstava državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne samouprave i županija, izvanproračunskih fondova (Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Hrvatske vode), zatim iz sredstava gospodarskih subjekata, privatno-javnog partnerstva, zajmova, stranih ulaganja, te međunarodne pomoći i donacija. Značajan napredak postignut je osnivanjem Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost koji djeluje od početka 2004. godine i osigurava dopunska sredstva za zaštitu okoliša. Prva izdvajanja iz ostvarenih prihoda u 2004. (novo uvedenih naknada u zaštiti okoliša koje čine njegov vlastiti prihod) usmjerena su na sanaciju odlagališta komunalnog otpada, a izdvajanja u 2005. odnosit će se na projekte u zaštiti okoliša (oko 223 milijuna kuna) i projekte energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije (oko 77 milijuna kuna). Novi izvori financiranja projekata u zaštiti okoliša su predpristupni programi pomoći PHARE i ISPA. Pripremljeni su prijedlozi projekata za PHARE 2005. (područje inspekcijskog nadzora, kakvoće zraka, upravljanja kemikalijama), a u tijeku su aktivnosti na izradi ISPA Strategije za okoliš što uključuje i pripremu mogućih investicijskih projekata za sufinanciranje iz ISPA programa u 2005. i 2006. godini.

⁶ Iznos kapitalnih izdataka za zaštitu okoliša (osnovni scenarij) u razdoblju od dvadeset godina procijenjen je na 6,1 do 11,6 milijardi eura ili 1.390 do 2.680 eura po stanovniku (69 do 134 eura godišnje), od čega se 50% odnosi na sektor voda, a preostalih 50% na gospodarenje otpadom, zaštitu kakvoće zraka i primjenu IPPC direktive. *Izvor: Ekonomski memorandum za Hrvatsku, srpanj 2003.*

Horizontalne mjere⁷

Temeljni zakon koji uređuje područje zaštite okoliša je Zakon o zaštiti okoliša (Narodne novine br. 82/94 i 128/99). Novi Zakon o zaštiti okoliša donijeti će se 2006. godine i bit će usklađen s pravnom stečevinom EU, a posebice u odnosu na:

- pristup informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša,
- procjenu utjecaja na okoliš na razini pojedinačnog zahvata,
- procjenu utjecaja na okoliš planova, programa, strategija i zakonodavstva (strateška procjena utjecaja na okoliš),
- ekološku dozvolu za nove i postojeće proizvodne uređaje i Sustav upravljanja okolišem (EMAS),
- informacijski sustav zaštite okoliša,
- planove intervencija u zaštiti okoliša.

U 2005. godini izradit će se Izvješće o stanju okoliša koje će pridonijeti unapređenju sustava zaštite okoliša te učinkovitijem izvješćivanju o stanju okoliša i rezultatima poduzetih mjera. Strategija održivog razvitka izradit će se do 2008. godine.

Za donošenje i provedbu planiranih mjera u razdoblju 2005. – 2007. osigurat će se sredstva u iznosu od 16,8 milijuna kuna iz Državnog proračuna i drugih izvora.

Pri usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom EU te jačanju kapaciteta na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini koristi se podrška CARDS i REReP projekata.

Kakvoća zraka i klimatske promjene⁸

Pravno područje zaštite zraka uređeno je Zakonom o zaštiti okoliša, Zakonom o zaštiti zraka* (Narodne novine br. 48/95) i međunarodnim ugovorima. U pravnom sustavu Republike Hrvatske je niz posebnih zakona i drugih propisa koji posredno sadrže i mjere za zaštitu zraka. U tijeku je usklađivanje hrvatskih propisa s pravnom stečevinom EU.

U skladu s Nacionalnom strategijom zaštite okoliša i Nacionalnim planom djelovanja za okoliš (Narodne novine br. 46/02), u narednom razdoblju pristupit će se provedbi sljedećih mjera:

- donijeti Plan djelovanja zaštite i poboljšanja kakvoće zraka,
- donijeti provedbene propise,
- uspostaviti kvalitetan sustav za trajno praćenje kakvoće zraka (državna mreža i lokalne mreže),
- provesti kategorizaciju državnog teritorija prema stupnju onečišćenosti zraka,
- unaprijediti nacionalni sustav za proračun emisija stakleničkih plinova te uspostaviti registar emisija stakleničkih plinova te registar tehnologija za smanjenje emisija,
- započeti s uspostavom nacionalnog programa za ocjenu utjecaja i prilagodbu klimatskim promjenama,
- uspostaviti kvalitetan sustav za postupanje s tvarima koje oštećuju ozonski omotač uključujući i sustav oporabe tih tvari te njihovog sigurnog odlaganja kada postanu otpad.

⁷ Nositelj izrade: MZOPUG

⁸ Nositelj izrade: MZOPUG

* Nacrt novog prijedloga Zakona o zaštiti zraka s konačnim prijedlogom zakona u postupku je donošenja.

Za provedbu planiranih mjera u razdoblju 2005.-2007. osigurat će se sredstva u iznosu od 32,5 milijuna kuna iz Državnog proračuna i drugih izvora.

Tehnička i financijska podrška za usklađivanje zakonodavstva, izradu Plana zaštite i poboljšanja kakvoće zraka i uspostavu dijela državne mreže, osigurat će se iz programa CARDS. Financijska pomoć za uspostavljanje dijela državne mreže zatražena je i iz programa PHARE 2005. Jačanje kapaciteta potrebnih za izgradnju nacionalnog sustava za proračun emisija stakleničkih plinova osigurat će se unutar programa LIFE III – Treće zemlje.

Gospodarenje otpadom⁹

Pravno područje gospodarenja otpadom uređeno je Zakonom o otpadu* (Narodne novine br. 151/03) i međunarodnim ugovorima (Baselska konvencija).

Nacionalnom strategijom zaštite okoliša i Nacionalnim planom djelovanja za okoliš utvrđeno je da je neodgovarajuće gospodarenje otpadom jedan od najvećih problema okoliša. Postoje visoko opterećeni lokaliteti starih odlagališta opasnog otpada i napuštenih industrijskih pogona. Radi ublažavanja postojećeg stanja i stvaranja uvjeta za uspostavljanje sustava gospodarenja otpadom, Vlada Republike Hrvatske donijela je Program mjera za postupanje s otpadom u Republici Hrvatskoj u 2004., a u tijeku je i izrada Strategije gospodarenja otpadom i Plana gospodarenja otpadom. Prioritetne aktivnosti su mjere za smanjivanje otpada za odlaganje. Planira se uspostavljanje mreže centara za gospodarenje otpadom u kojima će se osim odlaganja obavljati i odvajanje, predobrada, privremeno skladištenje otpada, obrada te druge propisane radnje.

Ostvaren je napredak aktivnostima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost koji iz ostvarenih prihoda sufinancira sanaciju odlagališta komunalnog otpada (godišnje planirano oko 150 milijuna kuna) te uvođenjem naknade koje plaćaju pravne i fizičke osobe koje odlažu neopasni industrijski otpad i naknade koju plaćaju proizvođači opasnog otpada. Također su u 2004. pokrenute aktivnosti na sanaciji lokacija visokog onečišćenja okoliša -crnih točaka, koje će se nastaviti u 2005. i narednih godina. U Državnom proračunu za 2005. godinu za sanaciju crnih točaka (projektnu dokumentaciju) osigurat će se iznos od 3,0 milijuna kuna, za 2006. 3,7 milijuna kuna te za 2007. iznos od 3,7 milijuna kuna.

Radi prilagodbe zahtjevima pravne stečevine EU u području gospodarenja otpadom, poglavito financijski zahtjevnih (teških), direktiva potrebno je na stalnoj i dugoročnoj osnovi osiguravati velika financijska sredstva. Potrebna sredstva iznose 3.330 milijuna kuna.

Tehnička podrška za usklađivanje zakonodavstva ostvarit će se prvenstveno iz programa CARDS, a za razvoj informacijskog sustava gospodarenja otpadom iz programa LIFE III– Treće zemlje. Iz programa CARDS osigurana su sredstva i za određena infrastrukturna ulaganja u cilju poboljšanja gospodarenja otpadom na lokalnoj razini. Jačanje administrativnih sposobnosti na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini ostvarit će se također provedbom CARDS, LIFE III – Treće zemlje te REReP projekata.

⁹ Nositelj izrade: MZOPUG

* Nacrt novog prijedloga Zakona o otpadu s konačnim prijedlogom Zakona u postupku je donošenja

Kakvoća vode¹⁰

U području upravljanja vodama postojeći zakonodavni okvir pruža dobru osnovu za usklađivanje s pravnom stečevinom EU. Planira se intenzivnije raditi na razvoju i usuglašavanju zakonodavnog okvira s pravnom stečevinom EU, daljnjem jačanju provedbenih mehanizama, administrativnih kapaciteta te vodnogospodarskom planiranju. U Državnom proračunu planirana su sredstva za usklađivanje zakonodavstva za 2005. godinu u iznosu od 375.000,00 kuna, 2006. godinu 400.000,00 kuna i za 2007. godinu 400.000,00 kuna.

Mjere zaštite voda definirane su Državnim planom za zaštitu voda te je potrebno intenzivnije nastaviti s provedbom tih mjera. Trenutno godišnje investiranje u gradnju infrastrukturnih objekata za zaštitu voda je nedostavno za postizanje standarda EU te je potrebno osigurati veća financijska sredstva za tu namjenu. U Državnom proračunu planira se na ime kapitalnih projekata zaštite voda i mora od onečišćenja i zagađenja za 2005. godinu iznos od 70,0 milijuna kuna, 2006. godinu 63,5 milijuna kuna i za 2007. godinu 48,0 milijuna kuna.

U svezi s korištenjem voda trenutno su najvažniji problemi u području vodoopskrbe. Sustavno i trajno treba raditi na ujednačavanju i povećanju sigurnosti vodoopskrbe gdje to ekonomski elementi dozvoljavaju. U Državnom proračunu planira se na ime kapitalnih projekata vodoopskrbe iznos od 139,0 milijuna kuna za 2005. godinu, 209,0 milijuna kuna za 2006. godinu i 260,0 milijuna kuna za 2007. godinu.

Područje zdravstvene ispravnosti vode za piće regulirano je odredbama Zakona o hrani (Narodne novine br. 117/03) kojim se propisuje obveza donošenja provedbenih akata u svezi zdravstvene ispravnosti vode za piće. Osnovne aktivnosti koje proizlaze iz provedbenih propisa jesu: ustrojavanje sustava samokontrole za javne vodoopskrbne objekte i uvođenje istoga u praksu, monitoring vode za piće, imenovanje Stručnog povjerenstva za vodu za piće.

Zone sanitarne zaštite izvorišta vode nisu uspostavljene na svim izvorištima, pa je uz gradnju vodoopskrbne infrastrukture potrebno raditi na povećanju sigurnosti zaštite vodonosnika od onečišćenja i zagađenja. Financijska sredstva za ove svrhe osiguravaju jedinice lokalne samouprave.

Štete od suša u poljoprivredi u nekoliko posljednjih godina vrlo su visoke, te je potrebno u slijedećem razdoblju intenzivirati napore na izradi planova za obnovu postojećih i za razvoj novih sustava za natapanje. U Državnom proračunu planira se na ime kapitalnih projekata navodnjavanja za 2005. godinu iznos od 100,0 milijuna kuna, 2006. godinu 100,0 milijuna kuna i za 2007. godinu 100,0 milijuna kuna.

Sustav zaštite od štetnog djelovanja voda je nedovoljno razvijen da bi osigurao potrebnu sigurnost te je potrebno intenzivno raditi na njegovom daljnjem razvoju. U Državnom proračunu planira se na ime kapitalnih projekata za zaštitu od štetnog djelovanja voda za 2005. godinu iznos od 93,5 milijuna kuna, 2006. godinu 76,5 milijuna kuna i za 2007. godinu 69,5 milijuna kuna.

Putem CARDS projekata osigurava se tehnička pomoć za usklađivanje zakonodavstva u području upravljanja vodama, unapređivanje informacijskog sustava voda i jačanje

¹⁰ Nositelj izrade: MPŠVG

vodnogospodarskog planiranja. Trenutni izvori financiranja koji su na raspolaganju nedostatni su i potrebno je prioritetno pristupiti reformi postojećeg sustava financiranja i izradi investicijskih strategija i programa.

Zaštita prirode¹¹

Prema Zakonu o zaštiti prirode (Narodne novine br. 162/03), zaštita prirode osim zaštićenih područja uključuje sveukupnu biološku i krajobraznu raznolikost.

Sektor zaštite prirode premješten je početkom 2004. iz Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja (sada Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva) u Ministarstvo kulture. Za zaštitu prirode u državnom proračunu za 2005. osigurano je 14,8 milijuna kuna. Za 2006.g. planiraju se sredstva u iznosu 16,3 milijuna kuna, a za 2007. g. u iznosu 14,5 milijuna kuna.

U 2005. predviđeno je donošenje novog Zakona o zaštiti prirode.

Postotak površine zaštićenih područja iznosi oko 10 % površine Hrvatske, što je potrebno povećati na 15-20%. U 2005. planirano je proglašenje Parka prirode Lastovo. Sredstva za uspostavu i rad JU PP Lastovo, u iznosu 1,2 milijuna kuna, osigurat će se iz Državnog proračuna u razdoblju 2005.-2007.

Mehanizmi zaštite biološke raznolikosti izvan zaštićenih područja početi će se provoditi nakon uspostave Nacionalne ekološke mreže, odnosno NATURA 2000.

Revizija NSAP-a planirana je za 2005. godinu za što su osigurana potrebna sredstva u Državnom proračunu.

Izrađeni planovi upravljanja zaštićenim vrstama primjenjivat će se od početka 2005. za što je u 2005. osigurano 2,0 milijuna kuna. U te svrhe za 2006. g. predviđa se izdvojiti 3,35 milijuna kuna, a u 2007. 2,6 milijuna kuna.

Potrebno je uspostaviti mehanizme održivog korištenja prirodnih resursa te ih ugraditi u sve sektore i propise.

Industrijsko onečišćenje i upravljanje rizikom¹²

Temeljem Plana intervencija u zaštiti okoliša (Narodne novine br. 82/99) uspostavljena je međusektorska koordinacija predviđanja, promatranja i obavješćivanja, kao trajna osnova učinkovitog i pravovremenog djelovanja kod iznenadnih događaja.

Započeta je provedba mjera praktičnog osposobljavanja pučanstva za samozaštitu, uzajamnu zaštitu, ponašanje i djelovanje u slučaju nesreća uvažavajući odgovarajuće zahtjeve i smjernice EU, NATO odbora za industrijsko planiranje u sklopu pristupnih priprema, te preuzete obveze UN/ECE Konvencije o industrijskim nesrećama što uključuje obuku i osposobljavanje civilne zaštite. Izrađuju se Planovi zaštite i spašavanja radi provedbe organizirane zaštite i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od opasnosti i posljedica civilizacijskih i prirodnih katastrofa i za razinu jedinica lokalne i područne samouprave na temelju Pravilnika o metodologiji izrade i sadržaju planova zaštite i spašavanja (Narodne novine br. 31/95).

Ratifikacijom Konvencije o prekograničnim učincima industrijskih nesreća (Narodne novine-Međunarodni ugovori 7/99) te prihvaćanjem Programa Ujedinjenih Naroda za zaštitu okoliša - APELL proces, Republika Hrvatska obvezala se da će pravne propise koji uređuju područje

¹¹ Nositelj izrade: MINK - neslužbeni tekst

¹² Nositelj izrade: MZOPUG

sprečavanja i nadziranja industrijskih onečišćenja uskladiti s tim međunarodnim dokumentima.

Radi usklađivanja s odredbama Direktive 96/82 EC (Seveso II), kao i navedenom Konvencijom i APELL procesom, donijet će se novi Plan intervencija u zaštiti okoliša.

Ekološka dozvola

Za usklađivanje rada industrijskih procesa i energetskih postrojenja s EU propisima, potrebno je uspostaviti pravni, administrativni i financijski okvir za provedbu odgovarajućih mjera.

Pravni okvir za uspostavu cjelovitog sustava sprečavanja, nadziranja i onečišćenja okoliša bit će novi Zakon o zaštiti okoliša i odgovarajući provedbeni propisi u skladu s odredbama IPPC direktive.

Za provedbu planiranih mjera u razdoblju 2005.-2007. osigurat će se sredstva u iznosu 32,0 milijuna kuna u Državnom proračunu i iz drugih izvora

Kemikalije¹³

Kako bi se osigurala osnova za uspostavljanje cjelovitog i učinkovitog sustava sigurnog gospodarenja kemikalijama kroz njihov cijeli životni vijek, područje kemikalija potrebno je zakonodavno i institucijski urediti.

Novousvojeni Zakon o kemikalijama (Narodne novine br. 173/03), koji će se primjenjivati od 01. siječnja 2005. godine, potrebno je doraditi kako bi se uklonile postojeće «fragmentiranosti». Pristupit će se izradi brojnih provedbenih propisa. Razvijat će se institucionalna i kadrovska infrastruktura nužna za cjelovitu primjenu Zakona o kemikalijama. Osnovat će se *Ured za kemikalije*, kao središnje nacionalno tijelo za sigurno gospodarenje kemikalijama, a u njegovu će se sastavu oformiti registar kemikalija. Intenzivirat će se komunikacija sa gospodarstvenicima i javnošću s ciljem njihove bolje educiranosti i informiranosti o mogućim opasnostima te gospodarskom značaju kemikalija, a u neposrednoj suradnji s MZOPUG-om i drugim državnim tijelima nadležnim za provođenje planova intervencija u zaštiti okoliša, obveza Konvencije o prekograničnim učincima industrijskih nesreća te NATO smjernicama Odbora za industrijsko planiranje.

Sredstva za provedbu planiranih mjera u 2005. godini procjenjuju se na 18,5 milijuna kuna. Ta sredstva će se nastojati osigurati unutar projekta *Sigurno gospodarenje kemikalijama za održivi razvoj* koji je prijavljen za PHARE program za proračunsku 2005. godinu.

Za pripreme osnivanja *Ureda za kemikalije* u Državnom proračunu za 2004. godinu osigurana su sredstva u visini 250.000,00 kuna. Za početni rad *Ureda za kemikalije* i njegovo najnužnije tehničko opremanje u 2005. godini predviđena su sredstva u Državnom proračunu od 1,0 milijuna kuna (dodatno 350.000,00 kuna u 2006. i 350.000,00 kuna u 2007. kao potpora njegovu radu).

Genetski modificirani organizmi¹⁴

GMO u hrani i stočnoj hrani reguliran je Zakonom o hrani (Narodne novine br. 117/03). Problematiku prekograničnog prijenosa i ograničene upotrebe, stavljanja u promet i proizvodnje GMO-a regulira Zakon o zaštiti prirode (Narodne novine br. 162/03, članci 92. – 141.). Za provedbu istog nadležno je Ministarstvo kulture, Državni zavod za zaštitu prirode.

¹³ Nositelj izrade: MGRP

¹⁴ Nositelj izrade: MINK – neslužbeni tekst

U postupku je donošenje Zakona o GMO-u, koji neće bitno promijeniti regulatorne odredbe iz važećeg Zakona o zaštiti prirode, no očekuje se bitna promjena u definiranju nadležnosti pojedinih tijela uprave i inspekcije.

U 2005., ovisno o novodefiniranim nadležnostima, započeti će izgradnja administrativnog i institucionalnog okvira za provedbu Zakona o GMO za što su u proračunu osigurana potrebna sredstva.

Provedbeni propisi temeljem Zakona o GMO biti će izrađeni tijekom 2005.

Buka¹⁵

Područje zaštite od buke uređeno je Zakonom o zaštiti od buke (Narodne novine br. 20/03). Temeljem tog Zakona donijet će se preostali provedbeni propisi.

Za provedbu rečenih propisa, provest će se jačanje administrativnih kapaciteta (osposobljavanje stručnih osoba u postupcima nadzora nad pravnim osobama koje obavljaju stručne poslove zaštite od buke, vođenje registra pravnih osoba, vođenje stručnih ispita za buku).

Do 2007. donijet će se Nacionalni program zaštite zdravlja od buke pri čemu je prethodno potrebno napraviti situacijsku analizu, educirati stručnjake i stvoriti sustav prema uzoru na zemlje EU. U oblasti zračnog prometa predviđeno je daljnje usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom EU.

Zaštita od ionizirajućih zračenja¹⁶

Postojeći zakonski okvir (Zakon o zaštiti od ionizirajućih zračenja - Narodne novine br. 27/99 i 173/03) kojim se regulira zaštita od ionizirajućih zračenja u skladu je s zahtjevima EU. Zbog novih saznanja, a pogotovo u novije vrijeme sve učestalijih terorističkih prijetnji u kojima bi bio upotrijebljen radioaktivni materijal, postojeća regulativa uskladit će se tako da se kroz unutarnju i međunarodnu suradnju posljedice mogućih zlonamjernih radnji vezanih uz upotrebu izvora ionizirajućih zračenja svedu na minimum. Zbog toga se planiraju aktivnosti koje imaju za cilj razvoj i usuglašavanje postojeće legislative, jačanje provedbenih mehanizama te jačanje administrativnih kapaciteta.

U cilju postizanja planiranog, osigurat će se sredstva kako slijedi:

u 2005. godini iznosu od 4,17 milijuna kuna za donošenje novog Zakona o zaštiti od ionizirajućih zračenja i njegovih provedbenih propisa (3 pravilnika) i izgradnju skladišta radioaktivnog materijala,

u 2006. godini u iznosu od 2,9 milijuna kuna za uspostavu i provođenje Državnog plana i programa mjera zaštite od ionizirajućih zračenja u slučaju izvanrednog događaja, sustava za ispitivanje ionizirajućih zračenja te vrsta i aktivnosti radioaktivnih tvari u okolišu,

- u 2007. godini u iznosu od 15,2 milijuna kuna za uspostavljanje i opremanje nadzornih točaka na graničnim prijelazima i strateškim mjestima za nadzor nedopuštenog prometa radioaktivnim materijalom.

¹⁵ Nositelj izrade: MZSS

¹⁶ Nositelji izrade: DZZZ

Administrativni kapaciteti *

Kao središnje tijelo državne uprave za područje zaštite okoliša djeluje Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te druga središnja tijela državne nadležna za pojedine sastavnice odnosno pitanja iz područja zaštite okoliša (**Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva**, Ministarstvo kulture, **Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka**, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Državni hidrometeorološki zavod). Osim tih središnjih tijela državne uprave, u području zaštite okoliša djeluju: Agencija za zaštitu okoliša, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Hrvatske vode, Državni zavod za zaštitu od zračenja, Državni zavod za zaštitu prirode. U Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ustrojen je Odjel za EU integracije i međunarodne projekte u okviru Uprave za zaštitu okoliša. U ostalim tijelima državne uprave također postoje ustrojbene jedinice koje se bave poslovima vezanim za EU pridruživanje. U svim navedenim tijelima utvrđen je nedostatak kadrovskih resursa za obavljanje tih poslova te se predviđa odgovarajuće povećanje i osposobljavanje putem radionica, seminara i dr. u zemlji i inozemstvu. Jačanje administrativnih kapaciteta komponenta je projekata iz programa CARDS, LIFE III-treće zemlje, REReP i bilateralnih projekata koji se provode u tijelima državne uprave, institucijama koje djeluju u zaštiti okoliša te na županijskoj i lokalnoj razini, što je predviđeno i predloženim projektima za PHARE program.

Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (*horizontalno zakonodavstvo, zrak i otpad*): u Upravi za zaštitu okoliša planira se povećanje broja zaposlenih: u 2005. u odnosu na 2004. za 20 (48%), u 2006. dodatnih 12 te u 2007. još 6 novozaposlenih. Kadrovski će ojačati i Uprava za inspekcijske poslove (do kraja 2005.: 25 novozaposlenih – povećanje od 59,5% u odnosu na 2004.) i Samostalna služba za zakonodavstvo (do kraja 2005. – 3 novozaposlena). **Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva** (*područje kakvoće voda*): u Upravi za vodno gospodarstvo za 2005. i 2006. predviđa se zapošljavanje po 4 nova službenika godišnje. **Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva** (*područje kemikalija*): u 2005. planirano je ustrojavanje Ureda za kemikalije i njegovo kadrovsko popunjavanje prvenstveno preuzimanjem službenika iz drugih ministarstava. Paralelno će se tijekom 2005. godine kadrovski i tehnički jačati relevantne institucije (primjerice ovlašteni kontrolni laboratoriji). **Ministarstvo kulture** (*područje zaštite prirode i genetski modificiranih organizama*): planira se povećanje broja zaposlenih u nacionalnim parkovima i parkovima prirode: u 2005. godini 30 novozaposlenih, u 2006. 8, a u 2007. 6 novozaposlenih. **Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi** (*područje buke*): u razdoblju 2005.- 2007. planira se zapošljavanje 4 nova službenika. **Državni zavod za zaštitu od ionizirajućih zračenja** osnovan je 2004. godine. U 2005. planira se zapošljavanje 3 nova djelatnika. Zaposlenici Zavoda educirat će se kroz Projekte tehničke suradnje s Međunarodnom agencijom za atomsku energiju. **Agencija za zaštitu okoliša** planira u 2005. zaposliti 3 novih djelatnika (2004. /listopad/ - 11 zaposlenih). **Državni Zavod za zaštitu prirode** planira zaposliti nove stručne kadrove i to u 2005. 19 novih djelatnika, u 2006. 17., a u 2007. 8 novih djelatnika.

* Za MINK neslužbeni podaci

4.6.6. Odgoj, obrazovanje i znanost

Znanost i visoko obrazovanje

U 2003. godini stupio je na snagu Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, a 2004. njegove izmjene s primarnim ciljem približavanja zakonodavstvu Europske Zajednice. Primarne zadaće MZOŠ-a u sljedećem razdoblju bit će reorganizacija sustava znanosti i visokog obrazovanja u skladu s novim zakonom:

- Do 31. prosinca 2004. Sabor RH imenovati će Nacionalno vijeće za znanost i Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje.
- Nacionalno vijeće za znanost i Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje zajednički će imenovati Savjet za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja, Nacionalno vijeće za znanost će imenovati znanstvena i umjetnička područna vijeća te matične odbore (rok 1. srpnja 2005.).
- Do 31. prosinca 2004. Vlada RH će se osnovati Agenciju za znanost i visoko obrazovanje, a Agencija započinje s radom do 1. ožujka 2005.
- Sabor na prijedlog Vlade imenovati će Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju.
- Nacionalna vijeća obvezna su donijeti poslovnike o radu, te poslovnik o zajedničkom radu. Nacionalno vijeće za znanost dati će prethodno mišljenje na pravilnik o vrednovanju kvalitete i učinkovitosti znanstvenih organizacija, a samostalno donijet će pravilnike o sastavu i načinu rada područnih vijeća i matičnih odbora, pravilnik o znanstvenim područjima, poljima i granama, te pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja. Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje dati će prethodno mišljenje na pravilnik o mjerilima i kriterijima za vrednovanje kvalitete i učinkovitosti visokih učilišta, pravilnik o mjerilima i kriterijima za vrednovanje studijskih programa i pravilnik o mjerilima i kriterijima za osnivanje visokih učilišta.

Dugoročni cilj je postupnim povećanjem proračunskih i izvanproračunskih izdvajanja za znanost i visoko obrazovanje doseći stupanj izdvajanja u razvijenim europskim zemljama, uvesti međunarodno uvriježen sustav vrednovanja znanstvenog rada, te osposobiti kadrove za trajno praćenje i evaluaciju znanstvenog rada prema svjetskim standardima.

Učenje stranih jezika u osnovnim i srednjim školama – stanje, planovi unapređenja

Osnovna škola: Iako je riječ o obveznom osnovnom obrazovanju koje se provodi u osnovnoj školi i traje osam godina *strani jezici se počinju učiti u predškolskoj dobi kao projekt ranog učenja stranih jezika* – engleskog (79%), njemačkog (15%), francuskog (4%) i talijanskog jezika (2%). Oko 25% djece predškolske dobi polazi programe ranog učenja stranih jezika u trajanju do 5 sati tjedno, a oko 5% djece uključeno je u petosatne i desetosatne programe učenja stranih jezika (u to nisu uključena djeca nacionalnih manjina koja imaju organiziran rad na materinjem jeziku – talijanskom, češkom, mađarskom, njemačkom i srpskom jeziku. Romska djeca predškolske dobi imaju programe na hrvatskom i romskom jeziku jer im je to neophodno zbog uključivanja u redovitu osnovnu školu. U sustav predškolskog odgoja i obrazovanja uključeno je 43% djece predškolske dobi u redovitim programima, a u programu predškole (djeca u godini dana prije polaska u školu) imamo 100% obuhvat djece.

Strani se jezici u osnovnom obrazovanju već drugu godinu provode kao projekt ovog ministarstva pod nazivom «rano učenje stranih jezika». Sva djeca prvog razreda imaju strani

jezik već u prvom razredu redovitog školovanja. U 2004./05. školskoj godini obuhvat djece prvog razreda osnovne škole po jezicima je sljedeći – engleski jezik 85,35%, njemački jezik 14,33%, talijanski jezik 0,13% i francuski jezik 0,13%. Ovaj projekt će se nastaviti kontinuirano provoditi i sljedećih godina kako bi se strani jezici učili tijekom čitavog osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja.

Također treba istaknuti da su učenici četvrtog razreda obvezni birati, prema dosadašnjem nastavnom planu i programu rada osnovne škole strani jezik kao prvi jezik, ali imaju mogućnost i učenja stranog jezika kao izbornog predmeta, kojeg odaberu i nastave učiti tijekom školovanja. U 2004. godini učenici četvrtih razreda osnovne škole, koji su se odlučili za strane jezike imaju sličan obuhvat kao učenici prvog razreda i to engleski jezik uči 68,30% djece, njemački jezik, 26,10%, talijanski 4,50% i francuski jezik 1,10%.

Znači, trend učenja stranih jezika je u stalnom porastu redovnog učenja stranih jezika što zahtijeva nova zaposlenja učitelja stranog jezika i velika izdvajanja sredstava iz državnog proračuna. Očekujemo da će svi učenici koji 2011. godine završe osmi razred suvereno vladati s dva strana jezika i moći kvalitetno nastaviti služiti se njima, a to je i cilj cjeloživotnog učenja stranih jezika koji su naša potreba.

Srednja škola: Učenje stranih jezika u srednjim školama obuhvaća učenje živih jezika. Strani jezici u svim programima u srednjim školama u Hrvatskoj zastupljeni su sa 100% u oblicima redovne nastave, izborne i fakultativne nastave. Od toga 12,03% pripada učenju klasičnih jezika (grčkoga i latinskoga).

U Republici Hrvatskoj engleski jezik u srednjim školama uči 57,30% učenika, njemački jezik 31,20% učenika, francuski jezik 2,84% učenika, talijanski jezik 8,22% učenika, španjolski jezik 0,15%, ostali jezici zastupljeni su sa 0,29% učenika.

Trend učenja stranih jezika u srednjoj školi u stalnom je porastu. Projekt učenja stranih jezika u Hrvatskoj nastaviti će se i u stalnom je porastu, ali on zahtijeva nova zaposlenja profesora stranih jezika, što pretpostavlja izdvajanje više sredstava iz Državnoga proračuna.

Planovi u pogledu poduzimanja odgovarajućih mjera za djecu radnika migranata

U dosadašnjem radu ministarstva ova vrsta školovanja nije bila dovoljno razvijena, a u školskoj godini 2004/2005 ministarstvo će podržati projekt udruge Dvorac srca. Tim projektom predviđeno je školovanje djece migranata s posebnim naglaskom na školovanje djece građana Republike Hrvatske koji privremeno borave u drugim zemljama a djeca im više nisu u sustavu obrazovanja, odnosno napustili su školski sustav ili na razini obveznog obrazovanja ili na razini obrazovanja za zanimanje.

Hrvatski sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na srednjoškolskoj razini

U srednjim strukovnim školama nastavu iz strukovnih predmeta izvode dipl. inženjeri, ekonomisti, pravnici i sl., koji nemaju dopunsko pedagoško-psihološko i metodičko obrazovanje, što se negativno odražava na kvalitetu nastave. Zbog toga bi trebalo sustavno voditi brigu o školovanju nastavnika strukovnih predmeta tako da se na tehničke i druge nenastavničke fakultete uvedu i nastavni smjerovi. Također treba sustavno raditi na stalnom stručnom usavršavanju nastavnika.

Trenutno pri Zavodu za školstvo djeluje Odjel za strukovno obrazovanje sa svega 11 djelatnika. Planira se reformiranje Odjela u zasebnu ustanovu te njegovo dodatno ekipiranje kako bi prerastao u adekvatan servis sustavu stručnog obrazovanja.

U sustavu srednjeg školstva ima oko 400 zanimanja. U ovoj školskoj godini izrađeno je 37 novih programa za zanimanja u vezanim obrtima, programi su modernizirani i prilagođeni novim zahtjevima tržišta rada. Također su doneseni novi programi za zanimanje tehničar nutricionist i agroturistički tehničar i napravljene su izmjene i dopune nastavnih planova za zanimanja šumarski tehničar, ekološki tehničar i željeznički prometni radnik. Doneseno je nekoliko novih programa za izbornu nastavu za zanimanja u području strojarstva. Potrebno je i dalje raditi na izmjenama i dopunama nastavnih planova za trogodišnja i četverogodišnja zanimanja. Cilj ovih izmjena i dopuna treba biti smanjivanje broja zanimanja i modernizacija nastavnih planova i programa. U tijeku su pripreme za izradu novog modela obrazovanja (3+2+2) za zanimanja u graditeljstvu.

Nedostatak nastavne opreme veliki je problem. Potrebno je izraditi projekt opremanja strukovnih škola i odmah početi s opremanjem. To podrazumijeva i donošenje pedagoškog standarda. Osjeća se nedostatak udžbenika za strukovne predmete, naročito za one predmete koje uči manji broj učenika. Potrebno je osigurati financijska sredstva za financiranje izdavanja takovih udžbenika, jer se to izdavačima ne isplati.

4.6.7 Turizam

Turizam za Hrvatsku predstavlja jedan od najvažnijih gospodarskih sektora koji, direktno i indirektno značajno pridonosi rastu BDP-a i zaposlenosti, što pokazuju slijedeći podaci:

Tablica 17. Putovanja i turizam u milijuna US \$

	2000.	2001.	2002.	2003. O	2004. O	
Strana potrošnja od turizma i putovanja	2.835,1	3.439,3	3.951,3	4.577,4	5.342,0	
Ukupna potrošnja od turizma i putovanja	4.267,2	4.933,1	5.881,0	6.716,1	7.706,8	
Ukupna potražnja turizma i putovanja	5.424,8	5.974,4	6.984,5	7.933,6	9.056,8	
Sektor turizma i putovanja (samo izravan učinak u %)						
Zapošljavanje	11,6	12,7	12,3	13,0	13,8	
Bruto društveni proizvod	8,7	9,8	9,8	10,6	11,5	
Sektor turizma i putovanja (izravan i neizravan učinak u %)						
Zapošljavanje	27,5	27,3	26,2	27,4	29,0	
Bruto društveni proizvod	19,9	20,8	20,8	22,4	24,3	

Izvor: World Travel & Tourism Council i njegovi ekonomski savjetnici/partneri istraživači – Oxford Economic Forecasting

WTTC procjenjuje da će ukupna potražnja u sektoru turizma i putovanja u Hrvatskoj generirati 9,1 mlrd US \$ ukupnih gospodarskih aktivnosti u 2004. godini, uz realni godišnji rast od 6,4%, u razdoblju između 2004. i 2014. godine. Procjenjuje se da će zapošljavanje u Hrvatskoj u sektoru turizma i putovanja ukupno iznositi 317,4 tisuća radnih mjesta u 2004., te se očekuje rast od 3,3% godišnje do 2014. Procjenjuje se da će sektor turizma i putovanja pridonijeti BDP-u s 11,5% direktno i 24,2% (direktno i indirektno) u 2004. godini s prosječnim godišnjim rastom od 6,6% u slijedećih deset godina (do 2014.). Budući da je turizam neto izvoznik vrlo je značajan njegov doprinos uravnoteženju platne bilance (u 2003. godini prihodima od turizma pokriveno je 80% robnog deficita).

Tablica 18. Međunarodni turistički dolasci i prihodi od međunarodnog turizma

	Međunarodni turistički dolasci (broj u milijunima)					Prihodi od međunarodnog turizma (u mlrd USD)				
	2000.	2001.	2002.	2003.	% promjene 03/00.	2000.	2001.	2002.	2003.	% promjene 03/00.
Svijet	687,3	684,1	702,6	694,0	+1,0	473	460	474	514	+9%
Europa	392,7	390,8	399,8	401,5	+2,2	235	230	241	282	+20%
Hrvatska	5,8	6,5	6,9	7,4	+27,6	2,8	3,3	3,8	6,4	+129%

Izvor: Svjetska turistička organizacija (WTO), Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka

Unatoč nestabilnoj situaciji na međunarodnom turističkom tržištu, koja je uzrokovala stagnaciju ukupnog svjetskog turizma, hrvatski turizam bilježi izuzetno visoki rast fizičkog obujma i prihoda. Takvi rezultati su postignuti zahvaljujući: imidžu Hrvatske kao mirne, sigurne i privlačne turističke zemlje bitnim poboljšanjima prometne infrastrukture (završetak autoceste Zagreb-Goričan i Zagreb-Rijeka, nove dionice autoceste Zagreb-Macelj i Zagreb-Split, nabava novih trajekata i povećanje intenziteta brodskih i trajektnih linija nacionalnog broдача «Jadrolinije» i dr. privatnih broдача, povećanje flote i intenziviranje redovnog i charter prometa Croatia airlinesa i dr.) povećanju smještajnih kapaciteta i bitnom povećanju standarda i kvalitete hotelske i dr. ponude povećanju raznovrsnosti i kvalitete ukupne ponude destinacija (sportski, zabavni, kulturni i dr. sadržaji i manifestacije) poboljšanje komunalne infrastrukture u turističkim mjestima (vodovod, kanalizacija, lokalni prijevoz, uređenje plaža, šetnica i dr.)

Tablica 19. Ostvareni turistički promet

	Dolasci turista u 000				Noćenja u 000				Udjel u %			
	2000.	2003.	Indeks 03/00.	I-VII 2004.	2000.	2003.	Indeks 03/00.	I-VII. 2004.	Dolasci		Noćenja	
									2000.	2003.	2000.	2003.
Zemlje u EU	3.071	4.289	139,7	2.449	17.810	24.222	136,0	12.442	43,0	48,3	45,4	51,9
Zemlje priključene EU 2004.	2.289	2.437	106,5	1.385	14.263	14.282	100,1	7.575	32,1	24,5	36,4	30,6
Ostale zemlje	471	682	144,8	437	1.972	2.891	146,6	1.694	6,6	7,7	5,0	6,1
Ukupno strani	5.831	7.409	127,1	4.271	34.045	41.323	121,4	21.711	81,7	83,5	86,8	88,6
Domaći	1.305	1.469	112,6	879	5.167	5.312	102,8	2.969	18,3	16,6	13,2	11,4
Sveukupno	7.137	8.878	124,4	5.150	39.213	46.635	118,9	24.680	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor: Državni zavod za statistiku

Hrvatski turizam dominantno je usmjeren na međunarodno tržište i taj udjel se kontinuirano povećava (sa 81,7% u 2000. na 88,6% u 2003. godini). Najbrojniji gosti u Hrvatskoj su turisti iz EU (uključujući i novopridružene članice 2004. godine). U prvih sedam mjeseci 2004. godine ukupan broj dolazaka povećan je 6%, a noćenja 1%. S obzirom na izuzetnu turističku privlačnost, te komparativne i kompetitivne prednosti Hrvatske, i u narednom se razdoblju očekuje rast turističkog prometa i prihoda.

Tablica 20. INVESTICIJE U TURIZMU (u mln kn)

DJELATNOST	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	Procjena 2004.
Hoteli i restorani	906	520	766	1869	2127	2300
Putničke agencije i touroperatora	47	77	87	154	204	220
Marine	6	11	13	70	124	150
UKUPNO	959	608	866	2093	2455	2670

Izvor: FINA

Procjena: Ministarstvo turizma

Napomena: podatak se odnosi samo na tvrtke (pravne osobe)

Od 1999. godine u Hrvatskoj je započeo značajan proces investiranja u turizam, koji se naročito intenzivirao u posljednje tri godine. U razdoblju od 1999-2003. godine hrvatske su tvrtke investirale 6,981 mlrd kn (oko 950 mln EUR-a), a procjenjujemo da će u 2004. godini biti investirano još oko 360 mln EUR-a. Te su investicije prije svega bile sumjerene u hotelsku industriju i to u uređenje/obnovu/modernizaciju postojećih hotela i turističkih naselja. U posljednje dvije godine intenzivirana je i izgradnja malih obiteljskih hotela i pansiona s najmanje 3* s ciljem razvoja malog poduzetništva, te povećanja kapaciteta i standarda/kvalitete smještajne ponude. Pored toga, bila su velika ulaganja građana u sobe i apartmane koji također čine veliki dio ukupne smještajne ponude.

Kao rezultat intenzivnog procesa investiranja gospodarskih tvrtki, te nove obvezne kategorizacije koju provodi Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka prema pravilniku koji je izrađen u suradnji s uglednim međunarodnim konzultantom (THR, Barcelona). U posljednjih nekoliko godina došlo je do bitnog povećanja standarda i kvalitete smještajne ponude, posebice hotelske.

U razdoblju od 2001. do 2004. udjel hotela s 1* i 2* smanjen je s 49,1% na 34,2%, a udjel hotela s 3*, 4* i 5* povećan sa 50,9% na 65,8%. Daljem unapređenju kvalitete pridonijeti će i propis da se nakon svibnja 2005. godine ukida 1* za postojeće hotele, dok se novi hoteli moraju graditi s najmanje 3*. Poboljšanju kvalitete pridonijeti će i dolazak u Hrvatsku uglednih stranih hotelskih lanaca (Hilton, Sheraton, Starwood – Westin i Four Points, Club Mediterranee, Riu, Iberostar, Kempinski i dr.), kao i drugih stranih investitora, a cilj je da do 2010. godine oko 50% svih hotelskih kapaciteta ima 4* i 5*.

Vezano uz promjene koje su se dogodile na globalnom turističkom tržištu, podjednako na strani potražnje i ponude, a u skladu sa značajnim turističkim resursima kojima raspolaže, Hrvatska je odlučila napustiti svoj imidž masovne turističke destinacije i *inovirati svoj turistički proizvod*. Stoga su definirani novi strateški ciljevi:

- turizam visoke kvalitete temeljen na principima održivog razvoja
- najviši stupanj zaštite i racionalna upotreba zemljišta
- očuvanje i zaštita prirodnih i drugih turističkih resursa i okoliša
- obnova, modernizacija i podizanje nivoa usluga u postojećim hotelima
- kontrolirani razvoj novih hotela i drugih vrsta smještaja
- razvoj novih konkurentnih proizvoda (golf, wellness, kulturni, seoski, nautički i druge vrste selektivnog turizma)

4.6.8. Javne nabave

U uvodu treba naglasiti, da je tema javnih nabava u Republici Hrvatskoj relativno nova, budući je postupak objave javnih nabava promaknut u zakonsku pravnu normu tek 1997. godine donošenjem prvog Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanju radova, što znači da smo država s kratkom tradicijom uređivanja tog područja. Potrebno je ipak skrenuti pozornost na učinke koji se javljaju posljedicom uvođenja sistema javnih nabava u praksi. Posebice valja naglasiti, da su javne nabave značajno utjecale na relevantno tržište ponuditelja, koji su pravnim reguliranjem tog područja morali početi postupati na relativno drugačiji, ali i na kompleksniji način, koji je činjenično predstavljao bitan odmak od dotadašnje prakse sklapanja ugovora između države i privatnog sektora. Ozakonjenjem tog područja pokušalo se zajamčiti veću konkurentnost i spriječiti diskriminacija prema ponuditeljima, a istovremeno postići i veću transparentnost poslovanja naručitelja pri ulaženju u imovinsko-pravne odnose, odnosno racionalnije trošenje javnih sredstava. Učinci javnih nabava istovremeno bi se morali odraziti i na druga područja značajna za normalno djelovanje države, kao i osnaženje povjerenja javnosti prema radu države i sprječavanju korupcije.

Godine 2001. je donesen novi, trenutno važeći Zakon o javnim nabavama, koji bi trebao uskladiti područje objave javnih nabava s pravilima Europskih zajednica. Obveza na usklađenje preuzeta je donošenjem Sporazuma između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica. Ovo je bio jedan od prvih zakona u postupku harmonizacije zakonodavstva u kojem se pokušalo ugraditi smjernice EU.

Tijekom 2003. stupio je na snagu Zakon o Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave, koji je također jedan od novih institucionalnih oblika i uvjeta iz smjernica kojim se zahtijeva obvezna neovisnost kontrole i odvajanje savjetodavne uloge Ureda za javnu nabavu od nadzorne funkcije Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave. Razdvajanje ove dvije nespojive funkcije insistirala je i Svjetska banka u svom izvješću iz 1999.g.

Prijedlog izmjena i dopuna valjalo bi obzirom na ciljeve koji ih prate sažeti u tri osnovne zadaće:

usklađenje Zakona s pravnim poretkom Europskih zajednica
otklanjanje administrativnih zapreka i racionalizacija postupaka
uvođenje sustava elektroničke nabave u praksu i mogućnosti centralizacije javne nabave

Prijedlog plana aktivnosti unaprjeđenja sustava javne nabave u RH za 2004.-2005.

1. Izrada Zakona o javnoj nabavi	I kv.2005
2. Izrada podzakonskih akata - provedbenih propisa za nabave male vrijednosti, objava CPV I CPC norm	II kv.2005.
3. Institucionalna promjena i unutarnja reorganizacija Ureda za javnu nabavu	II kv.2005.
4. Uvođenje Internet stranice Oglasnika javne nabave svih nabavki u RH	III kv.2005.
5. Izrada provedbenih propisa za uvođenje Kvalifikacijske liste u RH	III kv.2005.
6. Početak twinning projekta (CARDS)...	tijekom 2005.
7. Program mjesečne obuke osoblja za nabavu i nadzor	tijekom 2005.
8. Razvoj sustava elektroničke nabave	tijekom 2005.

4.6.9 Promet i veze

Cestovni promet

Iz područja cestovnog prometa, a u cilju usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka je u proceduru prema Vladi Republike Hrvatske uputilo Nacrt prijedloga Zakona o prijevozu u cestovnom prometu. Također, jedan od zakona koji je potrebno uskladiti je i Zakon o javnim cestama koji će do kraja 2004. godine biti upućen Vladi Republike Hrvatske. Temeljem novih zakonodavnih rješenja na području prometa i javnih cesta, Republika Hrvatska približava se rješenjima i praksi zemalja Europske unije.

U proceduru Hrvatskog sabora upućen je i Zakon o cestovnom prijevozu koji predstavlja dio zakonodavstava koji se usklađuje s pravnom stečevinom EU. Navedenim zakonom određuju se uvjeti i način obavljanja djelatnosti cestovnog prijevoza putnika i tereta uz intenciju uvođenja elemenata tržišnog natjecanja putem javnog poziva, jačanja financijske discipline gospodarskih subjekata za obavljanje prijevozničke djelatnosti uz smanjivanje administracije.

Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka za obavljanje upravnih i stručnih poslova iz djelokruga prometa ustrojena je Uprava cestovnog prometa i Uprava za strateške infrastrukturne projekte.

Uprava cestovnog prometa Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka u svojoj nadležnosti ima slijedeće projekte i programe koji će se poduzeti u razdoblju od 2005.- 2007. godine, a za njih su predviđena određena sredstva u državnom proračunu:

- promidžbu vezanu za sigurnost prometa u cilju povećanja razina sigurnosti prometa na cestama
- promidžbene kampanje u vezi sigurnosti na cestama i edukacije predškolske djece i djece u osnovnim školama,
- pripreme oko izrade «Bijele knjige», projekta koji ima za cilj identificirati i prometno adekvatnije i uočljivije označiti tzv. «crne točke» na prometnicama
- sanacija opasnih mjesta
- saniranje cestovno-željezničkih prijelaza

Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske dana su osnovna usmjerenja budućeg razvitka cestovne infrastrukture, kao jedne od najznačajnijih pretpostavki za kvalitetno interregionalno povezivanje unutar Hrvatske i za uključenje Hrvatske u širi europski prostor. Tri su osnovna obilježja koja imaju strateški značaj za brži razvoj cesta:

- izgradnja cesta visoke razine usluge u osnovnim europskim koridorima (autocesta, poluautocesta i brza cesta)
- postupno ostvarenje punog standarda održavanja cestovne mreže
- intenziviranje manjih zahvata na rekonstrukcijama i modernizaciji ukupne mreže cesta i na taj način operativno podizanje nivoa služnosti-kontinuirani zadatak.

U cestovnom prijevozu tereta i putnika cijene prijevoza slobodno formiraju prijevoznici na način da država nema utjecaja, jedini regulator cijena je tržište.

Prema podacima Hrvatskih autocesta d.o.o. iznos ukupnih sredstava uložениh u razdoblje 2001.-2004. godine je sljedeće:

- za građenje 15,352 mlrd. Kuna
- za sanaciju i izvanredno održavanje 386,296 mil. Kuna

- za redovno održavanje 230,918 mil. Kuna

Operativnom razradom Programa Vlade RH u mandatnom razdoblju od 2003. do 2004. godine za 2004. godinu u vezi prometne infrastrukture izrađen je plan nastavka izgradnje planirane mreže autocesta, razvoj i poboljšanje mreže državnih cesta. Daljnjim razvitkom prometne infrastrukture potaknut će se brži ukupni razvoj zemlje osobito pojedinih gospodarskih grana.

Ciljevi razvitka prometne infrastrukture:

1. Razvojem prometne infrastrukture osigurati uvjete za razvoj gospodarstva
2. Izgradnjom prometne infrastrukture u regiji uklanjati prepreke prometu i trgovini prema susjednim zemljama i EU
3. Koristiti geoprometni položaj Republike Hrvatske kroz mrežu europskih koridora
4. Prometno povezati cjelokupni državni prostor
5. Primjenjivati tehnologiju i sustave kombiniranog prometa i postupno uvođenje integralnog prometa

Planovi u razvitku cestovne infrastrukture u narednom periodu oslanjaju se prvenstveno na zahvate u izgradnji autocesta za dionice:

- Split – Ploče
- Zagreb – Sisak
- Koridor Vc od Belog Manastira, preko Osijeka do granice BiH, te na jugu od granice BiH do luke Ploče

Izgradnjom navedenih autocesta stvoriti će se pretpostavke za prespajanje istih u segmentu velikih gradova, uz uređenje cesta na mjestima graničnih prijelaza, obilaznica gradova (Ri luka).

Inženjerski iskazano u brojkama u slijedećem četverogodišnjem planu 2005. – 2008. godina u planu je izgraditi:

- novih 315 km državnih cesta
- obnoviti 975 km postojećih cesta
- važniji kapitalni objekti:
 - Most kopno – Pelješac 2,3 km
 - Maslenički most
 - Jasenovački most
 - Most preko Drave u Osijeku
 - Tunel Pećine u Rijeci
 - Most preko Cetine
 - Obilaznice gradova i prilazne ceste

Željeznički promet

Do sada su poduzete aktivnosti u cilju usklađivanja zakonodavstva RH s europskim zakonodavstvom, te su poduzete mjere u svrhu restrukturiranja željezničkog sustava u RH sa sljedećim osnovnim ciljevima:

1. Liberalizacija željezničkog tržišta otvaranjem infrastrukture za korištenje od strane domaćih i stranih prijevoznika pod jednakim uvjetima,
2. U prijelaznoj fazi, osposobljavanje nacionalnog željezničkog prijevoznika za poslovanje u uvjetima tržišta i izražene konkurencije, restrukturiranje poslovanja željeznica i smanjenje

radnih omjera (Radni omjer se definira kao: troškovi poslovanja prije amortizacije podijeljeni s prihodima poslovanja, isključujući prihode od obveza javnih usluga),

3. Modernizacijom infrastrukture, doprinijelo bi se poslovanju društva kroz atraktivnost za korisnike, što će rezultirati povećanim prijevoznim učinkom, smanjenjem troškova održavanja, smanjenjem broja zaposlenih, sigurnošću prijevoza, i dr., a bio bi ispunjen jedan od preduvjeta za približavanje europskim standardima i uključivanje u integriranu europsku željezničku mrežu,

4. Poticanje korištenja željeznice kao prihvatljivog prijevoznika s izraženim prednostima u odnosu na druge vidove prijevoza.

Obzirom na sadašnji monopolistički položaj nacionalnog željezničkog prijevoznika, HŽ-Hrvatskih željeznica, krenulo se i u reorganizaciju same kompanije i to, za sada, razdvajanjem na core i non-core poslovanje, te pripremu tvrtki kćeri non-core poslovanja za privatizaciju, a u sljedećim fazama predviđaju se i daljnji vidovi reorganizacije i to prvenstveno u smislu razdvajanja poslovnih područja infrastrukture, te putničkog i teretnog prijevoza.

U zakonodavnom dijelu, a u svrhu operacionalizacije navedenih mjera, Hrvatski sabor je na sjednici 17. srpnja 2003. donio novi "Zakon o željeznici" (NN 1233/03, 194/03 i 30/04), čija primjena stupa na snagu od 1. siječnja 2006. Novim Zakonom o željeznici uređuju se sljedeća pitanja:

- -ustrojstvo željezničkog sustava,
- -uvjeti za obavljanje željezničkih prijevoznih usluga, uvjeti izdavanja licence i uvjerenja o sigurnosti za obavljanje prijevoznih usluga,
- -željeznička infrastruktura, njen status, uvjete pristupa, postupak raspodjele infrastrukturnih kapaciteta, način upravljanja infrastrukturom i njeno financiranje,
- usluge željezničkog prijevoza od općeg značaja

Donošenjem ovog Zakona stvaraju se zakonodavne i institucionalne pretpostavke za usklađivanje organizacijske strukture željezničkog prometa i željeznica u cjelini sa smjernicama i propisima Europske unije, te omogućiti korištenje željezničke infrastrukture i obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu na otvoren i nediskriminirajući način, prilagođen zahtjevima konkurentnog tržišta Europske unije, stvaranjem uvjeta i mogućnosti za postojanje većeg broja željezničkih prijevoznika na tržištu usluga željezničkog prometa.

Za potrebe cjelokupne provedbe zacrtanih aktivnosti reorganizacije i restrukturiranja željezničkog sustava potrebno je donijeti još i zakon koji bi osigurao adekvatnu organizaciju HŽ-a, te Zakon o sigurnosti željezničkog prometa. Isto tako jedan od preduvjeta za primjenu navedenih zakona je i izrada njihovih podzakonskih akata.

U smislu jačanja administrativnih sposobnosti u idućem periodu potrebno je ojačati administrativnu, stručnu i nadzornu sposobnost Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka nadležnog za željeznički promet obzirom na obaveze koje također proizlaze iz navedenih zakona, pri čemu je naročito potrebno prilagoditi strukture nadzora sigurnosti u prometu prema novim sigurnosnim i nadzornim standardima.

Uprava željezničkog prometa djeluje u sklopu MMTPR i sastoji se od sljedećih odjela: odjel željezničke infrastrukture, odjel željezničkog prijevoza, odjel željezničke inspekcije i odjela za povećanje i praćenje sigurnosti prometa. U sklopu uprave odvijaju se pravne i zakonodavne aktivnosti, upravno-pravni postupci, aktivnosti vezane uz državni proračun u razdjelu koji se odnosi na željeznicu, te financijsko praćenje i nadziranje poslovanja poduzeća HŽ-a, plansko-analitičke aktivnosti, aktivnosti međuresorske i međunarodne suradnje,

komunikacija s Vladom RH i ostalim državnim institucijama, te poslovi inspekcije sigurnosti željezničkog prometa. Svakodnevno poslovanje Uprave željezničkog prometa podrazumijeva i direktan nadzor nad javnim poduzećem HŽ, čije je uredno i nesmetano funkcioniranje u nadležnosti ove Uprave. Većina aktivnosti koje se trenutno provode u najvećoj su mjeri obilježene strukturnim reformama željezničkog sustava, prilagodba pravnim stečevinama EU te njegova adekvatna priprema za ravnopravno participiranje na jedinstvenom transportnom tržištu EU.

Problematika u vezi državnih potpora regulirana je Zakonom o državnim potporama i Uredbom o državnim potporama, što je u nadležnosti Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Sukladno spomenutom Zakonu i Uredbi, državne potpore koje se dodjeljuju željezničkom sustavu (tj. HŽ-u kao korisniku potpore) ubrajaju se u red dopustivih potpora a pripadaju u sektor «Kopnenog prijevoza». U našem slučaju imamo dva oblika državne potpore; subvencije za otpremnine i subvencije za odvijanje željezničkog putničkog prijevoza.

Planovi u razvitku željezničke infrastrukture u narednom periodu oslanjaju se prvenstveno na zahvate po koridorima:

- Koridor Vc Mađarska – Zagreb - Rijeka
 - Podizanje razine usluge
 - Izgradnja drugog kolosijeka na dionicama Botovo - Dugo Selo i Zagreb - Karlovac
 - Nova dionica pruge Karlovac - Rijeka
- Koridor V_{B2} (Mađarska; Slovenija-Zagreb) – Oštarije – Knin – Split
 - Rekonstrukcija i podizanje razine usluge
 - Djelomično nove dionice pruge
- Koridor X_A Austrija-Slovenija, Maribor – Pragersko – Zagreb - Rijeka
 - Rekonstrukcija i izgradnja nove pruge
- Koridor Vc Mađarska - Beli Manastir – Vrpolje – BiH – Ploče
 - Podizanje razine usluge

Uvažavajući pretpostavku normalizacije političkih prilika i stabilizacije ekonomskih odnosa u regiji, s ciljem reintegracije željezničkog prometa u sklopu X koridora, smjernice prometnog razvitka naglašavaju i sljedeće:

- Ljubljana - Zagreb – Beograd
 - Izgradnja drugog kolosijeka na dionicama pruge Zagreb-Sisak i Kutina-Novska
 - Nova dionica pruge Sisak-Kutina

Riječni promet

Glavni prometni resurs u sektoru riječnog prometa predstavlja rijeka Dunav s pritocima Dravom i Savom. Međunarodni promet odvija se preko dviju najznačajnijih riječnih luka, Vukovar i Osijek. Iako je u okviru Strategije prometnog razvitka Republike Hrvatske između ostalog definirana i razvojna dinamika riječnog prometa, ona se nije provodila prema tom scenariju, već su prioritet posebno u dijelu izgradnje prometne infrastrukture dobile druge prometne grane.

Izostanak razvojnog ciklusa doveo je do minorizacije riječnog prometa i do smanjenja udjela u ukupnom transportu ispod 1%. Iako luke Vukovar i Osijek bilježe porast prometa u posljednje dvije godine od preko 30% godišnje, zbog nedovoljnih kapaciteta i tehnoloških ograničenja nisu u stanju dostići onu razinu poslovanja koju bi objektivno mogli ostvariti na tržištu.

Luke su prema novom Zakonu o lukama organizirane po "landlord" principu što znači da se upravljanje lukama vrši putem lučkih uprava dok su komercijalne aktivnosti prepuštene lučkim operaterima na temelju koncesija za obavljanje djelatnosti. U nadležnosti lučkih uprava jesu izgradnja i održavanje lučkih građevina, nadzor nad radom lučkih operatera, sigurnost i red u luci, zaštita okoliša te kontrola i nadzor prometa. Također, lučke uprave donose i odgovarajuće pravne akte kojima se reguliraju međusobni odnosi i red u luci. Koncesijski model ostavlja mogućnost angažiranja privatnih domaćih i stranih lučkih operatera ukoliko se iskaže takav interes i ponudi odgovarajući razvojni program. Stavljanjem lučkih pristojbi pod kontrolu lučke uprave i javnim objavljivanje lučkih tarifa uspostavljen je nediskriminacijski i transparentni odnos prema korisnicima. Trenutno najveća zapreka bržem provođenju ovog modela jesu nerazriješeni imovinsko-pravni odnosi oko zemljišta i imovine na lučkom području, pa je rješavanje ovog pitanja prioritet lučkih uprava budući da "landlord" model pretpostavlja da u javnim lukama cjelokupno zemljište s pripadajućom infrastrukturom na lučkom području bude u državnom vlasništvu.

Hrvatska u razvoju riječnog prometa želi slijediti načela europske prometne politike koja stimulira korištenje plovnih putova i riječnog prometa kao društveno prihvatljivog oblika prometa te njegovu integraciju u intermodalnu transportnu mrežu. Ključne zadaće u ostvarivanju tog cilja jesu:

1. integracija unutarnje plovidbe u jedinstveni, intermodalni transportni sustav,
2. stvaranje povoljnih uvjeta za daljnji razvoj ovog oblika transporta,
3. ohrabljivanje poslovnih subjekata da koriste ovu vrstu transporta.

Strateški ciljevi riječnog prometa u Hrvatskoj jesu:

1. Integracija riječnog prometa u jedinstveni transportni sustav EU-a,
2. Intermodalnost sa željezničkim i pomorskim prometom,
3. Povezivanje Podunavlja i Jadrana, riječnih luka i morskih luka u sklopu jedinstvenog logističkog lanca,
4. Povećanje udjela riječnog prometa u ukupnom transportu,
5. Unapređenje sigurnosti plovidbe uvođenjem inovacija i novih tehnologija.

Zračni promet

Tijekom naredne dvije godine MMTPR planira nastaviti daljnje usklađivanje sa zakonodavstvom EU, posebice u dijelu koji se odnosi na područje prihvata i otpreme zrakoplova, putnika, prtljage i tereta (ground handling), te dodjele vremena polijetanja i slijetanja (slot allocation).

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu, koji će se donijeti do konca 2004. godine, između ostalog, će se uskladiti organizacija i nadležnost samostalnog i funkcionalno neovisnog tijela za istraživanje ugrožavanja sigurnosti, nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova, sukladno zakonodavstvu i usvojenoj praksi zemalja članica Europske Unije.

Nadalje, sukladno odredbama Zakona o državnim potporama i Uredbe o državnim potporama. Uprava zračnog prometa je Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja dostavila na mišljenje tri prijedloga opće državne potpore za 2005. godinu (Financijski transferi poduzeticima u javnom vlasništvu) kojima bi se trebala osigurati sredstva za nabavu opreme i izvođenje radova koji su od važnosti za sigurnost i zaštitu zračnog prometa. Preko Agencije kao mjerodavnog tijela za odobravanje, nadzor provedbe i povrat državnih potpora nastojati će se

u potpunosti uskladiti područje državnih potpora i pravila tržišnog natjecanja sa zakonodavstvom EU.

Statusom punopravnog člana Zajedničkih zrakoplovnih vlasti- JAA-a (Joint Aviation Authority), Republika Hrvatska je ispunila jedan od preduvjeta (ispunjenje standarda sigurnosti) za buduće pristupanje u Europsku uniju.

Kako je Europska komisija i formalno zatražila od Vijeća ministara mandat za početak pregovora sa zemljama naše regije o sudjelovanju u «Zajedničkom europskom zrakoplovnim području» (European Common Aviation Area – ECAA) očekuje se da će se na inicijativu Europske komisije početkom 2005. godine započeti pregovori s Republikom Hrvatskom za sklapanje ovog sveobuhvatnog Sporazuma o zračnom prometu kojim bi se trebao osigurati uzajamni pristup zrakoplovnim tržištima, a koji bi se temeljio na Članku 58. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanje između Europske unije i Republike Hrvatske.

Što se tiče regulacije cijena, trenutačno niti jedan propis RH ne uređuje pitanje cijena usluga prijevoza u zračnom prometu. Međutim, dvostrani sporazumi koje je Vlada RH sklopila s Vladama drugih zemalja i koji uređuju pitanja linijskog zračnog prometa (scheduled air services), u osnovi uređuju i pitanja cijena usluga prijevoza u linijskom zračnom prometu.

Budući su cijene usluga prijevoza u povremenom zračnom prometu (charter air services) po svojoj prirodi predmet dogovora zračnog prijevoznika koji pruža predmetnu uslugu zračnog prometa i naručitelja koji tu uslugu traži, njihovi iznosi i uvjeti njihove primjene, u biti se ne mogu urediti nekim pravnim propisom.

Sukladno planiranoj dinamici usklađivanja zakonodavstva RH s *acquis communautaire*-om Europske Unije, Uprava zračnog prometa je kao zakonodavnu mjeru za 2006. godinu predvidjela, u sklopu daljnjeg usklađivanja, donošenje provedbenog propisa kojima bi se u potpunosti uskladila postojeća regulativa s direktivama Europske Unije, kojima se uređuju pitanja cijena usluga prijevoza u zračnom prometu.

Pomorski promet

U Republici Hrvatskoj se poduzimaju aktivnosti koje su u odnosu na pomorski promet usmjerene prema pet osnovnih skupina ciljeva.

Prvi cilj odnosi se na proširenje i uvođenje konkurencije u obavljanje javnog obalnog linijskog pomorskog prometa uz razvoj putničkog brodarstva u nacionalnoj plovidbi i smanjenje izdvajanja iz Državnog proračuna RH s osnova potpore za obavljanje navedene djelatnosti.

Drugi cilj je omogućavanje maksimalne fleksibilnosti u održavanju međunarodnih putničkih linija.

Treća skupina ciljeva odnosi se na održivost, opstojnost i konkurentnost djelatnosti pomorskog prijevoza u međunarodnim tržišnim uvjetima gdje su uključene aktivnosti koje bi trebale doprinijeti zapošljavanju hrvatskih pomoraca i brodara u međunarodnoj plovidbi.

Četvrta skupina ciljeva odnosi se na usmjeravanje dijela kopnenog prometa sa ceste na pomorsku infrastrukturu u cilju rasterećenja kopnenih prometnica čime će se omogućiti razvoj ekološki prihvatljivih vidova prometa te razvoj mreža pomorskih linija koje će se vezati za Europsku mrežu priobalne plovidbe.

Peti cilj je ulaganje u modernizaciju lučke infrastrukture u lukama otvorenim za javni promet čime se stvaraju konkurentni uvjeti poslovanja hrvatskih luka, te dolazi do povećanja prometa kako teretnog tako i putničkog. Omogućava se privatizacija lučkih operatera i time konkurentnost luka.

Ovi ciljevi planiraju se ostvariti i kroz donošenje odgovarajućeg zakonodavstva. Pomorski zakonik je pred donošenjem (II saborsko čitanje, očekuje se da će biti donesen do kraja 2004. godine). Uz to se planira donošenje novog Zakona o javnom prijevozu u linijskom obalnom pomorskom prijevozu (planirana izrada i donošenje 2004. – 2005., početak primjene Zakona 01. 01. 2006.), koji će pored ostalog biti usuglašen s drugim posebnim zakonima koji u ovom trenutku reguliraju ovu materiju. Intencija budućeg Zakona je da će prilikom odlučivanja o ponudama (temeljem raspisanog javnog natječaja) prednost imati brodar koji ponudi najveću koncesijsku naknadu (na očekivanim profitabilnim linijama) odnosno brodar koji traži najmanji iznos subvencije iz Državnog proračuna (na nerentabilnim linijama).

U procesu prilagodbe neminovno je (to su učinile i druge pomorske zemlje, kao npr. Italija i Grčka) zaštititi domaće putničke brodare stupnjevanjem uvođenja kabotaže. Pri tome kabotaža ne bi bila moguća do ulaska RH u EU, a nakon toga će biti potreban tranzicijski period za njeno uvođenje.

U planu je uspostava ureda koji bi koordinirao određene aktivnosti sa nadležnim ministarstvima i ostalim institucijama regionalnih država radi omogućavanja uspostava stalnih brodskih linija.

Planira se razmatranje pitanja poticaja za cestovne prijevoznike koji bi koristili alternativne pomorske pravce (prijevoz vozila RO-RO brodovima), prvenstveno iz ekoloških razloga, a isto tako i radi rasterećenja cesta odnosno poticaja za brodare koji će omogućiti niže pomorske vozarine i stimulirati cestovne prijevoznike da koriste pomorske pravce.

U periodu 2005.-2007. godine nastavit će se daljnji rad na zakonskoj regulativi, očekuje se dovršetak tehničke implementacije ISPS Coda. Provoditi će se daljnja modernizacija luka u pogledu ekoloških standarda, a smanjenjem troškova poslovanja očekuje se jačanje konkurentnosti lučkog sustava.

Telekomunikacije i pošta

Zakonom o telekomunikacijama utvrđeno je područje telekomunikacija i radijskih komunikacija, način i uvjeti obavljanja telekomunikacijskih usluga i djelatnosti, prava i obveze davatelja i korisnika telekomunikacijskih usluga, izgradnja, održavanje i uporaba telekomunikacijske infrastrukture i opreme, radijske opreme i telekomunikacijske terminalne opreme, upravljanje radiofrekvencijskim spektrom, adresnim i brojevnim spektrom u Republici Hrvatskoj, elektromagnetska kompatibilnost, zaštita podataka u telekomunikacijama te obavljanje nadzora i kontrole u telekomunikacijama. Zakon je stupio na snagu u kolovozu 2003. godine

Zakonom je normirano osnivanje Hrvatske agencije za telekomunikacije umjesto dosadašnja (današnja) dva regulatorna tijela, Vijeće za telekomunikacije i Zavod za telekomunikacije, nadležnost i djelokrug rada koji su objedinjeni u jedno. Vlada Republike Hrvatske je u rujnu 2004. godine predložila imenovanje članova Vijeća Hrvatske agencija za telekomunikacije. Hrvatske Sabor je 17. rujna 2004. imenovao članove i predsjednika Vijeća, čime je praktično počela funkcionirati Agencija.

Zakonom je predviđeno donošenje 31 Pravilnika. Većina Pravilnika je stupila na snagu, a ostali su u fazi izrade te će biti doneseni do kraja prosinca 2004. godine odnosno početkom 2005.

U Hrvatskoj u mobilnoj telefoniji postoje dva telekom operatora: T – Mobile Hrvatska d.o.o. i VIPnet. d.o.o. Penetracija mobilne telefonije je oko 63%. U fiksnoj telefoniji postoji samo jedan operator. HT - Hrvatske telekomunikacije d.d. (monopolist). HT-Hrvatske telekomunikacije d.d. u 49% su vlasništvu Republike Hrvatske i 51% Deutsche Telekom. VIPnet je 100% u privatnom vlasništvu. (Pružaju usluge fiksne telefonije (monopolist) i

usluge mobilne telefonije i VIPnet d.o.o. koji pruža usluge mobilne telefonije i u 100% je privatnom vlasništvu.)

U kolovozu 2004. godine Vijeće za telekomunikacije raspisalo je javni natječaj za dodjelu tri koncesije u mobilnoj mreži druge generacije i četiri koncesije u mobilnoj mreži treće generacije. Duopol na tržištu mobilne telefonije diktira i cijene koje su dosta visoke. Ulaskom na tržište novih mobilnih operatora očekuje se da će cijene pasti na prihvatljivu razinu za krajnje korisnike. No na tržištu fiksne telefonije još nema interesa ulaska novih operatora.

Dvadeset (20) Internet operatora je evidentirano (za sada svi još ne pružaju usluge) i svi su u privatnom vlasništvu. Prema istraživanjima hrvatske podružnice IDC-a, u Hrvatskoj je do kraja 2003. bilo nešto više od milijun korisnika Interneta odnosno krajem rujna oko 26%. U cilju poticanja korištenja Interneta, Pravilnikom o plaćanju naknada je određeno da je cijena Prijave za usluge davanja pristupa Internetu na razini manipulativnih troškova dok je za sve ostale godine obavljanja usluge davanja pristupa Internetu operator oslobođen naknade. Preko 80% pristupa Internetu ostvaruje se preko «dial up»-a.

Za usluge VOiP evidentirano je 11 tvrtki.

Posljednjih godina oživljava tržište kableske televizije. Postojeći pružatelji usluga kableske televizije u privatnom su vlasništvu. Ukupno u Hrvatskoj ima 20 koncesionara. Uglavnom su to lokalni koncesionari s izuzetkom DCM, koji ima koncesiju za cijelu državu.

Kako bi se tržište telekomunikacija što potpunije i brže liberaliziralo u potpunosti do 2007. godine biti će donesen Zakon o elektroničkim komunikacijama koji će biti u potpunosti usklađen sa novim pravnim okvirom EU. Da bi to postigli moramo izmijeniti Zakon o elektroničkim medijima, Zakon o telekomunikacijama i Zakon o pošti.

Imenovanjem Vijeća Agencije stvoreni su i preduvjeti za osnivanje Vijeća korisnika telekomunikacijskih usluga, kao savjetodavnog tijela koje sudjeluje u rješavanju sporova između davatelja i korisnika javnih telekomunikacijskih usluga. Članove Vijeća korisnika telekomunikacijskih usluga imenovat će Vijeće Agencije iz reda predstavnika korisnika i davatelja javnih telekomunikacijskih usluga, nadležnih tijela državne uprave te uglednih stručnjaka iz područja telekomunikacija i zaštite potrošača, pri čemu jednu trećinu članova tog Vijeća moraju činiti predstavnici udruga za zaštitu potrošača. Ovo Vijeće će pratiti i analizirati stanje u području javnih telekomunikacijskih usluga, a osobito razinu kakvoće usluga i cijene usluga, te u vezi s tim može tražiti putem Agencije od davatelja javnih telekomunikacijskih usluga potrebne podatke i dokumentaciju. O svojim mišljenjima, ocjenama i zaključcima Vijeće će redovito, a najmanje jedanput godišnje, izvješćivati nadležno Ministarstvo, Agenciju i druga nadležna tijela, te davati prijedloge za poduzimanje odgovarajućih mjera.

U sljedećem razdoblju Vijeće Agencije uspostaviti će redovitu i intenzivnu suradnju i usklađivanje s drugim relevantnim institucijama, a prije svega s nadležnim Ministarstvom (Upravom telekomunikacija i pošte), Agencijom za zaštitu tržišnog natjecanja i Vijećem za zaštitu potrošača.

Do 1. siječnja 2005. godine bit će potrebno usvojiti odgovarajuće izmjene u Pravilniku o plaćanju naknade za obavljanje telekomunikacijskih usluga i djelatnosti (NN 49/04 i 57/04), kako bi se visina propisanih naknada za dozvole, prijave i ovlasti uskladila s iznosima koji ne prelaze visinu administrativnih troškova što nastaju u postupku izdavanja dozvole ili ovlasti, odnosno podnošenja prijave te prigodom upravljanja, kontrole i provedbe tog postupka. Na ovaj će se način postići potpuno usklađivanje provedbenog propisa s dijelom pravne stečevine Zajednice u pogledu odredaba o naknadama.

Na području međunarodne suradnje u telekomunikacijama Republika Hrvatska je potpisnica svih najvažnijih međunarodnih konvencija i sporazuma, na temelju kojih je postala članicom međunarodnih telekomunikacijskih organizacija, i to: Međunarodne telekomunikacijske unije – ITU (Statut i Konvencija ITU-a potpisani su 1992. godine), Europske konferencije poštanskih i telekomunikacijskih uprava – CEPT (od 1992. godine), Europskog instituta za telekomunikacijske norme – ETSI (od 1994. godine), Europskog ureda za radiokomunikacije – ERO (Konvencija o uspostavljanju Europskog ureda za radiokomunikacije potpisana je 1994. godine), međunarodnih organizacija za satelitske radijske komunikacije (INTELSAT, INMARSAT, EUTELSAT) i dr. U području elektroničkih medija Republika Hrvatska je 1999. godine potpisala Europsku konvenciju o prekograničnoj televiziji i Protokol o izmjenama Europske konvencije o prekograničnoj televiziji (Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o prekograničnoj televiziji i Protokola o izmjenama Europske konvencije o prekograničnoj televiziji (NN 11/01)), a u području informacijske tehnologije potpisana je 2001. godine Konvencija o kibernetičkom kriminalu (Zakon o potvrđivanju Konvencije o kibernetičkom kriminalu (NN 9/02)).

U tijeku je postupak potpisivanja Konvencije o osnivanju Europskog komunikacijskog ureda (ECO), kojom će se zamijeniti dosad važeća Konvencija o uspostavljanju Europskog ureda za radiokomunikacije iz 1994. godine, u svrhu osnivanja novoga jedinstvenog stručnog tijela u okviru CEPT-a, u skladu s provedenim strukturnim promjenama u toj europskoj organizaciji, član koje je i Republika Hrvatska od 1992. godine.

Područje pošte i poštanskih usluga uređeno je Zakonom o pošti («Narodne novine» 172/03 i 15/04) i Zakonom o razdvajanju Hrvatske pošte i telekomunikacija na Hrvatsku poštu i Hrvatske telekomunikacije («Narodne novine» br. 101/98).

Novim Zakonom o pošti usklađena su normativna rješenja u području pošte i poštanskih usluga sa zahtjevima Europske unije, u svrhu uspostave postupne liberalizacije tržišta poštanskih usluga, uz navođenje poštanskih usluga i uvjeta uz koje će se te usluge obavljati na slobodnom tržištu, ali i određivanje rezerviranih poštanskih usluga nad kojima će Hrvatska pošta d.d. zadržati isključiva prava do 2007. godine, prije svega s ciljem osiguranja određenog nužnog opsega poštanskih usluga određene kakvoće za sve korisnike na cijelom području Republike Hrvatske i pod jednakim uvjetima. Poštanske usluge s dodanom vrijednošću u Republici Hrvatskoj obavlja sedam operatora na temelju prijave. To su INTEREUROPA SAJAM, DPD CROATIA d.o.o., IN TIME d.o.o., DHL- INTERNATIONAL, Rhea Express d.o.o., Lagermax AED Croatia d.o.o. i NULA JEDAN- BRZA POŠTA d.o.o.

Donošenjem novoga Zakona o pošti stvara se poticajni normativni okvir te potrebni preduvjeti za promicanje već prihvaćenih europskih standarda koji trebaju pridonijeti daljnjem unapređenju poštanskog sektora u Republici Hrvatskoj, te njegovom integriranju u europsku i svjetsku poštansku infrastrukturu.

Vijeće za poštanske usluge, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, imenovao je Hrvatski sabor 9. srpnja 2004. godine. Vijeće je imenovano na razdoblje od pet godina. Predsjednika i zamjenika predsjednika Vijeća imenovao je Hrvatski sabor iz reda članova Vijeća. Predsjednik Vijeća za poštanske usluge predstavlja i zastupa Vijeće te je jedini član Vijeća koji svoju dužnost obavlja profesionalno. Zakonom su precizno određeni uvjeti koje moraju ispunjavati osobe koje se imenuju za članove Vijeća, dužnosti koje su nespojive s članstvom u Vijeću, kao i uvjeti za razrješenje članova Vijeća prije isteka razdoblja na koje su imenovani.

Vijeće za poštanske usluge imat će stručnu službu koja obavlja administrativne, stručne i tehničke poslove za potrebe Vijeća, kao i poslove obavljanja tehničkih pregleda.

4.6.10 Brodogradnja

Brodogradnja je strateški važna industrijska djelatnost za cjelokupno hrvatsko gospodarstvo, budući da danas, na postojećem stupnju gospodarskog razvitka RH predstavlja snažnu industrijsku izvoznu granu koja uz sebe veže preko 1000 hrvatskih isporučitelja opreme i usluga za brod – finalni proizvod.

Nedvojbena, hrvatska brodogradnja ima svoje mjesto na svjetskom tržištu brodovlja, odnosno osiguranu zaposlenost. Od ukupnih svjetskih narudžbi (izraženih u tonama nosivosti), hrvatska brodogradilišta preuzimaju velikih 1,5 do 2,3% i s time se nalaze na 5.-6. mjestu svjetske ljestvice.

Brodogradnja godišnjim izvozom od 500 - 700 mil USD učestvuje u ukupnom izvozu RH s 12% do 15%, pa bitno doprinosi uravnoteženju vanjskotrgovinske i platne bilance zemlje.

Mnogi današnji problemi brodogradnje potječu od razdoblja rata u Hrvatskoj, kada su brodogradilišta koja su dotle u svijetu važila za pouzdanog partnera, zbog visokih rizika izgubila kupce, pa su s nedovoljno zaposlenim kapacitetima i visokim fiksnim troškovima «proizvodila» velike gubitke i upadala u potpunu nelikvidnost.

Stručnjaci koji se bave analizom i istraživanjem tržišta broskog prostora pretpostavljaju da se i u narednih desetak godina potražnja za novim brodovima, u cjelini uzevši, neće smanjivati nego će se vjerojatno i povećati, uz neizbježnu cikličnost ponude i potražnje u tom periodu, iz čega se može zaključiti da će i hrvatska brodogradnja imati osigurano tržište u narednom desetogodišnjem razdoblju!

Na stupnju ukupnog gospodarskog razvitka Hrvatske, u kojem brodograđevna djelatnost uzima veliki udjel, neminovan je i poseban pristup ovoj djelatnosti u razdoblju kojeg za ključno uzima i Europa, dakle do 2015. godine!

Za uspješno opiranje jakoj tržišnoj konkurenciji čimbenici od presudne važnosti jesu:

- Podizanje sofisticiranosti proizvoda brodograđevne industrije
- Kreiranje novog tržišta brodova na komercijalno opravdanom konceptu
- Postupni prijelaz na projektiranje i gradnju složenih brodova
- Podizanje tehnološke razine
- Povećanje efikasnosti i troškovne konkurentnosti
- Korištenje sinergijskih efekata na svim mogućim razinama (projektiranje, razvoj, inovacije, marketing i prodaja, nabava, financiranje,...)

U navedenom razdoblju hrvatska brodograđevna industrija bi trebala:

- u razdoblju od 2005. – 2010. stabilizirati svoje poslovanje striktnim provođenjem programa temeljitog restrukturiranja (financijskog, organizacijskog, tehnološkog i kadrovske), posljedično i racionalizacije troškova poslovanja u skladu s programom kojeg će definirati Vlada RH. U ovom prijelaznom razdoblju postupno uskladiti zakonsku regulativu RH s europskom.
- nakon toga, osigurati uvjete za konačnu privatizaciju ove gospodarske djelatnosti.

Da bi se navedeni ciljevi mogli postići, neophodno je da u navedenom razdoblju hrvatska brodogradilišta imaju podršku države putem potpora na slijedećim područjima:

- državnih jamstava do sticanja uvjeta kreditne sposobnosti
- subvencija kao mjere potrebne za izjednačavanje uvjeta sa svjetskom konkurencijom

- restrukturiranja (financijskog, organizacijskog, tehnološkog i kadrovsog) uz mogućnost korištenja odgovarajućih fondova EU
- istraživanja, razvoja i inovacija u hrvatskoj brodograđevnoj industriji uz mogućnost korištenja odgovarajućih fondova EU
- ulaganja u daljnji tehnološki razvoj brodogradilišta s ciljem postizanja konkurentnosti
- ulaganja u obrazovanje kadrova!

4.6.11 Ulaganje u Hrvatsku- «InvestCroatia»

Svjesna važnosti stranih ulaganja za domaće gospodarstvo, koje osim kapitala donose i *know-how*, nova tržišta, modernizaciju proizvodnje, povećavaju konkurentnost cjelokupnog gospodarstva i zaposlenost, hrvatska Vlada u suradnji s MIGA-om i FIAS-om radi na uklanjanju prepreka sa kojima se susreću investitori. Vlada je pokrenula i «*One-Stop Shop*» projekt, a poduzetnici bi već u prvoj polovici iduće godine mogli početi koristiti usluge One-Stop Shop-a na šalterima Financijske agencije (FINA). Kada projekt bude potpuno dovršen 2007. godine, poduzetnici i građani većinu bi administrativnih poslova mogli obavljati tim putem.

Hrvatska se po ostvarenim izravnim stranim ulaganjima ubraja među uspješnije zemlje u tranziciji (odmah iza Poljske, Češke i Mađarske). Međutim, ta se ulaganja u velikoj mjeri odnose na veće privatizacijske poslove i sektore koji su poglavito orijentirani na domaće tržište. Osobito segment (izvozno orijentiranih) «*greenfield*» investicija, koje mogu bitno pridonijeti promjeni strukture privrede i dinamiziranju njezinog rasta i razvoja nije u zadovoljavajućoj mjeri prisutan u Hrvatskoj. Stoga je Vlada RH u okviru one-stop shop koncepta odlučila osnovati «*InvestCroatia*», agenciju za proaktivno privlačenje izvozno orijentiranih *greenfield* stranih ulaganja.

Predviđeno je da agencija prvenstveno opslužuje investitore (informacije, konzultacije) i generira investicije (pregovori s pridošlim investitorima, aktivno traženje investitora, sudjelovanje na investitorskim konferencijama), ali i da radi na image-u Hrvatske kao investicijskog i poslovnog odredišta, prenosi iskustava iz rada sa investitorima donositeljima mjera ekonomske politike i predlaže mjere za unapređenje poslovnog okruženja.

Predviđena organizacijska shema uvažava sve do sada usuglašene stavove oko djelatnosti agencije i djelokruga njenog rada te osim središnjeg ureda (sa sjedištem u Zagrebu) predviđa i regionalne urede u Varaždinu, Osijeku, Rijeci i Splitu (detektiranje regionalnih prioriteta, kontakti s ključnim institucijama i tvrtkama u regiji, suradnja sa regionalnim razvojnim agencijama) te međunarodnu mrežu koju čine zaposlenici agencije i strani konzultanti uz podršku iz hrvatskih diplomatskih predstavništava.

Planira se ustroj deset timova od po tri djelatnika, čiji će djelokrug rada biti uređen prema djelatnostima agencije, te sektorskoj i geografskoj podjeli. Tako je npr. predviđeno da tri tima pokrivaju:

- poslove vezane za *image building*, promotivne aktivnosti, organizaciju seminara, izrada promotivnih materijala, kataloga, brošura, promotivnih CD-a i sl.
- prijenos iskustava iz rada sa investitorima donositeljima mjera ekonomske politike; detektiranje prednosti i nedostataka domaćeg poslovnog okruženja u odnosu na zemlje u okruženju i prezentacija potencijalnim ulagačima; predlaganje donositeljima mjera ekonomske politike načine za uklanjanje postojećih investicijskih barijera

- upravljanje i koordinaciju rada interne mreže (regionalni uredi), veza između Agencije i pojedinih regionalnih institucija i struktura; detektiranje želja, mogućnosti i posebnosti svake regije; obrada zahtjeva koji dolaze sa regionalne razine.

Sedam timova pokrivati će opsluživanje investitora, pregovaranje sa pridošlim investitorima, aktivno traženje investitora, sudjelovanje na investitorskim konferencijama i pregovaranje s pridošlim investitorima, poznavanje tržišta, poznavanje pojedinih sektora i njihovih potreba, praćenje i analizu svjetskih trendova u FDI-u, analitičke poslove, poznavanje investicijskih procesa, postinvesticijsku brigu, detektiranje problema koji se pojavljuju u procesu pregovaranja i njihovo rješavanje. Istovremeno, svaki od ovih sedam timova pokrivati će nekoliko sektorskih i geografskih područja (npr. rad sa europskim investitorima iz područja farmaceutske ili kemijske industrije).

Trenutno su u tijeku pripreme za ustroj, a početak rada Agencije očekuje se početkom 2005. godine.

5. MATRICA EKONOMSKE POLITIKE

5.1. Sektor Poduzetništva		
5.1.1 Privatizacija		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Privatizacija velikih poljoprivrednih kombinata u većinskom državnom vlasništvu		
Kvalitetna priprema za privatizaciju Ubrzanje procesa privatizacije	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje i provedba mjera financijske konsolidacije i restrukturiranja poljoprivrednih društava u funkciji pripreme za privatizaciju • Fond trenutno priprema prijedlog modela privatizacije Društva. 	Do kraja 2004.
Privatizacija turističkog portfelja		
Kvalitetna priprema za privatizaciju Ubrzanje procesa privatizacije	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje i provedba mjera financijske konsolidacije i restrukturiranja hotelsko-turističkih društava u funkciji pripreme za privatizaciju • Prodaja manjinskih udjela ubrzanom dinamikom putem javnih dražbi na burzi • Usvajanje i provedba Operativnog plana privatizacije preostalog portfelja 	Do kraja 2004. Do kraja 2005. Donošenje: 2004. Do kraja 2005.
Zaštita prostora u funkciji održivog razvoja		
Zaštita obalnog područja mora Rješavanje pitanja zemljišta koje nije procijenjeno u društvenom kapitalu u postupku pretvorbe odnosno privatizacije hotelsko-turističkih društava	<ul style="list-style-type: none"> • Donesena Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora • Donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji 	Doneseno 2004. Donošenje: 2005.
Privatizacija brodogradnje		
Kvalitetna priprema za privatizaciju Ubrzanje procesa privatizacije	<ul style="list-style-type: none"> • Dovršenje postupka financijske konsolidacije u funkciji pripreme za privatizaciju • Donošenje master plana privatizacije • Prodaja manjinskih udjela ubrzanom dinamikom putem javnih dražbi na burzi 	Do kraja 2005. Do kraja 2005. Do kraja 2005.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
5.1.2 Tržišno Natjecanje		
Planovi za buduće razdoblje (2004. – 2007.)		
Usklađivanje zakonodavstva sa EU stečevinom	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje drugih podzakonskih akata radi detaljnijeg uređenja pojedinih instituta koji su predviđeni Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja, i to: • Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (horizontalni sporazumi), • Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o transferu tehnologije, o licenci i o know-how, i • Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju <p>Praćenje svih daljnjih promjena u EU pravu i njihova primjerena</p> <ul style="list-style-type: none"> • implementacija u hrvatsko pravo, uključivo i izmjene Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja 	<p>2004.-2005.</p> <p>krajem 2004.</p> <p>krajem 2004.</p> <p>početkom 2005.</p> <p>Kontinuirano</p>
Učinkovita primjena propisa o zaštiti tržišnog natjecanja	<ul style="list-style-type: none"> • povećanje broja stručnjaka u Agenciji i njihovo osposobljavanje za učinkovitu primjenu propisa o tržišnom natjecanju <p>uspostavljanje aktivne i stalne suradnje sa drugim regulatornim tijelima u RH (Agencija za telekomunikacije, Vijeće za poštanske usluge, Direkcija za nadzor društava za osiguranje)</p> <ul style="list-style-type: none"> • uspostava suradnje sa tijelima nadležnim za zaštitu potrošača (Ministarstvo gospodarstva, Vijeće za zaštitu potrošača itd.) • povećanje financijskih sredstava namijenjenih radu Agencije 	<p>inicijativa 2004.-sklapanje sporazuma 2005.</p> <p>2005.-2006.</p> <p>2004.-2007.</p>
Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja	<p>podizanje razine svijesti javnosti, a osobito gospodarskih subjekata i državnih</p> <ul style="list-style-type: none"> • tijela o važnosti tržišnog natjecanja za cjelokupno nacionalno gospodarstvo kroz organiziranje edukacionih seminara i skupova • izdavanje godišnjaka Agencije • izdavanje glasila Agencije (četiri puta godišnje) 	<p>2004.-2007.; (minimalno dva seminara godišnje)</p> <p>2004.-2007.</p> <p>2004.-2007.</p>

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	objavljivanje svih važnijih odluka i mišljenja Agencije, te nacрта propisa, <ul style="list-style-type: none"> ● stručnih članaka i drugih izvora o pravu i praktičnoj primjeni propisa o tržišnom natjecanju u RH na službenim web stranicama Agencije ● jačanje neovisnosti Agencije uz korištenje sredstava iz CARDS programa ● suradnja sa inozemnim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja i daljnja suradnja u SEECAN projektu 	2004.-2007. (kontinuirano) 2003. do ulaska RH u EU 2004.-2007.
DRŽAVNA POTPORA		
Usklađivanje zakonodavstva sa EU stečevinom i transparentnost načina donošenja odluka	<ul style="list-style-type: none"> ● izrada prijedloga izmjena i dopuna Zakona o državnim potporama ● usvajanje izmjena i dopuna Zakona o državnim potporama ● izrada i usvajanje prijedloga izmjena i dopuna Uredbe o državnim potporama radi daljnjeg usklađivanja s <i>acquis communautaire</i> ● izrada pravila prijave, odobravanja, praćenja i evidencije državnih potpora ● izrada vodiča za horizontalne potpore i pojedine sektorske potpore 	krajem 2004. 2005. 2005.-2007. 2005. 2005.
	<ul style="list-style-type: none"> ● utvrđivanje načina prijave pritužbi zainteresiranih stranaka ● praćenje svih daljnjih promjena u EU pravu i njihova primjerena implementacija u hrvatsko pravo 	2005. Kontinuirano
Učinkovita primjena propisa o državnim potporama	<ul style="list-style-type: none"> ● utvrditi konačni popis postojećih programa državnih potpora po davateljima ● usuglašavanje programa državnih potpora sukladno kriterijima iz SSP i sustavu državnih potpora u EZ ● povećanje broja djelatnika u Agenciji i njihovo daljnje osposobljavanje za učinkovitu primjenu propisa o državnim potporama ● izrada evidencija odnosno registara o državnim potporama 	2005. 2005. 2005.-2007 2005.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> • nabava IT opreme (hardware i software) i izrada IT baze podataka za sustav praćenja državnih potpora sredstvima iz CARDS programa • povećanje financijskih sredstava iz državnog proračuna namijenjenih radu Agencije • korištenje sredstava iz CARDS programa za jačanje regulatorne uloge i obavljanje zadaća Agencije • odlazak djelatnika Agencije na usavršavanje u članice EU u okviru twinning projekta 	<p>2005.</p> <p>2005.-2007.</p> <p>do ulaska RH u EU</p> <p>2005.-2006.</p>
Promicanje prava i politike državnih potpora	<p>podizanje razine svijesti javnosti, a osobito davatelja državnih potpora, o važnosti usklađivanja državnih potpora u zadanim rokovima i redovitom i pravovremenom prijavljivanju novih prijedloga državnih potpora Agenciji</p> <ul style="list-style-type: none"> • obuhvat državnih potpora na lokalnoj razini 	<p>Kontinuirano</p> <p>2005.</p>
5.1.3 Javne Usluge - Energetika		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Liberalizacija energetskeg tržišta		
Usklađivanje zakonodavnog okvira sa EU stečevinom	<ul style="list-style-type: none"> • donošenje izmjena i dopuna paketa energetskeg zakona • jačanje uprave za energetiku u ministarstvu • jačanje vijeća za regulaciju energetskeg djelatnosti • Restrukturiranje HEP-a • Restrukturiranje INE s naglaskom na skladištenje plina • Restrukturiranje distributera plina sukladno direktivama 	<p>2005</p> <p>Kontinuirano</p> <p>2006</p> <p>2007</p>

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Ispunjavanje cilja udjela obnovljivih izvora u ukupnoj potrošnji električne energije 4,5 %	<ul style="list-style-type: none"> ● prilagodba pravno-institucionalnog okvira ● osnivanje Agencije za obnovljive izvore i energetske učinkovitost <p>primjena financiranja državnim potporama, Fonda za zaštitu okoliša i</p> <ul style="list-style-type: none"> ● energetske učinkovitost i garantiranim otkupnim cijenama za OIE, te međunarodnim projektima i fondovima EU 	2010. Kontinuirano 2005.→
Povećanje učinkovitijeg korištenja energije	<ul style="list-style-type: none"> ● prilagodba pravno-institucionalnog okvira ● osnivanje Agencije za obnovljive izvore i energetske učinkovitost ● donošenje i provedba programa energ. učinkovitosti Vlada RH i lokalne/regionalne samouprave ● primjena financiranja državnim potporama, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, te međunarodnim projektima i fondovima EU 	2010. Kontinuirano 2006. 2005.
Osiguravanje adekvatnih rezervi nafte i naftnih derivata (umanjivanje potrebnih rezervi nafte i naftnih derivata na razinu 90 dana uključujući činjenicu da RH 25 % ukupne potrošnje zadovoljava iz domaćih izvora)	<ul style="list-style-type: none"> ● povećanje zalihe na 75 dana (umanjenih za 25 % domaće proizvodnje) ● povećanje zalihe na 90 dana (umanjenih za 25 % domaće proizvodnje) 	2006. 2007.
Harmonizacija	<ul style="list-style-type: none"> ● Praćenje EU zakonodavstva 	Kontinuirano
Početak rada Državnog zavoda za nuklearnu sigurnost	<ul style="list-style-type: none"> ● donošenje Uredbe o unikatnom ustrojstvu, i drugih odluka/akata nužnih za početak rada ● nabavka opreme ● osiguranje prostora 	2004 2004 2004

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Podzakonski akti prema Zakonu o nuklearnoj sigurnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o kontroli nuklearnog materijala i posebne opreme (čl. 4, 7, 16. i 17.) 	2005
	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o uvjetima za obavljanje poslova iz područja nuklearne sigurnosti (čl. 24.) 	2005
	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o smještaju, projektiranju, gradnji, uporabi i razgradnji objekata u kojima se obavljaju nuklearne djelatnosti (čl. 8.) 	2005
Jačanje kontrole nuklearnog materijala	<ul style="list-style-type: none"> • Razrada međuresorne suradnje i daljnjeg programa opremanja 	2004
	<ul style="list-style-type: none"> • Ugradnja pribavljene stacionarne opreme 	2005
	<ul style="list-style-type: none"> • Probni rad s novom osobnom i ručnom opremom na novim lokacijama 	2005
	<ul style="list-style-type: none"> • Probni rad s novom prenosnom opremom 	2006
Unapređenje pripravnosti za slučaj nuklearne nesreće	<ul style="list-style-type: none"> • Razrada preduvjeta za pristup i primjenu EURDEP/ECURIE/RODOS sustave 	2004
	<ul style="list-style-type: none"> • Obnova nacionalnog sustava pravodobnog radiološkog upozoravanja SPRU 	2005-2007
Harmonizacija	<ul style="list-style-type: none"> • Praćenje EU zakonodavstva 	Stalno
5.1.4 Malo i srednje poduzetništvo		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Poticanje proizvodnje-proizvodi, inovacija, povezivanje sa znanostima		
modernizacija tehnoloških procesa, viša razina finalizacije proizvoda,	<ul style="list-style-type: none"> • Subvencije, potpore, donacije, državna jamstva i nagrade <p>Namjena: Sufinanciranje u obliku nepovratnih potpora za pokriće troškova i subvencija</p> <ul style="list-style-type: none"> • kamata na poduzetničke kredite. Ciljevi: 	2004 – 2008

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
<p>međusobno povezivanje malih i srednjih gospodarskih subjekata,</p> <p>razvoj novih proizvoda i novih procesa i primjena novih tehnologija</p> <p>smanjenje uvozne ovisnosti,</p> <p>primjena znanosti u proizvodnji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poticanje određenih gospodarskih djelatnosti i određenih gospodarskih područja • početna ulaganja i otvaranje novih radnih mjesta • kreditiranje, međunarodni sajmovi i izložbe • istraživanje i razvoj - sporazum o suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa 	
Poticanje edukacije		
<p>Unapređenje postojećih i stjecanje novih znanja i vještina potrebnih za uspješnije poslovanje u malom gospodarstvu</p>	<p>Subvencije, potpore, donacije, pomoć</p> <p>Namjena:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sufinanciranje i financiranje poduzetničke infrastrukture, nepovratne potpore za savjetodavne usluge, osposobljavanje i usavršavanje 	2004 – 2008
Poticanje poduzetničke infrastrukture		
<p>Brži regionalni i lokalni razvoj i stvaranje uvjeta da lokalna i područna samouprava oblikuje razvojne uvjete za gospodarske subjekte kroz ovakve potporne institucije u cilju ravnomjernog razvoja gospodarstva RH</p>	<p>Subvencije, potpore, kapitalne pomoći, pomoći, donacije</p> <p>Namjena:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sufinanciranje početnih ulaganja, poticanje određenih gospodarskih djelatnosti i određenih gospodarskih područja, otvaranje novih radnih mjesta, povećanje broja poslovnih subjekata malog gospodarstva 	2004 – 2008
Subvencije kamata za kredite i potpore		
<p>Promjena strukture djelatnosti malog gospodarstva u korist proizvodnje, brže uključivanje u gospodarstvo posebnih ciljnih skupina (mladi, žene, branitelji), povećanje broja poslovnih subjekata i novozaposlenih radnika u malim i srednjim trgovačkim društvima, zadrugama, obrtu i drugim oblicima malog gospodarstva</p>	<p>Subvencije financijskim institucijama izvan državne uprave, nepovratne potpore</p> <ul style="list-style-type: none"> • Namjena: sufinanciranje kroz subvencije kamata na poduzetničke kredite državne potpore male vrijednosti 	2004 – 2008

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Promidžba poduzetništva		
<p>Promicati poduzetnički duh</p> <p>Podizanje razine poduzetničke kulture</p> <p>Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • putem medija kao potporu hrvatskim gospodarskim i društvenim ciljevima • predstavljanje uspješnih pojedinaca i subjekata, te programa i institucija koje ih provode • državne potpore male vrijednosti 	2004 – 2008
Poticanje ciljnih skupina društva		
Podizanje opće razine poduzetničkih znanja i vještina, stvaranje stimilirajućeg okruženja s ciljem prihvaćanja poduzetništva kao načina života i polazišta i pokretača pozitivnih aktivnosti u svim segmentima društva	<p>Subvencije, potpore, državna jamstva, nagrade</p> <ul style="list-style-type: none"> • nepovratne potpore za pokriće troškova u obliku državnih potpora male vrijednosti 	2004 – 2008
Poticanje zadrugarstva		
Poticanje zadrugarstva u cilju porasta zaposlenosti, podizanja životnog standarda i razvoja gospodarstva u cjelini, a sve sukladno Programu Vlade RH i Programu poticaja malog i srednjeg poduzetništva	<p>Subvencije, potpore, donacije, pomoć</p> <p>Sufinanciranje za</p> <ul style="list-style-type: none"> • početna ulaganja i otvaranje novih radnih mjesta <p>poticanje ekološke proizvodnje i ekoloških znanja</p>	2004 – 2008
Poticanje marketinških aktivnosti		
Poticanje razvoja vlastitog potencijala poduzetnika, promidžba proizvoda te stvaranje uvjeta za kvalitetniju suradnju i povezivanje s ostalim subjektima na tržištu.	<p>Subvencije, potpore, donacije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Namjena: * sufinanciranje troškova u obliku državnih potpora male vrijednosti 	2004 – 2008

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Međunarodna aktivnost poduzetnika		
Potaknuti izvozno usmjerenje subjekata malog gospodarstva i povećati izvoz proizvoda i usluga kroz oblike i namjene poticaja kojima se stimulira izvozno poslovanje, razvijaju novi izvozni proizvodi i usluge, pronalaze izvozna tržišta i poboljšavaju i unaprjeđuju izvozni programi u kojima se sektor malog gospodarstva dokazao.	Subvencije, potpore, donacije, državna jamstva Namjena: <ul style="list-style-type: none"> • sufinanciranje troškova u obliku državnih potpora male vrijednosti sporazumi s Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak i poslovnim bankama radi povoljnijih uvjeta kreditiranja izvoza 	2004 – 2008
Usklađivanje zakonodavnog okvira sa EU stečevinom		2005-2007
Harmonizacija	<ul style="list-style-type: none"> • Praćenje EU zakonodavstva 	Kontinuirano
5.2 Financijski Sektor		
5.2.1. Bankarski sustav		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Usklađivanje regulative prema propisima EU	Doneseni su i provedeni sljedeći podzakonski akti: Odluka o adekvatnosti kapitala, Odluka o ograničenju izloženosti banaka valutnom riziku, Odluka o klasifikaciji plasmana i potencijalnih obveza banaka, Odluka o konsolidiranim <ul style="list-style-type: none"> • financijskim izvješćima grupe banaka, Odluka o reviziji financijskih izvješća i poslovnih funkcija banaka, Odluka o zaštiti tržišnog natjecanja unutar bankarskog sektora i Odluka o primjeni odredaba zakona i drugih propisa iz nadležnosti Hrvatske narodne banke na banke u likvidaciji. 	Doneseno 2003.
Ocjena stabilnosti cjelokupnog domaćeg financijskog sustava	Izrada analize pokazatelja ranog upozorenja na poteškoće u poslovanju kod <ul style="list-style-type: none"> • pojedinih banaka, zatim analize osjetljivosti bankovnog sustava kao cjeline na makroekonomske poremećaje, i naposljetku makrobonitetne analize, 	Kontinuirano
Zaštita potrošača u bankarskom sektoru	<ul style="list-style-type: none"> • Donesen je Zakona o kamatama 	Doneseno 2004.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje uredbi o visini kamatnih stopa na temelju Zakona o kamatama 	Listopad 2004.
Reforma platnog prometa	<ul style="list-style-type: none"> • Donesen zakon o platnom prometu u zemlji <p>S ciljem unapređenja sustava platnog prometa u zemlji i uspostavljanja međuinstitucionalne suradnje na području platnog prometa, Hrvatska narodna</p> <ul style="list-style-type: none"> • banka osnovala je Nacionalni odbor za platni promet. Članove Odbora čine predstavnici Hrvatske narodne banke, Ministarstva financija, Hrvatske udruge banaka i Hrvatske gospodarske komore. 	<p>Donesen 2001., a počeo se primjenjivati u travnju 2004.</p> <p>Odbor osnovan 2003.</p>
5.2.2. Tržište kapitala		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Daljnje usklađivanje regulative sa propisima EU	<p>Izrada novog zakona o investicijskim fondovima i izmjene postojećih zakona u skladu s izmjenama Direktiva EU (posebice Zakon o tržištu vrijednosnih</p> <ul style="list-style-type: none"> • papira u dijelu izrade prospekta, kao i Zakon o preuzimanju dioničkih društava) i na taj način doprinjeti zakonodavnoj inicijativi usklađenja s pravnim stečevinama EU. 	Donošenje 2005.-2007.
5.2.3. Sektor osiguranja		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Usklađivanje regulative sa propisima EU i jačanje administrativnih sposobnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada novog Zakona o osiguranju 	Donošenje 2005.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
5.2.4. Regulacija deviznog sustava		
Ocjena stanja i daljnja liberalizacija kapitalnog računa	<ul style="list-style-type: none"> Ukidanje pojedinih odredbi Zakona o deviznom poslovanju i podzakonskih akata 	U skladu s rokovima propisanim SSP-om
5.2.5. Nadzor nebankarskog sektora		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Razvoj međusobne suradnje nadzornih institucija i daljnji stupanj objedinjavanja nadzornih institucija u cilju što efikasnijeg nadzora financijskog sektora	<p>Donesen Program nadzora financijskih institucija i financijskog tržišta na konsolidiranoj osnovi i osnovan odbor za koordinaciju nadzora financijskih institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Objedinjavanje institucija za nadzor nebankarskog sektora 	<p>Doneseno 2003.</p> <p>Provedba 2005.-2007.</p>
5.3 Tržište Rada		
5.3.1 Zaposlenost i zaštita na radu		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Razviti uslugu učinkovitog zbrinjavanja viška radnika u tvrtkama u restrukturiranju	<ul style="list-style-type: none"> razvoj instrumenata za profesionalnu orijentaciju, uspostavljanje Fonda za zbrinjavanje tehnološkog viška radnika, uspostava rada 10 centara za potporu poslovnim promjenama u tvrtkama u restrukturiranju. 	<p>2005.</p> <p>2005.</p> <p>kontinuirano</p>
Ojačati sinergiju institucija na lokalnom nivou i kapacitete lokalnih aktera u provedbi aktivne politike zapošljavanja	<ul style="list-style-type: none"> uspostava lokalnih partnerstva na regionalnom nivou, 	2005. i 2006.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> odabir perspektivnih sektora u županijama i izrada analize potrebe poslodavaca tih sektora o vještinama i znanjima koje trebaju imati radnici, 	2006.
	<ul style="list-style-type: none"> izrada programa za osposobljavanje nezaposlenih sukladno potrebama poslodavaca. 	2006.
Jačanje kapaciteta za prilagodbu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na svim razinama	<ul style="list-style-type: none"> definiranje decentralizirane organizacijske strukture HZZ i operativnih smjernica za menadžment unutar nove decentralizirane organizacije, razvoj ljudskih resursa na ključnim pozicijama unutar HZZ, definirati plan provedbe nove decentralizirane strukture. 	2005. 2005. 2006.
Razviti sustav zapošljavanja osjetljivih skupini s otežanim faktorom zapošljivosti.	<ul style="list-style-type: none"> usvojiti, operacionalizirati i provesti Nacionalni akcijski plana zapošljavanja, novelirati i implementirati Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. 	2005. 2005.
Harmonizacija	<ul style="list-style-type: none"> Praćenje EU zakonodavstva 	Kontinuirano
Zaštita na radu		
Usklađivanje zakonodavnog okvira sa EU stečevinom	<ul style="list-style-type: none"> donošenje podzakonskih propisa usklađenih s odredbama Direktiva EU jačanje Odjela za zaštitu na radu u ministarstvu 	2005 Kontinuirano
Ustroj posebnog osiguranja za ozljede na radu i profesionalne bolesti	<ul style="list-style-type: none"> analiza opravdanosti uspostave posebnog sustava osiguranja 	2006.-2007.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
5.3.2 Reforma Mirovinskog Sustava		
Poboljšanje fiskalne i socijalne održivosti mirovinskog sustava		
Izmjena načina usklađivanja mirovina iznalaženjem nove formule usklađivanja	<p>Izrada analize financijskih efekata posljednje izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju, koja je omogućila usklađivanje mirovina s rastom prosječne plaće svih zaposlenih</p>	2005.
	<ul style="list-style-type: none"> Izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju u dijelu koji se odnosi na usklađivanje mirovina 	
Revidiranje dijelova sustava mirovinskog osiguranja koji nisu temeljeni na doprinosima	<p>Izrada analize utjecaja posebnih dijelova mirovinskog sustava koji nisu temeljeni na doprinosima i povoljnosti koje se daju posebnim kategorijama osiguranika na fiskalnu i socijalnu održivost mirovinskog sustava</p> <ul style="list-style-type: none"> Izmjena posebnih zakona kojima se prava iz mirovinskog osiguranja priznaju posebnim kategorijama osiguranika 	2007.
Prilagodba sustava mirovinskog osiguranja socijalnom, gospodarskom i demografskom razvoju		
Jačanje socijalne sigurnosti osoba koji rade u nekonvencionalnim oblicima rada	<ul style="list-style-type: none"> Praćenje stanja obuhvata osoba koje rade u nekonvencionalnim oblicima rada i osnaživanje uključivanja takvih osoba u mirovinsko osiguranje 	Kontinuirano
Stvaranje uvjeta za uključivanje u mirovinsko osiguranje što većeg broja osoba koje su izvan mirovinskog osiguranja		
Pojednostavljivanje sustava prijave na mirovinsko osiguranje	<ul style="list-style-type: none"> Izmjena propisa koji reguliraju postupak prijave na mirovinsko osiguranje 	2006
Preispitivanje mogućnosti izjednačavanja uvjeta godina života za ostvarivanje prava na mirovinu za žene i muškarce posebno u policiji i vojsci, a dugoročno moguće povećanje dobne granice i izjednačavanje dobne granice za žene i muškarce	<ul style="list-style-type: none"> Izmjena posebnih zakona kojima je uređen sustav mirovinskog osiguranja, dugoročno i izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju prema ciljevima navedenim u Strategiji razvoja hrvatskog mirovinskog sustava 	2007

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Postizanje veće učinkovitosti i transparentnosti pojedinih usluga mirovinskog sustava	Informatizacija službi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i razvoj <ul style="list-style-type: none"> kontinuiranog programa obuke zaposlenika (koriste se sredstva zajma Svjetske banke za Projekt ulaganja u mirovinski sustav –PSIP) 	2004-2007
Nastavak započete mirovinske reforme		
Preispitivanje primjene instituta staža osiguranja s povećanim trajanjem	<ul style="list-style-type: none"> Izrada analize učinkovitosti primjene instituta staža osiguranja s povećanim trajanjem u uvjetima započete mirovinske reforme Izrada usporednog prikaza zaštite radnika koji rade na radnim mjestima na kojima postoje štetni utjecaji na zdravlje i radnu sposobnost radnika u Hrvatskoj i državama EU 	2006 Kontinuirano
Jačanje dobrovoljne mirovinske štednje i pojednostavljenje pristupa u dobrovoljna osiguranja	<ul style="list-style-type: none"> Izrada poticajnih mjera za popularizaciju dobrovoljnih mirovinskih fondova i poticanje interesa za dobrovoljnu mirovinsku štednju 	Kontinuirano
Poticanje osnivanja zatvorenih mirovinskih fondova i preispitivanje strukovnih profesionalnih mirovinskih osiguranja	<ul style="list-style-type: none"> Izmjena Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje 	Kontinuirano
Preispitivanje mogućnosti ulaganja sredstava mirovinskih fondova ovisno o povećanju ponude instrumenata ulaganja u Hrvatskoj	<ul style="list-style-type: none"> Izrada analize mirovinskih tržišta u uvjetima slabo razvijenog tržišta kapitala 	Kontinuirano
Racionalizacija i prilagodba organizacijskih struktura i jačanje administrativnih struktura za koordinaciju sustava socijalne sigurnosti	Provedba preustroja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za što je već <ul style="list-style-type: none"> u korištenju zajam Svjetske banke za Projekt ulaganja u mirovinski sustav (PSIP) 	2004-2007

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Koordinacija sustava socijalne sigurnosti sa sustavima države EU		
Postizanje približno istog ili sličnog stupnja socijalne sigurnosti osoba koje u svom radnom vijeku rade na području više država	<ul style="list-style-type: none"> • Preispitivanje interesa za sklapanje bilateralnih i multilateralnih ugovora o socijalnom osiguranju 	Kontinuirano
Primjena propisa EU na području socijalne sigurnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Sklapanje ugovora o socijalnom osiguranju • Upoznavanje s propisima <i>acquisa</i> i ocjena stupnja usklađenosti hrvatskih propisa koji reguliraju područje mirovinskog osiguranja <p>Usklađivanje s Direktivom 86/378/EEZ od 24. 07. 1986. koja se odnosi na</p> <ul style="list-style-type: none"> • ostvarivanje načela jednakosti postupanja između muškaraca i žena u strukovnim sustavima socijalnog osiguranja <p>Usklađivanje s Direktivom 98/49/EEZ od 29. 06. 1998. koja se odnosi na</p> <ul style="list-style-type: none"> • očuvanje prava na mirovinu radnika i samostalnih djelatnika koji se kreću unutar Zajednice <ul style="list-style-type: none"> • Usklađivanje s Direktivom 2003/41/EZ od 03. 06. 2003. koja se odnosi na djelatnosti i nadzor ustanova strukovne mirovine 	<p>Kontinuirano</p> <p>2006</p> <p>2006</p> <p>2005</p> <p>U rokovima koje predviđa Direktiva</p>
5.3.3 Reforma Socijalne Skrbi		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Podizanje razine učinkovitosti sustava		
poboljšanje transparentnosti, informacijske, znanstvene i stručne osnove sustava	<ul style="list-style-type: none"> • daljnja informatizacija sustava i uvođenje registra korisnika 	2005- 2007.
podizanje kvalitete i novi oblici obrazovanja radnika u sustavu socijalne skrbi	<ul style="list-style-type: none"> • intenziviranje znanstveno-istraživačkog rada na području socijalne politike 	Kontinuirano
podizanje razine informiranosti o socijalnim pravima i prihvaćanju europskih standarda	<ul style="list-style-type: none"> • organizacija poslijediplomskih studija i permanentne edukacije stručnih radnika sustava 	Kontinuirano

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> sustavno obrazovanje radnika o socijalnim pravima podizanje razine obaviještenosti korisnika i društva o socijalnim pravima 	Kontinuirano Kontinuirano
Modernizacija i demokratizacija sustava socijalne skrbi		
uspostava novih kriterija za ostvarivanje prava u sustavu socijalne pomoći	<ul style="list-style-type: none"> osnovicu za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi vezati uz adekvatnu veličinu koja bi uvjetovala kontinuiranu promjenu visine osnovice 	2005- 2007.
decentralizacija sustava	<ul style="list-style-type: none"> daljnja decentralizacija upravljanja, odnosno nova raspodjela nadležnosti 	Kontinuirano
deetatizacija i deinstitucionalizacija sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi	<ul style="list-style-type: none"> privatizacija dijela djelatnosti u socijalnoj skrbi razvoj izvaninstitucijskih oblika skrbi jačanje suradnje s nevladinim sektorom, te stimuliranje razvoja nevladinog sektora unapređenje instituta udomiteljstva kao izvaninstitucijskog oblika skrbi 	2005- 2007. Kontinuirano 2005- 2007. Kontinuirano
Sustavna zaštita prava i interesa djece i osjetljivih skupina		
usklađivanje s međunarodnim standardima	<ul style="list-style-type: none"> provođenje obveza utvrđenih nacionalnim programima 	2005- 2007.
Prava manjina, izbjeglica, Roma		
Zaštita prava nacionalnih manjina	<ul style="list-style-type: none"> Provedba Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina Izrada izvješća o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina 	Kontinuirano 2005.
Uključivanje nacionalnih manjina u društveni život, participiranje u javnim poslovima i integracija u društvo	<ul style="list-style-type: none"> Suradnja s vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina Organiziranje seminara o educiranju vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (do sada su održani seminari u Zagrebu, Dubrovniku, Rijeci) 	kontinuirano 2004., 2005, 2006., 2007

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Unaprjeđenje prava nacionalnih manjina prema međunarodnim dokumentima koje je Republika Hrvatska ratificirala	<ul style="list-style-type: none"> • Praćenje primjene Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina • Seminari o provedbi Okvirne konvencije 	Kontinuirano 2005., 2006
Nacionalni program za Rome	<ul style="list-style-type: none"> • Praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome 	Kontinuirano
Razbijanje predrasuda	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba istraživanja Asimilacija ili integracija Roma i organiziranje seminara za novinare o poboljšanju statusa Roma putem medija 	2005.
Stvaranje pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije Roma	<ul style="list-style-type: none"> • izgradnja kulturnih centara 	2005.do 2007.
Suzbijanje diskriminacije Roma	<ul style="list-style-type: none"> • Organiziranje okruglih stolova o načinu promocije pozitivnih aspekata izjednačenog izvješćivanja o Romima 	2005.
Očuvanje tradicijske kulture	<ul style="list-style-type: none"> • organiziranje tečajeva tradicijske romske glazbe i običaja te nabava nošnji 	2005. 2006.
Akcijski plan Desetljeća za Rome	<ul style="list-style-type: none"> • provedba mjera Akcijskog plana Desetljeća za Rome iz područja obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva i stanovanja 	2005.do 2015.

5.4 Javna uprava

5.4 Reforma Javne Uprave

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Reorganizacija državne uprave		
Razvoj djelotvornog sustava javne uprave	<p>Doneseni su i provedeni slijedeći institucionalni akti: Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Vladi RH, Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o načelima za unutarnje ustrojstvo tijela državne uprave</p> <ul style="list-style-type: none"> • 	Doneseno i provedeno 2003.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Smanjenje veličine javne uprave	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti strategiju reforme javne uprave i operativne planove za njezinu provedbu 	Donošnje: 2004.-2005.
Transparentnost, učinkovitost, orijentiranost uprave prema građanima	<ul style="list-style-type: none"> • Usvojiti metodologiju i provesti funkcionalnu reviziju organizacijskih struktura i u skladu s time donijeti nova pravila o unutarnjem ustrojstvu i prilagoditi planove zapošljavanja kadrova 	2004.-2006.
Racionalizacija organizacijskih struktura	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti izmjene i dopune Poslovnika Vlade RH prema kojima procjena fiskalnog, socijalnog i ekološkog učinka predloženih politika i zakona postaje obvezna 	Donošnje: 2004 Provedba: 2005-2006.
Povećanje dosljednosti javne uprave i smanjenje mase sredstava za plaće u javnom sektoru	<ul style="list-style-type: none"> • Provesti analizu obavljanja poslova državne uprave na razini središnjih i prvostupajskih tijela državne uprave 	Provedeno: 2004.
Osiguranje kvalitete i fiskalne prihvatljivosti predloženih zakona i politika	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti Plan decentralizacije državne uprave (na temelju provedene analize) 	Donošnje: 2004
Decentralizacija poslova državne uprave	<ul style="list-style-type: none"> • Provesti analizu obavljanja poslova u uredima državne uprave u županijama radi racionalne preraspodjele kadrovskih potencijala u korist obavljanja gospodarskih poslova 	Provedeno:2004
Jačanje administrativnih kapaciteta u službama koje obavljaju gospodarske poslove na razini prvostupajskih tijela državne uprave	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (na temelju provedene analize) 	Donošnje: 2004. Provedba: 2005.
Sustav državnih službenika		
Osiguranje veće stručnosti uprave kroz jasnu podjelu između političkih i upravnih položaja	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti Zakon o državnoj službi 	Donošnje: 2004. Provedba: 2006
Osiguranje objedinjenog sustava planiranja zapošljavanja u državnoj upravi s ciljem postizanja planiranog i ekonomičnog korištenja proračunskih sredstava	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti podzakonske propise o sustavu i klasifikaciji radnih mjesta i druge provedbene propise za Zakon o državnim službenicima 	Donošnje: 2004.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
<p>Sustav zapošljavanja u državnoj i javnoj upravi temeljiti na načelima sposobnosti/zasluga, stručnosti i nepristranosti</p> <p>Poboljšane, transparentnije metode i praksa upravljanja državnim službenicima, uključujući zapošljavanje, odabir, razvoj karijere, napredovanje i plaću</p> <p>Osiguranje dosljednosti u nagrađivanju u državnoj upravi, uvođenje transparentnosti u sustav plaća i nagrađivanja i uvođenje više elemenata koji se temelje na zaslugama i radu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti Zakon o plaćama u državnoj službi • Donijeti plan smanjenja broja javnih i državnih službenika • Donijeti novo zakonodavstvo o uvjetima zapošljavanja u javnoj službi koje uključuje odredbe o kolektivnom pregovaranju 	<p>Donošenje: 2005. Provedba:2006.</p> <p>Donošenje: 2005. Provedba:2006.</p> <p>2006.</p>
Pojednostavljenje administrativnih postupaka i razvoj suvremenog elektroničkog poslovanja		
<p>Učinkovitost i stručnost u upravnom donošenju odluka</p> <p>Kraći upravni postupak</p> <p>Lakše ostvarivanje prava stranaka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti i provesti izmjene Zakona o općem upravnom postupku • Donijeti novu uredbu o uredskom poslovanju (prilagođenu elektronskom funkcioniranju uprave) 	<p>2005.-2007.</p> <p>2005.-2007.</p>
<p>Jačanje uloge elektroničke uprave u razvoju gospodarstva</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informatizacija ureda državne uprave u županijama • Utvrđivanje modela i rješenja međupovezivanja informacijskih sustava tijela državne uprave jedinstvenom telekomunikacijskom mrežom u funkciji jačanja uloge elektroničke uprave u razvoju gospodarstva • Projekt pripreme oblikovanja i objavljivanja u elektroničkom obliku službenih obrazaca tijela državne uprave, koje građani i poslovni subjekti mogu podnositi javnom telekomunikacijskom mrežom 	<p>2005.-2007</p> <p>2005.-2006.</p>

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> • Utvrđivanje strukture, obrasca i pravila djelovanja središnjeg informatički podržanog , očevidnika službenika 	2005.-2006.
Stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika		
Poboljšati upravnu sposobnost za pristupanje Hrvatske EU	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti Strategiju stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika 	2004.
Jačanje kapaciteta horizontalnog obrazovanja u državnoj upravi	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje Centra za stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika (u smislu kadrovske popunjenosti i tehničke opremljenosti) • Izrada plana za informatičko obrazovanje službenika i namještenika u državnoj upravi i provedba obuke državnih službenika u području primjene informatičke tehnologije i opreme • Uspostava sustava za razmjenu iskustava i koordinaciju aktivnosti informatičara u državnoj upravi • Ubrzano obrazovanje u znanju stranog jezika državnih službenika koji sudjeluju u prilagodbi zakonodavstva EU 	2005. – 2007. 2005. - 2007. 2005. - 2007.
		KONTINUIRANO
5.5 Poljoprivreda		
5.5. Reforma poljoprivrede		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Zemljišna reforma		
Unaprijediti raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države	<ul style="list-style-type: none"> • Izmjene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu 	Donošenje 2005.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Razviti tržište poljoprivrednim zemljištem	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava informacijskog sustava za raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države 	2005. – 2007.
Unaprijediti strukturu poljoprivrednih gospodarstava - okrupniti usitnjeno i rascjepkano poljoprivredno zemljište	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba pilot projekta «Okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta» 	2005. – 2007.
Unaprijediti zaštitu poljoprivrednog zemljišta	<ul style="list-style-type: none"> • Usklađenje stanja u naravi sa zemljišno-knjižnim i katastarskim evidencijama za poljoprivredno zemljište u vlasništvu države 	2005. – 2007.
Privatizacija agro-kombinata		
Okončati privatizaciju agro-kombinata	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba natječaja za privatizaciju nekoliko preostalih tvrtki (Hrvatski fond za privatizaciju) 	Kraj 2005.
Usvajanje mehanizama Zajedničke poljoprivredne politike		
Uspostaviti Agenciju za plaćanje	<p>Izrada plana aktivnosti za preustroj Ravnateljstva za tržišnu i strukturnu</p> <ul style="list-style-type: none"> • potporu u poljoprivredi sukladno standardima EU Agencije za plaćanja i mehanizmima predoristuonih strukturnih fondova • Uspostava organizacijske strukture Agencije • Podnijeti zahtjev za akreditaciju Agencije • Jačanje administrativnih kapaciteta za potrebe obavljanja svih funkcija EU Agencije za plaćanje 	2005. 2005. – 2007. 2005. – 2006. Kontinuirano
Uspostaviti IACS	<p>Unaprjeđenje i usklađivanje Upisnika poljoprivrednih gospodarstava s</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cjelovitim administrativnim i kontrolnim sustavom (IACS) uz primjenu GIS-a i jačanje nadzora 	2005. – 2007.
Uspostaviti FADN	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava sustava poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (FADN) 	2005. – 2007.
Uspostava mehanizma za provedbu mjera ruralnog razvitka	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada Programa ruralnog razvitka 	2005.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje administrativnih kapaciteta za provedbu mjera ruralnog razvitka 	2005. - 2007.
Uspostaviti vinogradarski katastar	<p>Izrada vinogradarskog katastra - u suradnji Ministarstvo poljoprivrede,</p> <ul style="list-style-type: none"> • šumarstva i vodnoga gospodarstva, Državna geodetska uprava i Zavod za vinogradarstvo i vinarstvo 	2005. - 2007.
Usklađivanje inspekcijskih službi s EU		
Povećati učinkovitost rada poljoprivredne inspekcije	<ul style="list-style-type: none"> • Provesti preustroj inspekcije • Jačanje administrativnih kapaciteta poljoprivredne inspekcije 	2005. – 2007. Kontinuirano
Povećati učinkovitost administrativnih struktura u fitosanitarnom području	<ul style="list-style-type: none"> • Provesti reorganizaciju postojeće službe zaštite bilja • Izgradnja nacionalne službe zaštite bilja – objedinjavanje uprave, inspekcije i dijagnostike • Jačanje administrativnih struktura u svim segmentima fitosanitarnog područja • Edukacija fitosanitarnih inspekcija za provedbu svih elemenata fitosanitarne kontrole sukladno standardima EU 	2005. – 2007. 2005. – 2007. Kontinuirano Kontinuirano

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Povećati učinkovitost administrativnih struktura u području javnog zdravstva	<ul style="list-style-type: none"> Edukacija poljoprivrednih inspektora o kontroli kakvoće proizvoda u poljoprivredi sukladno standardima EU Opremanje laboratorija institucija za zaštitu bilja za vinogradarstvo i vinarstvo, za tlo, za sjemenarstvo i rasadničarstvo i za voćarstvo sukladno zahtjevima EU 	Kontinuirano 2005. – 2007.
Povećati učinkovitost administrativnih struktura u području veterinarstva i identifikacije životinja	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje administrativnih struktura u svim segmentima veterinarstva Nastavak procesa identifikacije i registracije životinja Opremanje i reorganizacija laboratorija Hrvatskog veterinarskog instituta sukladno zahtjevima EU 	Kontinuirano 2005. – 2007. 2005. – 2007.
5.6 Ostale Reforme		
5.6.1 Reforma sustava zdravstvene zaštite		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Poboljšanje organizacije i rada primarne zdravstvene zaštite		
Dovršenje privatizacije ordinacija	<ul style="list-style-type: none"> Donošenje Strategija razvoja hrvatskog zdravstva do 2015. godine 	2005- 2007.
Dovršenje informatizacije PZZ	<ul style="list-style-type: none"> Opremanje ordinacija informatičkom opremom i povezivanje 3000 ordinacija sa središnjim informacijskim sustavom 	2005- 2007.
Edukacija zdravstvenih radnika	<ul style="list-style-type: none"> Izmjena zakona o zdravstvenoj zaštiti 	2005- 2007.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Financijska stimulacija preventivnih pregleda i zdravstvenog prosvjećivanja	<ul style="list-style-type: none"> • Izmjena zakona o zdravstvenom osiguranju 	2005- 2007.
Reorganizacija Domova zdravlja	<ul style="list-style-type: none"> • Izmjena provedbenih akata Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje 	2005- 2007.
Poboljšanje organizacije i rada sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite		
Kategorizacija i akreditacija bolnica	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje strategije razvoja hrvatskog zdravstva do 2015. godine 	2005- 2007.
Povećanje učinkovitosti, protoka i kvalitete obrade bolesnika	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje Pravilnika o kategorizaciji bolnica 	2005- 2007.
Poboljšanje infrastrukture i znavljanje medicinske opreme	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje pravilnika o akreditaciji bolnica 	2005- 2007.
Nastavak informatizacije bolničkih ustanova i povezivanje na središnje informacijski sustav	<ul style="list-style-type: none"> • Osiguranje sredstava za nastavak informatizacije bolničkih ustanova, provjera funkcionalnosti izvedbenih rješenja informatizacije bolnica 	2005- 2007.
Poboljšanje rada inspekcijskih službi	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza stanja u pogledu medicinsko tehničke opremljenosti i donošenje plana investicija u bolničke ustanove i znavljanja medicinske opreme 	2005- 2007.
	<ul style="list-style-type: none"> • Osiguranje sredstava za provođenje zdravstvenog i stručnog nadzora, provođenje edukacije kadra 	2005- 2007.
Stabilizacija sustava zdravstva i zdravstvenog osiguranja		
Smanjenje izdataka za lijekove	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje niza pravilnika koji reguliraju područje lijekova (registracija i stavljanje na tržište) 	2005- 2007.
Smanjenje bolničkih izdataka	<ul style="list-style-type: none"> • Izmjena provedbenih akata Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje koji reguliraju izdatke za zdravstvene usluge 	2005- 2007.
Izmjena paketa zdravstvenih usluga iz osnovnog zdravstvenog osiguranja	<ul style="list-style-type: none"> • Izmjena zakona o zdravstvenoj zaštiti 	2005- 2007.
Unaprjeđenje sustava plaćanja usluga u bolničkim ustanovama	<ul style="list-style-type: none"> • Izmjena zakona o zdravstvenom osiguranju 	2005- 2007.
	<ul style="list-style-type: none"> • Izmjena provedbenih akata Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje koji reguliraju izdatke za zdravstvene usluge 	2005- 2007.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Preuzimanje aktivne uloge u upravljanju ljudskim resursima u segmentu doktora medicine		
Usklađivanje broja doktora medicine koji ulaze u sustav zdravstva sa stvarnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Usklađivanje upisnih kvota na medicinskim fakultetima 	2005- 2007.
Omogućavanje obavljanja pripravničkog staža neposredno nakon završenog fakulteta	<ul style="list-style-type: none"> • Financijska stimulacija zdravstvenih ustanova za zapošljavanje pripravnika 	2005- 2007.
Planski pristup u otvaranju novih radnih mjesta i odobravanju specijalizacija	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada Plana specijalizacija i subspecijalizacija temeljem izvršene analize potreba za zdravstvenim radnicima specijalistima 	2005- 2007.
Usklađivanje javno zdravstvene regulative s Europskom Unijom		
	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti 	2005- 2007.
	<ul style="list-style-type: none"> • Usklađivanje zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda s direktivama EU 	2005- 2007.
	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje zakona o opskrbi krvi 	2005- 2007.
	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje zakona o uzimanju dijelova ljudskog tijela u svrhu presađivanja 	2005- 2007.
	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje niza podzakonskih akata koji reguliraju područje transplantacije 	2005- 2007.
5.6.2 Informacijska tehnologija		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Liberalizacija telekomunikacijskog tržišta	<ul style="list-style-type: none"> • usvajanje sekundarnog zakonodavstva EU nužnog za nastavak liberalizacije; • osiguranje učinkovite regulatorne kontrole; 	2007. 2004.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> ● primjena europskih i međunarodnih normi iz područja informacijske tehnologije; ● uspostavljanje okvira interoperabilnosti informacijskih sustava i računalno-komunikacijske opreme u državnoj upravi; 	Kontinuirano 2007.
Razvoj informacijske i komunikacijske infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> ● uspostavljanje zajedničkih kriterija i preporuka za sigurnost podataka i računalno-komunikacijske mreže; ● uspostavljanje Agencije za potporu informacijskih sustava kao institucionalne infrastrukture za integraciju informacijskih sustava državne uprave i uspostavu centralnog portala informacija o radu javne uprave i javnih usluga na Internetu; ● uspostavljanje tehnološke osnove za učinkovito osiguranje zaštite osobnih podataka; 	2004. 2005. 2005.
Ostvarivanje infrastrukturnih preduvjeta za dostupnost naprednih usluga informacijskog društva	<ul style="list-style-type: none"> ● modernizacija telekomunikacijske mreže; ● osiguranje otvorenog i univerzalnog pristupa javnoj telekomunikacijskoj mreži; ● omogućavanje primjene infrastrukture elektroničkog potpisa posebno u području pružanja javnih usluga građanima i poduzećima; 	Kontinuirano Kontinuirano 2005.
Povećanje broja korisnika usluga informacijskog društva	<ul style="list-style-type: none"> ● omogućavanje pristupa Internetu uz širokopojasni prijenos podataka po pristupačnim cijenama za sve; ● poticanje razvoja usluga informacijskog društva uz primjenu infrastrukture elektroničkog potpisa posebno u području pružanja javnih usluga građanima i poduzećima; ● promocija e-poslovanja na svim razinama; 	2005. Kontinuirano Kontinuirano

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> • donošenje poticajnih mjera, posebice za podzastupljene društvene grupe, (mladi i starije osobe, žene, osobe s posebnim potrebama); 	2005.
Uspostavljanje sustavnog praćenja i mjerenja rezultata implementacije provedbenih dokumenata	<ul style="list-style-type: none"> • uspostavljanje mehanizama za sustavno mjerenje i praćenje indikatora razvoja informacijskog društva u skladu s metodama praćenja provedbe Akcijskog plana eEurope 2005 i normama EUROSTAT-a; 	2004.
Povećanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva temeljenog na novim tehnologijama	<ul style="list-style-type: none"> • stimuliranje inovacija i uspostavljanja poduzeća koja će razvijati nove tehnologije i usluge temeljne na znanju; <p>razvoj tehnoloških parkova i inkubatora; uz podršku poduzećima koja se bave</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvojem i podrškom e-poslovanju, uslugama informacijskog društva i novim tehnologijama; 	Kontinuirano Kontinuirano
5.6.3 Regionalni razvoj		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Strateški okvir - Nadležnost: MMTPR, MF, Vladin ured za strategiju, MGORP, županije		
Utvrđiti glavna načela i ciljeve regionalnog razvoja	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada strategije regionalnog razvoja 	2005-2007
Uskladiti politike i instrumente regionalnog razvoja	<ul style="list-style-type: none"> • Definiranje kratkoročnih i dugoročnih ciljeva regionalnog razvoja 	
Utvrđiti glavne prioritete regionalnog razvoja	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada programa regionalnog razvoja te institucije za njihovu provedbu 	
Institucionalni okvir - Nadležnost: Vlada, županije		
Uspostava institucija za usklađivanje politike regionalnog razvoja.	<ul style="list-style-type: none"> • Osnivanje Odbora za regionalni razvoj kao koordinatnog tijela te Vijeća za regionalni razvoj kao savjetodavnog tijela odbora. 	2005-2007

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Usklađivanje politika ministarstava u regionalnom razvoju Usklađivanje politika središnje države s regijama	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovati Nacionalnu agenciju za regionalni razvoj • Osnivanje mreže regionalnih agencija na razini regija/županija po NUTS 2 kategorizaciji (5 agencija) 	
Zakonodavni okvir -Nadležnost: MMTPR, MF, središnji ured za državnu upravu, Vlada, Savez gradova i općina		
Utvrđivanje jasnih pravila i odgovornosti za provedbu regionalnih politika	<ul style="list-style-type: none"> • Prijedlog i izrada Zakona o regionalnom razvoju • Uskladiti postojeća zakone s Zakonom o regionalnom razvoju 	2005-2007
Regionalne nejednakosti- Nadležnost: MMTPR, MF, Ministarstvo gospodarstva, DZS i Ekonomski institut		
Ujednačavanje regionalnih razlika u razvoju Jasnije definirati broj područja čiji razvoj država treba stimulirati.	<ul style="list-style-type: none"> • Utvrđivanje stupnja gospodarskog razvoja između regija • Definiranje prioriteta regija i lokalnih jedinica s ispodprosječnim BDP-om 	2005
Financiranje regija - Nadležnost: MF (odjel za lokalne proračune i odjel za makroekonomske analize)		
Usklađivanje proračunskih politika države i regija Ujednačavanje regionalnog razvoja i procjena prihoda i rashoda Procjena fiskalnih nejednakosti i utvrđivanje kriterija dodjele državnih potpora Definiranje područja s niskim fiskalnim kapacitetima	<ul style="list-style-type: none"> • Izračuni fiskalnih kapaciteta svih lokalnih jedinica • Izrada kriterija doznake pomoći iz državnog proračuna županijama i lokalnim jedinicama • Izračuni minimalnih financijskih standarda za pružanje javnih usluga za decentralizirane funkcije • Utvrđivanje broja regija (županija) i lokalnih jedinica i regija kojima država treba pružati pomoći iz državnog proračuna 	2005

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Utvrđivanje prioritetnih programa razvoja na razini regija		
Statističke regionalne (teritorijalne) jedinice - Nadležnost: DZS i Ekonomski institut		
Utvrđivanje okvira za nadzor razvoja regija prema NUTS 2	<ul style="list-style-type: none"> Definirati statističke teritorijalne regionalne jedinice u skladu s EU NUTS kategorizacijom 	2005
Izrada mape za distribucije regionalne pomoći s razine države i fondova EU	<ul style="list-style-type: none"> Izračun regionalnog BDP-a usklađenog s NUTS 2 i za već postojeće regije/županije 	
5.6.4 Reforma Pravosuđa		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
1. Reforma zemljišnoknjižnog sustava		
Projekt sređivanja zemljišnih knjiga- Uspostava jedinstvene baze zemljišnih knjiga za cijelo područje RH	<ul style="list-style-type: none"> Donesene su Izmjene i dopune Zakona o zemljišnim knjigama 	2004
	<ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo pravosuđa i Državna geodetska uprava zaključili su Sporazum o ustroju i djelovanju Baze zemljišnoknjižnih podataka RH i izrađen je Pravilnik o Bazi zemljišnoknjižnih podataka. 	2004
Elektronski unos podataka u zemljišne knjige	<ul style="list-style-type: none"> Prijepis zemljišnoknjižnih podataka u digitalni oblik u svim sudovima 	2006
	<ul style="list-style-type: none"> Opremanje zemljišnoknjižnih odjela sa informatičkom opremom 	2004-2008
Ažuriranje stanja u registru zemljišnih knjiga	<ul style="list-style-type: none"> Donesen je Pravilnik o obrascima u zemljišnoknjižnom postupku 	2004
	<ul style="list-style-type: none"> Izrađene su upute za rad z.k. referenata u z.k. odjelima 	

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen je plan reorganizacije rada z.k. odjela Općinskog suda u Zagrebu 	
	<ul style="list-style-type: none"> Donesen je plan rješavanja zaostataka u zemljišnoknjižnim odjelima Uvedeni su ovlaštene zemljišnoknjižni referenti 	2004-2007 2004
	<ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo pravosuđa uvelo je nadzor nad radom zemljišnoknjižnih odjela Završetak postupaka započelih u 2004 g. za obnovu i osnivanje zemljišnjih knjiga u područjima gdje je izvršena nova izmjera. Provedba projekta uknjižbe stanova i prenošenje podataka iz knjige položenih ugovora u Glavnu knjigu - 3 pilot suda, a do kraja 2007. g. završetak projekta i uknjižba stanova u svim sudovima Sukladno odluci Vlade RH sređivanje zemljišnjih knjiga za područje doline Neretve, otoka, priobalja i poljoprivrednih zemljišta. 	2004 2005 2005-2007 2005-2007
2. Povećanje efikasnosti zaštite vjerovnika i naplate potraživanja		
Usklađenost sa europskim standardima	<ul style="list-style-type: none"> Osnovana radna grupa za izmjenu i dopunu Stečajnog zakona 	2004.-2005
- izrada ili izmjena Zakona	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen prijedlog izmjena i dopuna Ovršnog zakona (nalazi u zakonodavnoj proceduri) 	2004
Uređenje obveznih odnosa	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen Nacrt izmjena i dopuna Zakona o obveznim odnosima 	2004.-2005

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
3. Reforma kaznenog zakonodavstva		
Usklađivanje materijalnog kaznenog zakonodavstva sa međunarodnim Konvencijama koje je prihvatila RH	<p>Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona preuređene su postojeće inkriminacije kaznenih djela i propisana su nova kaznena djela vezana za</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaštitu okoliša, iskorištavanje mineralnih sirovina i računalni kriminalitet i obuhvatile su promjene kojima se kazneno zakonodavstvo usklađuje s međunarodnim konvencijama. 	2004
Suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala	<p>Vlada RH je uputila u zakonodavnu proceduru donošenje izmjena i dopuna Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta. Ovim izmjenama osigurava se vodeća uloga USKOK-a u suzbijanju organiziranog kriminala i korupcije.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 	2004.-2005
4. Modernizacija i učinkovitiji rad hrvatskih sudova		
Uspostava integriranog sustava upravljanja sudskim predmetima	<p>Twinning projekt iz programa tehničke pomoći EU CARDS 2002</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Modernizacija pravosuđa-podrška učinkovitijem i modernijem radu hrvatskih sudova» <p>Projekt provodi Ministarstvo pravosuđa Republike Finske, Ministarstvo pravosuđa RH, Vrhovni sud RH, Pravosudna akademija i pilot sudovi</p> <ul style="list-style-type: none"> • (Županijski sud u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku, Općinski sudovi u Zagrebu, Rijeci, Splitu, Osijeku i Svetom Ivanu Zelini). <ul style="list-style-type: none"> • U izradi su modeli funkcionalnih statističkih podataka koje vode sudovi i Ministarstvo pravosuđa. 	2004.-2005
	<ul style="list-style-type: none"> • CARDS 2003 nastavak projekta nakon završetka CARDS 2002. – Podrška učinkovitijem i modernijem radu hrvatskih sudova (25 novih pilot sudova) 	2005.-2006

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<p>CARDS 2004. modernizacija rada Visokog prekršajnog suda i izabranih</p> <ul style="list-style-type: none"> prekršajnih sudova i podrška učinkovitijem radu Upravnog suda RH – odobreni prijedlozi projekata 	2004
Smanjenje broja nerješenih predmeta i povećanje ažurnosti sudova	<p>Donesene su izmjene i dopune Zakona o sudovima u ožujku 2004. godine Radi rasterećenja preopterećenih sudova, predsjednik Vrhovnog suda RH određuje</p> <ul style="list-style-type: none"> da umjesto suda koji zbog velikog broja predmeta nije u mogućnosti u razumnom roku raspraviti predmete i donijeti odluku, odrediti drugi stvarno nadležni sud. Sudskim savjetnicima date su ovlasti za samostalno vođenje nekih sudskih postupaka. Time se rasterećuju suci i ubrzava proces sudovanja. 	2004
Modernija organizacija sudske uprave	<ul style="list-style-type: none"> Date su veće ovlasti predsjednicima sudova za poduzimanje mjera za brži i učinkovitiji rad sudaca. Racionalizacija postojećih sudova s obzirom na stvarnu i mjesnu nadležnost sudova 	2004. 2005.-2006
	<ul style="list-style-type: none"> Izrada Okvirnih mjerila za rad sudaca Ministarstvo pravosuđa uvelo je nadzor sudske uprave i financijsko materijalnog poslovanja sudova. 	2005 2004.-2007
Usavršavanje sudaca, službenika i namještenika	<ul style="list-style-type: none"> Unutar Ministarstva pravosuđa osnovana je Pravosudna akademija u cilju stalnog usavršavanja sudaca, državnih odvjetnika i službenika u sudovima. U tijeku je izrada cjelovitog programa usavršavanja sudaca i državnih odvjetnika Podrška stručnom usavršavanju sudaca ostvaruje se programom CARDS 2001 Stručno usavršavanje državnih odvjetnika provest će se projektom CARDS 2003. 	2004 2004.-2007 2004.-2005 2005

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Informatizacija sudova		
Uspostava jedinstvenog načina praćenja sudskih registara, jedinstvena mreža i organizacija	Provođi se Projektom uspostave integriranog sustava upravljanja sudskim predmetima (ICMS), financiranim uz pomoć Svjetske banke i Europske unije CARDS	2004.-2006
5.6.5 Reforme Okoliša		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Horizontalno Zakonodavstvo		
Unaprjeđenje sustava zaštite okoliša	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti novi Zakon o zaštiti okoliša 	2006.
Uvođenje cjelovitog sprečavanja i nadziranja onečišćenja okoliša	<ul style="list-style-type: none"> • Ugraditi odredbe za primjenu IPPC direktive u novi Zakon o zaštiti okoliša 	2006
Integriranje zahtjeva na području zaštite okoliša pri utvrđivanju i provedbi ostalih sektorskih politika u cilju promicanja održivog razvitka	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti strategiju održivog razvitka 	2006-2008
Unaprijeđenje postupka procjene utjecaja na okoliš pojedinih zahvata	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti provedbeni propis o strateškoj procijeni na okoliš • Donijeti provedbeni propis o procijeni utjecaja na okoliš na razini pojedinačnih zahvata 	2007 2007
Izvješćivanje o stanju okoliša i rezultatima poduzetih mjera zaštite okoliša	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje Izvješća o stanju okoliša 	2005.- kontinuirano svake 4 godine
Kakvoća zraka i klimatske promjene		

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Unaprjeđivanje cjelovitog sustava upravljanja kakvoćom zraka te uspostavljenje uvjeta za sustavno rješavanje problema vezanih uz klimatske promjene:		
Utvrđivanje politike i mjera za rješavanje problema onečišćavanja zraka	<ul style="list-style-type: none"> • Uskladiti propise iz područja zaštite atmosfere s pravnom stečevinom EU • Izrada nacrtu prijedloga Zakona o zaštiti zraka • Izrada podzakonskih propisa 	2004. 2005.-2006.
Poboljšati i ojačati primjenu mjera za zaštitu kakvoće zraka, te način organiziranja i provođenja zaštite i poboljšanja kakvoće zraka	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi Plan djelovanja zaštite i poboljšanja kakvoće zraka 	2005.-2006.
Uspostava kvalitetnog sustava za trajno praćenje kakvoće zraka na državnoj razini	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja 22 postaje u državnoj mreži za trajno praćenje kakvoće zraka <ul style="list-style-type: none"> – 6 postaja uspostavljeno u periodu 2002-2004 – izgraditi preostalih 16 postaja 	2004. 2005.-2007.
Uspostava kvalitetnog sustava praćenja kakvoće zraka na lokalnoj razini (nadležnosti i financiranje: jedinice lokalne samouprave)	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti program mjerenja kakvoće zraka te po potrebi gradnja novih postaja na lokalnoj razini 	2005.-kontinuirano
Ublaženje klimatskih promjena (sukladno s UN Okvirnom konvencijom o promjeni klime), na način koji omogućava gospodarski razvoj na održivi način	<p>Izrada nacionalnog programa za ocjenu utjecaja i prilagodbu klimatskim promjenama, te ublažavanje posljedica klimatskih promjena, izgradnja</p> <ul style="list-style-type: none"> • nacionalnog sustava za proračun emisija stakleničkih plinova, te donošenje državnog plana za ispuštanje stakleničkih plinova, osnaživanje lokalne zajednice za provedbu mjera za ublaženje klimatskih promjena 	2005-kontinuirano
Ukidanje potrošnje tvari koje oštećuju ozonski omotač	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostaviti sustav uporabe tvari koje oštećuju ozonski omotač 	kontinuirano

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Gospodarenje Otpadom		
Usklađivanje hrvatskih propisa s pravnom stečevinom EU	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti novi Zakon o otpadu • Donijeti provedbene propise za posebne kategorije otpada 	2004. 2004-2006.
Saniranje lokacija visokog onečišćenja okoliša- crnih točaka	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi sanacijske programe i osiguranje financijskih sredstava iz različitih izvora • Započeti provedbu sanacijskih programa i projekata 	2004. - kontinuirano
Uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom:	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti Strategiju gospodarenja otpadom i plana djelovanja • Provedba plana djelovanja • Uvesti ekonomske poticaje temeljem programa Vlade, uključujući poticaje za sprječavanje nastanaka otpada na izvoru 	2004.-2005. 2005-kontinuirano 2005. - kontinuirano
uspostava “mreže” centara za gospodarenje otpadom	<ul style="list-style-type: none"> • Ulagati u izgradnju mreže centara zajedno s rekonstrukcijom, sanacijom i mogućim daljnjim korištenjem postojećih odlagališta 	2004.- kontinuirano
uspostava potpune informatizacije sustava za gospodarenje otpadom	<ul style="list-style-type: none"> • Razviti informacijski sustav postupanja s otpadom i tokova otpada (količine, vrste, procedure, postupci zbrinjavanja itd.). 	2004.- kontinuirano
Jačanje i uspostava sustava integralnog upravljanja vodama s intenziviranjem investiranja u infrastrukturu upravljanja vodama		

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
održavati/postići dobro stanje voda i ekoloških sustava ovisnih o vodama	<ul style="list-style-type: none"> ● jačanje/reforma postojećeg sustava financiranja upravljanja vodama i osiguranje većeg godišnjeg iznosa sredstava (izmjena/ donošenje novog Zakona o financiranju vodnog gospodarstva i dijela podzakonskih akata proizašlih iz ovog zakona), (MPŠVG) 	2006. i kontinuirano
saniranje i uklanjanje izvora onečišćenja	<ul style="list-style-type: none"> ● jačanje vodnogospodarskog planiranja (donošenje Vodnogospodarske osnove Hrvatske i nastavak rada na drugoj fazi donošenja planova upravljanja vodama na pojedinim vodnim područjima), (MPŠVG) 	kontinuirano (2009.)
osiguran pristup stanovništva sigurnoj pitkoj vodi	<ul style="list-style-type: none"> ● intenzivnija provedba mjera zaštite voda, naročito na pripremi i provedbi infrastrukturnih projekata za zaštitu voda; sanacija i završetak postojećih i gradnja novih sustava javne odvodnje (izrada ISPA strategije u dijelu odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sustava javne odvodnje), (MPŠVG) 	kontinuirano
zadovoljavajuće razvijeni natapni sustavi	<ul style="list-style-type: none"> ● smanjenje gubitaka u postojećim vodoopskrbnim sustavima i povećanje stupnja priključenosti na javne vodoopskrbne sustave (regionalni vodoopskrbni sustavi), sanacija i završetak postojećih i gradnja novih vodoopskrbnih sustava odvodnje (izrada ISPA strategije u dijelu vodoopskrbe), (MPŠVG) 	kontinuirano
sustav zaštite od štetnog djelovanja voda osigurava potrebnu sigurnost	<ul style="list-style-type: none"> ● ustrojavanje sustava samokontrole za javne vodoopskrbne objekte (izrada smjernica za uvođenje sustava, edukacija voda, edukacija sanitarne inspekcije o sustavu, kontroli, evaluaciji i verifikaciji sustava i izrada <i>checking</i> lista za inspektore, nabavka opreme za kontrolu dezinfekcije vode), (MZSS) 	kontinuirano (2004.-2007.)
	<ul style="list-style-type: none"> ● monitoring sanitarne ispravnosti vode za piće, izrada godišnjeg plana monitoringa, izrada obrasca i sustava za prikupljanje podataka o provođenju monitoringa, izrada godišnjeg izvještaja, izrada baze podataka o kvaliteti vode, (MZSS) 	kontinuirano (2004.-2007.)

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> imenovanje Stručnog povjerenstva za vodu za piće (osiguranje uvjeta za rad), (MZSS) uspostava zona sanitarne zaštite izvorišta vode za piće i jačanje provedbe mjera zaštite voda u ovim zonama, (MPŠVG) obnova postojećih i razvijanje novih sustava za natapanje, (MPŠVG) veće investiranje u sustave zaštite od štetnog djelovanja voda (MPŠVG) 	<p>kontinuirano (2004.-2007.)</p> <p>kontinuirano (2008.)</p> <p>kontinuirano</p> <p>kontinuirano</p>
Zaštita prirode		
Investicije u sektor zaštite prirode	<ul style="list-style-type: none"> Veća financijska sredstva državnog i lokalnog (županijskog) proračuna Administrativno jačanje institucija zaštite prirode na državnom i lokalnom nivou 	2005. – 2007.
Jačanje politike Vlade RH po pitanju zaštite prirode	<ul style="list-style-type: none"> Revizija Nacionalne strategije zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Provedbeni propisi temeljem Zakona o zaštiti prirode 	<p>2005.</p> <p>2005-2006</p>
Ugradnja zaštite prirode u gospodarske sektore	<ul style="list-style-type: none"> Revizija sektorskog zakonodavstva Razvoj mehanizama ugradnje odrednica zaštite prirode kroz međusektorsku suradnju Poticajne mjere – provedbeni propisi (stanovništvo u zaštićenim područjima, poljoprivredno-okolišni programi, porezni poticaji itd.) 	<p>2005. – 2007</p> <p>kontinuirano</p>

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Povećanje postotka zaštićenih područja	<ul style="list-style-type: none"> • Zaštita novih područja (PP Lastovo) • Uspostava NATURA 2000 • Uspostava Nacionalne ekološke mreže 	2005.
Zaštita ugroženih divljih vrsta izvan zaštićenih područja	<ul style="list-style-type: none"> • Usvajanje planova upravljanja za vuka i risa • Aktivnosti implementacije CITES-a 	2005. kontinuirano
Industrijsko onečišćenje i upravljanje rizikom		
Unaprijeđivanje postupka provedbe Plana intervencija u zaštiti okoliša uključujući izvješćivanje o provedbi te u potpunosti uskladiti s novim direktivama EU	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti novi Plan intervencija u zaštiti okoliša temeljem Zakona o zaštiti okoliša 	2007
	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi registar opasnih i rizičnih postrojenja 	2007
	<ul style="list-style-type: none"> • Organizirati stručne radionice izraditi naputke za implementaciju planova intervencija na lokalnoj razini 	2007
Uvođenje cjelovitog sustava sprečavanja i nadziranja onečišćenja okoliša	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti provedbene propise Zakona o zaštiti okoliša za primjenu odredba o ekološkoj dozvoli (IPPC Direktiva) 	2007
Kemikalije		
Uspostava nacionalne zakonsku infrastrukture za cjelovit sustav integriranosti sigurnog upravljanja kemikalijama kroz <i>njihov cijeli životni vijek</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Izmjene i dopune Zakona o kemikalijama i ostalog relevantnog zakonodavstva 	2004
Ukloniti postojeće «fragmentiranosti» zakonodavstva	<ul style="list-style-type: none"> • Početna primjena Zakona o kemikalijama 	2005
	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada provedbenih podzakonskih akata Zakona o kemikalijama (harmoniziranih prema Smjernicama EU) 	2005.-2006

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Jačanje institucionalne infrastrukture za sigurno gospodarenje kemikalijama	<ul style="list-style-type: none"> • osnivanje Ureda za kemikalije 	2004.-2005.
Uspostava mehanizma suradnje između tijela/institucija	<ul style="list-style-type: none"> • uspostaviti sustav registriranja «novih» kemikalija • osnovati jedinstveni registar «novih» i postojećih kemikalija • e-povezivanje Ureda sa relevantnim tijelima-institucijama 	2005.-2006. 2005.-2007. 2005.-2007.
Genetski modificirani organizmi		
Definiranje zakonskog okvira	<ul style="list-style-type: none"> • osiguravanje financijskih sredstava iz državnog proračuna • donošenje Zakona o GMO-u i odgovarajućih provedbene propisa 	2005.
Stvaranje institucionalnog okvira	<ul style="list-style-type: none"> • osiguravanje financijskih sredstava iz državnog proračuna • zapošljavanje stručnjake i dodatna edukacija postojećih kadrova u nadležnim institucijama • edukacija nadležnih inspekcija • edukacija članova nadležnih odbora • formiranje Nacionalnog mehanizma za razmjenu informacija o biološkoj sigurnosti • opremanje nadležnih institucija 	2005. – 2007. (nastavlja se)

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Prilagođavanje postojećih zatvorenih sustava novim zakonskim kriterijima	<ul style="list-style-type: none"> • osiguravanje financijskih sredstava iz državnog proračuna • preuređenje i dodatno opremanje laboratorija i drugih zatvorenih sustava u znanstvenim institucijama 	2005. – 2007.
Edukacija dionika i šire javnosti o zakonskom i institucionalnom okviru	<ul style="list-style-type: none"> • osiguravanje financijskih sredstava iz državnog proračuna • stručna predavanja za pojedine grupe dionike, webstranica, informativne publikacije • stručno-popularna predavanja, medijski istupi, webstranica, informativne publikacije 	2005. – 2007.
Buka		
Unaprijeđenje sustava zaštite od buke	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti provedbene propise Zakona o zaštiti od buke • Ustrojiti nadzor nad pravnim osobama koje obavljaju stručne poslove zaštite od buke • Uspostaviti registar pravnih osoba koje obavljaju stručne poslove zaštite od buke i nadzor 	2004.-2007.
Donošenje Nacionalnog programa zaštite zdravlja od buke	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovati radnu skupinu za izradu situacijske analize za donošenje Nacionalnog programa zaštite zdravlja od buke • Izraditi Nacionalni program 	2005 2005-2007

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Zaštita od ionizirajućeg zračenja		
Unaprijediti postojeći sustav korištenja izvora ionizirajućih zračenja i propisati sigurnosne mjere.	<ul style="list-style-type: none"> Donijeti novi Zakon o zaštiti od ionizirajućih zračenja 	prva polovica 2005.
Propisati načine postupanja i izdavanja pojedinih odobrenja vezanih uz obavljanje djelatnosti s izvorima ionizirajućih zračenja.	<ul style="list-style-type: none"> Donijeti provedbene propise Zakona o zaštiti od ionizirajućih zračenja (oko 11 pravilnika). 	kraj 2005.
Zbrinjavanje radioaktivnog otpada i iskorištenih zatvorenih radioaktivnih izvora.	<ul style="list-style-type: none"> Izgraditi skladišta/odlagališta radioaktivnog materijala. 	kraj 2005.
Uspostava sustava za slučaj izvanrednog događaja vezanog uz izvore ionizirajućih zračenja.	<ul style="list-style-type: none"> Donijeti Državni plan i program mjera zaštite od ionizirajućih zračenja u slučaju izvanrednog događaja. Uspostava sustava za provođenje Državnog plana i programa mjera zaštite od ionizirajućih zračenja u slučaju izvanrednog događaja. 	kraj 2006. kraj 2006.
Uspostava sustava za ispitivanje ionizirajućih zračenja te vrsta i aktivnosti radioaktivnih tvari u okolišu.	<ul style="list-style-type: none"> Donijeti godišnji plan mjerenja 	kraj 2006.
Uspostava sustava za nadzor nedozvoljenog prometa radioaktivnim materijalom.	<ul style="list-style-type: none"> Postaviti nadzorne točke na graničnim prijelazima i strateškim mjestima. 	kraj 2007
5.6.6 Obrazovanje i znanost		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE		
Približavanje zakonodavstva sa EU	<ul style="list-style-type: none"> reorganizacija sustava znanosti i visokog obrazovanja sukladno novom zakonu 	2004.-2007.

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
<p>Povećanje proračunskih i izvanproračunskih izdvajanja za znanost i visoko obrazovanje doseći stupanj izdvajanja u razvijenim europskim zemljama</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● uvesti međunarodni sustav vrednovanja znanstvenog i visokostručnog rada ● osposobiti kadrove za trajno praćenje i evaluaciju znanstvenog i visokoškolskog rada prema svjetskim standardima 	<p>2005-2007.</p>
<p>Primjena zakona i podzakonskih akata</p> <p>Donošenje Uredbe o osnivanju Agencije za znanost i visoko obrazovanje</p>	<p>Sabor RH imenuje Nacionalno vijeće za znanost i Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje koje zajednički imenuje Savjet za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nacionalno vijeće za znanost imenovat će znanstvena i umjetnička područna vijeća te matične odbore ● Vlada RH osniva Agenciju za znanost i visoko obrazovanje ● imenovanje Obora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju ● donošenje poslovnika o radu Vijeća <p>Nacionalno vijeća za znanost:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● davanje prethodnog mišljenja na pravilnik o vrednovanju kvalitete i učinkovitosti znanstvenih ustanova ● donošenje pravilnika o sastavu i načinu rada područnih vijeća i matičnih odbora ● donošenje pravilnika o znanstvenim područjima, poljima i granama, te pravilnika o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja 	<p>31. prosinca 2004.</p> <p>1. srpnja 2005.</p> <p>1. ožujak 2005.</p> <p>početak 2005.</p> <p>tijekom 2005.</p>

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Donošenje Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija	<p>Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • davanje prethodnog mišljenja na pravilnik o mjerilima i kriterijima za vrednovanje kvalitete i učinkovitosti visokih učilišta • donošenje pravilnika o mjerilima i kriterijima za vrednovanje studijskih programa i pravilnika o mjerilima i kriterijima za osnivanje visokih učilišta. • osnivanje ENIC/NARIC ureda pri Agenciji, izvještajni centar o akademskoj pokretljivosti i priznavanju visokoškolskih kvalifikaciji • implementacija smjernica Bolonjske deklaracije i dokumenata vezanih uz uspostavu europskog sustava visokog obrazovanja 	<p>tijekom 2005.</p> <p>1. ožujka 2005.</p> <p>2005.-2007.</p>
Učenje stranih jezika u osnovnoj školi, stanje, planovi i unapređenje		
Rano učenje stranih jezika s djecom predškolske dobi od četiri godine do polaska u osnovnu školu (12. godina provedbe projekta)	<ul style="list-style-type: none"> • Osposobljavanje odgojiteljica/a za provedbu programa ranog učenja stranog jezika i njihovo usavršavanje 	2005. do 2007. godine
Rano učenje stranih jezika u osnovnoj školi od prvog razreda osnovne škole (treća godina provedbe projekta)	<ul style="list-style-type: none"> • Zapošljavanje 400 novih učitelja stranog jezika (800 je već zaposleno u 2003. i 2004. godini) 	2005. godina
Rano učenje stranih jezika u osnovnoj školi od prvog razreda osnovne škole (četvrta godina provedbe projekta)	<ul style="list-style-type: none"> • Zapošljavanje 400 novih učitelja stranog jezika (1.200 je već zaposleno u 2003., 2004. i 2005. godini) 	2006. godina
Osiguranje veće stručnosti i učinkovitosti profesora stranih jezika, te sustav zapošljavanja temeljiti na napredovanju i stručnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o napredovanju i stručnom usavršavanju nastavnika 	2005. i 2006. godina
Povećanje učenja stranih jezika kroz predmetnu nastavu (na stranom jeziku)	<ul style="list-style-type: none"> • Novi projekt u sustavu osnovnog školstva – nastava na stranom jeziku 	2005. i 2006. godina

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Poboljšanje obrazovanja u znanju stranih jezika kroz primjenu suvremenih metodičkih pomagala	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti pedagoški standard i početi s opremanjem škola i kabineta 	2005. - 2007. godine
Učenje stranih jezika u srednjim školama-stanje, planovi i unapređenja		
Osiguranje veće stručnosti i učinkovitosti profesora stranih jezika, te sustav zapošljavanja temeljiti na napredovanju i stručnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti Pravilnik o napredovanju i stručnom usavršavanju nastavnika 	2005. i 2006.
Povećanje učenja stranih jezika kroz predmetnu nastavu (dvojezične gimnazije)	<ul style="list-style-type: none"> • Utvrditi Pravila o dvojezičnoj nastavi u gimnazijskim programima 	2005.,2006.
Poboljšanje obrazovanja u znanju stranih jezika kroz primjenu suvremenih metodičkih pomagala	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti pedagoški standard i početi s opremanjem škola i kabineta 	2005-2007.
Planovi u pogledu poduzimanja odgovarajućih mjera za djecu radnika migranata		
Poduzimanje odgovarajućih mjera za djecu radnika migranata u svrhu ispunjavanja posebnih uvjeta iz pravne stečevine EU	Školovanje djece migranata s posebnim naglaskom na školovanje djece građana Republike Hrvatske koji privremeno borave u drugim zemljama putem projekta udruge Dvorac srca.	školska godina 2004./2005.
Hrvatski sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na srednjoškolskoj razini		
Nedostatak stručnih profesora		
poboljšati klasifikacijsku strukturu nastavnika strukovno-teorijske i praktične nastave u srednjim strukovnim školama i povećati osposobljenost nastavnika za odgojno-obrazovni rad	<p>izraditi bazu podataka o nastavnicima u srednjim školama (pojedinačno za svakog nastavnika: stručna sprema, zvanje, životna dob, radni staž-ukupno i u prosvjeti, predmeti koje predaje: stručno zastupljeni-nestručno zastupljeni predmeti)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ažurirati dobivene podatke, napraviti analizu i utvrditi potrebe za doškolavanjem nastavnika 	<p>Provedeno 2003. godine</p> <p>Provesti 2004. i 2005. godine</p>

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<p>sa visokoškolskim ustanovama izraditi prijedlog za redovno školovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> ● nastavnika strukovno-teorijskih predmeta i praktične nastave za najkritičnija područja (strojarstvo, elektrotehnika i dr.) ● sa visokoškolskim ustanovama izraditi nastavni plan i program školovanja nastavnika strukovno-teorijskih predmeta i praktične nastave ● Započeti sa školovanjem nastavnika strukovno-teorijske i praktične nastave <p>Izraditi plan stručnog osposobljavanja i stručnog usavršavanja postojećih</p> <ul style="list-style-type: none"> ● nastavnika strukovno-teorijskih predmeta i praktične nastave u srednjim strukovnim školama 	<p>Provesti 2005. godine</p> <p>Provesti 2005. i 2006. godine</p> <p>Provesti 2006/07. školske godine</p> <p>kontinuirani rad svake godine</p>
Zastarjelost programa		
<p>osuvremeniti postojeće nastavne planove i programe, uskladiti ih sa potrebama tržišta rada, smanjiti nepotrebno veliki broj sadašnjih zanimanja, izraditi nastavne planove i programe za nova zanimanja prema zahtjevima tržišta rada</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Nastaviti sa radom na osuvremenjavanju nastavnih sadržaja u postojećim nastavnim planovima i programima ● Nastaviti rad na analizi potrebe za pojedinim zanimanjima i utvrditi stvarnu potrebu broja zanimanja (raditi na smanjenju broja zanimanja sa 400 na 100-150 zanimanja) ● Izraditi novi model obrazovanja (3+2+3) za zanimanja u graditeljstvu i brodograditeljstvu ● Izrađivati nastavne planove i programe za uvođenje novih zanimanja prema zahtjevima tržišta rada 	<p>Tijekom 2005. godine</p> <p>Tijekom 2005. i 2006. godine</p> <p>Tijekom 2005. i 2006. godine</p> <p>Tijekom 2005. i 2006. godine</p>

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<p><u>Napomena:</u> Ove mjere će se provoditi sa socijalnim partnerima (komorama, privatnim poslodavcima, Zavodom za zapošljavanje, drugim ministarstvima i sl.) kako bi se uskladili profesionalni standardi i stručna osposobljenost i smanjio broj nezaposlenih.</p>	2005.-2007. godine
Opremanje srednjih strukovnih škola		
sustavno raditi na opremanju srednjih strukovnih škola sa suvremenom nastavnom opremom	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada projekta opremanja srednjih strukovnih škola sukladno projekciji mreže programa i zanimanja • Sustavno opreмати srednje strukovne škole prema izrađenom projektu prvenstveno područja elektrotehnike, zdravstva, ugostiteljstva i turizma i dr.) 	Tijekom 2005. godine 2005-2007.
Udžbenici		
osigurati udžbeničku i drugu literaturu za nastavne predmete koje uči manji broj učenika	<ul style="list-style-type: none"> • Snimiti potrebu za udžbeničkom i drugom literaturom koja nedostaje, prije svega za one predmete koje uči manji broj učenika, pa izdavačima nisu • interesantna takova izdanja 	Snimiti stanje 2004. Osigurati financiranje 2005.
Pedagoški standard		
Donijeti pedagoški standard koji će poslužiti kao podloga za opremanje škola i standardizaciju opreme i udžbeničke i druge literature	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada pedagoškog standarda 	2005. godina

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
5.6.7 Turizam		
Daljnje poboljšanje položaja hrvatskog turizma na međunarodnom turističkom tržištu		
<p>učvršćivanje imidža Hrvatske kao mirne, sigurne i privlačne turističke destinacije</p> <p>potpuni oporavak tradicionalnih emitivnih tržišta</p> <p>osvajanje novih emitivnih tržišta</p> <p>povećanje turističkog prometa i prihoda od turizma</p> <p>produženje turističke sezone</p>	<ul style="list-style-type: none"> • promotivne aktivnosti na međunarodnom tržištu • subvencije za organizirani turistički promet sukladno Zakonu o državnim potporama 	<p>kontinuirano</p> <p>2005.-2007.</p>
Poboljšanje standarda i kvalitete smještajne ponude		
<p>uređenje i obnova/modernizacija postojećih hotela, turističkih naselja i drugih smještajnih objekata</p> <p>podizanje standarda i kvalitete smještajnih objekata</p> <p>izgradnja novih, posebice malih kvalitetnih hotela i drugih objekata s najmanje 3*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kategorizacija objekata iz skupine hoteli i skupine kampovi prema važećim pravilnicima • donošenje novog pravilnika o ostale vrste smještajnih objekata koji se kategoriziraju • provođenje programa «Poticaj za uspjeh» namijenjenog izgradnji malih hotela i drugih objekata s najmanje 3* 	<p>kontinuirano</p> <p>2005.</p> <p>2005.-2007.</p>
Razvoj selektivnih oblika turizma		
<p>razvoj turizma na cijelom hrvatskom prostoru, posebice kontinentalnom</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poticanje razvoja turističke ponude temeljene na tradicijskoj, kulturnoj i drugoj baštini 	<p>2005.-2007.</p>

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
razvoj dodatne ponude sukladno zahtjevima potrošača i tendencijama na međunarodnom tržištu	<ul style="list-style-type: none"> • izrada programa poticaja razvoja seoskog turizma 	2005.
stvaranje jedinstvene/autohtone turističke ponude kroz uključivanje u turističku ponudu tradicijske, kulturne i druge baštine	<ul style="list-style-type: none"> • izrada programa potpora za ekološke programe u turizmu 	2005.
razvoj golf igrališta kao «nove» turističke ponude	<ul style="list-style-type: none"> • pristupiti izradi master plana razvitka golfa u Hrvatskoj 	2005.
	<ul style="list-style-type: none"> • osnivanje trgovačkog društva «Golf projekt» s ciljem realizacije programa razvoja golf igrališta 	2005.
Razvoj ukupne turističke ponude destinacija i poslovanja turističkih tvrtki		
unapređivanje lokalne infrastrukture i sadržaja	<ul style="list-style-type: none"> • donošenja «paketa» zakona o turističkim zajednicama 	2005.
unapređenje dodatne ponude kulturnih, zabavnih, sportskih i drugih sadržaja i različitih manifestacija	<ul style="list-style-type: none"> • donošenje novog Zakona o ugostiteljstvu i Zakona o turističkoj djelatnosti 	2006.
5.6.9 Promet i telekomunikacije		
Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
CESTOVNI PROMET		
Izgradnja cesta visoke razine usluga u osnovnim europskim koridorima i ostvarenje punog standarda održavanja	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o javnim cestama (u proceduru prema VRH nacrt ovog zakona trebao bi biti upućen tijekom 2004. godine) 	kontinuirano
Tržišno natjecanje	Zakon o prijevozu u cestovnom prometu (upućen u proceduru Hrvatskog sabora, ovaj zakon je dio zakonodavstva RH koji se usklađuje s pravnom stečevinom EU)	kontinuirano
Jačanje financijske discipline gospodarskih subjekata za obavljanje prijevoznike djelatnosti		

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Smanjivanje administracije		
ŽELJEZNIČKI PROMET		
Usklađivanje zakonodavstva	<ul style="list-style-type: none"> • "Zakon o željeznici" • Donošenje podzakonskih akata za "Zakon o željeznici" • Donošenje "Zakona o sigurnosti željezničkog prometa" 	<p>doneseno</p> <p>kraj 2005. godine</p> <p>kraj 2005. godine</p>
Libelarizacija željezničkog tržišta	<ul style="list-style-type: none"> • Osnivanje Regulatornog tijela • Dodjela trasa infrastrukture • Jačanje administrativnih sposobnosti nadležnih tijela 	<p>s ulaskom u EU</p> <p>od 2006. godine</p> <p>kontinuirano</p>
Restrukturiranje i modernizacija nacionalne željezničke kompanije	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje zakona koji bi osigurao adekvatnu reorganizaciju HŽ-a • Modernizacija infrastrukture i rješavanje statusa lokalnih pruga • Privatizacija kompanija non-core aktivnosti 	<p>kraj 2005.</p> <p>kontinuirano</p> <p>kraj 2007.</p>

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Donošenje nacionalnog programa razvitka željezničke infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> Početak izrade nacionalnog programa razvitka željezničke infrastrukture 	kraj 2006. godine
RIJEČNI PROMET		
Integracija riječnog prometa u jedinstveni transportni sustav EU-a	<ul style="list-style-type: none"> Uspostavljanje međunarodnih klasa plovnosti na unutarnjim plovnim putovima RH 	2010
Intermodalnost sa željezničkim i pomorskim prometom	<ul style="list-style-type: none"> Izrada koncepta intermodalnog povezivanja sa željezničkim i pomorskim prometom 	2006
Povezivanje Podunavlja i Jadrana, riječnih luka i morskih luka u sklopu jedinstvenog logističkog lanca	<ul style="list-style-type: none"> Tehnološka modernizacija riječnih luka, Izrada prijedloga organizacijsko-logističke platforme za operativno upravljanje prometom 	kontinuirano 2006-2007
Povećanje udjela riječnog prometa u ukupnom transportu	<ul style="list-style-type: none"> Subvencioniranje riječnog prometa na temelju stvarno ostvarenog transportnog učinka po načelu nediskriminacije Valoriziranje eksternih troškova u prometu 	2005-2006
Unapređenje sigurnosti plovidbe uvođenjem inovacija i novih tehnologija	<ul style="list-style-type: none"> Uvođenje riječnih informacijskih servisa u RH 	2004-2006
ZRAČNI PROMET		
Usklađivanje regulative sa zakonodavstvom EU:	<ul style="list-style-type: none"> Izmjene i dopune Zakona o zračnom prometu Donošenje provedbenih propisa 	2004-2005
Usklađivanje regulative sa zakonodavstvom EU:	<ul style="list-style-type: none"> Donošenje provedbenih propisa 	2005-2006
Usklađenje sa zakonodavstvom EU u području državnih potpora i pravila tržišnog natjecanja	<ul style="list-style-type: none"> Opće državne potpore za 2005.godinu (Financijski transferi poduzetnicima u javnom vlasništvu) 	2005

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
Sklapanje Sporazuma o zračnom prometu –ECAA «European Commom Aviation Area»	<ul style="list-style-type: none"> Pocetak pregovora 	2005-2007
POMORSKI PROMET		
Proširenje i uvođenje konkurencije u obavljanje javnog obalnog linijskog pomorskog prometa, a time i razvoja putničkog brodarstva u nacionalnoj plovidbi i smanjenje izdvajanja iz Državnog proračuna RH s osnova potpore za obavljanje navedene djelatnosti.	<ul style="list-style-type: none"> Donošenje novog Zakona o javnom prijevozu u linijskom obalnom pomorskom prijevozu 	<p>Izrada i donošenje 2004. – 2005.</p> <p>Početak primjene Zakona 01. 01. 2006.</p>
Omogućavanje maksimalne fleksibilnosti u održavanju međunarodnih putničkih linija		Kontinuirano
Održivost, opstojnost i konkurentnost djelatnosti pomorskog prijevoza u međunarodnim tržišnim uvjetima (zapošljavanje hrvatskih pomoraca i brodara u međunarodnoj plovidbi)	<ul style="list-style-type: none"> U proceduri donošenja novi Pomorski zakonik – u Saborskoj proceduri (II. čitanje) 	Konac 2004.
Usmjeravanje djela kopnenog prometa sa ceste na pomorsku infrastrukturu u cilju rasterećenja kopnenih prometnica čime će se omogućiti razvoj ekološki prihvatljivijih vidova prometa te razvoj mreža pomorskih linija koje će se vezati za Europsku mrežu priobalne plovidbe.	<p>Uspostava ureda koji bi koordinirao određene aktivnosti sa nadležnim ministarstvima i ostalim institucijama regionalnih država radi omogućavanja uspostava stalnih brodskih linija.</p> <ul style="list-style-type: none"> Razmotriti pitanje poticaja za kopnene prijevoznike koji će koristiti takve alternativne cestovne pomorske pravce, odnosno uvesti poticaj brodovima kako pomorske vozarine ne bi destimulirale cestovne prijevoznike 	Kontinuirano
Ulaganjem u modernizaciju lučke infrastrukture u lukama otvorenim za javni promet stvaraju se konkurentni uvjeti poslovanja hrvatskih luka, te dolazi do povećanja prometa kako teretnog tako i putničkog. Omogućava se privatizacija lučkih operatera i time konkurentnost luka.	<ul style="list-style-type: none"> Daljnji rad na zakonskoj regulativi. Dovršetak tehničke implementacije ISPS Coda. 	2004-2007

Cilj Politike	Provedbene Mjere	Vrijeme
	<ul style="list-style-type: none"> • Daljnja modernizacija luka u pogledu ekoloških standarda. • Ekonomskim mjerama smanjenja troškova poslovanja jačati konkurentnost lučkog sustava. 	
TELEKOMUNIKACIJE		
Omogućiti modernu informacijsko-komunikacijsku infrastrukturu i poticati razvoj telekomunikacija	<p>Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva (Zakona o telekomunikacijama), s zakonodavstvom EU, prema stečevinama Zajednice iz 2002. godine – priprema</p> <ul style="list-style-type: none"> • i usklađenje prema novom zakonskom okviru EU, donošenje hitnih mjera za liberalizaciju tržišta i osiguranje učinkovite regulatorne kontrole nad monopolističkim operatorom. 	2005-2007.
POŠTA- regulatorna tijela u telekomunikacijama i pošti		
Spajanje Hrvatske agencije za telekomunikacije i Vijeća za poštanske usluge u jednu pravnu osobu, čime će se osigurati racionalizacija poslovanja nacionalno regulatorno tijelo potpuno operativno i financijski neovisno – pokretanje inicijative da Vijeće za elektroničke medije postane treće vijeće Hrvatske agencije.	<p>Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva (Zakona o pošti), s zakonodavstvom EU, prema stečevinama Zajednice iz 2002. godine – priprema i usklađenje</p> <ul style="list-style-type: none"> • prema novom zakonskom okviru EU, posebno u djelu opsega univerzalnih usluga, otvaranjem tog sektora prema tržišnom natjecanju na kontrolirani način 	2005- 2007.

Table 1. Gospodarski rast i ostali faktori

Postotak	ESA Code	2003	2004	2005	2006	2007
1. Stopa rasta BDP-a u stalnim cijenama	Blg	4,3	3,9	4,4	4,5	4,6
2. BDP u tekućim cijenama	Blg	193.067	204.817	219.098	233.886	249.694
3. Implicitni deflator BDP-a		3,2	2,3	2,6	2,2	2,1
4. Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (god. prosjek)		1,8	2,2	2,5	2,3	2,2
5. Stopa rasta zaposlenosti		0,3	-0,7	1,6	1,5	1,5
6. Stopa rasta produktivnosti rada		4,5	4,4	2,7	3,0	3,0
7. Udio investicija u BDP-u		27,5	27,6	27,7	28,1	28,4
Izvori rasta: postotak promjene u realnim cijenama						
8. Osobna potrošnja	P3	4,1	3,8	4,6	4,3	4,3
9. Državna potrošnja	P3	-0,3	1,4	0,4	1,5	2,3
10. Investicije u fiksni kapital	P51	16,8	4,0	5,2	6,2	6,2
11. Promjene zaliha	P52+P53	-18,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12. Izvoz roba i usluga	P6	10,1	4,1	4,9	4,8	5,4
13. Uvoz roba i usluga	P7	10,9	3,3	4,0	4,1	4,8
Doprinos rastu BDP-a						
14. Finalna domaća potražnja		2,5	2,6	2,9	2,9	3,1
15. Promjene zaliha	P52+P53	-0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
16. Neto inozemna potražnja	B11	-1,5	0,0	0,0	-0,1	-0,2
Rast Bruto Dodane Vrijednosti						
17. Poljoprivreda		-5,2	0,2	1,0	-0,1	0,1
18. Industrija (bez građevinarstva)		4,5	5,1	6,0	6,1	6,3
19. Građevinarstvo		20,2	4,5	4,6	4,3	4,4
20. Usluge		5,0	2,6	3,8	3,9	3,9

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo financija i Hrvatska narodna banka

Tablica 2. Razvoj tržišta rada

Postotak	2003	2004	2005	2006	2007
1. Stanovništvo	4443,0	4449,0	4455,0	4461,0	4467,0
2. Stopa rasta stanovništva	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
3. Stanovništvo u radnoj dobi	2789,0	2792,8	2796,5	2800,3	2804,1
4. Stopa participacije	62,3	62,0	62,4	62,5	62,6
5. Razina zaposlenosti (u tis.)	1483,0	1473,1	1496,5	1518,9	1542,3
6. Stopa rasta zaposlenosti	0,3	-0,7	1,6	1,5	1,5
7. Zaposleni u javnom sektoru (u tis.)	275,4	276,8	276,8	276,8	276,8
8. Stopa rasta zaposlenosti u javnom sektoru	0,3	0,5	0,0	0,0	0,0
9. Stopa nezaposlenosti (ILO)	14,7	14,9	14,2	13,3	12,1
10. Stopa rasta prosječne realne neto plaće	4,2	3,8	3,8	3,8	3,8

Izvor: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka

Tablica 3. KRETANJA U VANJSKOM SEKTORU

U mil. EUR, osim ako je drugačije naznačeno	Godina				
	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
1. Saldo tekućeg računa (kao % BDP-a)	-7,2	-5,6	-5,1	-4,4	-3,8
2. Izvoz roba	5.571	6.331	6.728	7.267	7.977
3. Uvoz roba	-12.546	-13.216	-13.866	-14.671	-15.677
4. Saldo na računu roba	-6.974	-6.885	-7.138	-7.404	-7.700
5. Izvoz usluga	7.668	7.706	8.236	8.648	9.080
6. Uvoz usluga	-2.631	-2.769	-3.001	-3.151	-3.308
7. Saldo na računu usluga	5.037	4.936	5.235	5.497	5.772
8. Neto plaćanja kamata iz inozemstva	-437	-420	-487	-386	-279
9. Ostali neto faktorski primitci iz inozemstva	-629	-340	-315	-318	-353
10. Tekući transferi	1.234	1.192	1.219	1.243	1.299
11. U čemu: iz EU	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
12. Saldo tekućeg računa platne bilance	-1.769	-1.517	-1.486	-1.368	-1.261
13. Inozemne direktne investicije (neto)	1.662	855	1.340	1.280	1.300
14. Međunarodne pričuve	6.554	7.327	7.731	8.169	8.701
15. Inozemni dug	18.846	21.605	23.055	24.489	25.785
16. U čemu: inozemni dug države	6.766	7.460	7.491	7.592	7.689
17. U čemu: nominirano u stranoj valuti	18.437	21.099	23.179	25.267	27.041
18. U čemu: dospjele obveze (glavnice)	2.788	3.101	2.595	2.859	2.174
19. Devizni tečaj HRK / EUR (na kraju razdoblja)	7,65	7,65	7,65	7,65	7,65
20. Prosječan godišnji devizni tečaj HRK / EUR	7,56	7,52	7,52	7,52	7,52
21. Neto inozemna štednja (retci 22-25: kao % BDP-a)	7,2	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
22. Domaća privatna štednja	19,1	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
23. Domaće privatne investicije	22,0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
24. Domaća javna štednja	1,2	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
25. Domaće javne investicije	5,5	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

Tablica 4. Proračun opće države

Postotak BDP-a	ESA code	2003	2004	2005	2006	2007
Net lending by sub-sectors						
1. Opća država	S13	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,6%
2. Središnja država	S1311	0,8%	0,7%	0,8%	0,7%	0,6%
3. Lokalna država	S1312	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
4. Izvanproračunski fondovi	S1313	0,0%	-0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Opća država						
6. Ukupni prihodi	ESA	46,4%	47,7%	47,1%	46,8%	46,8%
7. Ukupni rashodi	ESA	50,8%	51,1%	49,7%	49,0%	48,8%
8. Deficit	B9	-5,1%	-4,0%	-3,3%	-2,8%	-2,6%
9. Kamate	D41	2,1%	2,2%	2,4%	2,5%	2,6%
10. Primarna bilanca		-3,0%	-1,9%	-0,9%	-0,3%	0,0%
Komponenti prihoda						
11. Porezi	D2+D5	27,9%	28,1%	28,3%	28,3%	28,3%
12. Socijalni doprinosi	D61	14,2%	14,5%	14,5%	14,6%	14,6%
13. Ostalo		4,2%	5,2%	4,3%	4,0%	4,0%
14. Ukupni prihodi	ESA	46,4%	47,7%	47,1%	46,8%	46,8%
Komponenti rashoda						
15. Ukupna potrošnja	P32	19,7%	18,8%	18,6%	18,2%	18,0%
16. Socijalna izdvajanja	P31	16,0%	14,1%	13,7%	14,0%	14,1%
17. Soocijalni transferi	D62	3,7%	5,8%	5,8%	5,7%	5,8%
18. Kamate	D41	2,1%	2,2%	2,4%	2,5%	2,6%
19. Subvencije	D3	2,6%	3,2%	3,4%	2,9%	2,5%
20. Stvaranje bruto fiksnog kapitala	P51	6,7%	6,8%	5,7%	5,7%	5,8%
21. Ostalo		0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
22. Ukupni rashodi	ESA	50,8%	51,1%	49,7%	49,0%	48,8%
Bilješka						
BDP (milijuni HRK)		193066,75	204817	219098	233886	249694

Opomena: Svi podaci su na gotovinskom načelu

Tablica 5. Dug opće države

U postotku BDP-a	ESA code	2003	2004	2005	2006	2007
1. Razina ukupnog duga		51,6%	53,8%	52,5%	52,5%	52,0%
2. Od čega: otplate		3,4%	8,7%	5,4%	4,1%	4,1%
3. Promjena duga		4,8%	5,2%	2,2%	3,4%	2,9%
Doprinosi promjeni ukupnog duga						
4. Primarni suficit/deficit	B9	-3,0%	-1,9%	-1,3%	-0,7%	-0,3%
5. Kamate	D41	2,1%	2,2%	2,4%	2,5%	2,6%
6. Nominalni rast BDP-a	B1g	7,6%	5,9%	6,9%	6,8%	6,6%
7. Ostali faktori koji utječu na dug						
8. Od kojih: Promijene u tečaju						
Prihodi od privatizacije		2,2%	0,1%	1,9%	0,5%	0,5%
Bilješke:						
BDP (HRK milijuni)		193.067	204.817	219.098	233.886	249.694

Tablica 6. **PRETPOSTAVKE O MEĐUNARODNOM EKONOMSKOM OKRUŽENJU NA KOJIMA JE TEMELJEN OKVIR PRETPRISTUPNOG PROGRAMA RH ZA 2004.**

VARIJABLE (godišnje stope rasta u % ako nije drugačije naznačeno)	2003.	Pretpostavke za / Assumptions for				Napomene
		2004.	2005.	2006.	2007.	
Kamatne stope (u % p.a., godišnji prosjeci)						
Hrvatska: kratkoročne	5,0	4,6	4,2	4,0	3,8	ocjena HNB
Hrvatska: dugoročne	6,1	6,0	5,8	5,6	5,3	ocjena HNB
Euro područje: kratkoročne (na proizvod tržišta novca s 3-mjesečnim dospijecem)	2,3	2,1	2,8	3,0	3,2	ECFIN ocjena
Euro područje: dugoročne (na 10-godišnje državne obveznice, najniža stopa euro područja)	4,1	4,3	4,8	4,9	5,1	ECFIN ocjena
SAD: kratkoročne (na proizvod tržišta novca s 3-mjesečnim dospijecem)	1,2	1,2	1,7	2,4	2,5	ECFIN ocjena
SAD: dugoročne (na 10-godišnje državne obveznice)	4,0	4,2	4,6	4,7	4,9	ECFIN ocjena
Tečajevi (godišnji prosjeci, "-" označava deprecijaciju)						
HRK / EUR	7,56	7,52	7,52	7,52	7,52	ocjena
USD / EUR	1,13	1,23	1,23	1,22	1,20	Consensus ocjena
Nominalni efektivni tečaj (indeks, 2001.=100)	94,9	92,3	92,1	92,4	92,9	ocjena HNB
Realni efektivni tečaj (indeks, 2001. = 100) *	95,7	92,5	91,7	91,7	91,9	ocjena HNB
BDP (realne stope promjena)						
Svijet	3,9	4,9	4,4	4,3	4,3	MMF(WEO, kolovoz 2004.) ocjena
SAD	3,0	4,4	3,8	3,4	3,4	MMF(WEO, kolovoz 2004.) ocjena
Japan	2,5	4,5	2,4	1,7	1,7	MMF(WEO, kolovoz 2004.) ocjena
Euro područje	0,5	2,0	2,3	2,4	2,4	MMF(WEO, kolovoz 2004.) ocjena
Međunarodna trgovinska razmjena (realni pokazatelji)						
Hrvatska izvozna tržišta	3,5	5,1	5,1	5,0	4,6	MMF(GEE, kolovoz 2004.) ocjena
Svjetski uvoz dobara i usluga	5,0	8,1	7,2	6,7	6,7	MMF(WEO, kolovoz 2004.) ocjena
Međunarodne cijene						
Međunarodne uvozne cijene (robe, u USD) **	11,8	7,4	0,4	0,3	0,8	MMF(WEO, kolovoz 2004.) ocjena
Cijene nafte (Brent, u USD za barel)	28,5	36,8	35,9	33,6	32,2	Barclays ocjena
Cijene sirovina koje isključuju naftu (u USD) **	7,1	16,8	-3,9	-4,5	-1,7	MMF(WEO, kolovoz 2004.) ocjena